

AGRAÏMENTS

El meu primer agraïment és per a la facultat de Psicologia, Ciències de l'Educació i l'Esport Blanquerna, per haver-me concedit un quadrimestre sabàtic perquè pogués finalitzar la meva tesi. Sense aquesta ajuda m'hauria estat molt difícil aconseguir-ho.

En segon lloc, i d'una manera molt especial, expresso el més sincer agraïment als meus dos directors de tesi, Dr. Jordi Bachs i Comas i Dr. Carles Pérez Testor. Ambdós m'han acompanyat, ensenyat i aconsellat, sempre pacientment, en aquest llarg i solitari, però també apassionant, camí.

També vull donar les gràcies a tots els companys i amics i coneguts que, assabentats del meu projecte, m'han ajudat amb opinions, observacions o, simplement, fent-me costat.

Així mateix, faig arribar el meu reconeixement al personal de la biblioteca de Blanquerna i al personal i als companys del servei d'informàtica de la facultat pel seu recolzament.

Mereixen, però, una menció especial i el meu agraïment el president dels Amics del Nepal de Barcelona, Ramón Viladomat, i el meu amic Ramón Coderch. Tots dos em van obrir les portes, desinteressadament, a aquest món de l'adopció internacional. I també faig extensiu el meu agraïment a les deu famílies participants en l'estudi i que m'han deixat compartir amb elles vivències tan personals, intenses i alhora tan impactants. Sense la seva col·laboració no hauria estat pas possible aquesta recerca.

I ja, per acabar, em cal donar les gràcies a la meua família el seu suport incondicional i la paciència i comprensió que han demostrat, especialment l'Antonio, el meu marit, i els meus fills Amàlia i Pablo, que també m'han assessorat i ajudat informàticament.

A tots, moltes gràcies!

ÍNDEX

---

1. INTRODUCCIÓ	1
1.1.Motivacions personals per a la recerca	3
1.2 Rellevància del tema d'investigació	6
1.3 Objectius generals i estructura del treball.....	8
2. MARC TEÒRIC	9
2.1 .El complex d'Èdip, revisió del concepte	11
2.1.1.Orígens del complex d'Èdip	11
2.1.2.Conceptes teòrics en relació amb el complex.....	16
i el seu procés d'elaboració	16
2.1.2.1.Introducció a l'estudi del complex d'Èdip.....	16
2.1.2.2.Conceptes teòrics bàsics	17
2.1.2.3.Dificultats en la seva elaboració	19
2.1.3.Aportacions de M. Klein a l'estudi del complex d'Èdip	20
2.1.4.Altres contribucions teòriques al complex d'Èdip	24
2.1.4.1.El complex d'Èdip segons Jacques Lacan	
Anàlisi comparativa entre Jaques Lacan i Melanie Klein.....	24
2.1.4.2.Altres autors	26
2.2 .L'adopció	34
2.2.1.Consideracions prèvies	34
2.2.2.Significat d' adoptar. Variables a considerar.....	36
2.2.3.El Nepal: trets socioculturals i adopció	46
2.3 .Èdip i adopció.....	51
2.4 .El test projectiu Pota Negra (PN), de L. Corman (1961)	60
2.4.1.Tècniques Projectives Temàtiques	60
2.4.2.Complex d'Èdip i mecanismes de defensa	62
2.4.3.Material del test	63
2.4.4.Administració del test.....	69
2.4.5.Anàlisi de les dades del test.....	71
2.4.6.Investigacions realitzades amb el test Pota Negra.....	71
2.4.7.Antecedents d'estandardització del test Pota Negra.....	73
3. DISSENY METODOLÒGIC	79
3.1.Objectius concrets de l'estudi.....	81
3.2.Mètode	82

3.2.1.Plantejament de la investigació	82
3.2.2.Descripció de la mostra	82
3.2.3.Instruments:	85
3.2.3.1.Entrevista semiestructurada	85
3.2.3.2.CBLC, d'Achenbach (1991).....	87
3.2.3.3.El test projectiu Pota Negra (PN), de Corman (1961).....	89
- Proposta de categorització del test Pota Negra per a l'anàlisi del complex d'Èdip.....	90
3.2.4.Disseny metodològic.....	97
3.2.5.Descripció del procediment	99
3.2.5.1.Selecció de la mostra i administració dels instruments ..	99
3.2.5.2.Procediment en l'anàlisi de dades	103

4. ANÀLISI DE DADES I RESULTATS..... 104

4.1.Descripció dels subjectes i anàlisi dels diferents instruments 106

Subjecte 1: MARIA	107
Subjecte 2: CLARA	126
Subjecte 3: ROSA.....	147
Subjecte 4: MARTA.....	167
Subjecte 5: BLANCA	186
Subjecte 6: MAX.....	206
Subjecte 7: DÍDAC.....	226
Subjecte 8: GERARD	245
Subjecte 9: SAMUEL	263
Subjecte 10: MANEL	281

4.2 Resultats globals 299

4.2.1.Entrevista semiestructurada 299

4.2.1.1.Característiques Pre-adoptives de la mostra	300
4.2.1.2.Característiques Post-adoptives de la mostra	304

4.2.2.CBLC, d'Achenbach (1991) 306

4.2.2.1.Competències.....	306
4.2.2.2.Problemes de Conducta.....	307

4.2.3.Test Pota Negra (PN), de Corman (1961)..... 309

4.2.3.1.Frontispici	310
4.2.3.2.Làmines més investides.....	310
4.2.3.3.Temes de les històries	311
4.2.3.4.Identificacions.....	312
4.2.3.5.Temes específics	313
4.2.3.6.Tractament de les làmines específiques.....	316

5.	DISCUSSIÓ	320
5.1.	Objectiu 1	323
5.1.1.	Dificultats per l'elaboració del complex d'Èdip	323
5.1.1.1.	Regressions i/o fixacions Orals	323
5.1.1.2.	Solapament de sentiments:abandó i complex d'Edip .	324
5.1.1.3.	Dificultats per elaborar el dol per la pèrdua dels pares biològics	326
5.1.1.4.	Ambigüitat i ambivalència en les figures parentals ...	326
5.1.1.5.	Ambivalència de sentiments vers les dues parelles de pares	327
5.2.	Objectiu 2	329
5.3.	Objectiu 3	334
5.3.1.	Dades Pre-adoptives i Post-Adoptives de la mostra	334
5.3.2.	Competències i Problemes de Conducta, CBLC d'Achenbach	340
5.4.	Objectiu 4	342
6.	CONCLUSIONS	346
6.1.	Conclusions a partir dels objectius plantejats	348
6.2.	Limitacions de la recerca	354
6.3.	Futures línees de recerca	355
7.	REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES	356
8.	ANNEXOS	364
Annex 1:	Entrevista semiestructurada, elaborada per l'investigadora.....	365
Annex 2:	CBLC, d'Achenbach (1991)	371
Annex 3:	Carta de la investigadora per l'ECAI Balbalika	377
Annex 4:	Carta de la investigadora per l'Associació d'Amics del Nepal	380
Annex 5:	Protocol del test Pota Negra de Corman (1961), subjecte 1	383
Annex 6:	Protocol del test Pota Negra de Corman (1961), subjecte 2	393
Annex 7:	Protocol del test Pota Negra de Corman (1961), subjecte 3	405
Annex 8:	Protocol del test Pota Negra de Corman (1961), subjecte 4	413
Annex 9:	Protocol del test Pota Negra de Corman (1961), subjecte 5	420
Annex 10:	Protocol del test Pota Negra de Corman (1961), subjecte 6	427
Annex 11:	Protocol del test Pota Negra de Corman (1961), subjecte 7	433
Annex 12:	Protocol del test Pota Negra de Corman (1961), subjecte 8	440
Annex 13:	Protocol del test Pota Negra de Corman (1961), subjecte 9	447
Annex 14:	Protocol del test Pota Negra de Corman (1961), subjecte 10	454

ÍNDIX DE TAULES

Número	Títol de la taula	Pàgina
Taula 1.1.	Organització i estructura de la tesi	10
Taula 2.1.	Categories dels conflicte edípic (Cunha i Werlang, 1990	29
Taula 2.2.	Categories d'informació per cada làmina del TAPN-89 (Test adapté Patte Noire 89, Jourdan - Ionescu, 1992	74
Taula 2.3.	Làmina Petons, exemple de codificació (Bachs, 1995)	78
Taula 3.1.	Codificació per l'estudi del complex d'Èdip 1	92
Taula 3.2.	Codificació per l'estudi del complex d'Èdip 2	93
Taula 3.3.	Temes donats a les làmines edípiques	97
Taula 3.4.	Resum del procediment de l'estudi	102
Taula 4.1.	Preferències i Identificacions, Subjecte 1	116
Taula 4.2.	Codificació per l'estudi del complex d'Èdip 1- Subjecte 1	118
Taula 4.3.	Codificació per l'estudi del complex d'Èdip 2- Subjecte 1	119
Taula 4.4.	Preferències i Identificacions, Subjecte 2	135
Taula 4.5.	Codificació per l'estudi del complex d'Èdip 1- Subjecte 2	138
Taula 4.6.	Codificació per l'estudi del complex d'Èdip 2- Subjecte 2	139
Taula 4.7.	Preferències i Identificacions, Subjecte 3	157
Taula 4.8.	Codificació per l'estudi del complex d'Èdip 1- Subjecte 3	159
Taula 4.9.	Codificació per l'estudi del complex d'Èdip 2- Subjecte 3	160
Taula 4.10.	Preferències i Identificacions, Subjecte 4.....	176
Taula 4.11.	Codificació per l'estudi del complex d'Èdip 1- Subjecte 4.....	178
Taula 4.12.	Codificació per l'estudi del complex d'Èdip 2- Subjecte 4.....	179
Taula 4.13.	Preferències i Identificacions, Subjecte 5.....	196
Taula 4.14.	Codificació per l'estudi del complex d'Èdip 1- Subjecte 5.....	198
Taula 4.15.	Codificació per l'estudi del complex d'Èdip 2- Subjecte 5.....	199
Taula 4.16.	Preferències i Identificacions, Subjecte 6.....	216
Taula 4.17.	Codificació per l'estudi del complex d'Èdip 1- Subjecte 6.....	218
Taula 4.18.	Codificació per l'estudi del complex d'Èdip 2- Subjecte 6.....	219
Taula 4.19.	Preferències i Identificacions, Subjecte 7.....	235
Taula 4.20.	Codificació per l'estudi del complex d'Èdip 1- Subjecte 7.....	237
Taula 4.21.	Codificació per l'estudi del complex d'Èdip 2- Subjecte 7.....	238
Taula 4.22.	Preferències i Identificacions, Subjecte 8.....	253
Taula 4.23.	Codificació per l'estudi del complex d'Èdip 1- Subjecte 8.....	255
Taula 4.24.	Codificació per l'estudi del complex d'Èdip 2- Subjecte 8.....	256

Taula 4.25.Preferències i Identificacions, Subjecte 9.....	271
Taula 4.26.Codificació per l'estudi del complex d'Èdip 1- Subjecte 9.....	273
Taula 4.27.Codificació per l'estudi del complex d'Èdip 2- Subjecte 9.....	274
Taula 4.28.Preferències i Identificacions, Subjecte 10	289
Taula 4.29.Codificació per l'estudi del complex d'Èdip 1- Subjecte 10	291
Taula 4.30.Codificació per l'estudi del complex d'Èdip 2- Subjecte 10	292
Taula 4.31.Característiques Pre-adoptives de la mostra	300
Taula 4.32.Característiques Post-adoptives de la mostra	304
Taula 4.33.Temes donats a les làmines edípiques en les Històries	317
Taula 4.34 .Temes donats a les làmines edípiques a Preferències i Identificacions.....	318

ÍNDEX DE FIGURES

Número	Títol de la figura	Pàgina
Figura 3.1.	Gràfica de distribució de l'edat de la mostra.....	83
Figura 3.2.	Gràfica de distribució de l'edat d'adopció de la mostra.....	84
Figura 3.3.	Gràfica del temps de l'adopció.....	84
Figura 4.1.	CBLC Perfil de nenes - Escala de Competències, Resultats subjecte 1.....	122
Figura 4.2.	CBLC Perfil de nenes - Escala de Problemes de Conducta, Resultats subjecte 1.....	123
Figura 4.3.	CBLC Perfil de nenes - Escala de Competències, Resultats subjecte 2.....	142
Figura 4.4.	CBLC Perfil de nenes - Escala de Problemes de Conducta, Resultats subjecte 2.....	143
Figura 4.5.	CBLC Perfil de nenes - Escala de Competències, Resultats subjecte 3.....	163
Figura 4.6.	CBLC Perfil de nenes - Escala de Problemes de Conducta, Resultats subjecte 3.....	164
Figura 4.7.	CBLC Perfil de nenes - Escala de Competències, Resultats subjecte 4.....	182
Figura 4.8.	CBLC Perfil de nenes - Escala de Problemes de Conducta, Resultats subjecte 4.....	183
Figura 4.9.	CBLC Perfil de nenes - Escala de Competències, Resultats subjecte 5.....	202
Figura 4.10.	CBLC Perfil de nenes - Escala de Problemes de Conducta, Resultats subjecte 5.....	203
Figura 4.11.	CBLC Perfil de nenes - Escala de Competències, Resultats subjecte 6.....	222
Figura 4.12.	CBLC Perfil de nenes - Escala de Problemes de Conducta, Resultats subjecte 6.....	223
Figura 4.13.	CBLC Perfil de nenes - Escala de Competències, Resultats subjecte 7.....	241
Figura 4.14.	CBLC Perfil de nenes - Escala de Problemes de Conducta, Resultats subjecte 7.....	242
Figura 4.15.	CBLC Perfil de nenes - Escala de Competències, Resultats subjecte 8.....	259

Figura 4.16.CBLC Perfil de nenes - Escala de Problemes de Conducta, Resultats subjecte 8	260
Figura 4.17.CBLC Perfil de nenes - Escala de Competències, Resultats subjecte 9	277
Figura 4.18.CBLC Perfil de nenes - Escala de Problemes de Conducta, Resultats subjecte 9	278
Figura 4.19.CBLC Perfil de nenes - Escala de Competències, Resultats subjecte 10	295
Figura 4.20.CBLC Perfil de nenes - Escala de Problemes de Conducta, Resultats subjecte 10	296
Figura 4.21.Gràfica de distribució de l'edat d'adopció de la mostra	301
Figura 4.22.Gràfica del motiu d'abandó	301
Figura 4.23.Gràfica del temps d'institucionalització.....	302
Figura 4.24.Gràfica de les condicions físiques pre-adoptives.....	303
Figura 4.25. Gràfica de la família nuclear del Nepal.....	305
Figura 4.26 Gràfica de la simptomatologia actual.	306
Figura 4.27.Gràfic dels resultats de les Competències, distribuït per sexes	307
Figura 4.28.Gràfic dels resultats de la Internalització i l'Externalització distribuït per sexes	308
Figura 4.29.Gràfic dels resultats dels Problemes de Conducta, distribuït per sexes	308

1. INTRODUCCIÓ

1.1 Motivacions personals de la recerca

El fet que en aquest moment em trobi aquí, iniciant l'esbós del que serà la introducció de la meva recerca sobre l'adopció, és el resultat d'un cúmul de factors, tant professionals com personals, que han configurat la meva trajectòria.

Des dels meus inicis professionals, o millor dit, des dels inicis de la meva formació - pedagoga, exercint de mestra durant molts anys i de psicòloga clínica posteriorment- sempre he tingut un especial interès per aquells col·lectius més marginals, més desfavorits i, per tant, amb més necessitats.

Cursant pedagogia vaig iniciar la meva formació en aquest àmbit amb el Grup de Recerques sobre Delinqüència Juvenil (GREDJ) del departament de Psicologia de la UB i vaig fer pràctiques al reformatori juvenil de Wad-Ras. Al segon any de la meva pràctica professional -als inicis de la dècada dels vuitanta- vaig tenir l'oportunitat d'optar a una plaça de mestra en una escola que es nodria únicament de nens tutelats per la Direcció General de la Infància (DGAI)¹. Hi vaig estar treballant durant quinze anys fent diferents tasques -mestra d'infantil i de primària, mestra d'educació especial i, al final, ja amb la formació de psicòloga -a banda de tenir multitud de rols més- mestra, mare, assistent social, psicòloga...

Va ésser una època viscuda amb molta intensitat, en la qual es barrejaven diferents qualificatius: passió, compromís, impotència davant el sistema judicial -respecte als menors i l'administració-, vincles, creativitat pedagògica...

Treballar amb nens i nenes en situació de privació, tant física com psíquica, em va permetre començar a conèixer una mica aquesta realitat, molt propera a la dels nens adoptats i marcada per uns trets diferencials amb identitat pròpia.

Legalment eren nens que, encara que els seus pares biològics no se'n podien fer càrrec, no podien ser adoptats malgrat molts intents dels professionals, perquè

---

¹ Nens tutelats per la DGAI: nens abandonats i/o amb famílies molt desestructurades -nens amb mares prostitutes, famílies monoparentals...

sempre, en l'últim moment, els pares biològics podien impedir-ho reclamant el seu lligam biològic.

L'estat Espanyol publicà, l'any 1958, una llei de modificació del Codi Civil en matèria d'adopció que iniciava la tendència a veure l'adopció com una mesura a favor dels nens i nenes privats d'una família. Però han fet falta un seguit de reformes del Codi Civil sobre l'adopció -1970, 1974, 1981 i 1987- per arribar a la llei 21/1987, de l'11 de novembre, que és la vigent actualment i que diu així: «...es reconeix un sol tipus de filiació, independentment del seu origen natural o legal i la defensa de l'interès superior del menor com a motor de l'adopció...»

Emocionalment, vaig poder observar com la privació de l'entorn afectiu atura el desenvolupament dels éssers que necessiten un vincle afectiu per a poder desenvolupar-se (Cyrulnik, 2001).

I també com l'absència d'una figura d'afecció² estable, especialment en el període més sensible -els primers cinc anys de vida-, provoca una reacció de desafecció³ (Bowlby, 1993), atesa la tendència que tenim tots els éssers humans a establir forts lligams emocionals amb els objectes significatius de la nostra vida i que prové de la necessitat de protecció i de seguretat (Bowlby, 1996).

Intel·lectualment eren nens amb capacitats, però en la major part dels casos aquesta situació emocional envaïa la vessant intel·lectual i penalitzava l'aprenentatge escolar.

Klein (1935) i Rappaport (1965) varen contribuir a tenir una visió més integral de les dificultats d'aprenentatge assenyalant que els factors emocionals inconscients incideixen en la capacitat intel·lectual del subjecte.

Les cognicions i els afectes interactuen, i per tant el potencial intel·lectual real es pot mostrar minvat perquè els possibles conflictes interns el bloquegen. Per dur a terme el procés d'aprenentatge es necessita també una estructura de personalitat sana i emocionalment madura (Ballús, 2002).

---

2. Traducció al català que farem servir del terme *attachement*

Després d'aquesta etapa professional vaig iniciar la meva etapa de docent en la Facultat de Psicologia i Ciències de l'Educació i de l'Esport Blanquerna, en els estudis de magisteri i psicologia. Paral·lelament vaig començar la pràctica clínica amb nens i adolescents i em vaig vincular amb la Societat Catalana del Rorschach i Mètodes Projectius.

Ambdós fets m'han permès aprofundir i obrir nous camps del saber i de la investigació. Investigació especialment centrada, els darrers anys, a conèixer la vivència del dol i de la resiliència infantil a partir de les Tècniques Projectives Gràfiques.

D'altra banda, la meva pràctica clínica no fa més que remetre'm al concepte psicoanalític del complex d'Èdip o complex de la triangulació paterno-filial, en paraules de Tizon (1995).

Va ser Freud, l'any 1897, l'autor de l'encunyament del concepte *Complex d'Èdip*. Sempre el va considerar la pedra angular de la seva teoria. Reconegut com el complex nuclear de les neurosis, ha esdevingut el major referent de la psicopatologia dins d'aquesta perspectiva psicològica.

També, dins la psicoanàlisi, s'ha considerat com el conflicte central de la sexualitat infantil, que marca l'accés a la genitalitat i orienta el desig humà. Per les modificacions estructurals i relacionals que instaura, és el veritable organitzador del psiquisme i de la vida social; per tant tindrà la màxima rellevància en el futur desenvolupament de la persona.

Això ha fet créixer en mi l'interès per a aprofundir-hi i per a poder conèixer més el camí de la seva constitució, de la seva naturalesa i la seva evolució, així com també dels trastorns que se'n deriven directament quan es fracassa en la seva resolució

Aquest treball vol ser un primer pas en la comprensió d'aquest concepte tan determinant en la psicologia evolutiva, vinculant-lo amb aquells infants que han patit experiències de pèrdues i de ruptura en aquest vincle afectiu.

1.2 Rellevància del tema d'investigació

La generalització de l'adopció per part dels ciutadans espanyols s'ha convertit en un fet relativament nou i de ràpid creixement, especialment a Catalunya. En els últims deu anys ens hem convertit en el segon país del món que realitza més adopcions internacionals, després d'EEUU.

Cal especificar, però, que segons fonts del *Adoptionscentrum* d'Estocolm (2004), Estats Units realitza el 56% de les adopcions internacionals i és el primer país del món, seguit per Espanya, amb el 15 %. No obstant, és Espanya el primer del món pel que fa a ràtio per habitant, ja que els nord-americans adopten aproximadament 5 de cada 100.000 habitants, mentre que aquí adopten 26 de cada 100.000 (Freixa, 2007).

Els diferents mitjans de comunicació, i en especial la premsa, s'han fet ressò de l'interés social i públic del tema de l'adopció internacional, així com de la seva evolució.

Citarem algunes notícies publicades durant aquests darrers anys.

Arrel del conflicte amb l'ONG *El arca de Zoé* amb els menors de Darfur, s'endureix la normativa i es publica el text següent:

«...la contundente respuesta del Gobierno del Chad -más allá de la demagogia de sus gobernantes- ha reabierto el debate sobre los límites y las dudas que se cierran sobre las adopciones internacionales. Ni el convenio de la Haya, de mayo de 1993, relativo a la protección del niño y a la cooperación en materia de adopción internacional, ni la Guía de Buenas Prácticas, implementada en septiembre del 2005, han acabado con los recelos. En los dos últimos años, los países que más niños dan en adopción han decidido aumentar los controles y endurecer la normativa. China y Rusia, que encabezan el ranking, han establecido nuevas reglas del juego. Y Espanya, que es el segundo país del mundo con más adopciones, se ha visto afectada de tal modo que en el 2006 se adoptaron un millar de niños menos que el año anterior...»

La Vanguardia, 4 de novembre del 2007

I per últim es mostra la davallada que pateixen actualment les adopcions internacionals:

«Cataluña alcanzó en el año 2004 el récord de adopciones internacionales, nada menos que 1.562, situándose a la cabeza del ranking mundial en términos relativos, pero desde entonces esa cifra no ha dejado de bajar. El año pasado se cerró con 880 adopciones de niños extranjeros, lo que equivale a un descenso del 43,6% en tres

años. La directora del Institut Català de l'Acollida i de l'Adopció (ICAA), Silvia Casellas, explicó ayer esa tendencia por un proceso de "racionalización" en el que ha influido el endurecimiento de las condiciones para adoptar en los países de origen con el fin de dar más garantías a los niños y para potenciar sus propias adopciones...»

La Vanguardia, 11 d'abril del 2008

Aquestes cites evidencien que som un país que ha realitzat moltes adopcions, però també que hem anticipat la praxis als estudis teòrics que puguin donar suport a aquestes actuacions, i especialment a aquests nens adoptats i a las seves noves famílies.

Des de la perspectiva de la salut mental, investigar per poder fer aportacions teòriques en aquest àmbit és molt necessari per a conèixer millor tots els factors que incideixen en aquest procés d'adopció i arribar a comprendre com s'estructura la personalitat d'aquests nens i poder comprovar que determinats instruments clínics, com ara les Tècniques Projectives, ajuden a desvelar el món intern dels nens adoptats.

És així com la convergència d'un seguit de fets -experiència professional, formació, esdeveniments i realitat social- han contribuït a dibuixar el camí de la meua investigació, amb l'esperança de fer aportacions útils en aquest àmbit.

1.3 Objectius generals de la recerca i estructura del treball

---

L'objectiu principal d'aquesta tesi és conèixer com els nens adoptats elaboren el complex d'Èdip, tenint en compte que a tots ells els acompanyen dues variables indissociables d'aquesta condició d'ésser un nen adoptat:

1. Ser un nen abandonat pels pares biològics.
2. Tenir una doble parentalitat: pares biològics i pares adoptius.

Amb aquesta recerca volem aprofundir -mitjançant el test projectiu Pota Negra, de L. Corman (1961)- especialment en aquells aspectes que configuren la realitat interna de cada nen. Paral·lelament, s'han volgut analitzar aquells aspectes de la realitat externa pre-adoptiva i post-adoptiva que s'erigeixen com a factors importants per al bon desenvolupament psicològic de l'infant.

El nostre estudi s'ha realitzat amb nens d'adopció internacional, concretament amb nens i nenes del Nepal.

Seguidament explicarem l'organització formal de la tesi. (Vegeu taula 1.1)

El primer bloc correspon a la Introducció, i s'hi especifiquen les motivacions personals per a dur a terme aquesta investigació i la rellevància del tema escollit. A continuació es concreten els objectius generals de la recerca i la manera com s'ha organitzat el treball.

El segon bloc és el Marc Teòric. En un primer moment fem una revisió teòrica del concepte de "complex d'Èdip", així com de les diferents contribucions teòriques que s'han fet al respecte fins al moment actual.

Seguim a continuació amb el segon apartat teòric, que correspon a l'adopció. Ens interessa aquí revisar i contextualitzar l'adopció en el moment que es troba ara, cronològicament parlant -inici del s.XXI- i respecte a la situació geogràfica -el nostre país-.

D'altra banda, s'aprofundeix en les característiques socioculturals dels país d'origen dels subjectes del nostre estudi per tal d'afavorir una major comprensió de determinats fets que han envoltat aquests nens i les seves famílies.

Continuem amb el tercer apartat del Marc Teòric, on agrupem aquests dos factors tractats en els capítols precedents, el complex d'Èdip i l'adopció. Hi realitzem una aproximació teòrica a través de les investigacions realitzades per diferents autors.

El quart i últim apartat d'aquest segon bloc el dediquem al test projectiu Pota Negra. És l'instrument més rellevant utilitzat en la nostra investigació, i, atès el seu pes teòric i la seva complexitat quant a la interpretació, hem vist convenient dedicar-li un apartat en el qual tractem aspectes teòrics, tant de les tècniques projectives i del test Pota Negra com del material específic i de l'administració del test.

Finalitzem el bloc amb una revisió de les investigacions realitzades amb el test Pota Negra i dels antecedents d'estandardització d'aquest test.

El tercer bloc és el que dediquem al treball de camp.

Comencem presentant el Disseny Metodològic d'aquesta recerca i fem una descripció de la mostra i dels diferents instruments que farem servir en la recerca. És en aquest apartat on fem una proposta de categorització del test Pota Negra per tal de facilitar l'anàlisi del complex d'Èdip.

Seguidament analitzem i valorem les dades i els resultats, tant individuals com globals, de la nostra recerca. Finalitzem aquest apartat amb la discussió dels resultats.

El quart i últim bloc és on exposem les conclusions i les futures línies de recerca de la nostra investigació . I concloem el treball amb les referències bibliogràfiques i els annexos.

Taula 1.1 Organització formal de la tesi

I - INTRODUCCIÓ	<ul style="list-style-type: none"> 1.1 Motivacions personals per a la recerca 1.2 Rellevància del tema d'investigació 1.3 Objectius generals i estructura del treball
II - MARC TEÒRIC	<ul style="list-style-type: none"> 2.1 El complex d'Èdip, revisió del concepte 2.2 L'adopció 2.3 Èdip i adopció 2.4 El test projectiu Pota Negra (PN) de Corman
III- TREBALL DE CAMP	<ul style="list-style-type: none"> 3. Disseny metodològic 4. Anàlisi de dades i resultats 5. Discussió
IV - CONCLUSIONS	<ul style="list-style-type: none"> 6. Conclusions 7. Referències bibliogràfiques 8. Annexos

2. MARC TEÒRIC

2.1 EL COMPLEX D'ÈDIP, REVISIÓ DEL CONCEPTE

El marc teòric d'aquesta investigació es recolza en els principis de la psicoanàlisi. Començarem fent una revisió històrica del concepte de "complex d'Èdip" i de les aportacions que diferents autors han anat realitzant al llarg dels anys sobre dit complex.

2.1.1 Orígens del complex d'Èdip

Sigmund Freud fou qui va plantejar l'existència de la sexualitat infantil afirmant que apareix des del naixement i que la sexualitat genital madura és el resultat d'un desenvolupament sexual pre-genital. Aquestes afirmacions parteixen de les seves observacions clíniques com a psiquiatre, a Viena, i queden sistematitzades entre d'altres, en la seva obra de l'any 1905 *Tres ensayos sobre una teoria sexual*. Freud planteja en aquesta obra el concepte de pulsio sexual i les seves manifestacions en l'ésser humà.

Les pulsions que postula la psicoanàlisi es defineixen com a constructes hipotètics que no poden detectar-se en la clínica de forma pura; són abstraccions de les dades de l'experiència, constructes o conceptes interpretatius, no observacionals (Bunge, M., (1969), citat per Tizón (1995)).

La pulsio és un concepte fronterer entre la biologia i la psicologia que permet explicar de manera integrada i global el desenvolupament psicosexual de l'ésser humà. Quan Freud parla de pulsio ho fa en el sentit «d'un impuls energètic i motor que orienta l'organisme cap a un fi». Es tracta d'un procés dinàmic en el que cal distingir la font o origen, es a dir, l'estat d'excitació o tensió somàtica en una determinada part dels cos - zona erògena -. La finalitat o supressió d'aquesta excitació s'aconsegueix gràcies a l'objecte, es a dir, allò que permet obtenir la satisfacció.

La sexualitat es troba a la base del desenvolupament evolutiu en la psicoanàlisi, entesa aquesta no com a genitalitat sinó ampliada a l'interès per totes les zones

erògenes que articulen el binomi desig-plaer en el sentit més ampli i que evolucionen en les seves formes de definició i satisfacció a través de la configuració de la relació d'objecte. Les zones erògenes dominants, i paral·lelament el tipus de relacions objectals, canvien amb el creixement de l'organisme.

És a l'any 1920, amb l'obra *Más allá del principio del placer*, que Freud fa un replantejament de moltes de les seves idees teòriques i expressa la seva nova teoria bitemàtica de les pulsions -la sexual o eròtica i l'agressiva o destructiva- que segueix vigent, en l'actualitat, en la pràctica de gran part dels analistes.

Segons la teoria psicoanalítica clàssica, cada pulsio està vehiculada per un tipus d'energia psicològica: l'energia associada amb la pulsio sexual és la que el mateix Freud va anomenar *libido*. Per a l'energia lligada a la pulsio destructiva, ni Freud ni els psicoanalistes han proposat cap terme que la majoria d'experts hagi acceptat.

Dit això, fem esment ara de les aportacions de la psicoanàlisi en el camp de la psicosexualitat humana, ja que no es fa referència a la sexualitat purament biològica, sinó a les representacions mentals i a les motivacions de l'erotisme i de l'investiment -catexis- en l'ésser humà. Aquestes aportacions o descobriments es poden concretar en els punts següents (Tizón, 1995):

- La idea que la sexualitat és fonamental per a la vida humana i que la pulsio sexual està present en les conductes i en les representacions mentals.
- La importància de la pulsio sexual, la psicosexualitat, juga un rol important en la gènesi i en l'expressió dels trastorns mentals.
- La idea que la psicosexualitat ja actua en la infància i la repercussió que això té en l'estudi del desenvolupament infantil, ja que modifica la visió que es tenia de la infància abans del plantejament de Freud.
En parlar de sexualitat infantil es pretén reconèixer l'existència d'excitacions sexuals primerenques, que busquen el plaer, independentment de l'exercici d'una funció biològica.

És a partir d'aquí que Freud defineix una sèrie d'estadis o fases del desenvolupament psicosexual.

Aquestes fases són les següents: fase oral, fase anal, fase fàl·lica i fase genital adulta. És concreten en temps i edats que són merament indicatives i orientatives, ja que cada fase se superposa amb elements de la fase anterior i amb elements de la fase següent.

També cal considerar que la transició entre l'una i l'altra és molt gradual.

Tot ésser humà passa per les diferents fases d'aquest desenvolupament de la sexualitat, i això comporta que a l'edat adulta es trobin moltes conductes que són vestigis i evidències del pas per cada una d'aquestes fases.

En farem una breu descripció.

1. Fase Oral (0 -2 anys)

Aquesta és la primera fase de l'evolució de la libido, i està compresa entre els 0 i els 2 anys d'edat.

En aquesta etapa el nen viu i es relaciona sobretot amb la boca (succió) en connexió amb la capacitat i disponibilitat comunicatives de la mare que li dona el pit, però també de la família i la societat. La boca és, en aquesta fase, el focus d'un mode relacional dominant d'aproximació a la realitat.

En aquesta fase, el plaer sexual està lligat predominantment a l'excitació de la zona bucal i dels llavis, que acompanyen la nutrició. A l'inici, la pulsio sexual se satisfà per mitjà d'una funció vital, l'alimentació, però posteriorment adquireix autonomia i, mitjançant altres objectes, com el xumet, o alguna part del cos, com el dit gros, se satisfarà de forma autoeròtica. D'aquesta manera, el nen, en moments de frustració, ansietat o tensió, aconsegueix reduir o eliminar les sensacions desagradables.

És a dir, que els màxims desitjos i plaers estan relacionats amb les gratificacions orals, amb activitats d'aquestes zones anatòmiques i amb la representació mental d'aquestes activitats.

L'activitat de nutrició proporciona les significacions electives mitjançant les quals s'expressa i s'organitza la relació d'objecte.

Dins de la psicoanàlisi, s'utilitza aquest terme - relació d'objecte - per designar el tipus de relació del subjecte amb el seu món i aquesta és el resultat complex i total d'una determinada organització de la personalitat.

Karl Abraham va diferenciar els tipus de relació que intervenen en el període oral, fet que el va portar a diferenciar dues etapes dins la mateixa fase. La primera és la fase oral pasiva (activitat de succió), i la segona és la que ell anomena fase oral-sàdica, que correspon a l'aparició de les dents.

La capacitat per a assumir una actitud més activa i dirigida, juntament amb el plaer que se'n deriva, es desenvolupa i madura en el nen i [...] *apareixen les dents, i amb elles el plaer inherent de mossegar coses dures, que no cedeixen a la pressió, de mossegar objectes tous i de destrossar-ne altres amb les dents*[...] (Erikson, 1963).

Aquesta activitat també implica la destrucció de l'objecte, i per tant el caràcter ambivalent en la relació d'objecte.

2. Fase anal o sàdico-anal (2 a 3 anys)

La fase anal és la segona fase de l'evolució de la libido, i es pot situar entre els 2 i els 4 anys d'edat.

En aquesta fase, la libido s'organitza al voltant de la zona erògena anal. L'objecte de satisfacció està lligat amb la funció de defecació, expulsió i retenció, juntament amb el valor simbòlic dels excrements. Els pares reforcen aquest interès anal amb els hàbits de neteja, que se solen concentrar precisament en aquesta època en la majoria de cultures.

Altres tipus d'activitats pròpies d'aquesta etapa són les relacionades amb l'operació de desmuntar i trencar objectes, així com també les activitats lligades amb la demostració d'ira. Serà l'etapa de les grans rabietes.

Aquestes dues primeres fases de la sexualitat infantil se centren en l'autoerotisme, i en les fases següents apareix ja un objecte sexual extern a l'individu.

3. Fase fàl·lica (3 a 5 anys)

Cap al tercer any de vida, els òrgans de màxim plaer i interès passen a ser els genitals. De fet, aquesta fase s'anomena fàl·lica perquè el penis (fal·lus) és l'òrgan de màxim interès, tant per als nens com per a les nenes.

Els trets característics d'aquesta etapa són l'inici de l'activitat pseudo-masturbatòria, el descobriment de les diferències sexuals i, lligat amb això, les mostres d'exhibicionisme i de *voyeurisme*.

De la mateixa manera que en les altres fases, s'hi poden observar les seves característiques, tant a nivell de conductes com de representacions mentals, i, cosa que és especialment important, són les vivències de totes elles.

És en aquesta tercera fase, la fase fàl·lica, on trobem la descripció feta per Freud: l'època de **l'elaboració i el desenvolupament del complex d'Èdip** que aquí ens ocupa. Freud utilitza el terme de complex d'Èdip per a designar la complicada situació afectiva que predomina en la relació del nen amb els seus pares - desitjos amorosos i hostils - .

Aquest complex tindrà un paper fonamental en l'estructuració de la personalitat del nen i en l'orientació del seu desig sexual (Laplanche i Pontalis, 1993).

La declinació del complex d'Èdip ve marcada per la renúncia progressiva a posseir l'objecte libidinal. Els desplaçaments identificadors i les sublimacions permeten a l'energia libidinal trobar altres objectes de satisfacció, especialment en la socialització progressiva i en la catexis dels processos intel·lectuals (Ajuriaguerra/Marcelli, 1982).

4. Període de latència

Aquest període s'inicia cap als 5 o 6 anys, aproximadament.

Es parla de període i no de fase, ja que si bé s'hi poden observar manifestacions sexuals no existeixen pròpiament òrgans corporals de màxim interès, i no es pot parlar tampoc d'una nova organització de la sexualitat.

Es considera una etapa en què hi ha una clara disminució de l'activitat o interès sexual juntament amb una desexualització de les relacions d'objecte. L'activitat - l'interès - es desplaça cap als aprenentatges, la conquesta d'habilitats, els amics, etc.

Freud (1905), articula el període de latència amb la declinació del complex d'Èdip i ho explica amb aquestes paraules: «[...] la imposibilidad interna de éste, una especie de discordancia entre la estructura edípica y la inmadurez biológica: ...la ausencia persistente de la satisfacción esperada, la perpetua frustración del niño

que espera, obligan al pequeño enamorado a renunciar a un sentimiento sin esperanza {...}».

5. Fase genital adulta

Aquesta fase s'inicia amb la pubertat.

És en aquesta quarta fase del desenvolupament psicosexual quan s'organitza la libido- es a dir, en paraules de Laplanche i Pontalis (1993), es caracteritza per l'organització de les pulsions parcials sota la primacia de les zones genitals. Comporta dos temps, separats pel període de latència: la fase fàl·lica o organització genital infantil i l'organització genital pròpiament dita, que s'instaura en la pubertat.

De fet en la fase sexual adulta, els òrgans de màxim interès i plaer segueixen essent els genitals en els dos sexes, coincidint amb la fase fàl·lica. La diferència entre les dues fases rau en el subjecte, per la seva maduresa personal i psicosexual.

2.1.2 Conceptes teòrics en relació amb el complex d'Èdip i el seu procés d'elaboració

2.1.2.1 Introducció a l'estudi del complex d'Èdip

De fet, si bé l'expressió complex d'Èdip no apareix en els escrits de Freud fins a l'any 1910, ja se'n feia us en l'àmbit psicoanalític, s'havia admès com a concepte.

El seu descobriment el va fer Freud després d'anys de pràctica psicoanalítica, quan realitzava la seva autoanàlisi. El 15 d'octubre de 1897 escriu a Fliess les ratlles següents: “[...] la poderosa influencia de Edipo rey se vuelve inteligible...el mito griego explota una compulsión de cuya existencia todo el mundo reconoce haber sentido en si mismo los indicios [...].” (Laplanche i Pontalis,1993)

Des d'un principi, Freud afirma la universalitat del complex d'Èdip.

Tal com acabem de citar, Freud va escollir el terme de complex d'Èdip fent al·lusió a l'antiga llegenda grega que Sòfocles (segle V a. C.) va desenvolupar en l'obra Èdip rei, de la qual reproduïm a continuació l'argument.

“[...] Èdip era fill de Laius, rei de Tebes i de Locasta.

Un oracle havia previngut Laius que el fill que naixeria de la seva unió amb Locasta el mataria. Tractant d'evitar tal destí, Laius va lliurar el nounat a un criat perquè el matés. El criat el va abandonar a la muntanya, penjat pels peus (Èdip = peus inflats), d'on va ésser recollit per un pastor que el va portar a Corint. En aquesta ciutat va ser adoptat per la reina d'aquest lloc. En arribar a la majoria d'edat, Èdip va sospitar de la legitimitat del seu origen. Interrogà l'oracle, i aquest li va donar una resposta tenebrosa:

«Èdip, tu seràs l'assassí del teu pare, el marit de la teva mare i engendraràs una raça maleïda pels déus.»

Horroritzat per la profecia, Èdip tractà d'evitar-la desterrant-se voluntàriament de Corint i, per tant, de la seva suposada mare. Camí de Fòcida, en un encreuament, es troba amb altres viatgers. Es barallen, sense conèixer-se, i un viatger mort en la disputa. Era Laius. Èdip, en la fugida, arriba a Tebes, ciutat assolada pels estralls que causava l'Esfinx. Aconsegueix resoldre el problema de l'Esfinx, i amb això aconsegueix la mà de la reina, Locasta, la seva mare. S'hi casa i té amb ella quatre fills.

Anys després, com que les seves sospites seguien turmentant-lo, Èdip arriba a saber el misteri del seu naixement i dels seus orígens, i es reconeix parricida i incestuós.

Dominat pel que avui anomenariem culpes persecutòries, s'autocastigà arrencant-se els ulls, que no havien pogut (o volgut?) veure-hi a temps.”

Freud troba en aquesta tragèdia la dramatització d'un complex afectiu que tots els éssers humans experimentem d'alguna manera.

2.1.2.2 Conceptes teòrics bàsics

Podríem definir el complex d'Èdip com aquell conjunt de desitjos amorosos i hostils que el nen experimenta vers els seus pares. En la seva *forma positiva*, el complex es presenta com en la història d'Èdip rei: desig de mort del rival, que és el personatge del mateix sexe, i desig sexual cap al personatge del sexe oposat. En la seva *forma negativa* es presenta a la inversa: amor cap al progenitor del mateix sexe i odi i gelosia cap al progenitor del sexe oposat. De fet, les dues formes poden coexistir en una relació dialèctica en l'anomenada forma completa del complex d'Èdip,

en la qual el subjecte adopta diverses posicions en el procés de l'assumpció i resolució del seu complex.

És evident, doncs, que serà una etapa molt afectada pels sentiments ambivalents d'amor i d'odi respecte als mateixos objectes interns i que gaudeixen de la mateixa importància per al nen.

El complex d'Èdip és, tal i com hem comentat abans, una situació emocional complexa, formada almenys per quatre tendències contraposades (amor/odi cap a un dels dos progenitors) i dues identifications també parcialment contraposades i parcialment complementàries amb les figures parentals.

És per aquest motiu que es requereix un llarg període que permeti l'elaboració del complex d'Èdip, triangulació fonamental de la fase fàlica. El complex d'Èdip ha estat considerat com un moment de síntesi que marca la frontera entre les organitzacions menys integrades i les més integrades de la personalitat humana (Torras, E. 1980).

Freud va atribuir al complex d'Èdip tres funcions fonamentals (Laplanche i Pontalis, 1993):

- L'elecció del l'objecte d'amor, condicionada, després de la pubertat, per la libido dipositada en l'objecte i les identifications inherents al complex d'Èdip i a les prohibicions d'incest.
- L'accés a la genitalitat, ja que aquesta no està garantida únicament per la maduració biològica. Aquest accés ve donat per la resolució de la crisi edípica mitjançant el procés d'identificació.
- Els efectes sobre l'estructuració de la personalitat i sobre la constitució de diferents instàncies, en especial el Superjo i l'ideal del jo. Segons Freud, el Superjo¹ es consolida amb la resolució del complex d'Èdip.

---

¹ Seguint el punt de vista estructural freudià, podríem definir el Superjo com una instància, subestructura o subsistema de la personalitat en el qual agrupem les representacions mentals que ens proporcionen els criteris d'autoaprovació o desaprovació moral, desitjos d'autoobservació crítica i d'autocàstig, desitjos de reparació d'allò erroni, autocomplaença pels nostres pensaments i accions desitjables, etc. En la formació del Superjo serà crucial la internalització o introjecció que es faci dels pares com a objectes externs (Tizón, 1995).

Aquest paper estructurant arribarà amb la declinació del complex d'Èdip i l'entrada en el període de latència.

La sortida i el desenllaç de la situació del complex d'Èdip amb la identificació del pare o de la mare sembla dependre doncs, en tots dos sexes, de la intensitat relativa de les dues posicions sexuals. Aquesta és una de les maneres amb què la bisexualitat intervé en els destins del complex d'Èdip (Freud, S., 1979).

Es fa evident la rellevància d'aquest període per al desenvolupament posterior del subjecte, que va acompanyat d'una repressió, per part del nen, de les pulsions sexuals i agressives cap als pares i que seran font d'ansietat i de sentiments de culpa més o menys intensos.

D'aquí ve també la importància de qualsevol anomalia interna o externa que dificulti el seu desenvolupament: absència o mort d'un pare o germà, naixement, durant aquest període, d'un germà, seducció sexual per part d'adults, observació directa del coit entre els pares, etc. Totes aquestes anomalies dificultarien el procés edípic, la triangulació i, per tant, afavoririen l'aparició de conflictes

2.1.2.3 Dificultats en l'elaboració del complex d'Èdip

Lligat amb el concepte d'estadis definit per Freud en el Desenvolupament Psicosexual i que anteriorment hem especificat, cal fer esment de les nocions de *regressió i fixació* que deriven d'aquesta noció d'estadi.

Dins la teoria psicoanalítica hem vist com cada estadi s'articula al voltant de tres eixos:

1. Font pulsional específica -zona erògena
2. Objecte particular -tipus de relació objectal
3. Certa mena de conflictes

El conjunt resultant d'aquest factors determinarà un equilibri temporal entre la satisfacció pulsional i les defenses.

Cada pas vers un nou estadi, en el sentit psicoanalític, no fa res més que englobar l'estadi precedent. Per tant, per a poder accedir a un nou estadi s'haurà d'haver fet

una elaboració adequada dels conflictes fonamentals propis de cada fase. En el cas contrari és quan parlariem de regressió o fixació.

Parlem de **fixació** quan s'observa que un esdeveniment o situació afectiva genera conflictes importants en un estadi evolutiu determinat, cosa que fa que el pas al següent estadi sigui difícil o, fins i tot, inhibit (Ajuriaguerra/Marcelli, 1982).

S'observa un punt de fixació en situacions concretes:

- quan s'han experimentat satisfaccions excessives en un determinat estadi (excés de gratificació libidinal o contracatexis defensiva intensa, que fa que es converteixi en font secundària de satisfacció).
- quan els obstacles trobats a l'hora d'accedir a l'estadi següent originen una frustració tal que el retorn defensiu a l'estadi precedent sembla més satisfactori a nivell immediat.

Parlariem de **regressió** quan es retorna a punts de satisfacció pulsional propis d'estadis anteriors. Això provoca l'adopció de comportaments, actituds i representacions mentals de fases anteriors. De fet, el concepte de regressió va estretament lligat al de fixació.

Fixació i regressió ens expliquen les disharmonies freqüents pròpies de l'evolució emocional de l'ésser humà (etapes psicosexuals), basades, com diríem en termes dinàmics, en un tipus concret de relacions d'objecte.

2.1.3 Aportacions de M.Klein a l'estudi del complex d'Èdip

Melanie Klein, a partir de la seva publicació, l'any 1932, de l'obra *El psicoanàlisis de niños*, va marcar un canvi en la posició clàssica de la psicoanàlisi.

En aquesta obra i en diversos articles, com l'escrit l'any 1928, *Estadios tempranos del conflicto edípico*, dedicat específicament al tema que ens ocupa, exposa els seus descobriments: les formes primerenques del Superjo i del complex d'Èdip prèvies a la fase genital.

Va descobrir que existien formes primerenques del complex d'Edip i que pre-genital no necessàriament significa pre-edípic (Segal, H.,1987).

Abans de comentar les diferents aportacions que fa Klein, creiem important citar la cronologia de les seves publicacions sobre el tema:

- **1920.** *El complejo de Edipo clásico en niños (The development of a child)*
- **1928.** *Formas pregenitales del complejo de Edipo y del complejo de Edipo invertido (Early stages of the Oedipus complex)*
- **1932.** *Desconexión del superyo del complejo de Edipo (The Psycho-Analysis of children)*
- **1935.** *El complejo de Edipo y la posición depresiva (Mourning and its relation to maniac-depressive states)*

Klein, en el seu treball amb la tècnica del joc amb nens, va descobrir l'existència d'una vida de fantasia en el nen en edats molt primerenques.

Considera que el complex d'Èdip comença durant el primer any de vida i que està influenciat fonamentalment per la relació del nen amb el pit de la mare; aquesta relació és un dels factors essencials que determina tot el desenvolupament emocional i sexual. És la frustració, i especialment el deslletament, el que propicia que el nen es faci conscient de la situació triangular (Britton i altres, 1997).

Fa especial èmfasi en el complex d'Èdip negatiu -invertit-, així com en la complexa interacció entre els complexos negatiu i positiu; posteriorment, inclourà això en la seva teoria de l'ambivalència en la posició depressiva.

Així doncs, basant-se en l'existència d'aquestes fantasies infantils, en el període de 1919 a 1935 fa quatre descobriments clínics bàsics sobre el complex d'Edip. De fet, cadascun d'aquests quatre passos fou de tal magnitud que el resultat va ser una teoria totalment diferent: la **teoria de la posició depressiva** (Hinshelwood, R-D., 1989).

Aquests descobriments foren els següents:

1. Situacions d'angoixa primerenca

Klein fa una aportació a la teoria ortodoxa del complex d'Èdip sobre el contingut de les angoixes que neixen de fantasies sobre els objectes edípics (pare i mare).

2. Orígens primerencs del complex d'Èdip

L'evidència clínica de les fantasies pre-genitals, fet que difereix totalment de l'opinió de Freud, segons el qual el complex d'Èdip sorgeix en la fase genital, entre el tercer i el quart any de vida. Klein va enregistrar fantasies edípiques en edats pre-genitals: “[...] els nens solen mostrar, ja en el començament del seu segon any, una marcada preferència pel pare del sexe oposat, així com altres indicis de tendències edípiques incipients”. (Klein, 1926)

3. Figura parental combinada/objectes-parts

La imatge dels pares té un paper essencial en aquestes primeres etapes del complex d'Èdip. Bona part de la fantasia del nen es concep en funció d'objectes-parts; això vol dir que imagina òrgans en relació -els uns amb els altres-, objectes quasi no visualitzats, imaginats, encara no connectats entre si. En particular hi ha el pit de la mare i el penis del pare.

Totes aquestes nocions primitives d'òrgans són probablement propensions innates a imaginar aquesta mena de coses (Klein, 1932).

4. Posició depressiva

L'ambigüitat dels complexos d'Èdip positiu i invertit en existir junts, donen origen a sentiments ambivalents cap a cadascun dels pares.

Les oscil·lacions entre el complex d'Èdip positiu i l'invertit van adquirir una importància creixent i van portar definitivament Klein a elaborar el concepte de posició depressiva.

Les conseqüències, a nivell teòric, que es deriven de les aportacions de Klein seguint a Hinshelwood, R-D., (1989), es poden concretar en els apartats següents:

- *Una concepció diferent sobre l'origen del Superjo.* Com a conseqüència dels seus descobriments, el Superjo ha de sorgir a una edat molt anterior a l'establerta per Freud.
- *Que les angoixes clàssiques connectades amb la castració i l'enveja del penis són d'indole secundària.*
- *La teoria de la posició depressiva,* respecte a la pèrdua de l'objecte estimat.

- Posteriorment, el deixeble de Klein, Bion, va elaborar la important noció d'objectes-parts que, amb paraules seves: “[...] s’acoblen com un contenidor als seus continguts [...]” (Bion, W., 1962)

Per concloure aquest apartat esmentarem un article que va escriure Klein l’any 1945, *El complejo de Edipo a la luz de las ansiedades tempranas*, en què explica el seu punt de vista al respecte i les seves divergències amb Freud.

Klein descriu les conseqüències dels canvis graduals que es van succeint en l’organització psíquica amb l’arribada a la posició depressiva: descobriment de l’ambivalència, els sentiments de pèrdua i de culpa, una diferenciació entre realitats internes i externes, una capacitat per la simbolització, i molt més.

La posició depressiva comporta canvis no sols en la naturalesa de les relacions d’objecte², sinó també un canvi important en el conjunt del funcionament mental.

De fet, Klein mai no va arribar a desenvolupar plenament les implicacions dels seus nous descobriments per a elaborar una teoria completa del complex d’Èdip. Però sí que va assenyalar repetidament la importància d’aquesta constel·lació primitiva - posició esquizo-paranoide- sobre la situació edípica.

Per tant, a diferència de Freud, que com hem vist situa el complex d’Èdip en *l’etapa fàl·lica*, entre els tres i cinc anys, Klein, en introduir el concepte de complex d’Èdip primerenc el relaciona amb la *posició depressiva* a partir dels segon semestre de vida en què s’inicia, i anirà desenvolupant-se des d’aquesta relació oral primitiva fins a arribar a la situació genital .

---

² El nucli dels sentiments depressius infantils, es a dir, la por que té el nen a perdre els seus objectes estimats, com a conseqüència del seu odi i de la seva agressivitat, formen part des d’un principi de les seves relacions d’objecte i del seu complex d’Èdip. (Klein, M., 1945)

2.1.4 Altres contribucions teòriques sobre el complex d'Èdip

2.1.4.1 El complex d'Èdip segons Jacques Lacan

Anàlisi comparativa amb Melanie Klein

Jacques Lacan adopta un punt de vista estructuralista del complex d'Èdip. Situa el complex en la fase fàl·lica, tal com ho va fer Freud, i el considera com una estructura en què tots els elements, en interactuar, van determinant-se mútuament.

Aquests elements són pare, mare i fill, però considera que aquests tres elements no són suficients per a crear els tres llocs o rols, el patern, el matern i el filial, sinó que serà necessari un quart element, el fal·lus, que permeti articular els tres primers i els situï l'un en relació amb l'altre. Dit amb altres paraules, es necessiten quatre elements per a constituir tres llocs, essent el fal·lus un símbol, el símbol d'una absència.

Lacan considera que l'estructura edípica es constituirà a partir d'aquesta mancança i fa una descripció del procés en tres etapes o moments que són més lògics que cronològics, en el sentit que un moment pressuposa l'anterior, independentment que es puguin donar simultàniament o no.

En un primer moment del complex d'Èdip es planteja una relació dual mare-fill. Es tracta d'un vincle que és afectivament molt fort perquè estan units ja des d'aquesta primera etapa per una absència; és a dir, cadascun dels dos té una carència que busca omplir amb el vincle que té amb l'altre.

El nen necessita aliment, afecte i protecció, i aquestes necessitats i demandes poden ésser satisfetes per la seva mare. Per la seva part, la mare necessita del fill per a completar-se narcisísticament: tenint un fill se sent ara completa, fet que li permet d'alguna manera recuperar el que ha perdut amb la castració -que des d'un punt de vista simbòlic és el fal·lus, entès aquest com la cosa que simbolitza-, l'absència d'allò que permet ser complet.

El nen necessita comptar sempre amb la mare per a satisfer les seves necessitats i demandes, i la manera que té de fer-ho és identificant-se amb allò que la mare més desitja, que és, com hem dit, el fal·lus. Es podria concretar dient que *el desig del*

nen és el desig de la mare, i des d'aleshores el desig tindrà una estructura: *el desig és el desig de l'altre*. Així, doncs, el primer temps del complex d'Èdip es configura com una estructura desitjosa: és la trobada entre dos desitjos que busquen la mútua satisfacció en el vincle.

En un segon temps sorgeix la figura paterna, que trenca aquesta relació dual mare-fill (castració simbòlica). Sota aquesta amenaça de castració, el pare imposa al seu fill una desexualització en la seva relació amb la mare. Apareix llavors un pare que funciona com la llei de la prohibició de l'incest, és a dir, com a pare simbòlic.

Podríem dir que l'amenaça de la castració és una amenaça a la pròpia identitat, procés dolorós però necessari perquè el nen pugui accedir després a la seva pròpia subjectivitat, ja que, fins aleshores, la seva identificació amb el fal·lus matern feia impossible la dissociació amb la mare.

En un tercer temps està present la figura del pare que manté la prohibició però a la vegada ofereix al nen una sortida, la possibilitat de vinculació amb un altre fora de la família.

A partir d'aquí s'estableix una nova identificació del nen amb el seu pare, i passarà d'ésser un fal·lus a tenir un fal·lus com el del pare. Aquesta identificació secundària li permetrà, al nen, a accedir a una nova identitat.

Podríem ara establir els nexes amb Klein. Tots dos insisteixen en la relació ambivalent que té el nen respecte als seus progenitors: estima la mare perquè li dona afecte i aliment, i al mateix temps l'odia pel fort vincle afectiu que manté amb el pare i del qual el nen es sent exclòs.

Tanmateix, aquests autors entenen l'origen d'aquesta agressivitat de manera diferent.

Una altra diferència que podem assenyalar és que Klein dóna més importància que Lacan als aspectes pre-genitals del vincle amb els pares; Lacan se centra més en el vincle genital (fal·lus).

També, per Klein, els estadis primerencs del complex d'Èdip ajuden el nen a alleugerir la seva ansietat depressiva, però per altra banda en generarà de noves, vinculades amb les gelosies, les enveges i les rivalitats (Segal, H., 1987). En canvi, per Lacan, el complex d'Èdip compleix una funció primordial, ja que permet al subjecte accedir a la seva subjectivitat adquirint identitat pròpia, és a dir, accedint a l'ordre de la cultura mitjançant la llei de l'incest.

Per acabar, cal dir que ambdós autors intenten descriure i explicar el complex d'Èdip com el procés d'elaboració d'una pèrdua, i per això Melanie Klein l'inscriu en la *posició depressiva* i Lacan dins *una estructura de mancança*.

2.1.4.2 *Altres autors*

Cal fer ara un breu recorregut per altres autors no citats fins al moment i que també han fet aportacions sobre el tema:

- **Kestenberg, E. (1962)** postula que la resolució amb èxit del conflicte edípic és la clau del període de latència, en què prevalen vivències del complex d'Èdip que modificaran els fets viscuts.
- **Anzieu, D. (1966)** opina que durant l'etapa edípica el nen focalitza el seu interès en els rols paterns, i en particular en la naturalesa de les seves relacions.
L'ambivalència dels seus sentiments vers el progenitor del mateix sexe facilitarà l'adaptació del nen en el seu context familiar i social.
- **Aberastury (1978)** diu que la condició bisexual dels humans requereix el concepte de pare-mare per a poder aconseguir un desenvolupament harmònic de la personalitat. Per tant, la carència de la figura paterna entre els sis i els dotze mesos de vida pot portar a una recerca contínua de substituïts paterns durant tota la vida.
- **Torras de Beà, E. (1980)** considera el conflicte triangular o edípic, en la seva totalitat, com un eix central en l'evolució humana i en la producció de l'estructura personal, sexual i afectiva adulta, i considera que el formen diverses vessants, unes de més primitives, que anomena conflicte edípic de la posició esquizo-paranoide, i unes altres de més evolucionades, que constitueixen el complex d'Èdip evolucionat, o de la relació amb l'objecte total, o conflicte edípic de la posició depressiva. Aquesta consideració és important, ja que té en compte no solament el complex evolucionat, nucli central en l'organització afectiva i mental evolucionada, sinó també els

substrats anteriors que condueixen aquesta organització i que per tant són igualment centrals.

- **Abadi, M. (1983)** considera que el complex d'Èdip es pot esbossar amb dotze trets que el caracteritzen i dels quals hem escollit els principals:
  - És una estructura que no s'origina en el subjecte. Per tant no és un desenvolupament que la persona humana protagonitza, sinó que és la incorporació del subjecte a un context cultural. Aquest registre constitueix la trama que marca la vinguda de l'ésser humà a l'univers social en què haurà de desenvolupar-se la seva vida.
  - És l'expressió d'un conflicte: al principi és un conflicte extrapsíquic - intrafamiliar o interpersonal-, i després, per la internalització, un conflicte intrapsíquic que vindrà marcat per una «*desgarrante ambivalència afectiva*».
  - El complex d'Èdip està dinamitzat, quant a l'estructura, per dues classes d'energia diferents, potser originàriament derivades totes dues d'un mateix tronc. Aquestes dues energies són la pulsio libidinal i l'energia que regeix el comportament agressiu (masoquisme i sadisme).
  - La sexualitat infantil, amb el que té de psicosexualitat, és la protagonista del complex d'Èdip. Aquesta sexualitat infantil és una sexualitat psíquica -val a dir, significant de...-, prohibida, conflictiva i transgressora. A més a més va lligada a la tríade de la culpa, l'angoixa i, finalment, la necessitat de càstig, davant el fracàs d'una reparació (impossible?). És una sexualitat reprimida i inconscient, quant a les representacions mentals que caracteritza.
  - El complex d'Èdip constitueix l'estructura bàsicament defensiva davant del sentiment d'incompletesa, de mortalitat, de castració i de penosa renúncia a l'omnipotència del bebè.

- El complex d'Èdip no es perd, sinó que es transforma. Es transforma en el Superjo, hereu del complex d'Èdip i part constitutiva de la personalitat.
- **Guevara, B. (1992)** parteix de l'afirmació de Freud de considerar la universalitat del complex d'Èdip com a component inherent a la condició humana i de com alguns estudis qüestionen la validesa d'aquesta afirmació en el context sociocultural del segle XX.

Freud utilitza la tragèdia sofocliana com a model instrumental i explicatiu del conflicte bàsic de l'ésser humà.

Alguns autors critiquen el fonament d'aquesta opinió psicoanalítica, basada en l'observació dels pacients de Freud -que pertanyien a la classe mitjana de la burgesia vienesa-, i qüestionen que aquests pacients es puguin considerar el prototipus del gènere humà.

Autors com Deutsch i Krauss (1980) citen els estudis d'antropòlegs com Malinowski i Mead en societats no occidentals, més primitives -a les illes Trobriand, a Nova Guinea- per tal de demostrar la universalitat del complex d'Èdip. Per Malinowski (1973), i els seus seguidors, les famílies matriarcals tenen una estructuració diferent, i afirma que la dimensió de les hostilitats del complex d'Èdip occidental està ocasionada per la rivalitat sexual del pare més que pel ressentiment contra la seva autoritat.

Spiro (1988) no hi està d'acord i diu que l'observació d'afecció libidinal del fill amb la mare no està restringit a les societats patriarcals.

Aquest autor afirma que tant en la estructura de la societat de les famílies Trobriands com en la de les famílies matriarcals del Carib, i també en la de les societats dels Nayardda de Costa Malabar, es pot observar una estructura similar al clàssic triangle edípic. Per tant, encara que *variable*, sembla ser universal. Aquesta variabilitat, ens diu Spiro, es troba en relació amb la *intensitat i els resultats*, però no en relació amb l'estructura. Específica que *l'estructura és transculturalment variable en principi, però probablement invariable de fet*. La intensitat del complex serà major o menor en funció dels diferents grups socials. A continuació, Guevara explica el seu estudi -realitzat amb una mostra de nens de Porto

Alegre, d'edats entre els 3 i els 6 anys i amb una organització familiar intacta o fragmentada-, fet utilitzant com a instrument el Test de Fàbules, amb l'objectiu d'identificar la presència o no de l'estructura triangular edípica. Un cop identificat el complex n'avalua la *intensitat* - amb un sistema elaborat per Cunha e Werlang (1990). (Vegeu la taula 2.1)- tenint en compte els temes bàsics del conflicte: el desitjos d'unió amb el progenitor del sexe oposat, la vivència d'impossibilitat d'aquesta unió i el desig de reparació.

Com a resultats més rellevants, cal dir que a més edat troba més presència de triangulació edípica, i conclou que, malgrat que han canviat els papers sexuals en les famílies, que ha disminuït el model patriarcal, etc, sembla que els patrons morals de la cultura circumdant es continuen internalitzant i, per tant, reforçant les barreres contra l'incest.

Seguidament presentem el sistema utilitzat per Guevara en el seu estudi per a avaluar la intensitat del conflicte edípic (vegeu Taula 2.1).

Taula 2.1 CATEGORIES DEL CONFLICTE EDÍPIC (Cunha i Werlang, 1990)

Categoria A	Tema desig d'unió amb el progenitor del sexe oposat
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sentiments amorosos dirigits al progenitor del sexe oposat 2. Fantasies de seducció 3. Fantasies d'incest 4. Fantasies de posseir 5. Impulsos hostils dirigits al progenitor del mateix sexe 6. Fantasies de castració del rival 7. Fantasies de desaparició o mort del rival 8. Fantasies de trencament omnipotent de la relació dels pares
Categoria B	Tema de vivència d'impossibilitat d'aquesta unió (fill/progenitor)
	<ol style="list-style-type: none"> 9. Sentiments d'exclusió (tristesa o depressió) 10. Fantasia d'ésser rebutjat i/o abandonat 11. Sentiments de frustració o ràbia (inferioritat davant el rival) 12. Fantasies d'agressió del progenitor del mateix sexe 13. Sentiment de culpa o por de represàlies (Por de l'autoritat punitiva) 14. Fantasies de càstig per castració, destrucció o mort
Categoria C	Tema de desig de reparació
	<ol style="list-style-type: none"> 15. Por de pèrdua d'amor i protecció, sentiments d'amor, de pietat filial o d'horror a l'incest 16. Fantasies omnipotents de reunió dels pares

- **Britton, R. (1997)** fa una ampliació del concepte de Bion pel que fa a la relació original entre el contingut i el continent. Formula d'una manera interessant el triangle edípic en la posició depressiva, en definir un espai mental particular dins els límits del triangle. En aquest espai mental, el nen pot mantenir relacions diferenciades amb ambdós progenitors, en contrast amb la relació primitiva amb una figura parental combinada, mentre reconeix, al mateix temps, l'existència dels pares com a parella i que ell és un intrús, i per tant exclòs d'aquesta relació -l'existència d'aquest espai mental influeix fonamentalment en una llibertat dels processos mentals.

El reconeixement, per part del nen, de la relació entre els pares unifica el seu món psíquic, el limita a un món compartit amb ambdós progenitors i en el qual poden haver-hi diferents relacions d'objecte. El tancament del triangle edípic mitjançant el reconeixement del vincle que uneix els pares proporciona límits per a aquest món intern. Configura el que Britton anomena un «espai triangular», és a dir, un espai delimitat per les tres persones de la situació edípica i totes les seves interrelacions potencials. Inclou, per tant, la possibilitat d'ésser partícip d'una relació i ser observat per una tercera persona, així com ser observador de la relació entre dues persones.

Comença a formar-se una tercera posició, des de la qual es poden observar les relacions d'objecte.

- **Harper, K. (2007)** ens presenta la ressenya del llibre de Flieger, (2005, *Is Oedipus Online? Sitting Freud after Freud*), coincidint amb el 150 aniversari de la mort de Freud.

En la primera part analitza la tasca de teòrics mil·lenaris que resisteixen la contemporaneïtat amb la utilització de la teoria del complex d'Èdip, mentre que en la segona part argumenta que l'actualització del paradigma edípic té un lloc en la teoria mil·lenària que Flieger explora dins les teories freudianes i lacanianes.

Parla de teories de diferents autors que emfatitzen els efectes deshumanitzadors de la tecnologia. Aquest “pànic postmoderniste” demostra que la tecnologia ha creat una hipervisible cultura on hi ha una pèrdua de dimensionalitat, intersubjectivitat i comunitat. Flieger explica

aquests arguments amb la idea que les experiències virtuals i Internet constitueixen una nova realitat, una “vida real”, ja que el cyberspai és el lloc on les experiències subjectives passen ara. L'autor suggereix que el complex d'Èdip està online, «fent del mateix ordinador un jugador important en els processos intersubjectius».

Acaba la seva ressenya esmentant una frase de Flieger que diu així: «Surfejant per les webs mil·lenàries m'ha quedat una cosa clara: si la teoria de Freud pot enriquir la nostra comprensió del *millennialism*, la psicoanàlisi pot enriquir l'anàlisi del nou fenomen tecno-cultural.»

- **Colman, W. (2007)** expressa que la idea del *tercer* sovint s'ha utilitzat en el pensament psicoanalític per a descriure l'aparició d'un nou nivell de funcionament mental que és essencial per al desenvolupament psicològic. Winnicott (1971) va anomenar aquesta tercera àrea “àrea intermèdia o espai potencial que existeix entre la realitat interna i l'externa i és el lloc per al joc, la creativitat i l'activitat cultural”.

Britton (1989) va desenvolupar una idea que sorgeix de la parella parental en la ment del nen i el capacita per a observar i reflexionar sobre les relacions en què ell, o ella, és al mateix temps participant.

Jung (1939/1954) descobreix que la confrontació activa entre el conscient i l'inconscient sovint és el resultat de l'aparició de noves formes simbòliques que fan referència a conflictes interns que condueixen a una major integritat psíquica.

L'emergència d'aquest *tercer* també podria ser descrita com el desenvolupament de la capacitat per a la imaginació o simbòlica o, simplement, la capacitat d'imaginar. Per exemple, el concepte de pit pot permetre a l'Infant tolerar l'absència d'un pit. Per aquesta raó, una intolerància de l'absència i una incapacitat per a simbolitzar tendeixen a anar de la mà.

En psicoanàlisi, aquesta “concepció simbòlica” apareix com el vincle entre els pares, en l'escena primària.

Bion (1970) afirma que aquest “tercer objecte” se situa fora de les relacions entre el contenidor i el contingut, i que la qualitat d'aquest objecte reflecteix la qualitat de les relacions entre ells, ja sigui promovent el desenvolupament del significat o destruir-lo.

Una mica diferent és la idea del “tercer” representada en recents desenvolupaments de la teoria del complex d'Èdip en el treball de Britton.

El més important de la seva teoria és que assumeix l'existència innata de fantasies inconscients que juguen un paper important en la seva etiologia. Malgrat les seves diferències, és notable que tant per a Jung com per a Winnicott i Britton la idea del tercer està estretament vinculada al desenvolupament de la imaginació simbòlica.

Això condueix a una visió diferent de les teories psicoanalítiques que tracten d'explicar el desenvolupament de la capacitat simbòlica només en termes del complex d'Èdip. Se suggereix que aquestes funcions han d'estar operatives en la ment abans que la situació edípica pugui ser significativa y que les teories psicoanalítiques són per elles mateixes concepcions simbòliques que, com les narratives mitològiques, busquen comunicar i comprendre la realitat psíquica mitjançant formes simbòliques.

- **Poland, Warren S. (2008)** diu que a partir de l'afirmació de Freud: «[...] el complex d'Èdip és central en la vida humana [...]», es plantegen diferents qüestions en l'àmbit psicoanalític que generen controvèrsia.

D'una banda, l'experiència humana és sempre específica, singular, particular i única. Per l'altra, les generalitzacions teòriques són essencials per al reconeixement de models, malgrat que dos casos no poden ser mai idèntics. En el cas del complex d'Èdip, l'experiència individual diferirà de la teoria.

L'experiència personal i clínica de Freud el porta a escollir un mite específic -el de l'Èdip- com a model de metàfora del desenvolupament, tenint en compte que existeix una àmplia gamma de llegendes i contes en les diferents cultures. El mateix Freud remarca que el complex d'Èdip representa una simplificació o esquematització davant la gran varietat de l'experiència.

Conclou dient que les forces intrínseques del desenvolupament humà poden tenir validesa universal, al mateix temps que es manifesta i s'experimenta la infinitat i la varietat idiosincràtica de la vida individual en un moment i en una cultura determinada.

- **Dimas, C. et al. (2008)**, partint de la premissa que el complex d'Èdip ocupa un lloc central en el pensament psicoanalític -per poder conèixer el funcionament psicològic- realitza un estudi longitudinal amb adolescents: Primer temps, a mitja adolescència: 13,5 anys; segon temps, adolescència tardana: 16,2 anys; 3r temps, jove adult: 26,8 anys. Els subjectes de la mostra eren els germans grans.

L'objectiu d'aquest estudi és verificar que la *percepció de les relacions triangulars en els adolescents, en especial quan es caracteritzen per percepcions positives cap al progenitor del sexe contrari i negatiu cap al progenitor del mateix sexe, prediu més simptomatologia de depressió i d'ansietat en la vida adulta.*

Considera que els conflictes edípics també tenen una importància crítica en el període de l'adolescència. És el moment en què aquets conflictes primerencs ressurgeixen amb intensitat

Aquests patrons de relacions triangulars poden ser reflex de conflictes edípics interns no resolts.

Els resultats d'aquest estudi proporcionen suport empíric pel que fa a considerar que algunes percepcions de les relacions triangulars, en l'adolescència, són un factor de risc de patologia adulta.

2.2 L'ADOPCIÓ

2.2.1 Consideracions prèvies

Parlar d'adopció, avui, és parlar de reptes, d'incerteses, de precarietat teòrica, de desitjos, de frustracions, de carències, d'afectes... És a dir, d'un cúmul de conceptes teòrics, per una banda, que impliquen professionals de diferents àmbits, i, per l'altra i més important, infants en situació de privació afectiva -entre d'altres privacions- i/o abandonament.

L'adopció és una alternativa que ocupa un lloc molt especial entre les alternatives del sistema de protecció de la infància, i és així per dos motius fonamentals: la primera, perquè suposa un canvi radical en la situació jurídica prèvia de tots els implicats, i la segona, pel seu caràcter irrevocable. De fet, jurídicament és tan irrevocable com la filiació biològica; no hi ha diferències entre ambdues filiacions, ni en els drets ni en les obligacions que generen (Palacios, 2009).

L' objectiu de tota adopció es el de preservar el dret de tot nen a tenir una família. Aquest és un dret de la infància reconegut internacionalment per les Nacions Unides l'any 1989.

A mesura que la finalitat de l'adopció s'ha centrat més a atendre les necessitats dels nens abans que els de les famílies adoptants, s'ha subratllat tot l'interès a poder oferir al nen una família que tingui les característiques necessàries per a conduir l'adopció a bon terme (Amorós, P.1987).

Una breu mirada a la història de l'adopció ens permet comprovar la presència d'aquest fet, tant en la mitologia com en la història de les antigues civilitzacions. Parlaríem, doncs, de Moisès en la mitologia hebrea, d'Èdip en la mitologia grega, de Ròmul i Remo en la mitologia romana i seguiríem amb un llarg etcètera, fins arribar a la literatura dels nostres dies.

Cal matisar, però, que mentre que l'adopció nacional ha existit sempre, l'adopció internacional ha aparegut molt més recentment. La seva regulació jurídica entre

nosaltres data de l'any 1996, amb una ampliació i posada al dia en la llei internacional del 2007.

La demanda d'adopció internacional és dispare, bàsicament, per la quasi total impossibilitat de trobar, per la via d'adopció nacional, un fill, o filla, adoptiu que respongui a les expectatives de la gran majoria d'adoptants: un nen/a de curta edat i sense malalties o discapacitats importants.

L'adopció internacional és una pràctica molt complexa, ja que a les dificultats psicològiques inherents a l'adopció cal afegir-hi els aspectes legislatius i administratius que comporta l'harmonització de legislacions de dos països diferents i el treball de coordinació entre les diferents entitats implicades (Moliner,2002).

D'acord amb Freixa (2007), a partir de l'any 1997 hi ha tres fets que van fer augmentar les sol·licituds d'adopció internacional a Espanya. En primer lloc, el fet que a partir de 1997 la majoria de comunitats autònomes tanquessin les sol·licituds per a l'adopció nacional, amb l'excepció d'aquells casos d'adopció de nens amb necessitats especials. En segon lloc, la normalització del conveni de la Haya, que firmaren la majoria de països. Y en tercer lloc, el canvi cap a més obertura i menys secretisme que ha experimentat la nostra societat.

Nosaltres n'hi afegiríem dos més. L'un seria el factor econòmic, el clima de bonança econòmica -comporta unes despeses importants d'execució-, que ha possibilitat l'accés de ciutadans espanyols a aquesta classe d'adopció. L'altra fa referència allò que anomenaríem factor "moda". Un fet sorgit en aquests darrers anys -en famílies amb fills biològics- en què les motivacions dels pares per a adoptar s'escapen dels paràmetres contemplats fins ara. Malauradament, fins i tot un acte com l'adopció sembla que, socialment, té un reconeixement que va més enllà d'unes necessitats afectives, ètiques i morals.

És obvi, doncs, que l'adopció no és un fet nou, però si ho és el fet que formi part d'allò que podríem anomenar "la nostra realitat social quotidiana".

2.2.2 Significat d'adoptar. Variables a considerar

L'adopció es configura com l'articulació del desig d'uns pares per a tenir un fill i el d'un infant per a tenir uns pares. Desitjos, però, molts cops complexos i difícils de reeixir.

No es pot considerar l'adopció internacional com un substitut bessó de la parentalitat biològica ni tampoc com una forma d'ajut humanitari, ja que les dues concepcions, molt esteses en la nostra societat, estan abocades al fracàs. L'adopció internacional generalment demana una quantitat extra d'esforç, de paciència, de temps i d'habilitats educatives per part dels pares adoptius i requereix, per tant, un desig profund d'ésser pare i mare i una decisió fonamentada i conscient, així com de gran compromís, en el camí iniciat (Moliner, 2002).

Després d'una revisió exhaustiva dels estudis que s'han realitzat fins ara a l'entorn l'adopció, intentarem concretar les variables que considerem més significatives, tant dins el marc de l'adopció internacional com per al nostre estudi.

Aquestes variables es concreten en les següents:

- El context d'origen del nen/a
- La vessant emocional del nen/a
- Els pares adoptius

• El context d'origen del nen adoptat

Primer de tot cal tenir present la precarietat del context d'origen d'aquests nens.

El fet de procedir de països subdesenvolupats i/o desestructurats econòmicament i socialment, converteix els nens susceptibles d'adopció internacional en nens sotmesos, en un alt percentatge, a una sèrie de factors de risc tant pre-natal i peri-natal com post-natal, tal com constaten les diferents investigacions (Verhulst i cols., 1992; Gunnar i Kertes, 2005; Palacios, 2007).

Els factors pre-natal i peri-natal fan referència a la insuficiència d'atencions mèdiques durant l'embaràs i/o a la malnutrició i malalties infeccioses de la mare. Els

factors post-natals, en canvi, fan al·lusió al nen i a les seves condicions de vida: malnutrició, inadequades condicions sanitàries, deprivació afectiva, institucionalització, etc.

Tots aquests factors provocaran problemes de salut i de creixement.

Les patologies més freqüents són de tipus nutricional (malnutrició, anèmia, raquitisme), respiratòries (pneumònia, bronquitis, asma, otitis, oïdes perforades) i digestives (paràsits intestinals, malalties hepatobiliàries, intolerància a la lactosa).

Respecte als problemes de creixement, s'observen retards en l'alçada, el pes i el perímetre cranioencefàlic (Palacios, Sánchez-Sandoval i León, 2005).

S'ha comprovat, però, que aquests retards en el creixement físic i els problemes de salut tenen, generalment, una bona recuperació després de l'arribada a la família adoptiva.

És important subratllar la correlació significativa que s'ha trobat entre aquests retards en el creixement físic i els retards psicològics, cosa que suggereix que es tracta de retards del desenvolupament generalitzats. (Palacios, 2007).

- La vessant emocional del nen/a

L'altra gran variable a considerar és l'afectiva, la vessant emocional del nen adoptat, les repercussions i vivències en el seu món intern.

Començarem aquest apartat citant John Bowlby, un dels referents indiscutibles en aquest àmbit juntament amb Spitz (1945), especialment a partir del seu estudi, per a la OMS (1951), sobre les conseqüències de la privació maternal, en el qual va desenvolupar la seva *Teoria de l'afecció*. Ambdós autors van modificar les nocions i els coneixements vers l'adopció i l'univers del nen abandonat.

«[...] aquello que yo designo como teoría del apego es un modo de concebir la propensión que muestran los seres humanos a establecer sólidos vínculos afectivos con otras personas determinadas y a explicar las múltiples formas de trastorno emocional y de alteración de la personalidad, incluyendo aquí la ansiedad, la ira, la depresión y el apartamiento emocional que ocasionan la separación involuntaria y la pérdida de los seres queridos [...].»

Bowlby, 1986

El factor emocional comú que diferencia generalment el nen adoptat del que no ho és, és la ruptura de la vinculació primària que pateix en els primers anys de vida.

Aquest fet colpeja inexorablement el nen, o la nena, adoptat, que com a infant que és està desproveït d'eines per a fer-hi front i li provoca un gran patiment emocional.

La història que precedeix el moment de la privació té un paper important en aquesta biologia del comportament: els nens que resisteixen millor aquesta privació són els que abans de la pèrdua havien establert amb la mare una afecció estimulants. Quan hi ha absència d'afecció inicial, el nen no pot suportar la més mínima separació. Es desocialitza en poques hores després de l'aïllament i no pot reorganitzar els seus comportaments després de la pèrdua (Cyrulnik, 1989).

Bowlby (1986) ens diu que, en el cas dels lactants i dels nens de la primera infància, l'experiència de separació inicia habitualment processos defensius que acceleren el seu desenvolupament i originen que la tristesa per la persona perduda i els retrets per la seva absència es facin inconscients i, per tant, no s'extingeixin i no tinguin conseqüències greus. Aquesta pèrdua genera, en la infància, processos de dol que en els adults es considerarien patològics.

En termes psicodinàmics parlariem, doncs, de fixació i repressió. Fixació inconscient en la mare perduda i associada a emocions molt ambivalents que serien objecte de repressió.

L'autor considera que és aquí on rau l'explicació principal de per què és i com és que l'experiència primerenca de pèrdua ocasiona un desenvolupament defectuós de la personalitat i una predisposició a la malaltia mental.

Per a la seva afirmació és recolza en Freud -malgrat que no faci referència a la infància-, en el seu treball *Duelo y melancolia* (1917), ja que, com diu, proposa la seva hipòtesi afirmant que tant la histèria com la melancolia són manifestacions del dol patològic generats per la pèrdua més o menys recent d'un ésser estimat. Destaca la posterior i principal contribució de Melanie Klein (1935, 1940), que manté que els lactants i els nens de primera infància pateixen dol i travessen fases depressives. La manera de respondre a aquests períodes determinarà com reaccionaran aquests infants, en èpoques posteriors de la seva vida, a altres pèrdues semblants. Klein

considera que determinats mecanismes de defensa s'han d'entendre com dirigits contra l'intens anhel de recuperar l'objecte perdut.

Es així com Bowlby (1986) conclou, dient que l'objecte més important que es pot perdre és la mateixa mare -i en ocasions el pare-, i que el període vulnerable no està limitat al primer any de vida, sinó que es fa extensiu a alguns anys posteriors de la infància, com pressuposava Freud (1938). La pèrdua d'un dels pares dóna lloc no sols a una ansietat primària de separació, sinó a processos de dol en els quals l'agressivitat tindrà un paper primordial.

De fet, la realitat del nen adoptat internacionalment és la de tenir molts dols simultanis -la família, el país, la llengua, la seva casa, els seus amics, la seva escola...-, però el major repte emocional del nen adoptat és el d'ésser capaç d'elaborar aquest dol per la pèrdua, per l'abandó dels seus pares biològics.

Diferents autors ens parlen de l'impacte emocional que suposa aquest dol i de la dificultat d'elaborar-lo.

Brozinsky (1990, 1992) destaca el paper que juguen els sentiments de pèrdua, dels fills adoptius, en l'ajustament psicològic, fins i tot en aquells nens adoptats només acabats de néixer.

A partir dels 6 anys, el fill adoptiu comença a entendre les implicacions de l'adopció, és a dir, a comprendre l'existència prèvia d'uns pares que ara són absents, i s'originen els sentiments de pèrdua dels seus pares biològics i de la seva família inicial.

També afirma que cap pèrdua -com la mort o el divorci dels pares- es comparable a la pèrdua que suposa l'adopció, que és, de lluny, la més complexa. S'hi barregen els sentiments de no ésser desitjat, d'ésser rebutjat i d'ésser abandonat pels seus pares biològics.

Seguint Grinberg i Valcarce (2003), aquest abandó és una pèrdua tan important que deixa el nen/a amb un dol pendent, difícil d'elaborar. Quan es tracta d'un abandó precoç, el nen/a necessitarà apel·lar a les defenses que afectaran el seu procés de desenvolupament, les seves funcions cognitives, les seves relacions d'objecte i la seva vida fantasmagòrica.

A aquest abandó previ que pateix tot nen adoptat cal afegir-hi el seus *antecedents de relació afectiva*, que vindran marcats pel seus recorreguts vitals fins arribar a l'adopció.

Cal tenir en compte diferents aspectes:

- El temps de convivència amb la família d'origen
- L'itinerari d'institucionalització:
  - nombre de centres d'acollida
  - canvis de cuidadors
  - classes de centres
  - temps d'internament
  - acolliments anteriors fracassats
  - condicions físiques (maltractes, abusos, malnutrició, etc.)

Tots aquests factors -pèrdues reiterades en els vincles o bé una certa estabilitat- contribueixen a configurar una determinada mena de relacions interpersonals que poden donar lloc a diferents trastorns d'afecció.

Aquests trastorns d'afecció es poden classificar en (Barudy i Dantagnan (2005):

- Trastorn de l'afecció insegur/evitativ (Ainsworth, 1978)
- Trastorn de l'afecció insegur ansiós/ambivalent (Ainsworth, 1978)
- Trastorn de l'afecció insegur desorganitzat (Main i Salomon, 1986), en els seus tres estils:
  - punitiu agressiu
  - cuidador compulsiu
  - complaent compulsiu

El *trastorn de l'afecció insegur/evitativ* (Ainsworth, 1978) és un estil d'afecció evitativ que es caracteritza per ser un mecanisme d'autoprotecció que consisteix a evitar o inhibir els elements conductuals que busquen proximitat amb la seva figura d'afecció.

El *trastorn de l'afecció insegur ansiós/ambivalent* (Ainsworth, 1978) es caracteritza per la vivència d'una ansietat molt gran per ser estimat i prou valuós per a l'altre, així com una preocupació en l'interès o desinterès i en la disponibilitat emocional que mostren els altres cap a ell/ella.

El *trastorn de l'afecció insegur desorganitzat* (Main i Salomon, 1986) es genera en ambients amb pares o cuidadors que han exercit estils relacionals parentals altament incompetents i patològics com a conseqüència d'haver patit experiències molt traumàtiques i/o pèrdues múltiples no elaborades en la seva pròpia infància.

Totes aquestes variables formen part dels *antecedents de relació afectiva* que definiran la vinculació de l'infant amb la família adoptiva.

- Els pares adoptius

L'adopció és una relació a llarg termini que cal construir diàriament, i en base a aquesta construcció hi ha un reconeixement de les diferències que els separa de la família fundada amb la procreació (Pérez Testor, 2008).

Els motius per a portar a terme una adopció internacional són diversos, i per tant el perfil de les famílies que volen adoptar també ho és i respon, tal com hem comentat en l'apartat 2.2.1, a diverses motivacions.

Quant a les famílies adoptives cal dir que és canviant i inherent a les característiques socials de cada moment. Actualment, el perfil de les persones que sol·liciten realitzar una adopció internacional pot ser molt divers. Podem trobar-nos amb parelles amb dificultats de reproducció, amb parelles que desitgen adoptar com a primera opció de parentalitat, amb parelles amb fills biològics, amb persones soles i amb parelles homosexuals.

Atès que un dels criteris per a la selecció de la mostra del nostre estudi és que siguin famílies que tinguin fills adoptius i NO biològics, totes les parelles que formen part de la mostra tenen un perfil homogeni. De les 10 famílies que la configuren, sis, que de fet serien 7, ja que en una mateixa família hi ha una nena i un nen de la mostra, són parelles amb dificultat de reproducció -infertilitat i/o esterilitat- que es van sotmetre a tècniques de reproducció assistida diverses vegades (*fecundació in vitro*, la majoria), amb el dolor físic i especialment psíquic que això que comporta.

Esperances i frustracions prolongades en el temps pels diferents intents i que algunes de les mares ens descriuen d'aquesta manera: «[...] va ser horrible [...]», «[...] cada vegada que era No era una decepció..., et senties com llogat, no eres tu mateixa [...]», «[...] em sentia aclaparada per les visites i amb molta sensació de fracàs».

De les 3 famílies restants, dues no podien accedir a la reproducció assistida perquè, a causa de diferents malalties, no hi podien tenir, accés biològicament parlant, i l'última, una sola família, és la que, davant la impossibilitat de tenir fills biològics,

va decidir com a primera opció l'adopció per «*estalviar-se el mal tràngol de la reproducció assistida*», en paraules de la mateixa mare.

Per tant, coneixent ara la realitat de les nostres famílies, ens centrarem d'una manera especial en el procés adoptiu d'aquelles parelles que han sofert infertilitat.

Històricament s'ha entreteixit una xarxa de significants, especialment envers la infertilitat de la dona, que confereix a la maternitat un sentit de *realització vertadera*. La maternitat passa a ser considerada l'essència mateixa de la dona. En la fantasia, així com l'esterilitat és equivalent a impotència en l'home, en la dona és la de *no ser* (Caso de Leveratto, Grinblat de Notrica, Fermepin de Pisani, 2001).

La família adoptiva, formada per pares que no han pogut accedir a la parentalitat de manera biològica, es constitueix amb membres -pares i fills- que han patit pèrdues importants vinculades -com tota pèrdua- a un sofriment psicològic que comportarà l'elaboració dels diferents dols.

Quant als fills -tal com hem comentat en l'apartat anterior-, la pèrdua més important és l'abandó de la seva família biològica. Pel que fa als pares és la vivència d'infertilitat i/o esterilitat. La possibilitat d'elaboració d'aquest dol -tant individualment com a nivell de parella- és una variable molt important per aconseguir portar a terme la funció parental.

Els dols que els pares adoptius hauran d'elaborar són diferents i, seguint Mirabent i Ricart (2005), els podem concretar en els següents:

- El dol per la pèrdua corporal de la capacitat reproductiva, de la funció orgànica.
- El dol de la parella estèril, amb els sentiments de culpa i desvalorització que es poden despertar en relació amb la seva parella, perquè pot ser fèrtil i ell, o ella, li impedeix que pugui tenir fills.
- El dol de la parella fèrtil, que ha d'afrontar l'ambivalència entre l'amor que sent per la seva parella i la frustració de no poder tenir fills amb ella.
- El dol pels fills no nascuts, els fills imaginaris, fantasiejats, producte de la fantasia conscient i inconscient creada des de la infància.

El dol és un procés actiu d'adaptació, a llarg termini, a una realitat que ha canviat i que implica quatre tasques essencials (Bowlby, 1961):

1. Acceptar la realitat de la pèrdua
2. Treballar les emocions i el dolor de la pèrdua
3. Adaptar-se a viure amb l'absència
4. Recolocar emocionalment allò perdut

Es podria dir que el creixement emocional de les persones va lligat a la capacitat de gestionar de manera constructiva les pèrdues de la vida.

Quan la parella no ha assumit la seva infertilitat pot buscar l'adopció com una alternativa que li permeti mantenir la il·lusió de "normalitat", entesa com una conformitat social (Egenau et al. 1991).

Així mateix, quan la infertilitat no s'ha elaborat convenientment, existeix el risc que els pares adoptius se sentin incòmodes cap a un fill amb trets físics diferents dels seus i siguin incapaços d'acceptar el passat del nen i el seu dret a conèixer-lo, i per tant no puguin respondre adequadament a les seves preguntes sobre l'adopció i sobre els seus pares biològics. Són pares que no són capaços d'acceptar la diferència entre la paternitat biològica i l'adoptiva (Kraft et al. 1980).

Per aquest motiu és important també conèixer el procés anterior a l'adopció dels pares adoptius, ja que tenen una tasca posterior reparadora que els requerirà una predisposició adequada.

Sabem que, en tota parentalitat, les experiències prèvies dels futurs pares i mares, les seves motivacions i expectatives respecte al projecte de maternitat/paternitat, poden influir en gran mesura en el vincle posterior (Grau i Mora, 2005).

Ser pares adoptius, doncs, és una tasca complexa. Comporta assumir un fill que ha patit pèrdues i carències i que requerirà més equilibri emocional per part dels progenitors. Han de poder assumir -entre d'altres coses- aquesta tasca reparadora i de contenció, que és especialment important en els nens adoptats.

Meltzer i Harris (1989) subratllen que una de les funcions emocionals de la família és la de la contenció i distribució del sofriment mental connectat amb el creixement i el desenvolupament dels seus membres.

Els pares adoptius també s'hauran d'afrontar a aspectes que fan referència al seu món intern. Seguint Caso de Leveratto (2001), és important considerar el pes que

tenen, en els pares adoptius i en el dels seus fills, les fantasies associades a la determinació de “la sang” i del fet biològic. En molts casos, els fets biològic i el prenatal passen a funcionar, en aquestes famílies, com fantasies persecutòries. Les coses “bones” són adjudicades i identificades amb la família adoptant, i totes les “dolentes”, a la sang, en òbvia referència als pares biològics.

I ja, per últim, sols ens queda comentar les diferents classes de parentalitat i quina és la que li pertoca a la família adoptiva. Diferents autors ens en parlen.

Es poden distingir quatre classes de parentalitat (Barudy i Dantagnan, 2005):

1. Parentalitat biològica
2. Parentalitat social
3. Parentalitat acollidora
4. Parentalitat adoptiva

En nen adoptat té una doble pertinença: per una banda, la parentalitat biològica, i per l'altra, la parentalitat adoptiva i acollidora, i totes dues juntes fan la funció de la parentalitat social. Entenem per parentalitat social aquelles competències i habilitats parentals per a tenir cura del nen, protegir-lo i assegurar-li un desenvolupament sa.

Mirabent (2005) ens parla de la família adoptiva com una altra manera de crear família, i en aquest mateix article cita les aportacions al respecte de Meltzer (1989) i Soulé (2000). Ens diu que la família sempre ha complert dues funcions bàsiques: la biològica, d'engendrar descendents i així perpetuar l'espècie, i la funció de criança i educació, tal com l'entén Meltzer (1989). Si bé la família biològica compleix les dues funcions esmentades, la família adoptiva només ho fa amb la segona, però la més important des d'un punt de vista psicològic. L'autora afegeix que Soulé (2000) explica que els tres eixos de la filiació són: el biològic, l'afectiu i el legal, i que quan hi coincideixen dos es produeix ja un veritable procés de filiació. Així, la família adoptiva es basarà en l'eix afectiu i legal, que li permet la vinculació del menor adoptat.

Ser un “pare-mare suficientment bo”, seguint les paraules de Winnicot, implica poder anar més enllà de les pròpies necessitats i de les dels fills. Quan més organitzada

sigui la personalitat dels pares adoptius, quans menys problemes presenti la relació de parella, més capaços seran, els pares, de diferenciar entre les seves necessitats i les dels seus fills (Castillo et al. 2006).

Voldríem acabar aquest apartat fent una breu referència a la ruptura en els processos d'adopció, cas que Berástegui anomena *les adopcions truncades* (2003).

En una de les seves darreres publicacions (Berástegui, 2007), aquesta autora comenta que els estudis sobre el trencament indiquen que en un determinat percentatge d'adopcions -que s'ha situat entre l'1% i l'1'5% en adopció internacional, a Espanya -les dificultats d'adaptació al sistema familiar porten a la ruptura de la relació adoptiva i al reingrés del menor en el sistema de protecció de menors. I continua dient que el nen, en ser adoptat, no torna a néixer, i que per tant es sobre els seus patrons inicials de comportament sobre els que construeix la relació amb els seus pares adoptius; i no obstant això, les variables familiars tenen potencialitat per a regular - facilitant-la o dificultant-la- l'adaptació dels nens.

També destaca l'important paper de les expectatives dels pares. Les famílies amb una visió més realista de l'adopció són més capaces d'anticipar-se a les dificultats i afrontar-les.

La preparació i la formació de les famílies adoptives són aspectes clau per a l'èxit de les adopcions; així com l'assessorament postadoptiu.

Malgrat totes les dificultats que poden presentar tant els nens com les famílies, sembla que pràcticament tots els estudis (Loizaga, 2008) coincideixen a assenyalar els beneficis que proporcionen en els nens i nenes el fet de ser adoptats.

No tenim dades sobre les famílies, però possiblement les dades serien correlatives a les dels nens i nenes, quant als beneficis.

Volem cloure aquest apartat amb una cita de Cigoli (2008) sobre la família adoptiva i que fa referència a allò que ell anomena «la balança simbòlica»:

«Sobre un plato de la balanza podemos poner el tema del *derecho a la herencia* (nombre y patrimonio), i sobre el otro aquel del *derecho a la pertenencia* (tener madre y familia y recibir cuidado). Se trata de dos diferentes tentativas de solución del problema de la doble falta (o herida): la de necesitar hijos a causa de esterilidad/infertilidad (por parte de los progenitores) y la de necesitar cuidados a causa del abandono experimentado (por parte de los hijos). Ambas tentativas de solución del problema presentan oportunidades y riesgos para el crecimiento, así como específicas fantasías del subconsciente.»

2.2.3 El Nepal: trets culturals i adopció

Tal com hem comentat en diferents moments del treball, cal considerar tots aquells factors que afecten el nen adoptat, i creiem que és especialment important poder contextualitzar el nen abans de l'adopció, en el seu país d'origen, amb la seva cultura. Això ens permetrà visualitzar-lo en la seva vida pre-adoptiva i poder entendre millor determinades pautes relacionals i de comportament d'ell i de la seva família biològica.

Diferents estudis demostren la relació que hi ha entre cada país i determinats patrons de conducta dels nens adoptats.

Per tant, es fa imprescindible conèixer els trets més importants de la cultura nepalesa.

El context sociocultural i polític del Nepal és especialment complex.

Està marcat per diferents factors que interactuen entre ells. Cal fer-hi una breu referència, a cadascun d'ells, per tal de poder entendre una mica la seva realitat.

Factors a considerar:

- 1 Trets geogràfics i ètnics
- 2 Situació política (antecedents i guerra civil)
- 3 Precarietat econòmica
- 4 Religió, cultura i educació

1. Trets geogràfics i ètnics

El Nepal, geogràficament parlant, està situat a l'estivació sud de l'Himalaya, fent frontera amb Xina l amb l'Índia. Fisiogràficament, el país té tres grans zones molt diferenciades: les terres baixes de la regió del Terai; el sud central, on hi ha les muntanyes i serralades; i per últim, la regió nord, formada per les altes muntanyes, amb l'Everest (8.848 m.), l'Anapurna... i moltes més muntanyes de 8.000 m que formen els pics més alts del món i que converteixen el país en un reclam turístic.

Tanmateix, atesa la seva altitud, el Nepal és caracteritza per ser un país amb una climatologia molt rigorosa.

La població nepalesa és descendent de diferents grups ètnics originaris de l'Àsia central, del Tibet i de l'Índia.

Actualment el Nepal compta amb 26.460.000 habitants, població composta per una gran amalgama d'ètnies, llengües i cultures -al voltant d'unes dotze races diferents que parlen trenta-quatre llengües o dialectes- que coexisteixen en un espai força reduït.

Es divideixen en tribus *mogols* (rai, limbu, newar, gurun, tamang), *indonepaleses*, *tibetans* (bothia), *magares i sherpas*.

Geogràficament, la població es distribueix en dos grans grups:

1. Grup tibetà-nepalès, que viu a les muntanyes
2. Grup indo-nepalès, que viu a les valls

2. Situació política (antecedents i guerra civil)

Històricament -des de 1846 fins al 2006-, el país ha estat governat per la dinastia Rana, que s'ha caracteritzat per imposar un model de règim absolutista i de caire medieval que ha marcat profundament la societat impedit-li progressar i ha sumit el país en la pobresa.

Durant la l'última dècada -1996--2006- el Nepal ha patit la Guerra Civil . El Partit Comunista Nepalès (maoista) va declarar la “guerra popular contra les forces feudals” de la monarquia.

Aquesta situació de guerra ha provocat, entre altres coses, el desplaçament de centenars de persones i el reclutament de *nens soldats* per part de les forces maoistes; uns 9.000 nens, segons dades de les Nacions Unides (UNMIN, 2005).

3. Precarietat econòmica

El Nepal és un país extremadament pobre.

Gran part de la població és agrícola. L'agricultura és el pilar de l'economia i representa el 41% del PIB. El processament de productes agrícoles -jute, canya de sucre, tabac i gra- és l'activitat industrial principal juntament amb el turisme, que s'ha vist greument afectat per la inestabilitat política.

Segon dades de l'UNICEF, del 2005, el 55% de la població vivia per sota del llindar internacional de la pobresa -1'25 \$ per dia-. Actualment, la renda per càpita del Nepal és de 1.100 dòlars (com a referència, la Espanyola està al voltant dels 26.000 dòlars).

Aquesta greu situació econòmica es reflecteix en tots els àmbits de la vida dels ciutadans -el sanitari, l'higiènic, el de l'alimentació, el de l'educació, etc-. Segons dades estadístiques de l'UNICEF (2007), podem parlar de:

- Taxa de mortalitat infantil en menors de 5 anys..... 55 %
- Taxa de mortalitat maternal ..... 31 %
- Treball infantil (5-14 anys)..... .33 %
- Taxa d'alfabetització d'adults..... 57 %
- Esperança de vida..... 64 anys

A aquestes xifres hem d'afegir-hi que gairebé la meitat dels nens menors de cinc anys tenen un pes inferior al normal, i que la proporció de desnutrició és molt més gran encara.

4. Religió, cultura i educació

És un poble majoritàriament de religió hinduista, amb un 90% d'habitants. Els budistes són un 5%; els musulmans, un 3%, i el 2,1 tenen altres religions. La religió, per al poble nepalès, és molt més que una tradició, és una realitat que nodreix tota la seva vida quotidiana. El rei s'ha considerat, fins que no ha estat enderrocat (any 2006), la reencarnació del déu Vishnu.

El *sistema de castes* -llegat de l'Índia-, malgrat que oficialment està abolit des del 1963, encara està molt arrelat socialment, i els més marginats -els "intocables"- segueixen patint segregació i exclusió.

A nivell sociocultural s'estableix un model de funcionament social específic basat en les tradicions feudals.

La família també es regeix per unes relacions feudals, impregnades de prejudicis de gènere.

Existeix una marcada preferència per als nens, fet que comporta que les nenes sovint rebin una atenció inadequada i tinguin menys possibilitats de tenir una educació com la dels seus germans. Fins i tot la pressió econòmica que pateixen els pobles de muntanya ha fet incrementar el risc que els pares *venguin* les seves filles per treballar en bordells de la Índia (Whelpton, 2005).

La dona és considerada com un ésser inferior que no té idees pròpies, i fins no fa gaire no s'escolaritzava les nenes -l'índex d'analfabetisme, com hem esmentat, és molt elevat: el 58% del total de la població i el 72% de les dones-. En aquesta

ideologia feudal, la dona no pot heretar ni posseir terres, i només pot fer determinades feines.

Tradicionalment, *la dona obeeix el pare quan és soltera, el marit quan es casada i el fill gran quan es viuda.*

No és ben vist ser soltera, i socialment hi ha pressió perquè les noies casin. Així mateix, es valora molt que la dona tingui fills barons.

També es realitzen gran quantitat de *casaments infantils*: un 51 %, segons dades de l'UNICEF, 2007.

Dins la nostra mostra d'estudi hi trobem reflectits molts d'aquests aspectes.

La precarietat econòmica es fa palesa en totes les famílies, però en tres dels casos va ser l'únic *motiu d'abandó*.

Observem que l'índex de mortalitat adulta és molt elevat. En quatre dels set nens/es restants, el motiu de l'abandonament va ser la mort del pare, i en els tres restants, la mort de la mare.

El cas més colpidor el trobem en el Manel, el cas número 10 de la nostra mostra. La mare d'aquest nen de 3 anys -amb dos fills més, de 5 i 9 anys respectivament, en enviudar els va abandonar tots tres per poder-se casar amb una nova parella.

Al Nepal, quan una dona viuda es vol tornar a casar, el nou marit no accepta els fills fruit d'una altra relació; conseqüentment, la mare ha d'abandonar els seus fills per poder tornar-se a casar.

Malgrat que la majoria de nens i nenes que formen la mostra són "els germans petits", tenim una excepció que ens agradaria comentar, ja que respon a aquestes tradicions ancestrals que comentàvem i que tant penalitza el sexe femení.

La Maria -el subjecte 1 de la mostra- era la mitjana de tres fills, i el germà petit era baró. Ella va ser escollida per donar-la en adopció -per la seva condició de nena- en lloc del fill petit, tal com marcava l'ordre cronològic.

Després d'aquest breu recorregut, constatem la realitat sociocultural en què es troben ficades aquestes famílies biològiques, i en especial aquestes mares que viuen marcades pel patriarcat i ancorades en el passat -des d'un punt de vista occidental-. Mares que, en iniciar el nostre estudi, no podíem entendre com "podien abandonar tots els seus fills" per poder-se tornar a casar amb un altre home, després

d'enviudar. Ara entenem que, al Nepal, una dona sola no pot viure, socialment. Aquestes mares es veuen obligades a abandonar els seus fills per tal de poder sobreviure físicament i socialment.

En alguns dels articles que hem revisat s'anomenava les famílies biològiques com les grans oblidades en els estudis d'adopció. Certament, s'obvia el patiment terrible de moltes d'aquestes mares que s'han vist obligades a renunciar als seus fills.

2.3 ÈDIP I ADOPCIÓ

Dins de la revisió teòrica realitzada, hem volgut diferenciar aquells estudis que feien referència a dos dels conceptes teòrics propis de la nostra investigació -Èdip i adopció- i que aglutinen aspectes que ens ajudaran en la nostra investigació.

Per les seves aportacions en els dos àmbits, Èdip i adopció, volem destacar els següents autors:

- **Garma, E.; Garma de Aberastury, C.; Greco, N.; Lòpez Moreno, C. (1983)** fan referència a algunes característiques del desenvolupament del “jo” en nens adoptats, i com els afectarà en el posterior complex d’Èdip, basant-se en el pensament de Freud i confrontant-lo amb la seva experiència clínica.

Ens expliquen un cas clínic en el que consideren que existeix, de manera complementària, un rebuig evident i manifest de la parella parental biològica cap al seu fill i compartit per molts nens adoptats.

A partir d’aquesta fractura especial és produiran una sèrie de fenòmens joics, pre-edípics i edípics, amb característiques diferencials específiques. Partint de les hipòtesis plantejades per Freud (1920) i Klein (1936), es fa obvi pensar en les experiències primerenques del lactant. En el cas del nen adoptat, els primers dies es trobarà amb una carència: l’absència de la mare genètica, fet que comportarà que aquest JO incipient faci un esforç de sobreadaptació que el condicionarà a una manera particular de funcionar.

La història pre-edípica s’ententeix amb objectes amb els quals no hi ha correspondència pel que fa al codi d’identificacions. El complex d’Èdip és doble: per una banda transcorre per via de les imagos dels pares adoptants, i és de difícil resolució; per l’altra es cristal·litza amb les imagos dels pares biològics, absents en la realitat i per això terrorífics.

El JO, fràgil des d’un principi, no pot metabolitzar el conflicte i incideix més en la seva escissió.

Aquesta dinàmica s'expressa també en una singular *novel·la familiar*, en dificultats per a instaurar la barrera de l'incest i en un repertori alterat en el joc d'identificacions.

- **Myli Mass, D.S.W. (1994)** examina, en aquest article, l'efecte del mite d'Èdip sobre la relació axiomàtica entre adopció i confidencialitat.

El mite de d'Èdip està associat a la interpretació de Freud, que el focalitza en la relació triangular entre Èdip, el seu pare, Lai, i la seva mare, Jocasta. L'adopció d'Èdip -realitzada per Polybus i la seva dona- generalment no rep gaire atenció. Aquesta omisió no és accidental, ja que Freud considera l'adopció d'Èdip com una fantasia, en lloc d'un fet real.

La versió de l'Èdip de Rank (1964), en canvi, se centra en aquesta adopció.

De fet, Freud elabora el tema de la fantasia de l'adopció en "la novel·la familiar" -Family Romances-.

Descobrir que els pares no són perfectes forma part del creixement del nen; per tant, la decepció és inevitable. El nen imagina que aquests no són els seus pares biològics, sinó els adoptius, i que els seus pares són en realitat els reis. Per tant, el nen manté els pares idealitzats. La capacitat del nen d'acceptar les limitacions dels pares està d'acord amb la tesi que presenta la "la novel·la familiar". És un pre-requisit per a la maduració del nen. De fet, els dos sets de pares permeten al nen -mitjançant aquesta *novel·la familiar*- adjudicar-los diferents rols al llarg de la vida.

En contraposició, la versió del mite de Rank diu que els orígens de la tragèdia d'Èdip menteixen quant a la separació de Lai i el seu fill i la seva intenció de matar-lo. Segons aquest autor, la separació emocional porta a la destrucció i a la pèrdua. Diu que el dilema que presenta Sòfocles se centra entre el **coneixement** (la identitat de Laius) i el **viure** (regnar i casar-se amb Jocasta). Rank considera -igual que Jocasta i en oposició a Èdip i a Freud- que **viure** és més important que **conèixer**, quan has d'escollir entre l'un i l'altre.

Mili Mass, per la seva banda, considera que la tria entre conèixer i viure se situa per sobre la confidencialitat en l'adopció, cosa que el porta a considerar la confidencialitat en l'adopció com un axioma.

Ens parla de la confidencialitat en l'adopció com una política comuna a molts països -cal tenir present que l'article es del 1994-, quan fa referència a les adopcions de nens jueus per famílies cristianes portades a terme durant la segona guerra mundial.

Sovint els nens adoptats creixen intentant construir la seva història i lluitant amb els pares "bons" i els "dolents", amb els sentiments que comporten, mentre busquen la integritat de la seva identitat.

La confidencialitat de l'adopció s'ha de reservar per a aquells casos en què els nens necessiten protegir-se dels pares.

El nen adoptat pot obviar aquesta tràgica elecció entre el coneixement i el viure i reconèixer que les limitacions parentals no estan necessàriament connectades amb les males intencions.

- **Brinich, P. M. (1995)** planteja l'*ambivalència* com a concepte intrínsec en totes les relacions pares-fills, fent referència al mite d'Èdip, i ho associa amb els nens adoptats.

Parla de com Freud utilitza el coneixement de la infància, els impulsos inconscients, per donar llum al significat de determinats símptomes del desenvolupament normal, i ho fa mitjançant l'anomenada *novel·la familiar* (Freud 1909). Les fantasies d'ésser adoptat mostren amor i odi al mateix temps, i aquests sentiments es veuen representats per als dos sets de pares, incloent-hi també els de la *novel·la familiar*.

Brinich considera que la *novel·la familiar* i el mite d'Èdip s'entenen parcialment si només se'n desprèn l'ambivalència dels nens cap als seus pares. És igual d'important reconèixer els impulsos inconscients que s'originen en els pares i que complementen la seva parentalitat.

Cal considerar l'ambivalència, es a dir, la coexistència dels impulsos d'amor i d'odi vers una mateixa persona, com un aspecte normal de la vida intrapsíquica de les persones. L'adopció, però, propicia l'aparició d'anomalies en el maneig de l'ambivalència. L'existència de les dues parelles de pares -de les quals totes dues parts, el nen i els pares, tenen fantasies- facilita l'ús de defenses com la dissociació, l'externalització i la projecció. De fet, el nen adoptat ha estat, en efecte, un nen "no volgut" abans d'ésser "volgut", i això marcarà el seu autoconcepte. La separació del nen adoptat dels seus pares biològics pot complicar els estadis de

desenvolupament que Mahler (1975) va encunyar amb el terme *separació-individuació*.

- **Quinodoz, D. (1999)** fa una anàlisi exhaustiva del mite d'Èdip desgranant-ne, punt per punt, els diferents aspectes.

L'inicia plantejant, qüestionant, què passa, a nivell dels afectes, quan el pacient no pot elaborar la situació edípica.

Fa la hipòtesi que si el mite de donar a Èdip dos parells de pares -uns *pares abandonants* (Lai i Jocasta) i uns *pares adoptants* (Pòlib i Peribea)-, és per a expressar la tendència universal inconscient de desdoblar les imagos parentals i els afectes corresponents (cada afecte desdoblats correspon a un dels aspectes desdoblats de l'objecte intern), a fi d'evitar el conflicte de l'ambivalència edípica, així com del sentiment de solitud davant els pares.

Considera que la resistència general a no tenir en compte l'existència de Pòlib pot ser una manera d'expressar aquesta tendència també general a suprimir inconscientment l'aspecte estimat del pare edípic per tal de no guardar l'aspecte amenaçador del pare rival. Seria l'expressió de la resistència universal a elaborar el complex d'Èdip.

El desdoblament dels afectes és indissociable del desdoblament de l'objecte intern i del desdoblament d'un mateix.

Per l'elaboració del complex Èdip veiem que, en el món intern del pacient, els pares acaben essent viscuts com uns pares que a la vegada abandonen i adopten el seu fill, i cada infant pot ser viscut com un fill que abandona i adopta els seus pares.

En el cas dels nens adoptats, la duplicitat dels pares és real. En moltes ocasions hi ha un buit de representació dels primers objectes interns que comporta un sentiment de buidor d'aquesta existència primerenca. Caldrà doncs, reunir, integrar en el seu món intern les dues parelles de pares en una sola parella interna. Són aspectes compatibles entre ells que formen part del mateix registre. La síntesi, reunificació de les dues imagos parentals, correspondrà a la integració dels afectes propi de la posició depressiva descrita per Klein (1935). Contràriament, si cadascuna d'aquestes imagos parentals s'aïlla, pot comportar perills.

- **Canham, H. (2003)** vol examinar, en aquest article, la dificultat específica a què s'enfronten els nens abandonats i adoptats. Tots ells tenen dificultats inherents en el complex d'Èdip perquè han d'encarar-se al coneixement dels pares biològics, que pot ser difícil de suportar. El mite d'Èdip -que és conegut per tothom- vol il·lustrar les dificultats universals de tots els nens per manegar la seva ambivalència cap als pares. Però també creu que la història d'Èdip mostra la lluita dels pares per a gestionar la seva violència i els seus sentiments sexuals cap als seus fills. I cita Freud (1915), que va escriure:

[...] les investigacions psicoanalítiques mostren... la intensitat de la lluita individual contra la temptació de l'incest durant el període de creixement i amb quina freqüència es transgredeix la barrera en la fantasia i a vegades en la realitat [...].

Sembla, doncs, que la tasca principal de la parentalitat és saber gestionar les fortes emocions que susciten els bebès.

Diu que molts nens que han estat abandonats i/o adoptats tenen situacions similars a la d'Èdip, ja que han estat víctimes d'abús físic, emocional i sexual.

L'abandonament precoç d'Èdip i les seves conseqüències psíquiques es compliquen encara més per les mentides que l'envolten. Aquests nens no tenen cap model real que els pugui ajudar en aquesta difícil situació. Lai i Jocasta tampoc no li van dir la veritat sobre els seus orígens -Èdip segueix envoltat per la deshonestedat-. Sembla que el problema de no explicar la veritat rau en els sentiments que aflorarien sobre la impossibilitat de tenir fills propis, i també suggereix la possibilitat que el nen no els estimés si sabés que és adoptat. Una altra dificultat és saber quan s'ha d'explicar la veritat i què s'ha d'explicar.

Les conseqüències d'aquestes mentides o de suportar la veritat sembla ser part de la dificultat d'Èdip. Aquesta situació dolorosa l'acompanyarà sempre. La lluita d'Èdip amb la veritat i els seus orígens és el problema central. Possiblement també sigui el problema central dels nens abandonats i adoptats. La violència de les defenses sovint coincideix amb la intensitat de la dolorosa experiència que es tracta d'evitar.

Per a molts nens abandonats i adoptats, les figures primitives i persecutòries de la vida fantàsica primerenca poden ser reals.

Quinodoz fa al·lusió a la fantasia de ser adoptat, semblant a la noció de Freud de la *novel·la familiar*. Canham creu que la fantasia de ser adoptat té la funció de poder superar la decepció de la relació amb els pares reals. El mite d'Èdip demostra molt bé el complicat interjoc de les forces internes i externes i com és de necessari tenir-les en compte totes dues.

- **Bartram, P. (2003)** considera que les dificultats amb l'Èdip són una característica pròpia dels nens adoptats i que es manifesten tant individualment, a nivell intern del nen, com entre el triangle format per ell i els seus pares adoptius.

Planteja dues idees principals:

La primera és que quan parla de problemes edípics es refereix a les qüestions que fan referència a l'experiència del nen en relació amb la parella de la qual depèn i per la qual o de la qual -quan tot va bé- a vegades es pot sentir exclòs. Implica les dues dimensions de l'experiència, l'emocional i la cognitiva. En l'aspecte edípic, el nen intenta entendre i acceptar la realitat dels seus pares (i el que representen). El seu dolor, la sensació de desamparament i pèrdua, la humiliació, l'enveja i la rivalitat són alguns dels sentiments amb els quals haurà d'aprendre a viure.

La segona idea és que no solament les defenses psíquiques, sinó també el dèficit en el desenvolupament té una part central en els problemes edípics dels nens adoptats. El dèficit de l'ambient extern primerenc contribueix a un dèficit intern en el nen.

En el treball amb nens adoptats, les defenses contra el coneixement i els sentiments edípics sempre formen part d'aquest context clínic. Així mateix les trobem entrelaçades amb els dèficits de pensament i de sentiments del nen, propiciats pel fracàs de l'entorn.

El primer nivell de dificultat edípica el trobem -en els nens adoptats- en els *problemes de pensament*. No és només que tinguin dificultats per a pensar sobre aspectes concrets de la seva experiència passada o present, sinó també que experimenten una crisi profunda amb el propi pensament. S'intercanvia l'acció en lloc del pensament.

Citant Britton (1989), fa al·lusió als dèficits dels nens en les experiències primerenques. L'entorn no proveeix de bones condicions internes perquè

el nen pugui desenvolupar la capacitat d'experimentar-se com a independent de l'objecte matern .

En determinats casos, la pèrdua dels pares biològics, o millor dit, la falta d'uns bons pares biològics, infligeix en els nens una ferida que impacta interferint en les seves habilitats per a fer front a les ansietats primitives edípiques. La càrrega de la pèrdua es tan gran, per ser assumida, que la capacitat per a tolerar una "tercera posició" està restringida o absent.

El repte, especialment exigent, per a aquests nens és poder reconciliar les experiències oposades d'amor i odi de les figures parentals.

l acaba el seu article dient que, segons Britton (1989), els problemes edípics van inherentment vinculats amb la tasca del dol. Suggereix que l'èdip a d'anar de la mà del desenvolupament cap a la posició depressiva.

- **Grinberg i Valcarce (2006)** són unes autores exposen, en aquest treball, els trets principals de les relacions pares-fills en l'adopció.

Subratllen la importància que té la família en l'adquisició del *sentiment d'identitat*. Aquest és el resultat de la interrelació de tres vincles que anomenen espacial, temporal i social.

El vincle espacial origina el sentiment d'individuació (ser un individu diferent d'un altre); el vincle temporal contribueix al sentiment de "mismidad" (ser un mateix a través del temps, malgrat els canvis); i el vincle social permet el sentiment de pertinença a un grup.

El nen adoptat té dificultats en els tres tipus de vincles, i especialment en el de pertinença (a quins pares o família pertany?). Són els pares adoptius els qui hauran d'ajudar a omplir aquest "buit" en la seva identitat.

Quant al complex d'Èdip, el nen adoptat té una "superposició" de pares - els biològics i els adoptius- i haurà d'elaborar una "doble renúncia", és a dir, ser exclòs de dues escenes primàries. Però el més específic del nen adoptat és que ha patit *de manera real* el rebuig i l'abandó dels pares que l'han engendrat. L'inici de la seva vida és traumàtic: s'hi han fet presents les actuacions filicides dels pares. Un important dol queda pendent.

Els dols dels nens adoptats són especials (aquí les autores fan el símil amb els dols per les persones "desaparegudes"), perquè no solament han d'integrar dos parells de pares, sinó que els falten els elements que ajuden a elaborar la situacions de dol ordinàries: la informació necessària

per a un examen de realitat i els elements simbòlics que actuen com a rituals socials i que serveixen de continent per a les ansietats mobilitzades per la “cesura” que implica el passatge d’uns pares a uns altres.

En el mite d’Èdip, l’interjoc filicidi/parricidi té lloc amb els pares biològics. Però, encara que inconscientment, això també passa amb els nens adoptats, que solen actualitzar-lo amb els pares adoptius, que són els que tenen a l’abast. Per la seva banda, els pares adoptius, encara que en teoria juguen un rol “d’acollidors”, poden sentir-se latentment filicides dels seus propis fills, especialment si hi ha hagut esterilitat fisiològica o mort d’un fill biològic, i desplaçar aquestes vivències cap al fill adoptat. Citen Quinodoz (1987) dient que la resolució del complex d’Èdip passa per l’acceptació de ser un nen *abandonat i adoptat* pels seus pares, en un article en què Quinodoz no parla de nens adoptats; per tant, són termes que fan referència a la realitat interna.

La parella “abandó-adopció” és positiva si els seus termes van lligats, ja que si es deslliguen (es dissocien) es tornen destructius.

A partir d'aquesta revisió teòrica podem sintetitzar, a continuació, les idees clau dels diferents autors que acabem de presentar i que ens ajudaràn en l'anàlisi de la nostra mostra.

Tots ells, des d'una perspectiva clínica, coincideixen a afirmar que *els nens adoptats* tenen *unes dificultats inherents i específiques en l'elaboració del complex d'Èdip* que s'articulen al voltant d'aquests conceptes:

1. INICI DE VIDA TRAUMÀTIC. El nen adoptat ha patit de manera real el rebuig i l'abandó dels pares que l'han engendrat, que sovint ve acompanyat d'un buit de representació dels primers objectes interns (Quinodoz, 1999).
Nen adoptat = nen no volgut, abans d'ésser volgut (Brinich, 1995).
2. JO INCIPIENT FRÀGIL. En molts casos, els primers dies el nen adoptat es trobarà amb l'absència de la mare genètica, fet que comportarà que aquest JO incipient faci un esforç de sobreadaptació que el condicionarà a una manera particular de funcionar -fenòmens joics, pre-edípics i edípics, amb característiques diferencials específiques (Garma, E. et al, 1983).
3. AMBIVALÈNCIA; és a dir, en el nen adoptat coexistiran sentiments d'amor/odi, inconscients, cap a les dues parelles de pares, i també dels pares cap als seus fills (Brinich, 1995).
4. CONEIXEMENT DELS ORÍGENS. Per al nen adoptat, conèixer la realitat dels pares biològics és una situació dolorosa que l'acompanyarà sempre i que pot ser difícil de suportar. La violència de les defenses sovint coincideix amb la intensitat de l'experiència dolorosa que es tracta d'evitar (Myli Mass, 1994; Canham, 2003).
5. DUPLICITAT REAL DELS PARES ABANDONANTS I ADOPTANTS, que incrementarà la dificultat de l'elaboració de l'Èdip. El nen adoptat haurà de reunificar en el seu món intern les dues imagos parentals i possibilitar, així, la integració dels afectes (Quinodoz, 1999).
6. DOL PENDENT. El nen adoptat tindrà un dol pendent difícil d'elaborar perquè no solament ha d'integrar dos parells de pares, sinó que li falten els elements que ajuden a elaborar les situacions de dol ordinàries (Grinberg i Valcarce, 2006).

2.4 El test projectiu Pota Negra, de L. Corman

El test Pota Negra, de L. Corman, és el principal instrument emprat en la nostra investigació. S'ha inclòs dins d'aquest apartat tenint en compte la seva complexitat i la seva dimensió teòrica dins de les tècniques projectives.

Cal afegir-hi que és un test de gran riquesa projectiva que ens permetrà obtenir la *convergència d'índexs intratest* (Corman,1969) mitjançant la multiplicitat d'elements projectius que ens ofereix la prova.

2.4.1 Tècniques projectives temàtiques

El test Pota Negra -PN- de Corman (1961) forma part dels grans tests projectius temàtics més utilitzats per a l'avaluació infantil, juntament amb el TAT de Murray (1935), el Children Apperception Test -CAT-A i CAT-H- de Bellak (1949 i 1965, respectivament) i el Blacky Pictures Test -BPT- de Blum (1950). Aquest últim -el Blacky Pictures Test- és el precursor del test PN, ja que Corman s'hi inspirà.

El test PN de Corman es diferencia del TAT de Murray en què el material estimulator el formen escenes d'animals en les quals el subjecte es projecta fàcilment. El CAT de Bellack també utilitza la figuració animal, però l'avantatge del test PN -a part d'un baix nivell d'antropomorfisme- és que en totes les làmines apareix el mateix animal, el porquet Pota Negra. Això facilita l'elaboració d'una història amb un fil conductor que gira al voltant de PN, el protagonista, i gairebé sempre és ben acceptat. El subjecte a qui es passa la prova sol identificar-se, en la majoria de les situacions, amb el porquet.

També avantatge al Blacky Pictures Test de Blum pel que fa als aspectes formals i perquè aconsegueix un millor nivell projectiu, especialment perquè Corman substitueix les consignes estrictes de Blum per un clima de llibertat general que facilita una millor projecció. A més a més, Corman proposa el mètode de Preferències i Identificacions, que -tal com veurem més endavant- permet conèixer,

en cada cas concret, la dialèctica entre les pulsions que s'expressen simbòlicament en el test i els mecanismes de defensa del Jo.

Respecte al marc teòric, cal remarcar que es tracta d'un dels pocs tests projectius en els quals l'elaboració i la construcció es basa exclusivament en la teoria psicoanalítica desenvolupada per Freud. Concretament, la teoria pulsional, estretament relacionada amb el desenvolupament psicosexual de l'individu i l'estructura de la personalitat.

La seva hipòtesi fonamental, que justifica el seu valor i el seu ús en psicologia i psicopatologia clíniques, és el paper estructurador de la dinàmica familiar descobert per Freud i el paper importantíssim de les primeres experiències afectives en l'estructuració de la personalitat

Les tècniques projectives, i en especial les temàtiques com el TAT o PN, posen en joc un procés projectiu entès en un sentit ample que consisteix a organitzar un camp poc estructurat i modelable -amb cadascuna de les làmines del test-, de tal manera que això reflecteix l'estil perceptiu de cada subjecte, el significat de determinades situacions vitals i la manera com estructura el seu entorn i el model de relacions afectives que construeix amb els altres (Bachs, 1995).

Segons Brunet (1999), aquesta classe d'instruments posen l'accent, d'una manera més o menys explícita, en els grans conflictes universals de l'infant: l'oralitat, l'analitat, les preocupacions fàl·liques, l'angoixa de la castració, l'Èdip, la rivalitat fraterna, la separació, la individuació, la culpabilitat, la solitud o l'abandó, etc.

El test Pota Negra sembla l'instrument més sofisticat dels tres -CAT, Blacky, PN- pel rigor i la precisió dels manuals d'utilització proposats per Corman, i és, probablement, un dels més utilitzats pels clínics.

2.4.2 Complex d'Èdip i mecanismes de defensa

Podríem afirmar que el test PN permet fer una aproximació a la dinàmica interna del comportament humà i a la significació que li és pròpia, destacant especialment la història individual i el *rol del complex d'Èdip* en els processos d'aquesta estructuració de la personalitat .

Corman considera que la intensitat de les pulsions edípiques és el punt clau i més determinant d'aquesta etapa evolutiva de la personalitat. Cal veure com s'articula el conflicte entre el jo i la vida pulsional i de quina manera es resol.

Quan el jo no és capaç d'harmonitzar les pulsions, perquè aquestes són tan fortes que susciten en el nen sentiments amb un alt nivell d'ansietat i culpabilitat, s'intenta reduir l'angoixa mitjançant els mecanismes de defensa, i aquests mecanismes seran més o menys accentuats en funció de la intensitat de la pulsioó contra la qual un es defensa.

La defensa del jo implica una doble vessant. Per una banda és l'adaptació al món en què viu l'infant, i per l'altra, la defensa contra els perills que l'amenacen, relacionats tant amb el món intern i com amb l'extern.

L'autor especifica quins són els mecanismes de defensa més importants que es poden manifestar sobre la situació edípica.

Aquests mecanismes de defensa són els següents:

1. Formacions reactives del jo
2. Inversió de l'Èdip
3. Regressió
4. Anar contra un mateix
5. Aïllament
6. Replegament narcisista

En l'apartat de Proposta de Categorització del test Pota Negra per a l'anàlisi de l'Èdip, es defineixen aquests mecanismes i s'explicita de quina manera es projecten en el test PN.

2.4.3 Material del test

El test consta de 19 làmines, més una d'experimental que hem utilitzat en el nostre estudi COLLIBÈ. Cal dir, abans, que el nom de cada làmina és purament convencional i només serveix per a facilitar-ne la utilització. Aquest nom no figura pas escrit en les làmines del test i no es menciona mai al subjecte en passar-li la prova, ja que això podria influenciar les seves respostes.

El conjunt de les làmines del test estan ben estructurades, i les situacions no ofereixen gaire ambigüitat. Això fa que es doni -almenys entre la població normal- una freqüència elevada de temes fidels, els quals podríem considerar que corresponen a les respostes comunes o populars del Rorschach.

Amb tot, es dona una gran diversitat de reaccions gràcies al procés projectiu que intervé en l'elaboració de les històries i que la simbologia potencia, facilitant així posar-hi distància. En algunes làmines s'ha col·locat el PN i també les figures adultes -pare i mare- de tal manera que no se'ls veu la taca, afavorint així també la projecció i facilitant que el subjecte pugui veure en les làmines l'un o l'altre personatge.

Presentem ara les làmines que formen el test de “ les aventures de Pota Negra” , anomenat així perquè té una pota negra que el diferencia dels altres. La mare del porquet PN presenta una taca similar.

Començarem amb dues làmines especials, que s'utilitzen separatament de la resta - al principi, el FRONTISPICI, i al final, la FADA- i no es presentaran amb la resta de làmines per a elaborar la història. Presentem les làmines en format reduït, ja que la seva grandària original és de 17 cm x 12 cm.

- **FRONTISPICI**

Aquesta làmina és la que serveix per a introduir la prova i presentar els personatges principals que configuren les històries de les làmines. No s'utilitzarà per a elaborar les històries.

El subjecte decideix lliurement el sexe, l'edat i el rol -germans, amics, pares...- dels cinc personatges -dos adults, femella i mascle, i tres petits, en PN i dos porquets blancs- que hi apareixen i que són els protagonistes de les làmines.

És normal que s'hi vegi una estructura familiar i es digui que els petits són germans i els grans són els pares. Si d'entrada s'altera aquesta estructura, serà un fet significatiu a tenir en compte.

- **FADA**

Aquesta làmina es presenta al final del test, on es demana al subjecte que formuli els tres desitjos que creu que PN demanaria a la fada.

Amb aquesta làmina es pretén afavorir que el nen doni una sortida airosa als seus conflictes, i també es permet que projecti novament desitjos, necessitats, ansietats i pors.

Les 16 làmines originals, més ARBRE i COLLIBÈ

En aquestes làmines es representen situacions que fan referència als diferents estadis del Desenvolupament Psicosexual de Freud i que Corman concreta en els *Temes* de les làmines.

L'autor considera que, per tal que un test projectiu doni una apreciació suficientment exacta de la personalitat profunda, cal que el test permeti explorar-la en els principals aspectes. La majoria dels subjectes no escullen les làmines-estímul a l'atzar, ja que cada una en particular pot suscitar la manifestació d'una determinada tendència (Corman, 1979).

Abans d'explicar els diferents temes que es mostren en les làmines originals del test, cal fer esment de la làmina de "LA COURTE ECHELLE", que en català anomenem *ARBRE* i que es va afegir al test posteriorment, en la qual apareix PN en situació dual i exclusiva amb el pare.

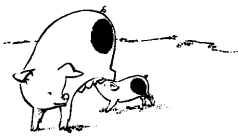
Corman va decidir afegir aquesta làmina al test l'any 1978, perquè s'evidenciava una clara desigualtat en el pes que es donava a les figures parentals, en el conjunt del material estimulador del test, a favor de la mare. En un estudi que va realitzar

(Bachs, J. 1985), l'autor conclou que l'*ARBRE* es podria considerar una làmina edípica pròxima al *SOMNI PARE*. Ambdues làmines, doncs, permetem aproximar-nos al coneixement del rol estructurador que té la figura paterna en el joc triangular de les forces de l'Èdip.

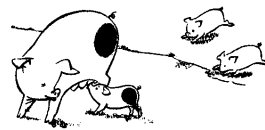
En la nostra investigació també hem utilitzat una altra làmina experimental, *COLLIBÈ* -que no s'ha arribat a publicar però que Corman va fer conèixer a Bachs-, ja que reforça la presència edípica de la figura del pare.

A continuació hem optat per presentar les làmines del test, agrupades en funció dels diferents TEMES que s'hi representen, juntament amb el nom de la làmina i la descripció del dibuix.

- TEMES ORALS

MAMADA I: En un paratge aïllat, PN mama de la mare.
Tema d'oralitat feliç o relació dual amb la mare

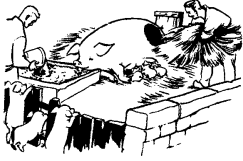

MAMADA II: En la mateixa situació anterior però amb la presència dels dos petits blancs que arriben corrent.
Tema d'oralitat frustrada amb rivalitat fraterna

CABRA: PN mama d'una cabra mentre ella se'l mira.
Tema de mare adoptiva o substituïda

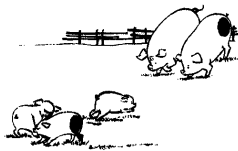
- TEMA DE NAIXEMENT

GARRINADA: La truja ha garrinat i es veu com mamen les cries, mentre ella s'abeura. Hi ha dos pagesos que se'n cuiden. En primer terme, separats de l'escena per una tanca de fusta, els tres porquets s'ho miren. PN és el del mig.

Tema de naixement, rivalitat fraterna

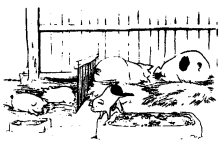
- TEMA SÀDIC-ORAL

BARALLA: PN i un dels petits blancs es mosseguen fort. L'altre porquet corre cap als pares, que s'apropen al lloc de la brega.

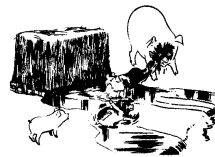
Tema d'agressivitat cap als germans

- TEMES ANALS

MENJADORA: PN fa pipi a la menjadora dels pares mentre aquests i els germans de PN fan la migdiada.

Tema d'agressivitat cap als pares

PORQUERIES: al costat d'un piló de fens, dos porquets es rebolquen en la Porqueria, i n'hi ha un que esquitxa el pare amb les potes del darrere. El tercer s'ho mira des de fora. No es distingeix quins dels tres és PN.

Tema d'agressivitat cap als pares

- TEMES EDÍPICS

PETONS: El P i la M s'abracen i petonegen darrere d'un petit mur. Un porquet d'identitat incerta se'ls va mirant.

Tema edípic

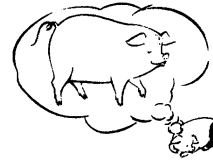
NIT: es de nit i la lluna aclareix l'interior d'un corral que té dos compartiments, en un dels quals s'hi veuen dos porcs ajaçats l'un al costat de l'altre. Al costat hi ha dos petits que dormen, mentre que el tercer, incorporat contra la tanca, va mirant als dos grans. No es veu qui és PN.

Tema edípic amb voyeurisme de l'habitació dels pares

SOMNI MARE: PN dorm i somia la seva mare, que se'l mira.

Tema d'ideal del JO i/o d'amor objectal

SOMNI PARE: PN dorm i somia el seu pare, que se'l mira.

Tema d'ideal del JO i/o d'amor objectal

ARBRE: recolzat en un arbre amb les potes del davant, el P fa esqueneta al PN, el qual, enfilat sobre l'espatlla del P, s'agafa a una branca i mira els animallets de l'arbre (un niu d'ocells, uns que volen, un més gran de bec llarg i un esquirol).

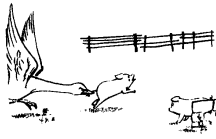
Tema de relació dual amb el pare.

COLLIBÈ: el P porta a collibè el seu fill.

Tema de relació dual amb el pare

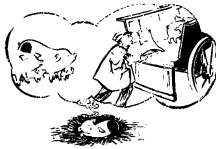
- TEMES PUNITIUS

OCA: una gran oca amb les ales obertes ataca un porquet (no es veu si és PN o un dels blancs) i l'atrapa per la cua. El porquet plora tot mirant d'escapar-se. Mig amagat darrere una paret, un altre porquet s'ho mira.
Tema sàdic amb transformació punitiva contra un mateix, o de castració

CLOT: És de nit i fa una mica de lluna. PN ha caigut en un bassal i crida.
Tema de soledat, d'exclusió, de càstig

CARRO: PN somia que un home (marxant, porcater) carrega uns porquets en un carro. En va empenyent un que s'hi resisteix i crida. Els pares de PN, amb dos petits, contemplen l'escena.
Tema sàdic amb transformació punitiva contra un mateix

- TEMESDE DEPENDÈNCIA /INDEPENDÈNCIA, AMBIVALÈNCIA

DUBTE: la M dona mamar a un dels petits blancs mentre el P menja i beu amb l'altre a l'abeurador. Ningú no sembla d'esquena.
 fer cas de PN, que està sol, un xic enrere, amb el cos girat cap a la M i el cap vers el P.
Tema d'ambivalència, de rivalitat fraterna o d'exclusió

PARTENÇA: un porc d'identitat incerta camina sol per un camí desert, amb un fons de muntanyes. Se'l veu
Tema d'independència/dependència

2.4.4 Administració del test

La seqüència d'administració es pot concretar en els passos següents:

1. *Presentació del FRONTISPICI.* És la primera làmina que es mostra al nen/a i serveix per a introduir la prova i els personatges principals. A partir d'aquesta làmina, el subjecte estableix lliurement la identitat de cadascun dels personatges -sexe, edat, rol-. És normal que s'hi vegi una estructura familiar i es digui que els petits són germans i els grans són els pares, però sovint s'altera aquest model d'estructura, fet que serà molt significatiu.
2. *Història.* Amb les 18 làmines al davant -esteses damunt d'una taula que permeti visualitzar-les correctament totes -el nen/a tria les que vol per a fer una història. S'aparten les que no vol, però sempre amb llibertat de rectificar, tant agafant-ne unes altres com rebutjant làmines escollides inicialment. A continuació ordena la seqüència de les làmines triades i comença a explicar la història oralment. El psicòleg/a és qui anota textualment, en el protocol, la història que explica el nen, generalment sense interrompre'l. Només en cas de dubte, davant de possibles ambigüitats, es faran preguntes més dirigides.
3. *Preferències/Identificacions.* En aquesta segona part del test -un cop el subjecte ha acabat d'explicar la història- s'ajunten totes les làmines en una sola pila i es demana al nen/a que seleccioni les làmines fent-ne dues piles, l'una amb les làmines que li agraden -A- i l'altre amb les que NO li agraden -NA.

Un cop feta la selecció s'aparten les làmines que no li agraden -No Agradables, NA-, les agradables s'estenen sobre la taula i se li demana que *esculli la que més li agrada de totes* i que expliqui per què li agrada. A continuació se li demana que s'identifiqui amb algun dels personatges de la làmina d'aquesta manera: *si poguessis formar part d'aquesta història, qui t'agradaria ésser en aquesta làmina?* A partir de la segona làmina se li ofereix la possibilitat de no identificar-se amb cap personatge, de no ser Ningú -N-.

Després es deixa a part aquesta primera làmina i se li diu que esculli la que li agrada més de les que queden sobre la taula, i així successivament fins a l'última.

Seguidament s'actua de la mateixa manera amb les làmines que no li agraden -No Agradables, NA-. S'escampen les làmines no agradables damunt la taula i se li demana que *esculli la que menys li agrada de totes* i que expliqui per què no

li agrada. A continuació se li demana que faci igual amb les làmines A i que s'identifiqui amb algun dels personatges de la làmina. I així successivament fins a l'última.

Amb aquest sistema s'aconsegueix conèixer els principals mecanismes de defensa del subjecte i diferenciar dos models de làmina -en funció de les tendències que representen-, les làmines 3A i les 3NA:

- **Làmines 3A:** Representen el principi del plaer. No tenen cap prohibició. Són làmines:
    - **Acceptades** per a fer la història
    - **Agradables** -a Preferències i Identificacions, P-I
    - **Assumides** -identificació amb el protagonista de l'acció

  - **Làmines 3NA:** Representen les tendències censurades per a la defensa del jo, perquè provoquen molta angoixa. Són tendències reprimides. Per tant, són làmines:
    - **No Acceptades** per a fer la història
    - **No Agradables** -a Preferències i Identificacions, P-I
    - **No Assumides** -no s'identifica amb el protagonista
4. *Qüestionari final.* Són preguntes dirigides, de síntesi, sobre els personatges del test, similar al qüestionari del Test de la Família elaborat per Corman. Fan referència als sentiments i afectes de l'infant en relació amb els diferents personatges.
- Per últim es presenta la làmina de la FADA i el TEST DE L'EDAT D'OR. El Test de l'Edat d'Or consisteix a fer una pregunta al subjecte -que ja no té cap relació amb el porquet PN- per tal de saber si se sent bé amb l'edat cronològica en la qual es troba o bé fa algun tipus de regressió. La pregunta és la següent: *A quina edat creus que la gent és més feliç ?*
5. *Dibuixos.* Per acabar, se li demana al nen/a que dibuixi de *memòria* la làmina més interessant del test -es pot observar si es modifiquen aspectes de la làmina original-, i a continuació el Somni de PN.

2.4.5 Anàlisi de les dades del test PN

La finalitat de Corman, en els seus treballs d'investigació, ha estat sempre exclusivament clínica -encara que dóna algunes dades estadístiques-, aplicant i proposant l'estudi del dinamisme de la personalitat vist com un camp de forces en conflicte. Es tracta sempre des d'una perspectiva singular, unívoca, del subjecte examinat (Corman, L. 1979).

Existeix evidentment un "mètode Corman" d'anàlisi de dades força complex i laboriós.

Aquest mètode consisteix a analitzar els següents aspectes:

1. La identitat de cadascun dels personatges -sexe, edat, rol- donada en el FRONTISPICI
2. Làmina més investida. És la làmina triada per començar la història, la que té més càrrega afectiva .
3. La psicodinàmica de la història, amb els temes més dominants.
4. El dinamisme conflictiu entre tendències i mecanismes de defensa del jo a Preferències i Identificacions (P-I) i làmines 3A i 3NA.
5. L'anàlisi del qüestionari final, dels desitjos expressats amb la làmina FADA així com dels dos dibuixos -la làmina de memòria més interessant i el somni de PN.

2.4.6 Investigacions realitzades amb el test Pota Negra

És important per el nostre estudi conèixer els treballs que s'han realitzat sobre el test Pota Negra. Alguns d'aquests estudis van en la línia de poder sistematitzar les dades del test, però no existeix una estandardització de variables que parteixi de resultats normatius establerts a partir d'una població normal.

Citarem, doncs, algunes de les investigacions:

- **Rausch de Traubenberg, N.(1976).** *The projective approaches in France: Ways and means.* Revue de Psychologie Appliquee 1976; Vol 26 (Spec Issue): 359-400. Editions du Centre de Psychologie Appliquee, France.

- **Bachs, J. i Callicó, G. (1992).** *Dinámica de la personalidad y figuras parentales en familias desestructuradas.* Comunicació del XIV Congreso Internacional de Rorschach y Métodos Proyectivos, Portugal.
- **Jourdan-Ionescu, C. (1992).** *Expresión du vécu d'enfants maltraités par leurs parents.* Québec: Presses de l'Université du Québec. Actes du 1er symposium québécois de recherche sur la famille. Comprendre la famille.
- **Yárnoz, S. (1993).** *Anàlisis de la estructura factorial del test Pata Negra.* Anales de Psicología, n. 9 (2), pp.177-185.
- **da Rosa, M. i altres (1995).** *The internal experience of the Oedipus complex by de Blackleg pictures Test.* Comunicació del XIV Congreso Internacional de Rorschach y Métodos Proyectivos, Portugal.
- **Bachs, J. I., Reche, C. (1995).** *La utilización del Test Proyectivo Patanegra en un grupo de adolescentes con retraso mental.* Comunicació del XIV Congreso Internacional de Rorschach y Métodos Proyectivos, Portugal.
- **Vives, M. (1995).** *Contribuciones del Test Patanegra a la evaluación infantil.* Comunicació del XIV Congreso Internacional de Rorschach y Métodos Proyectivos, Portugal.
- **Malpique, C. i altres (1998).** *Violence and alcoholisme in the family: How are the children affected ?* Alcohol and alcoholisme, Jan-Feb; Vol 33 (1): 42-46. United Kingdom: Oxford Univ Press.
- **Ferrucci, G. i altres (1999).** *Problems on nosographic diagnosis in chidhood: Behaviour disorders.* Psichiatria dell'Infancia e dell'Adolescenza, Jan-Feb; Vol. 65 (1); 43-52. Edizioni Borla, Italy.
- **Boekholt, M. (2000).** *Trumatisme réel, trumatisme fantasmatique. Le Patte-Noire dans l'approche des representations de relation:organstation et desorganisation psychiques chex l'enfant.* Psychologie clinique el projective, Vol. 6, pp.145-154.

- Ruhland, J. i et al. (2003). *Approche clinique comparée des représentations parentales chez l'enfant soufflant de mucoviscidose, à l'aide du test Patte Noire de L. Corman*. Bulletin de Psychologie, Vol. 7, n° 68, pp.45-51.

2.4.7 Antecedents d'estandardització del test Pota Negra

A continuació presentem algunes propostes d'estandardització del test. Ens limitarem a exposar els treballs sense fer-ne cap mena d'anàlisi o ni de qüestionar-lo, ja que l'objectiu d'aquest apartat és el de poder conèixer les diverses estandarditzacions que s'han realitzat amb el test Pota Negra.

- Jourdan - Ionescu, C., 1992

Jourdan-Ionescu realitza una adaptació del test Pota Negra -TAPN-89, *Test adapté Patte Noire 89*- basant-se en l'anàlisi de contingut dels autors Gootsschalk i Gleser (1969) i en el test original del Pota Negra de Corman (1969). Aquesta adaptació la va utilitzar en el seu estudi sobre *L'expressió de l'experiència dels nens maltractats pels seus pares*.

Atès que els nens que formaven la mostra de l'estudi eren força petits -de 3 anys i 11 mesos fins als 6 anys i 10 mesos-, l'autora va considerar que el test Pota Negra original era massa llarg i poc adient pel nivell d'atenció i de verbalització d'aquests nens.

L'adaptació realitzada consisteix, per una banda, en la reducció de la quantitat de làmines. Escull sis làmines per explicar la història -Dubte, Oca, Carro, Baralla, Clot i Fada-, que fan referència a temes relacionats amb la seva problemàtica de maltractaments (agressivitat, abandó...). A més a més de les sis làmines es presenta, a l'inici, la làmina de Frontispici.

L'administració del test s'ha realitzat d'una manera estandarditzada i amb rigor metodològic, ja que s'han seguit el mateix ordre de presentació i les mateixes consignes.

S'hi presenta una nova taula de correcció (vegeu taula 2.2), que es detalla a continuació.

Nivell d'angoixa i d'agressivitat i model de relacions entre els personatges de les històries.

Taula 2.2 Categories d'informació per a cada làmina del TAPN-89

- descripció del contingut
  - transcripció de la història amb el contingut manifest de la làmina
  - lògica de la història
  - emocions expressades
  - originalitat (concepte semblant al de l'originalitat del Rorschach)
  - mecanismes de defensa
  - tipus d'angoixa:
    1. angoixa de mort
    2. angoixa de devoració
    3. angoixa de sentir-se atacat
    4. angoixa de perdre l'objecte (de separació)
    5. angoixa davant les crítiques
    6. angoixa de vergonya
    7. angoixa d'estar atrapat
  - tipus d'agressivitat:
    1. hetero-agressivitat
    2. auto-agressivitat
    3. agressivitat procedent de l'exterior
  - identificació amb l'agressor
  - identificació amb l'agredit
  - qualitat de relació entre els personatges (positiva o negativa)
-

- Yarnoz, S., 1993

L'aportació de l'autora -emmarcada dins una investigació que formava part de la seva tesi doctoral (Yarnoz,1989)- pretén donar més objectivitat a la correcció del test Pota Negra mitjançant la classificació de les respostes dels nens en categories que havien d'aconseguir un acord inter-jutges.

Proposa una categorització basada en els estudis realitzats per Bachs -a partir de les respostes orals dels nens donades en les narracions de les històries- per tal d'analitzar la *percepció dels nens de la imatge materna i paterna*. Amb els resultats d'aquestes categories es va realitzar l'anàlisi factorial rotació de Varimax.

CATEGORIES per a analitzar la PERCEPCIÓ DELS NENS VERS LA IMATGE MATERNA I PATERNA:

1. RELACIÓ ORAL AMB LA MARE. Formada per aquelles històries en les quals Pota Negra mama o beu llet de la seva mare.
2. RELACIÓ ORAL AMB LA MARE AMB PRESENCIA D'ALTRES. Igual que la anterior, amb la diferència que, en aquesta situació, PN no està sol amb la seva mare, hi ha la presència d'altres porquets.
3. FIGURA MATERNA AGRESSIVA. Històries en les quals la mare renya, pega, fa mal a PN o a qualsevol dels altres porquets.
4. MARE AGREDIDA. PN, o qualsevol dels altres porquets, agredeix la mare, principalment, tal com apareix en una de les làmines del test, tirant-li fang a la cara.
5. RELACIÓ DUAL PARE-POTA NEGRA. Làmines en què PN gaudeix de la relació exclusiva amb el seu pare.
6. RELACIÓ ORAL MATERNA AMB EL PARE. Formada per aquelles històries en què s'explica que PN, o qualsevol dels altres porquets, mama del seu pare.
7. RELACIÓ ORAL MATERNA AMB EL PARE EN PRESENCIA D'ALTRES. Igual que l'anterior, però amb la presència d'altres porquets.
8. RELACIÓ DUAL AMB EL PARE VIST COM A MARE. Formada per aquelles històries en què el subjecte explica que PN -o qualsevol dels altres porquets- té alguna mena de relació amb la mare (mamar, anar a passejar, jugar...), i el pare és l'estímul dibuixat en la làmina.

9. FIGURA PATERNA AGRESSIVA. Formada por aquelles histories en què el pare pega, fa mal, etc., a PN o a qualsevol dels altres porquets.
10. PARE AGREDIT. -Són aquelles històries en què PN, o qualsevol dels altres porquets, ataca el pare, principalment, tal com apareix en una de les làmines del test, tirant-li fang a la cara; incloem també en aquesta categoria l'escotomització del pare, clarament present en la làmina i que la resta de subjectes així ho veu.
11. TEMA EDÍPIC. Històries explicades sobre la relació dels pares, que s'abracen, o dormen junts, o...
12. AGRESSIVITAT CONTRA LA PARELLA DE PARES. Són històries en les quals PN, o qualsevol dels altres porquets, es mostra agressiu amb els pares orinant en el seu menjar, per exemple, com es representa en una de las làmines.
13. AUTORITAT PATERNA. -El pare dóna ordres a PN o a qualsevol dels altres porquets.
14. AUTORITAT MATERNA. -La mare dóna ordres a PN o a qualsevol dels altres porquets.
15. MARE DEFENSORA DE PERILLS. -Històries en què PN, o qualsevol dels altres porquets, és salvat d'un ensurt o d'una situació perillosa per la seva mare.
16. PADRE DEFENSOR DE PERILLS. -Històries en què PN, o qualsevol dels altres porquets, és salvat d'un ensurt o d'una situació perillosa pel seu pare.
17. LAMINES DE SOLEDAT, PERILL, PARTENÇA. -Històries en què PN, o qualsevol dels altres porquets, se'n va de casa i té algun ensurt o està en perill, etc.
18. ALTRES FIGURES MATERNA O PATERNA. -Quan altres figures (els grangers, etc.) tenen cura de PN, o de qualsevol dels altres porquets, d'una manera paternal.
19. RELACIÓ MATERNA AMB TERCERS. Històries en què la mare dóna a l'um o mamar als recent nascuts, amb exclusió de PN i els altres porquets.
20. MARE DE SUBSTITUCIÓ. -Quan el subjecte substitueix els pares naturals de PN i dels altres porquets per uns altres (particularment en la làmina de la cabra).

- Bachs, J., 1995

El primer projecte de baremació del test a Catalunya es va iniciar al Laboratori de Psicodiagnòstic i Tècniques Projectives de la Universitat Autònoma de Barcelona, liderat pel Dr. Jordi Bachs, i es va donar a conèixer en el XIV Congrés Internacional de Rorschach i Mètodes Projectius, a Portugal, l'any 1995.

L'objectiu d'aquest estudi va ser un primer intent de reduir les innombrables dades que s'obtenen amb el test a un nombre reduït de categories i índexs, quantificables si és possible, que sintetitzi la massa enorme de dades qualitatives que genera una tècnica temàtica com el PN. (Bachs, J. 1995). Aquest treball, inèdit quant a la codificació de variables, va consistir en l'anàlisi del contingut de les narracions de dos-cents protocols d'una mostra de subjectes normals, nois i noies d'una mitjana d'edat de 9 anys. Malgrat el volum i la complexitat de les dades del test, es destaca que hi ha certes categories que es repeteixen en les diferents làmines. El problema més important que va plantejar la categorització va ésser, sens dubte, l'ambigüitat inherent a moltes expressions verbals que els subjectes utilitzen a l'hora d'elaborar la història.

En la comunicació que el Dr. Bachs va presentar en l'esmentat Congrés, mostra la construcció d'una matriu model dotada de categories que, sense obviar cap de les dades recollides en un protocol, pot aplicar-se indistintament a qualsevol situació del test. Els eixos que configuren provisionalment aquesta matriu són els següents:

1. **Categoria base i subcategoria**, per a avaluar qualsevol de les històries d'una làmina (per exemple: reunió familiar [categoria base], amb exclusió de PN, subcategoria).
2. **Nivell relacional**, és a dir, les interaccions entre subjecte/subjectes i objecte/objectes dotats els uns i els altres de característiques i atributs específics.
3. **Nivell afectiu, motivacional i actitudinal** del subjecte/subjectes i objecte/objectes en la seva mútua interacció.
4. **Nivell defensiu**, eix intenta analitzar i codificar de manera completa el sistema defensiu del subjecte, tal com es manifesta en un protocol del PN.

Encara que els resultats d'aquest estudi normatiu no foren publicats, assenyalem a tall d'exemple el que permet aquesta anàlisi, amb la codificació de les expressions verbals de la làmina PETONS.

Taula 2.3 Làmina Petons, exemple de codificació (Bachs, 1995)

CODI	CATEGORIA	DESCRIPCIÓ
01	Tema edípic franc	P i M s'abracen: gelosia moderada
02	Tema edípic desplaçat	Figures edípiques substitutives
03	Tema edípic agressiu	PN ataca els pares
04	Tema edípic amb eliminació del rival	PN i P abandonen M o PN i M abandonen P
05	Tema edípic depressiu	PN està trist i sol
06	Tema edípic sàdic	P i M es peguen
07	Tema edípic censurat	És lleig i ridícul
08	Tema edípic culpabilitzat	PN no ha de mirar
09	Tema edípic que desvaloritza algun dels pares	El blanc no es casa amb la porqueta, ja que és molt lletja
10	Tema edípic d'evasiva	P i M parlen, juguen
11	Tema edípic amb escotomització del <i>voyeur</i>	No es menciona PN
12	Tema edípic amb supressió de la distància edípica	P i M també abracen PN
13	Tema oral	Quan el P marxi, PN anirà a mamar amb la M
14	Tema de reunió familiar	La família, feliç, està reunida
15	Absència de tema	Només descripció de la làmina
16	Rebuig de la làmina	El subjecte no vol explicar la làmina

3. DISSENY METODOLÒGIC

3.1 Objectius concrets de l'estudi

Després d'haver realitzat una revisió teòrica dels estudis més recents al voltant dels conceptes que aquí ens ocupen -complex d'Èdip, adopció i test Pota Negra-, ens disposem a formular els objectius del nostre estudi.

Objectius concrets de l'estudi

- 3.1.1 Observar com elaboren el complex d'Èdip els nens adoptats, tenint en compte que tenen una doble parentalitat: pares biològics i pares adoptius.
- 3.1.2 Conèixer com viu, el nen adoptat, l'abandó dels pares biològics i de quina manera l'afecta en l'elaboració del complex d'Èdip.
- 3.1.3 Observar quines variables de la història personal de cada nen faciliten més la seva evolució psicològica i, per tant, la seva adaptació.
- 3.1.4 Comprovar com la Tècnica Projectiva del Test Pota Negra possibilita l'accés al món intern del nen adoptat.

3.2 Mètode

3.2.1 Plantejament de la investigació

La nostra investigació s'emmarca, a nivell teòric, dins la teoria relacional pròpia de la psicoanàlisi. Aquesta teoria se centra fonamentalment en l'estudi dels processos interns que configuren la realitat interna del subjecte.

Partim d'una concepció de la personalitat dinàmica, funcional i holística. Per tant, l'interès de la investigació se centra en totes aquelles funcions i processos psicològics que actuen dins del context d'aquesta personalitat total.

Així mateix, les primeres relacions i els primers afectes es consideraran com a elements clau en l'articulació d'aquesta personalitat, tant per incidir-hi de manera estructuradora com de manera desestructuradora.

3.2.2 Descripció de la mostra

Definició de la mostra

La mostra la constitueixen un total de 10 nens i nenes que formen part del grup d'infants d'*adopció internacional* al nostre país.

- Grup d'estudi
  - Nens i nenes que pertanyen al grup d'infants *que han estat adoptats al Nepal*.
  - 5 nens i 5 nenes, amb edats compreses entre els 6 i els 12 anys.

Variables

- Criteris d'inclusió

Nens/Nenes

- Nens/nenes d'adopció internacional. País d'origen: Nepal
- Edat dels nens/nenes: de 6 a 12 anys
- Adopció. Que faci més de 2 anys que s'hagi realitzat l'adopció

Famílies

- Famílies que només tinguin fills adoptius, **NO** fills biològics

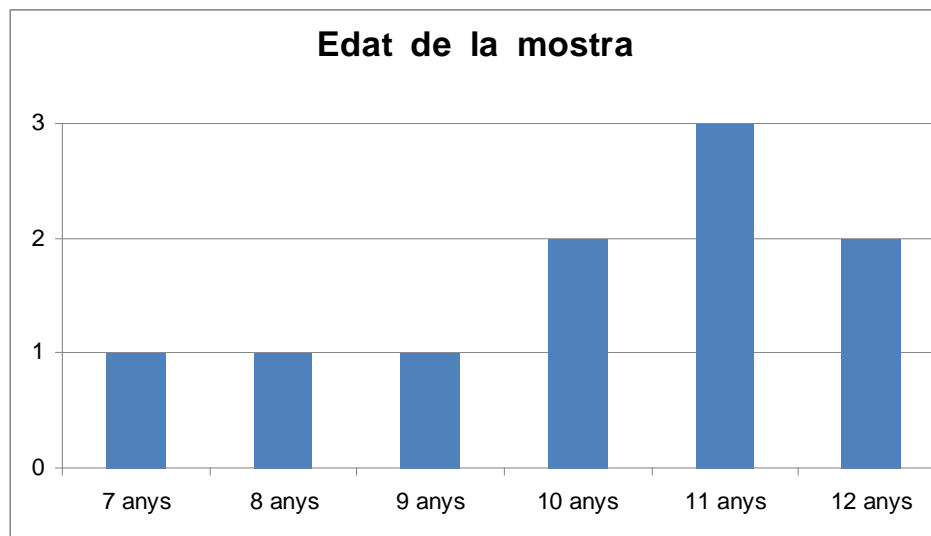
- Criteris d'exclusió

- Nens/nenes que pateixin trastorns mentals greus

Si observem les dades de les següents figures - 3.1, 3.2 i 3.3 - es desprèn que els participants de la mostra compleixen els criteris d'inclusió definits i que és concreten en:

1. Edat: oscil·la entre 6 i 12 anys

Figura 3.1 Gràfica de distribució de l'edat de la mostra

2. Temps d'adopció: que faci més de 2 anys que s'hagi realitzat l'adopció

Figura 3.2 Gràfica de distribució de l'edat d'adopció de la mostra

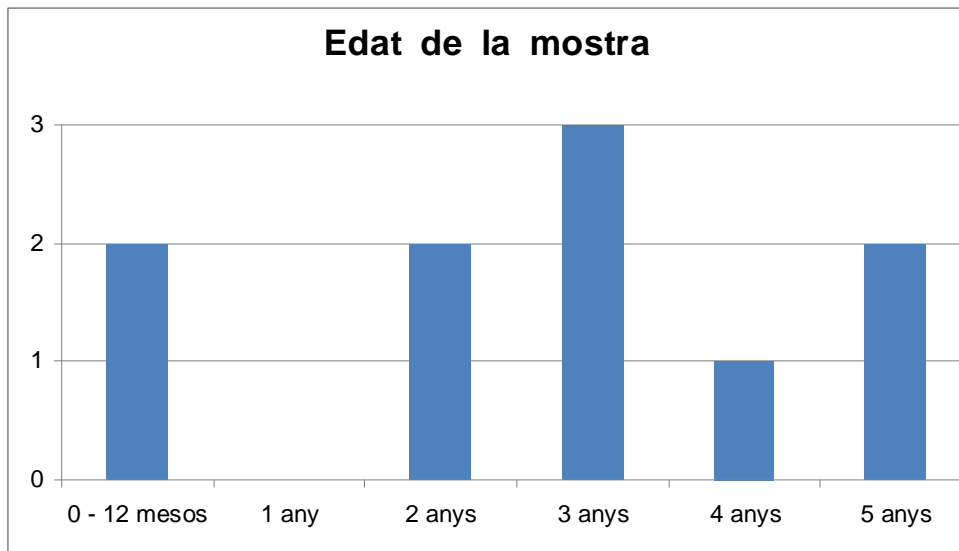
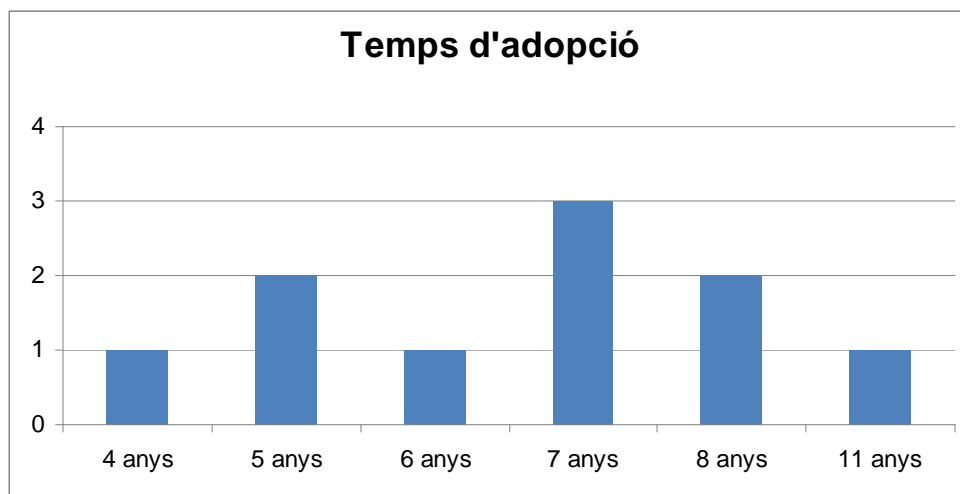

Figura 3.3 Gràfica del temps de l'adopció

3.2.3 Instruments

S'aplicaran instruments diferents als pares i als fills.

Quant als pares, es combinaran dues tècniques:

- Entrevista semiestructurada elaborada per l'autora.
- Qüestionari infantil de comportament 4/18 (CBLC), de T. Achenbach, 1991¹.

Quant als nens, la tècnica que s'utilitzarà serà projectiva, ja que aquesta tècnica ens possibilita el coneixement dels processos i dels continguts més inconscients que configuren la personalitat del nen.

La tècnica projectiva concreta que es farà servir és la següent:

- Test temàtic Pota Negra, de L. Corman, 1961

3.2.3.1 *Entrevista semiestructurada*

Al nostre país, la incipient investigació al voltant de l'adopció constata l'absència d'investigacions empíriques sobre els diferents aspectes que la constitueixen. Això propicia un buit d'informació estructurada i objectiva per a la pràctica dels diferents professionals i per als estudis que es portin a terme.

La nostra investigació s'inicià a mitjans del 2006, quan aquesta carència d'informació a la qual fèiem referència encara era més evident. Per tant, no teníem al nostre abast cap instrument en el qual basar-nos, ja que els pocs que hi poguessin haver-hi eren d'ús intern de cada professional i de cada institució.

És per aquest motiu que, per a la realització d'aquest estudi, hem elaborat l'entrevista semiestructurada adreçada als pares. (Vegeu l'annex 1)

---

¹ S'ha utilitzat l'adaptació espanyola del qüestionari CBLC d' Achenbach, T. (1991), realitzada per Fornés, M. i Abad, J. (U.B.). La traducció al català ha estat realitzada per Ballús, E. (URL)

Hem escollit l'entrevista semiestructurada perquè, dins un marc epistemològic clínic, necessitàvem *flexibilitat* per tal que els pares poguessin expressar allò més significatiu de les seves vivències, i per altra banda -per a la nostra investigació- necessitàvem tenir informació sobre determinats aspectes considerats essencials.

Per a confegir-la hem tingut en compte tots aquells estudis que ens podien aportar dades sobre aspectes rellevants en l'àmbit de l'adopció d'infants d'altres països i contextualitzant-la en el nostre.

Hem valorat especialment l'estudi de Moliner M. (2000), quant a les variables i els criteris sobre famílies adoptives associats a l'èxit de les adopcions.

L'entrevista ha estat organitzada en diferents apartats:

1. Dades personals del nen/a i dels pares

Fan referència al nom, l'edat cronològica i d'adopció del nen/a, el lloc de naixement..., així com a l'edat i la professió dels pares. Algunes d'aquestes dades són de caràcter confidencial i s'han canviat, o obviat, en el moment d'exposar-les.

2. Genograma de la família biològica i de l'adoptiva

3. Aspectes previs a l'adopció referents als pares

Es demana sobre aspectes que fan referència a la infertilitat dels pares i a les motivacions i expectatives vers l'adopció.

4. Dades del fill/a abans de l'adopció

Es recullen tots aquells aspectes que els pares coneixen sobre la família biològica del seu fill/a.

5. Antecedents de relació afectiva

Fa referència a l'itinerari d'institucionalització que ha viscut cada nen/a, així com a les condicions físiques en què es trobava en el moment de l'adopció.

També fa referència a l'adaptació del nen/a al nou entorn familiar.

6. Diàleg pares-fills sobre l'adopció

En aquets apartat s'hi volen fer constar els sentiments del nen/a vers el fet d'ésser adoptat i les fantasies/pors de les dues parts -fills i pares- sobre possibles rencontres amb el país o la família d'origen.

7. Aspectes evolutius

S'hi detallen els aspectes evolutius de cada nen/a en tots els àmbits i també en el de la salut (malalties i/o hospitalitzacions).

S'hi inclouen dades sobre l'escolarització: inici, adaptació, canvis...etc.

Cal mencionar que, un cop elaborada l'entrevista i abans de donar-la per definitiva, es va sol·licitar la col·laboració de pares adoptius que no formaven part de la mostra perquè ens en donessin la seva opinió i hi fessin els seus suggeriments.

3.2.3.2 *Qüestionari infantil de comportament 4/18 (CBLC), de Thomas M. Achenbach, 1991*

El Sistema Empíric d'Avaluació d'Achenbach (ASEBA) és el resultat de llarg temps d'experiència i investigació.

L'ASEBA el formen tres qüestionaris diferents, que es poden utilitzar de manera independent o bé conjuntament per a obtenir dades dels pares, dels nens i nenes i dels mestres des de diferents perspectives. Són:

- **CBLC**, Child Behavior Checklist -adreçat als pares.
- **YSR**, Youth Self-reporter -perquè els omplin els nens/es.
- **TRF**, Teachers Report Form -adreçat als mestres.

La utilització de les diferents proves del qüestionari ASEBA permet d'obtenir, de manera ràpida, dades estandarditzades sobre un gran ventall de competències i de funcions adaptatives dels nens i adolescents.

Per al nostre estudi hem utilitzat el CBLC d'Achenbach,1991 -qüestionari Infantil de comportament-, que és aplicable a nens/es d'entre 4 i 18 anys. (Vegeu l'annex 2). Va adreçat als pares, ja que són ells els qui han de respondre a les preguntes referides al seu fill/a. És un qüestionari que es pot omplir d'una manera relativament senzilla i ràpida, en un temps aproximat de 15 a 30 minuts.

El CBLC ens dona informació a diferents nivells:

- Competències
- Problemes de conducta, agrupats en 8 síndromes
- Internalització i externalització

El primer nivell fa referència a les *competències* i ens permet avaluar la quantitat i la qualitat de l'activitat del nen/a, tan social com escolar. Consta de 20 ítems.

El segon nivell és un llistat de *problemes de conducta* format per 118 ítems. De fet són 113 ítems, però l'ítem 56 es divideix en 6 opcions per intentar definir-lo millor. Aquests ítems es valoren del 0 al 3, en funció de la freqüència d'aparició. Els resultats es valoren amb barems diferenciats per sexe i grup d'edat.

Mitjançant l'anàlisi factorial s'obtenen les puntuacions de 8 factors, que representen els problemes més comuns o síndromes:

1. Aïllament	5. Problemes de pensament
2. Queixes somàtiques	6. Problemes d'atenció/hiperactivitat
3. Ansiós/depressiu	7. Comportament delinqüent
4. Problemes socials	8. Comportament agressiu

A més a més, a partir alguns d'aquests 8 síndromes s'extreuen els factors de segon ordre que configuren l'estructura d'internalització i d'externalització:

Internalització

1. Aïllament
2. Queixes somàtiques
3. Ansiós/depressiu

Externalització

7. Comportament delinqüent
8. Comportament agressiu

Per tant veiem que, tal com diuen els mateixos autors, el CBLC és una eina que ens proporciona molta informació estandarditzada sobre el nen o la nena i és molt fàcil d'aplicar.

El CBLC és considerat un instrument especialment apte per a l'*screening* i per a la investigació en psicopatologia infantil.

És una de les escales més ben estandarditzades, segons una revisió realitzada per Sardinero, Pedriera i Muñiz (1992), que consideren que el CBLC té les característiques taxonomètriques més adequades perquè inclou la necessitat de considerar, en l'avaluació, les múltiples facetes del funcionament infantil, permetent així un apropament multiaxial tant en l'avaluació com en la taxonomia. I entenen per taxonomia els sistemes de classificació que intenten reflectir les similituds i diferències intrínseques entre els casos estudiats. Investigacions

cognitives mostren que les valoracions taxonòmiques inclouen criteris quantitius i característiques individuals de cada cas en les categories d'estudi (Sardinero, Pedriera i Muñiz, 1997).

Diferents autors també assenyalen el CBLC com la prova amb una elevada validesa predictiva dels trastorns mentals en menors, fins i tot de manera longitudinal al llarg de 6 anys (Verhulst, Koot i Van der Ende, 1994). Es troba correspondència entre les puntuacions en les diferents subescales i els diagnòstics categorials segons el DSM-III (Edelbrock i Costello, 1988; Gould, Bird i Staghezza, 1993), i més recentment segons el DSM-IV (Hudziak, Copeland, Stanger i Wadsworth, 2004).

Hem pogut comprovar que també és l'instrument més utilitzat en els estudis sobre adopció que aquí ens ocupa.

Per tots aquets motius que acabem d'esmentar, hem volgut incloure el CBLC -4/18 anys- com a instrument per a la nostra investigació.

3.2.3.3 El test projectiu temàtic Pota Negra (PN) de Louis Corman, 1961

En el nostre estudi hem aplicat el test Pota Negra tal com s'ha explicat en el punt 2.4 del marc teòric, tant a nivell de material i d'administració com d'anàlisi de dades.

A continuació presentem una proposta de codificació per tal de facilitar l'anàlisi específic per a l'elaboració del complex d'Èdip, però sempre tenint en compte que aquesta anàlisi ha d'ésser un subapartat més dins l'anàlisi del test que proposa Corman. (Vegeu l'apartat 2.4.5.)

El test Pota Negra és un test temàtic en el qual totes les làmines tenen interrelació. Per tant, si volem obtenir la valoració de síntesi correcta haurem de buscar la referència en el conjunt de totes les dades del test.

Proposta de categorització del test Pota Negra per a l'anàlisi del complex d'Èdip

Com ja s'ha comentat en altres apartats, la utilització bàsica que s'ha fet fins ara d'aquest test és principalment clínica.

Per al nostre estudi partirem de la codificació per a l'estudi del complex d'Èdip (CECE, Ballús E., 2003) basada en la codificació de Bachs (1995), esmentada en el punt 3.2.

Anguera (1991) defineix la categoria com el resultat d'una sèrie d'operacions cognitives que porten a l'establiment de classes, entre les quals existeixen unes relacions de complementarietat establertes d'acord amb un criteri fixat a l'efecte i on cada una compleix, al mateix temps, requisits interns d'equivalència i atributs essencials, malgrat que puguin mostrar una gama diferencial o heterogeneïtat en la forma.

A partir d'aquestes categories intentarem definir uns indicadors per a cadascuna.

Entenem per indicadors, d'acord amb Martínez del Pozo, M. (1999), el vincle bidireccional entre la realitat, les dades i els conceptes [...] que reflecteixen una part de la realitat i en permeten una quantificació aproximada amb la finalitat d'obtenir una informació útil que representa un fenomen. És a dir, l'indicador proporciona una resposta a la necessitat de conceptualitzar la realitat en funció d'una teoria científica.

L'indicador uneix la part conceptual amb l'empírica.

- **Definició de categories**

Per tal de facilitar l'anàlisi de l'elaboració del complex d'Èdip, hem establert dues categories i sis subcategories, que corresponen als mecanismes de defensa propis del complex d'Èdip explicats per Corman.

Aquestes categories fan referència especialment al tractament que el subjecte fa de les *làmines edípiques* que configuren el test Potanegra⁽¹⁾ però sense excloure'n la

resta, ja que de vegades apareixen temes edípics en altres làmines, així com a la projecció dels *mecanismes de defensa* esmentats anteriorment, que es poden manifestar en el complex d'Èdip i explicitar en el test.

- Categories

1. ÈDIP ELABORAT (EE)

2. NO ELABORACIÓ DE L'ÈDIP (NEE)

- 2.1 Les formacions reactives del jo

- 2.2 La inversió del complex d'Èdip

- 2.3 La regressió

- 2.4 El retorn contra un mateix

- 2.5 L'aïllament

- 2.6 El replegament narcisista

Cada una d'aquestes categories i subcategories és presenta amb el seu nucli conceptual i els seus respectius indicadors. Cal esmentar que tot aquest procés de categorització pot ser modificat en el moment d'aplicar-lo a la mostra proposada, ja que les categories que es proposaran a continuació estan obertes a noves categories que puguin sorgir de les dades empíriques pròpies d'aquesta investigació.

A continuació presentem un quadre amb el codi, la categoria i els indicadors respectius per tal de facilitar la visualització del conjunt de les dades.

Posteriorment s'especificarà el nucli conceptual de cada categoria i els subapartats dels diferents indicadors. Sobre aquets indicadors hem de tenir present en tot moment, tal com s'ha comentat a l'inici del punt 3.2.3.3, que farem la interpretació del test Pota Negra dins el conjunt de totes les dades que se'n desprenen.

Per tant, la codificació d'aquestes categories que presentem s'han d'emmarcar dins l'anàlisi global del test, que es realitzarà seguint el mètode Corman i es complementarà amb dita codificació.

---

(1) Làmines EDÍPIQUES del test: PETONS, NIT, SOMNI MARE, SOMNI PARE, ARBRE, COL -I-IBÈ

- **Dades del PN codificades**

Taula 3.1 Codificació per l'estudi del complex d'Èdip I

CATEGORIA 1	EDIP ELABORAT (EE)
1. INDICADOR: Història	
1.1 Donar un tema edípic per la història:	Si ☐ No ☐
2. INDICADOR: Tractament de les làmines edípiques	
2.1 Classificar com a 3A les làmines edípiques amb tema edípic franc: PETONS ☐ NIT ☐ SOMNI MARE ☐ SOMNI PARE ☐ ARBRE ☐ COLL I BÉ ☐ CAP LÀMINA CLASIFICADA ☐	
2.2 Identificar-se amb el progenitor del mateix sexe en els temes edípics: PETONS ☐ NIT ☐ SOMNI MARE ☐ SOMNI PARE ☐ ARBRE ☐ COLL I BÉ ☐ ABSENCIA D'IDENTIFICACIONS ☐	
2.3 Escollir en primer lloc per fer la història una làmina edípica i donar un tema edípic: Si ☐ No ☐	
2.4 Escollir làmines edípiques per fer la història i donar-hi temes edípics francs: PETONS ☐ NIT ☐ SOMNI MARE ☐ SOMNI PARE ☐ ARBRE ☐ COLL I BÉ ☐ CAP LÀMINA ESCOLLIDA ☐	
2.5 Descriure-hi el tema edípic franc : PETONS ☐ NIT ☐ SOMNI MARE ☐ SOMNI PARE ☐ ARBRE ☐ COLL I BÉ ☐ CAP DESCRIPCIÓ ☐	
3. INDICADOR: Temes de dependència/independència	
3.1 Classificar com a 3A la làmina PARTENÇA, amb tema d'independència : Si ☐ No ☐	
3.2 Escollir PARTENÇA en primer lloc per fer la història i donar-hi un tema d'independència: Si ☐ No ☐	
4. INDICADOR: Dibuix làmina més interessant	
4.1 Dibuixar una làmina de tema edípic: Si ☐ No ☐	
4.2 Fer un dibuix de tema edípic en el somni de PN: Si ☐ No ☐	

Taula 3.2 Codificació per l'estudi del complex d'Èdip 2

CATEGORIA 2	NO-ELABORACIÓ DE L'ÈDIP (NEE)
1. INDICADOR: Frontispici	
1.1 Atribuir als porquets blancs (B1 i B2) el rol d'amics o cosins de PN, quedant així PN com a fill únic:	Si ☐ No ☐
2. INDICADOR: Història	
2.1. Ésser les làmines orals, de naixement o anals les més investides:	Si ☐ No ☐
2.2. Donar un tema d'oralitat, regressió o analitat per la història:	Si ☐ No ☐
3. INDICADOR: Làmines edípiques	
3.1. Ésser làmines 3NA (representant les tendències més reprimides i censurades pel jo) PETONS ☐ NIT ☐ SOMNI MARE ☐ SOMNI PARE ☐ ARBRE ☐ COLL I BÉ ☐	
3.2. Segons el tema que se li doni a les làmines edípiques:	
4. INDICADOR: Temes de Culpabilitat	
4.1. Identificació amb el protagonista (PN castigat), en les làmines: OCA ☐ CLOT ☐ CARRO ☐	
4.2. Escollir les làmines punitives per formar part de la història: OCA ☐ CLOT ☐ CARRO ☐	
5. INDICADOR: Temes Agressius	
5.1 Classificar com 3NA, les làmines que expressen agressivitat: BARALLA ☐ MENJADORA ☐ PORQUERIES ☐	
5.2 Escotomitziació de l'acció en les làmines que expressen agressivitat: BARALLA ☐ MENJADORA ☐ PORQUERIES ☐	
5.3 Identificar-se amb l'agressor en les làmines: OCA ☐	
6. INDICADOR: Temes d'Exclusió	
6.1. Classificar com 3NA, les làmines que expressen exclusió: DUBTE ☐ CLOT ☐	
7. INDICADOR: Temes de Rivalitat	
7.1. Classificar com 3NA, les làmines que mostren rivalitat: GARRINADA ☐ MAMADA II ☐	
7.2. Escotomitziació de l'acció en les làmines que mostren rivalitat: GARRINADA ☐ MAMADA II ☐	
8. INDICADOR: Temes de Regressió	
8.1 Frontispici: adjudicar una edat clarament regressiva a PN:	Si ☐ No ☐
8.2 Test de l'edat d'Or: . davant de la pregunta: "a quina edat creus que la gent és més feliç ? ", respondre amb una edat clarament regressiva	Si ☐ No ☐
8.3 Identificacions regressives: identificar-se amb el porquet bebè	Si ☐ No ☐
9. INDICADOR: Temes de Dependència/Independència	
9.1 Classificar com a NA la làmina de tema d'independència PARTENÇA:	Si ☐ No ☐
9.2 Reconvertir-la amb un tema de dependència:	Si ☐ No ☐

- **Categoria 1: ÈDIP ELABORAT (EE)**

Nucli conceptual

El declinar del complex d'Èdip ve marcat per la renúncia progressiva a posseir l'objecte libidinal que possibilita la identificació amb el progenitor del mateix sexe. Es consolida la instància de la personalitat, el Superjo, per a la qual és crucial la internalització que es faci dels pares com a objectes interns.

El fet d'haver resolt el problema de la triangulació del complex d'Èdip possibilita al subjecte la superació de l'angoixa d'ésser exclòs, de la rivalitat i d'assumir la seva identitat sexual

- **Categoria 2: NO ELABORACIÓ DE L'ÈDIP (NEE)**

Nucli Conceptual

La situació del complex d'Èdip és una complicada situació afectiva que predomina en la relació del nen amb els seus pares.

El nen experimenta una sèrie de sentiments ambivalents d'amor-odi vers les figures parentals. Aquests sentiments vénen acompanyats d'una repressió de les pulsions agressives vers els pares que seran font d'ansietat, de sentiment de culpa i, en funció de la intensitat, també de la necessitat de càstig.

Hi seran presents també els sentiments de rivalitat, de gelosia, d'angoixa i d'exclusió.

La intensitat de les pulsions mobilitzarà els mecanismes de defensa del Jo.

Per tant, és en aquesta categoria on es consideraran les manifestacions dels diferents mecanismes de defensa vers la situació edípica.

Mecanismes de defensa

- **Formació reactiva**

Per assegurar la repressió de les pulsions edípiques d'una manera més efectiva, el Jo desenvolupa les tendències exactament contràries a les pulsions reprimides.

Aquest mecanisme és una forma de negació. D'acord amb el principi del plaer, el nen nega tota realitat penosa, l'escotomitza totalment o parcialment o la transforma en la realitat oposada. En el test es podrà observar com les tendències originals de les làmines es transformen en tendències oposades. Així, la passivitat i la dependència oral es combaten i es converteixen en activitat desmesurada i d'independència, les tendències edípiques de ràbia i tendresa s'inhibeixen, etc.

- **Inversió del complex d'Èdip**

Ja hem comentat en diferents apartats anteriors l'ambivalència quasi constant dels sentiments edípics, així com l'existència inicial en cada subjecte, d'una bisexualitat tant fisiològica com psicològica.

Habitualment, aquesta ambivalència es resol amb l'afirmació de la primacia del sexe dominant. Però existeixen situacions oposades en les quals és resol amb una inversió dels sentiments edípics habituals. Aquesta inversió del complex s'ha de considerar com una defensa del Jo contra unes pulsions edípiques amb molta culpabilitat.

- **Regressió**

És una de les defenses més freqüents, amb la qual la personalitat retrocedeix del tot a una fase anterior.

Quan un esdeveniment o una situació afectiva (en l'estudi que ens ocupa, per l'elaboració del complex d'Èdip) genera conflictes importants en un estadi evolutiu determinat, provoca que el pas a l'estadi següent sigui difícil o, fins i tot, inhibat, i es pot produir la regressió. Aquesta regressió comportarà retornar a punts de satisfacció pulsional propis d'estadis anteriors. En aquest cas el nen mostrarà preferència pels estadis anteriors, les fases oral i anal del desenvolupament psicosexual.

La regressió es pot detectar ja en el FRONTISPICI per les edats donades al PN, als porquets o als seus pares; en el test de l'Edat d'Or, al final del test, amb la resposta a la pregunta: "A quina edat creus que la gent és més feliç?" I per últim per la

importància donada als temes orals i anals com a resultat d'una forta censura en les làmines edípiques.

- **Retorn contra un mateix**

És una de les formes de defensa més freqüents contra l'angoixa de la culpabilitat provocada per la severitat del Superjo. En conseqüència, es dirigeixen cap a un mateix les pulsions agressives; així disminueix el sentiment de culpa. També ens podríem trobar amb una identificació amb l'agressor, fet que indicaria una maduració insuficient del jo.

- **Aïllament**

Les dues pulsions que actuen en la relació edípica, la pulsio amorosa i la pulsio agressiva, necessiten ambdues del contacte corporal. Però en les situacions de prohibició edípica la defensa del jo prohibeix el contacte corporal. Podem observar el *mecanisme d'aïllament* caracteritzat per les descripcions fredes de les làmines, en les quals no s'expressa cap sentiment. Es produeix aïllament, és a dir, ruptura entre l'element intel·lectual i l'afectiu.

- **Replegament narcisista**

És una forma de reacció davant la decepció afectiva. El nen adopta una actitud d'indiferència vers els altres; sembla que els sentiments edípics hi siguin absents. És una manera d'aïllar els objectes d'amor del mateix subjecte.

Tractament de les làmines edípiques

L'altre punt clau -en aquesta segona categoria de la no elaboració del complex d'Èdip- és l'anàlisi de les làmines edípiques que no han pogut ser tractades com a tals perquè no donen un tema edípic franc.

S'han considerat els següents temes de les **làmines edípiques** -partint de Bachs, 1995- en funció de la nostra mostra, que de ben segur es podria ampliar amb nous casos (vegeu Taula 3.3).

Taula 3.3 Temes donats a les làmines edípiques

1. Tema edípic desplaçat	9. Tema edípic d'evasiva
2. Tema edípic agressiu	10. Tema edípic amb escot. del <i>voyeur</i>
3. Tema edípic amb eliminació del rival	11. Tema edípic amb supressió de la distància edípica
4. Tema edípic depressiu	12. Tema oral
5. Tema edípic sàdic	13. Tema de reunió familiar
6. Tema edípic censurat	14. Absència de tema
7. Tema edípic culpabilitzat	15. Rebuig de la làmina
8. Tema edípic desvaloritzant un dels pares	16. Tema edípic de dependència
	17. Tema edípic escotomitjat

3.2.4 Disseny metodològic

La nostra investigació, tal com ja hem comentat, s'emmarca -a nivell teòric- dins la teoria relacional pròpia de la psicoanàlisi. D'acord amb dita teoria, s'utilitzarà una metodologia clínica pròpia d'aquest camp epistemològic.

El primer enfocament pròpiament dinàmic el trobem l'any 1926, amb l'anomenat mètode clínic. El mètode clínic incorpora posicions teòriques de la fenomenologia, la psicoanàlisi i la psicologia genètica, desenvolupant una metodologia basada en l'estudi prolongat i exhaustiu de casos individuals i plantejant el caràcter únic del psiquisme de cada individu (Allport, 1939).

Entenem la concepció teòrica de la persona d'una manera global i holística. No es concep la persona com un conjunt separat de variables.

La tècnica projectiva utilitzada ens permet obtenir informació sobre les configuracions emocionals específiques de cada persona. Es posen de manifest les diferents maneres de vinculació objectal, els conflictes i ansietats que dominen les seves relacions i les defenses que ha elaborat el subjecte buscant l'equilibri. Són fets que configuren tota situació projectiva, un segell distintiu derivat de la pròpia equació personal (Ballús i Viel, 2004).

Les làmines i consignes del test -dins la situació projectiva- mobilitzen i reediten aspectes de la vida emocional de cada subjecte.

L'objecte d'estudi, tant de la psicoanàlisi com dels mètodes projectius, és el de conèixer la vida psíquica inobservable.

El nostre estudi, doncs, respon a un estudi de tipus qualitatiu. Es vol conèixer la idiosincràsia de cada subjecte que configura la mostra.

El paradigma qualitatiu comprèn diversos dissenys i atrau qui assumeix que la realitat es troba en moviment constant, que el coneixement d'un mateix és comprensió i que la finalitat d'una investigació ha de referir-se a l'anàlisi de processos (Cook i Reichardt, 1986).

Una característica fonamental dels estudis qualitatius és la seva atenció al context. L'experiència humana es perfila i té lloc en contextos particulars, de manera que els esdeveniments i els fenòmens no poden ser entesos adequadament si són separats d'aquests contextos. El context d'investigació és natural i no és ni construït ni modificat. L'investigador qualitatiu focalitza la seva atenció en ambients naturals, busca resposta als seus interrogants en el món real (Sandin, 2003).

El terme "investigació qualitativa" -amb paraules de Sandin (2003)- constitueix en l'actualitat un concepte ampli que fa referència a les diferents perspectives epistemològiques i teòriques, i inclou també nombrosos mètodes i estratègies d'investigació:

"La investigación cualitativa es un enfoque de indagación plenamente constituido. Atraviesa disciplinas, ámbitos y tópicos. Una compleja y interrelacionada familia de términos, conceptos y supuestos subyace en la expresión *investigación cualitativa* [...] constituye un conjunto de prácticas de investigación que no privilegia una metodología sobre otra. Como espacio de discusión o discurso es difícil de definir claramente, puesto que ninguna teoría o paradigma la distingue de forma exclusiva (Denzin y Lincoln, 1994)."

Així, a partir de tot això que hem exposat, i d'acord amb els objectius i la naturalesa del nostre treball, plantejem un disseny metodològic qualitatiu basat en l'estudi de casos.

L'estudi de casos implica un procés d'indagació que es caracteritza per l'examen detallat, comprensiu, sistemàtic i en profunditat del cas objecte d'estudi (Rodríguez Gómez et al., 1969).

Les característiques dels estudis de casos, d'acord amb Merriem (1990), són les següents:

- **Particular:** els estudis de casos se centren en una situació, esdeveniment, programa o fenomen particular. El cas és important per ell mateix, per la informació que pot proporcionar.
- **Descriptiu:** el resultat final de l'estudi és una descripció rica i densa del fenomen estudiat. Les descripcions són qualitatives.
- **Heurístic:** els estudis de casos il·luminen la comprensió del lector del fenomen investigat. Al llarg de la recerca poden descobrir-se nous significats, ampliar coneixements o bé confirmar allò que ja se sabia.
- **Inductiu:** la majoria d'estudis es basen en un raonament inductiu. Les generalitzacions, els conceptes o les hipòtesis sorgeixen generalment de l'examen de dades. No es plantegen hipòtesis que es vulguin verificar, sinó que es busca descobrir les relacions existents en unes situacions concretes.

3.2.5 Descripció del procediment

3.2.5.1 Selecció de la mostra i administració dels instruments

A continuació detallem les diferents etapes seguides en aquest estudi:

- 1a etapa: Selecció de la mostra

L'objectiu del nostre estudi era poder aprofundir en l'anomenada adopció Internacional, i preferentment en algun país que culturalment es diferenciés del nostre.

La dificultat d'aquest tipus d'estudis, però, rau en l'extremada sensibilització d'aquests col·lectius de parees adoptius. Són parelles que han passat per un dol d'infertilitat -en la nostra mostra-, que s'han vist sotmesos a un procés d'adoneïtat... És a dir, que s'han vist molt qüestionats. Per tant, es comprensible que tinguin un cert recel a formar part de més investigacions.

Hi havia doncs una certa dificultat a trobar la mostra, i, a la vegada, l'estudi exigia que es tingués especial cura en el tracte i en la presentació dels instruments a utilitzar.

Finalment vàrem tenir la possibilitat de contactar amb una família que havia adoptat al Nepal i que ens podia posar en contacte amb altres pares que també havien adoptat nens nepalesos.

- 2a etapa: Localització de la mostra

Semblava que ja podíem tenir accés als 10 nens que necessitàvem per al nostre estudi, però en començar a seguir els criteris d'inclusió, en especial el de les famílies -descrits en l'apartat 3.2.2-, que concreta que *siguin famílies amb fills adoptius, però NO biològics*, va resultar que la família que ens havia de proporcionar accés a les altres només coneixia parelles que també tenien fills biològics -sigui de l'actual matrimoni o amb una parella anterior- o bé els fills ja eren massa grans.

Començava ara un llarg recorregut per trobar la nostra mostra.

Vàrem contactar amb l'ECAI del Nepal -ECAI Balbalika-, que ens va facilitar les dades d'una família i ens va suggerir que féssim una carta (Vegeu l'annex 3) adreçada als possibles pares dels seu col·lectiu, que ells els la farien arribar via e-mail. D'aquesta manera vàrem aconseguir dues famílies més.

També vàrem contactar amb l'Associació d'Amics del Nepal, a la qual vàrem adreçar una altra carta (Vegeu l'annex 4), però finalment vàrem optar per una trobada amb el president de l'entitat, que va posar al nostre abast tots els seus contactes a fi d'ajudar-nos. Gràcies a ell vàrem aconseguir quasi la totalitat de la mostra.

La resta -ens faltaven dos nens- va ser a través dels contactes de les mateixes famílies que formaven part de la mostra. Vàrem demanar-los-hi la possibilitat de presentar-nos famílies conegudes seves que reunissin les característiques de la mostra. I és així com vàrem aconseguir els 5 nens i 5 nenes de la mostra.

Ha estat un treball de camp llarg i costós, tenint en compte com és de reduïda la mostra, que ha durat pràcticament un any des que vàrem iniciar el procés amb la primera família -gener del 2007- fins a finalitzar-lo -novembre del 2007.

- 3a etapa: Contactar amb les diferents famílies

Cal dir que les famílies de la mostra són totes catalanes, però escampades per tota la comarca de Barcelona. Això determinava la configuració de la trobada.

Un cop establert el contacte telefònic, o via e-mail, amb les famílies, es concertava el dia i l'hora de la trobada i se'ls comunicava el temps aproximat que duraria, tant amb els nens com amb els pares.

En un primer moment -prèvia presentació de la investigadora- es recordava l'objectiu de la recerca i s'iniciava l'entrevista amb els pares, sense la presència dels fills.

Seguidament, els pares em presentaven el nen, o la nena, i recordàvem el motiu de la meua presència, tot i que prèviament els pares ja els havien explicat l'estudi que volíem dur a terme i la necessitat de la seva col·laboració. Val a dir que els pares fins i tot havien demanat, als nens i nenes més grans, la seva aprovació per participar en l'estudi.

A continuació el nen o la nena i jo anàvem a alguna dependència de la casa on poguéssim estar sols, sense que ningú ens destorbés, i que tingués una taula gran per a poder mostrar-li totes les làmines del test Pota Negra. Després de crear un clima de confiança amb el nen/a, tot explicant-li el motiu de la prova i de la seva col·laboració, es procedia a passar-li el Test Pota Negra en un espai, com hem dit, on només hi havia l'infant i l'examinadora.

Simultàniament, als pares se'ls havia lliurat el Qüestionari infantil de comportament 4/18 (CBLC), d'Achenbach (1991), per tal que el poguessin respondre mentre es realitzava el test amb el seu fill/a. D'aquesta manera, en finalitzar la prova, els pares podien retornar el Qüestionari contestat.

Per tant, i ateses les dificultats de trobada, en la visita a la família s'aplicaven tots tres instruments d'investigació -entrevista semiestructurada, Pota Negra i CBLC-, ja que la majoria de famílies eren de fora de Barcelona, com he comentat abans.

- 4a etapa: Recollida de dades

El buidatge de les dades dels diferents instruments aplicats es va realitzar, en un primer moment, de manera individual, atesa la diferència de temps en la seva aplicació -11 mesos des de la trobada amb la primera família fins a l'última de la mostra.

Un cop recollit tot el material vàrem procedir a l'anàlisi comparativa entre els diferents instruments, per a una posterior interpretació.

A continuació resumim en forma de taula el procediment dut a terme (Vegeu taula 3.4).

Taula 3.4 Resum del procediment de l'estudi

1a etapa	 criteris de selecció 1. Nens d'adopció internacional. País d'origen: Nepal 2. Temps de la realització de l'adopció: més de dos anys 3. Igual nombre de nens que de nenes 4. Edat dels nens/es inclosa entre els 6 i els 12 anys 5. Famílies amb fills adoptius, però NO biològics								
2a etapa	Localització de la mostra - Contactar amb una família adoptant del Nepal - ECAI del Nepal - Associació d'amics del Nepal - Les mateixes famílies de la mostra								
3a etapa	Contacte amb les famílies <table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 50%;">▪ Instruments emprats:</td> <td style="width: 50%;">Aplicats a:</td> </tr> <tr> <td>- Entrevista semiestructurada</td> <td>- Pares</td> </tr> <tr> <td>- Test Pota Negra (PN), Corman, 1961</td> <td>- Fill/a</td> </tr> <tr> <td>- Qüestionari infantil de comportament 4/18 (CBLC), Achenbach, 1991</td> <td>- Fill/a</td> </tr> </table>	▪ Instruments emprats:	Aplicats a:	- Entrevista semiestructurada	- Pares	- Test Pota Negra (PN), Corman, 1961	- Fill/a	- Qüestionari infantil de comportament 4/18 (CBLC), Achenbach, 1991	- Fill/a
▪ Instruments emprats:	Aplicats a:								
- Entrevista semiestructurada	- Pares								
- Test Pota Negra (PN), Corman, 1961	- Fill/a								
- Qüestionari infantil de comportament 4/18 (CBLC), Achenbach, 1991	- Fill/a								
4a etapa	Recollida de dades - buidatge dels diferents instruments								

3.2.5.2 Procediment en l'anàlisi de dades

A partir de tota la informació recollida de cada subjecte, presentem l'anàlisi de les dades de cada cas de manera independent, amb una valoració final. Seguidament en farem una valoració global.

Un cop analitzats els resultats dels deu casos hem elaborat la discussió i les conclusions finals que es desprenen del l'estudi.

4. ANÀLISI DE DADES I RESULTATS

4.1 Descripció dels subjectes Anàlisi dels diferents instruments

---

En aquest apartat presentem tot el material obtingut, i analitzat, de cada subjecte. A fi de respectar la confidencialitat de les dades s'han obviat tots aquells aspectes que poguessin identificar qualsevol dels nens i/o famílies de la mostra. Per a identificar els subjectes els hem assignat un nom a cadascun per personalitzar-los, però, evidentment, és un nom fictici que no correspon a la realitat.

Presentem la informació, tant de les entrevistes com del test Pota Negra, amb la màxima fidelitat a les respostes donades pels subjectes. Per tant, especialment en el test Pota Negra, es fa la transcripció literal d'allò que ha dit el nen o la nena, respectant les expressions i l'argot que els són propis.

L'ordre de presentació, per a cada subjecte, és la següent:

1. Entrevista semiestructurada amb els pares, elaborada per l'autora.
2. Test projectiu de relats Pota Negra, de L. Corman (1961), amb el nen/a:
  - 2.1 Dades personals rellevants
  - 2.2 Anàlisi del protocol
  - 2.3 Valoració de les dades del Test Pota Negra
3. CBLC, Achenbach T., 1991¹
(Qüestionari infantil de comportament 4/18, per als pares)
4. Síntesi interpretativa del cas.

---

¹ S'ha utilitzat l'adaptació espanyola del qüestionari CBLC d'Achenbach, T. (1991) realitzada per Forns, M. i Abad, J. (U.B.).
Traduït al català per Ballús, E. (URL).

Subjecte 1: Maria

1.1 Entrevista pares (entrevista mare i pare)

1. DADES PERSONALS

Data naixement: 25/07/1996

País: Nepal

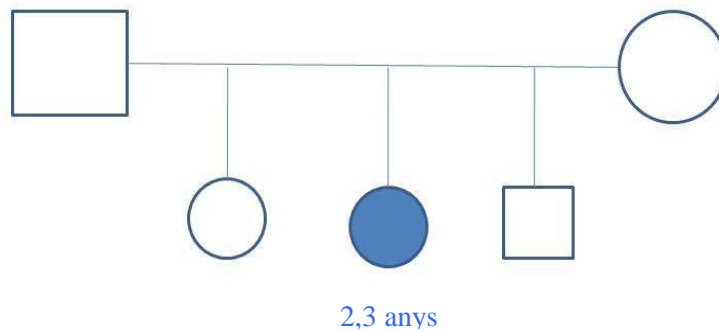
Ciutat: GAIRBISHAUNA

Edat d'adopció: 2 anys i 3 mesos

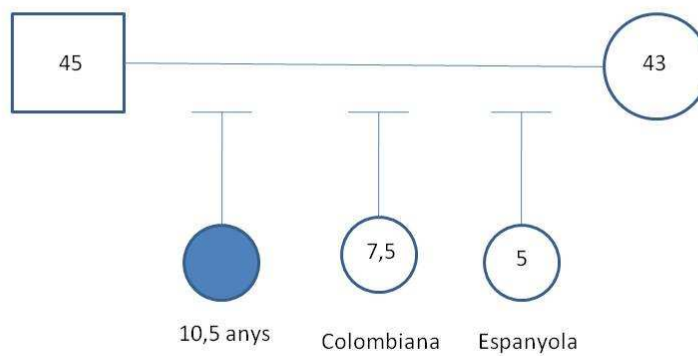
Curs escolar: 5è Primària (escola privada)

2. GENOGRAMA

2.1 Genograma família biològica:

2.2 Genograma actual:

3. Quin va ésser *el motiu* que els va portar a fer una adopció?

No poder tenir fills. La mare comenta que dos anys després de casar-se tenien problemes per a tenir fills biològics (la mare, malaltia de Crohn) i varen començar el procés de *fecundació in vitro*, que «va ésser horrible». Ho varen intentar tres cops durant dos anys i escaig, i com a segona opció tenien l'adopció. Amb l'adopció «és com si fessis un canvi de xip.»

Varen sol·licitar-ho en tres països a la vegada, amb el següent ordre: Espanya, Colòmbia i Nepal. Al Nepal, la Generalitat ho desaconsellava pel caos que hi havia aleshores.

4. Per què varen adoptar un nen/a de nacionalitat nepalesa ?

Perquè havíem anat de *trekking* al Nepal i ens agradava.

5. Quines *expectatives* tenien?

Les mateixes que uns pares biològics.

Mare: Por de les condicions físiques i psicològiques...d'on ve...

Pare: Com a objectiu per als fills, que sigui feliç i bona persona.

6. Consideren que s'han satisfet?

Pare: Amb escriure.

Mare: Més del que t'esperes.

7. Quin temps d'espera varen tenir, per a adoptar la seva filla, i com el van viure?

«Vàrem tenir un any d'espera. Teníem molta il·lusió. Esperàvem primer la de Colòmbia, però, sorpresa!, va arribar abans la del Nepal.

8. Com varen acceptar els seus familiars i amics el seu projecte d'adoptar?

Pare: La seva família, bé, ja que hi havia un familiar que havia adoptat amb anterioritat.

Mare: Els pares no ho volien: que si seria molt morena... I els amics tenien poques expectatives d'èxit.

9. Com va ésser, el moment de la primera trobada?

De tensió, abans de veure-la. Van conèixer als pares biològics. Se la van endur tenint els pares davant. La mare, ni la va mirar. El pare era més afectuós, i la nena es va i la nena es va posar a plorar molt.

10. ANTECEDENTS DE RELACIÓ AFECTIVA

10.1 Què en saben de la *història* de la seva filla, abans d'ésser adoptada?

Tenien més fills, una filla més gran i un nen més petit, per això la varen abandonar. El fill petit estava molt ben alimentat, i ella en canvi estava desnodrida. Pesava set quilos i tenia dos anys i tres mesos.

10.2 Temps de convivència amb la família d'origen?

Dos anys i tres mesos, fins al moment de l'adopció.

10.3 Itinerari d'institucionalització

- nº de centres d'acollida: 0
- temps d'internament: 0
- canvi de cuidadors: Si No
- tipus de centres: --
- contactes amb la família biològica durant l'internament: Si No
- acolliments anteriors fracassats: Si No

A l'orfenat no la hi podien tenir perquè era molt petita.

Va estar amb la família fins al moment de donar-la als pares adoptius.

11 Condicions físiques

- malnutrició: Si No
- negligència: Si No
- maltracta. físic: Si No
- abusos: Si No
- mendicitat: Si No

Malnutrició: pesava set quilos i tenia dos anys i tres mesos; tenia la panxa molt dilatada. A l'Hospitalde Sant Joan de Deu (BCN) li van fer la prova del canell i corresponia a un any. També li varen fer la prova de la SIDA, amb resultat negatiu.

12. Va tenir dificultats per a *adaptar-se* al nou entorn familiar? De quina mena?

Va tenir dos dies molt tristos, i després ja va riure i ja està.

13. Com han tractat el tema de l'adopció amb la seva filla? Com va reaccionar?

Sempre ho ha sabut. Tenia molta curiositat per saber els seus orígens i li vàrem explicar que eren molt pobres. La Maria hi dóna moltes voltes i diu: «Per què m'han abandonat a mi?»

Els pares adoptius varen fer fotos als pares biològics, el dia de l'adopció, i la nena les demana molts cops per mirar-se-les.

«Al Nepal vàrem conèixer una altra parella que també va adoptar, al mateix temps, una nena. Les nenes mantenen relació, i això l'ajuda», va comentar la mare.

14. Pors pares/possibilitat de viatjar al Nepal? ---

15. ASPECTES EVOLUTIUS

15.1 Alimentació (problemes)

Desnodrida. Al principi menjava com una boja.

15.2 Dentició

Li varen caure les dents prematurament.

15.3 Control d'esfínters

Quan va començar (edat): Gairebé als tres anys.

Dificultats: No.

15.4 Desenvolupament motriu

Aguantar el cap, asseure's, gatejar, caminar. Dificultats.

Ja caminava, però havia deixat de fer-ho perquè no tenia forces.

15.5 Llenguatge

Primeres paraules/frases. Dificultats.

Als tres mesos d'arribar, ja parlava.

Amb la mare parla castellà i alemany, i amb el pare, català.

15.6 Son

Lloc, companyia/malsons/terrors. Dificultats.

Dorm amb les germanes.

Des de fa dos anys que li costa dormir, a la nit.

15.7 Canvis hormonals

A quina edat? Als nou anys.

Com ho ha viscut? No gaire bé, perquè era l'única.

15.8 Jocs

Quins prefereix? Jocs tranquils.

Actitud general davant el joc: Molt observadora.

15.9 Relacions afectives

Té dificultats per a establir vincles? No. És tímida, però és molt estimada.

Abans era extremadament bona, ara es comença a rebelar-se una mica.

Expressa les emocions? És molt afectuosa.

És molt afectuós/osa amb gent desconeguda?

Rebuig afectiu/ exigeix afecte/ xantatge emocional pares: No, ens ho explica gairebé tot a tots dos.

15.10 Conductes pertorbadores

Mentides, agressions, rebequeries, hiperactivitat. Resposta familiar.

No.

15.11 Hàbits d'autonomia

Vestir-se, menjar, banyar-se, fer encàrrecs.

Cap problema.

15.12 Malalties/hospitalització

Quines? Hospitalització: quant temps?

És una nena sana i forta.

15.13 Escolarització

Inici: A P3. La mare va demanar una excedència d'un any.

Canvis escolars: A 2n de Primària.

Motius: Per canvi de residència.

Adaptació: A la primera escola, molt bé. «Tota l'escola era amiga seva.»

A la segona li va costar dos anys, adaptar-se.

15.14 Activitats extraescolars

Quines? Gimnàstica i catequesi.

Freqüència: Dos cops per setmana, al migdia.

15.15 Assisteix a l'entrevista

Pare i mare.

1.2 Test projectiu Pota Negra (PN) (vegeu Annex 5)

1.2.1 Dades personals rellevants

Subjecte: Maria

Edat cronològica: 10 anys i 5 mesos (25/07/1996).

Edat d'adopció: 2 anys i 3 mesos.

Motiu d'abandó: Els pares tenien tres fills, una filla més gran i *un nen més petit*, per això la varen abandonar, per qüestió de sexe. El fill petit estava molt ben alimentat i *ella, en canvi, estava desnudrida*, pesava set quilos i tenia dos anys i tres mesos.

A l'orfenat no la hi podien tenir perquè era molt petita.

Els pares adoptius comenten que tenia molta curiositat per saber els seus orígens i li varen explicar que era d'una família molt pobre. Ella hi dona moltes voltes i pregunta: «Perquè m'han abandonat a mi?»

Institucionalització: No va estar institucionalitzada. Va estar amb la família fins al moment de donar-la als pares adoptius.

1.2.2 Anàlisi del protocol

Actitud davant la prova: Es mostra molt decidida. S'expressa molt bé.

Quan he arribat, la Maria es pensava que li faria preguntes sobre com estava amb la família, etc. La mare m'ha presentat les altres filles dient-me el seu nom i a continuació el país on van néixer.

- **FRONTISPICI**

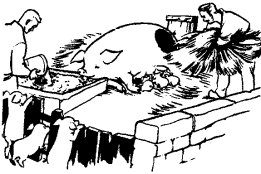

Dóna una estructura familiar completa, pares i 3 fills. A PN li atribueix el rol de germà mitjà, amb 7 anys i de sexe masculí. Els porquets blancs són: B1 és la germana mitjana de PN, amb 5 anys, i l'altre porquet, B2, és el germà gran, amb 9 anys.

En la família adoptiva ella és la gran de dues germanes també adoptades, però a la família biològica del Nepal ella era la del mig de tres germans: una germana més gran i un germà més petit.

És produeix una inversió de sexe en el protagonista -el PN, amb qui s'identifica-, que manté al llarg de tot el protocol, i una certa regressió en l'edat que li adjudica -7 anys, i ella en té 10 i 5 mesos.

- **HISTÒRIA - GUIÓ PANORÀMIC**

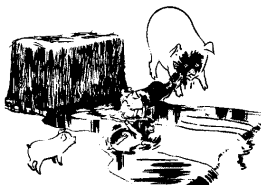
GARRINADA (A2 - Mare)

Era una mare porc que va tenir tres fills, que un era el PN i els altres dos.

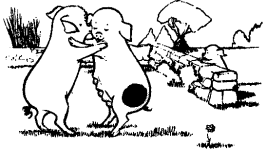
DUBTE (A5 - B1, mitjana, que està amb el pare)

Llavors quan anaven a fora, anaven a beure aigua i a jugar.

PORQUERIES (A1 - PN, brut que no agradeix)

Van anar amb el pare a jugar a un lloc empastifat i es començaven a embrutar i a divertir-se.

PETONS (A6 - Mare)

Després el pare va tornar cap a la granja amb la mare, la seva dona, a parlar mentre un dels seus fills, el gran, estava espiant.

CLOT (NA3 - Ningú)

Però el PN es divertia tant que es va quedar solet en el lloc, empastifat, fins que es va fer fosc i es va preocupar molt (?), perquè s'havia quedat solet tota la nit.

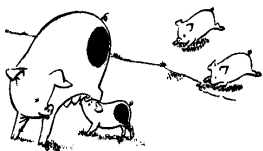
PARTENÇA (NA6 - Ningú)

A l'endemà següent el pare es va donar compte que no estava el PN i va sortir d'un bot de la granja i el va anar a buscar.

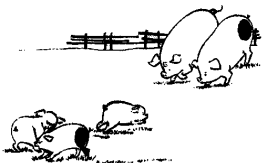
COLLIBÉ (A10 - Pare)

Quan el pare el va anar a buscar, el va trobar dormint en un racó del llac i el va agafar als hombros i se'l va endur cap a la granja.

MAMADA II (A9 - Mare)

Era l'hora de dinar, i el primer en anar a beure llet de la mare va ser en PN, i els seus altres dos germans corrien darrere perquè també volien anar a dinar.

BARALLA (NA2 - B1, nena que no es baralla)

Quan van arribar amb la mare, el seu germà gran el va apartar, el va empuchar i es va començar a barallar, el gran dient-li que ell no podia esmorzar amb la mare perquè era molt pesat.

- **PSICODINÀMICA DE LA HISTÒRIA**

La Maria escull nou làmines per fer la història.

Comença amb GARRINADA, tema oral i de naixement que fa referència als orígens. Remarca a P-I el benestar de la mare: *...els de la granja la cuiden molt bé perquè estigui calenta i té menjar i es troba segura*. És una làmina Agradable i la Id. és amb aquesta mare que cuiden. Mostra rivalitat fraterna escotomitzant aquests porquets que miren. Segueix amb DUBTE, on trobem una negació inicial de l'exclusió. La làmina es transforma en un tema oposat, de reunificació familiar a P-I: *...estan tots els germans junts amb el pare i es diverteixen molt i entre ells no hi ha problemes*. Això genera sentiments agressius contra el pare que són també negats i convertits en joc i diversió. És Agradable, i la Id. és amb el PN brut però que no agredeix. A continuació, a PETONS, la Maria no dóna un tema de relació amorosa entre els pares i de gelosia del porquet que mira l'escena (tema edípic), sinó d'un pare que va «a parlar» amb la mare, mentre el fill gran està espiant. De què parlen els pares i per què espia el fill gran? No ho sabem, però pel context podem pensar que parlen d'aquesta exclusió de PN i del desig d'aquest de saber el perquè de l'exclusió (per això el porquet espia). L'angoixa -preocupació, diu Maria- de la soledat de PN a CLOT queda suavitzada pel plaer anal del “lloc empastifat” i resolta per la intervenció del pare, que va a buscar PN -PARTENÇA-. Les dues làmines, que són No Agradables, i la Id. amb Ningú expressen el malestar que li genera la situació. La compensació d'aquesta frustració la troba a COLLIBÈ, en la situació dual i exclusiva del pare que a P-I expressa dient *...el pare va a ajudar el seu fill perquè l'estima i no vol que li passi res, i així el PN es troba bé quan sap que l'estimen* i en la gratificació oral a MAMADA II, pertorbada per la rivalitat fraterna expressada tant en aquesta làmina com en la següent, BARALLA, amb la que acaba la història.

El **tema principal** és d'exclusió, sentiment que s'expressa ja des del naixement als orígens i que es nega al llarg de tota la història. La rivalitat fraterna hi és molt present. S'emfatitzen els elements bàsics de benestar i seguretat: *... està calent..., que et cuidin..., et poden protegir..., saps que t'estimen...*

Làmina més investida

La làmina més investida és GARRINADA . El tema és de naixement i rivalitat fraterna.

- **PREFERÈNCIES/IDENTIFICACIONS**

Taula 4.1. Preferències i Identificacions, Subjecte 1

Làmines Agradables	Identificació	Categorització
1 - Porqueries	PN, brut que agradeix	3A
2 - Garrinada	Mare	2A
3 - Arbre	Pare	1A
4 - Mamada I	Mare	1A
5 - Dubte	Blanc 1	2A
6 - Petons	Mare	2A
7 - Somni Mare	PN	2A
8 - Menjadora	Blanc 1	1A
9 - Mamada II	Mare	2A
10 - Coll i bé	Pare	2A
11 - Somni Pare	PN	2A

Làmines No Agradables	Identificació	Categorització
1 - Carro	Ningú	3NA
2 - Baralla	Blanc 1	1NA
3 - Clot	Ningú	2NA
4 - Oca	Blanc 1 que mosseguen	3NA
5 - Nit	PN	2NA
6 - Partença	Ningú	2NA
7 - Cabra	Ningú	3NA

Identificacions	Número
- PN	4
- Ningú	4
- Mare	4
- Pare	2
- Blanc 1 (nena 5 anys)	4

 Làmines edípiques

Làmines 3A. Representen el principi del plaer. No tenen cap prohibició.

- **PORQUERIES**, tema fidel d' agressivitat envers els pares (fase anal).
«M'agrada perquè estan tots els germans junts, amb el seu pare, i perquè es diverteixen molt i que entre ells no hi ha problemes.»

Identificació: PN (porquet brut que no agradeix)

Làmines 3NA. Representen les tendències censurades per la defensa del jo. Provoquen angoixa i són tendències reprimides.

- **CARRO**, tema fidel sàdic, amb transformació punitiva contra un mateix.
« No m'agrada perquè el PN somia una cosa que no li agrada res i això molesta i somia que roben a la granja, els porquets i a ell mateix, i els seus pares estan molt tristos. Això és una cosa que no agrada a ningú.»
Identificació: Ningú.
- **OCA**, tema fidel sàdic, amb transformació punitiva contra un mateix.
«No m'agrada perquè a ningú no agrada que el molestin i perseguir i pegar quan l'altre no ha fet res i que l'altre no t'ajudi i es quedi mirant, sols.»
Identificació: B1 a qui mosseguen.
- **CABRA**, tema fidel de mare adoptiva o substituïda (fase oral passiva).
«No m'agrada perquè no és normal que un porquet mami d'una cabra de la granja, potser a la cabra no li agrada.»
Identificació: Ningú.

- **QÜESTIONARI FINAL**

Test de l'Edat d'Or

Davant la pregunta: «A quina edat creus que la gent és més feliç?», la Maria respon que *quan ets petit, tres o cinc anys, perquè tota la gent et mima molt i estàs rodejat de molta gent i estàs segur. Et protegeixen.*

Tema de la Taca Negra

Davant la pregunta: «Què en pensa PN, de la seva pota negra?», la nena respon que *és diferent als altres i li molesta una mica.*

Primer desig de la fada: *Que no tingués aquesta taca.*

- **DIBUIX DE LA LÀMINA MÉS INTERESSANT**

PORQUERIES: «*Que és una família que s'estima molt i quan juguen tots junts no ens avorrim, però si un juga sol no és divertit jugar. Que quan jugues és important que et diverteixis amb els demés i que no et sentis sol.*»

- **Dades del PN codificades**

Taula 4.2 Codificació per a l'estudi del complex d'Èdip 1 - Subjecte 1

CATEGORIA 1	EDIP ELABORAT (EE)
-------------	--------------------

1. INDICADOR: Història

1.1 Donar un tema edípic per a la història: Si No

2. INDICADOR: Tractament de les làmines edípiques

2.1 Classificar com a 3A les làmines edípiques amb tema edípic franc:

PETONS NIT SOMNI MARE SOMNI PARE ARBRE COLLIBÈ
 CAP LÀMINA CLASIFICADA

2.2 Identificar-se amb el progenitor del mateix sexe en els temes edípics:

PETONS NIT SOMNI MARE SOMNI PARE ARBRE COLLIBÉ
 ABSENCIA D'IDENTIFICACIONS

2.3 Escollir en primer lloc, per a fer la història, una làmina edípica i donar un tema edípic: Si No

2.4 Escollir làmines edípiques, per a fer la història i donar-hi temes edípics:

PETONS NIT SOMNI MARE SOMNI PARE ARBRE COLLIBÉ
 CAP LÀMINA ESCOLLIDA MAB TEMA EDIPIC FRANC

2.5 Descriure-hi el tema edípic franc:

PETONS NIT SOMNI MARE SOMNI PARE ARBRE COLL I BÉ
 CAP DESCRIPCIÓ

3. INDICADOR: Temes de dependència/independència

3.1 Classificar com de 3A la làmina PARTENÇA, amb tema d'independència:

Si No

3.2 Escollir PARTENÇA en primer, lloc per a fer la història, i donar-hi un tema d'independència: Si No

4. INDICADOR: Dibuix làmina més interessant

4.1 Dibuixar una làmina de tema edípic: Si No

4.2 Fer un dibuix de tema edípic en el somni de PN: Si No

Taula 4.3 Codificació per a l'estudi del complex d'Èdip 2 - Subjecte 1

1. INDICADOR: Frontispici	
1.1 Atribuir als porquets blancs (B1 i B2) el rol d'amics o cosins de PN, quedant així PN com a fill únic:	Si ☐ No ☒
2. INDICADOR: Història	
2.1. Ésser les làmines orals, de naixement o anals les més investides:	Si ☒ No ☐
2.2. Donar un tema d'oralitat, regressió o analitat per a la història:	Si ☐ No ☒
3. INDICADOR: Làmines edípiques	
3.1. Ésser làmines 3NA (representant les tendències més reprimides i censurades pel jo): PETONS ☐ NIT ☐ SOMNI MARE ☐ SOMNI PARE ☐ ARBRE ☐ COLLIBÉ ☐	
3.2. Segons el tema que es doni a les làmines edípiques:	
3.2.10 Tema edípic d'evasiva PETONS ;	3.2.16 Tema edípic de dependència ARBRE, SOMNI PARE i
3.2.17 Tema edípic escotomitizat NIT	COLLIBÉ
4. INDICADOR: Temes de culpabilitat	
4.1. Identificació amb el protagonista (PN castigat), en les làmines:	
OCA ☒ CLOT ☐ CARRO ☐	
4.2. Escollir les làmines punitives per formar part de la història:	
OCA ☐ CLOT ☒ CARRO ☐	
5. INDICADOR: Temes agressius	
5.1 Classificar com de 3NA les làmines que expressen agressivitat:	
BARALLA ☐ MENJADORA ☐ PORQUERIES ☐	
5.2 Escotomitziació de l'acció en les làmines que expressen agressivitat:	
BARALLA ☐ MENJADORA ☐ PORQUERIES ☒	
5.3 Identificar-se amb l'agressor en les làmines:	
OCA ☐	
6. INDICADOR: Temes d'exclusió	
6.1 Classificar com 3NA, les làmines que expressen exclusió:	
DUBTE ☐ CLOT ☐	
7. INDICADOR: Temes de rivalitat	
7.1 Classificar com de 3NA les làmines que mostren rivalitat:	
GARRINADA ☐ MAMADA II ☐	
7.2 Escotomitziació de l'acció en les làmines que mostren rivalitat:	
GARRINADA ☒ MAMADA II ☐	
8. INDICADOR: Temes de regressió	
8.1 Frontispici: Adjudicar una edat clarament regressiva a PN:	Si ☒ No ☐
8.2 Test de l'edat d'Or: Davant la pregunta: «A quina edat creus que la gent és més feliç?», respondre amb una edat clarament regressiva.	Si ☒ No ☐
8.3 Identificacions regressives: Identificar-se amb el porquet <i>bebè</i>	Si ☐ No ☒
9. INDICADOR: Temes de dependència/independència	
9.1 Classificar com de NA la làmina de tema d'independència PARTENÇA:	Si ☒ No ☐
9.2 Reconvertir-la en un tema de dependència:	Si ☒ No ☐

1.2.3 Valoració de les dades del test

En el FRONTISPICI la Maria dona una estructura familiar completa, pares i tres fills. A PN se li adjudica un sexe masculí que no correspon amb el de la nena -inversió de sexe- i una edat amb una certa regressió, ella té deu anys i mig i diu que PN en té set.

Comentarem en segon lloc les identifications que s'han realitzat en el test.

La Maria només fa quatre identifications amb PN -nen de set anys-, cosa que ens indica que culpabilitza la majoria de les tendències representades. Cal dir, però, que també s'identifica tres cops amb B1, que és una porqueta de cinc anys. Per tant, es relativitzaria aquest baix nombre d'identifications amb el protagonista i s'expressa el desig inicial d'ésser un nen, baró, en gairebé tot el protocol.

El tema dominant de la història és d'exclusió. Sentiments que s'expressen ja des del naixement, als orígens, i que es neguen al llarg de tota la història. La rivalitat fraterna hi és molt present.

Quant a l'elaboració de l'Èdip, hi ha pocs indicadors.

Si aprofundim en la categorització observem que aparentment hi ha presència de làmines edípiques, en la història, però són làmines edípiques emmascarades, reconvertides en temes de dependència a COLL -I- BÉ i d'evasiva a PETONS. Les identifications amb el progenitor del mateix sexe són totes, a excepció de Petons, identifications amb un progenitor que *cuida i nodreix «perquè no passin gana»* i no pas de caire edípic pròpiament. Sembla ser una identificació amb una *mare reparadora*, que amb paraules seves, «... *és troba segura perquè els de la granja la cuiden molt bé perquè estigui calenta (GARRINADA), ...la mare el cuida molt bé al PN i l'alimenta perquè estigui sa i no pateixi gana (MAMADA I),...la seva mare alimenta tots els seus fills amb la intenció que estiguin sans i es trobin bé amb ells.» (MAMADA II).*

Quant a la No elaboració de l'Èdip, hi trobem força indicadors.

S'expressa l'angoixa que provoquen les làmines sàdiques amb transformació punitiva contra un mateix -CARRO i OCA, les dues 3NA-, juntament amb la culpabilitat, i per tant la *necessitat* d'ésser castigat.

Troblem una identificacions amb el protagonista "castigat". A OCA amb el *porquet mossegat per l'oca*, fet molt poc usual⁽³⁾.

La làmina que mostra la mare substituïda o d'adopció -CABRA- també és 3NA, i provoca una forta censura.

Tots aquets fets mobilitzaran els mecanismes de defensa que observem al llarg de tot el protocol.

Per una banda la Formació Reactiva. Hi ha negació i transformació, en el contrari, de dos aspectes molts presents: l'exclusió i la rivalitat fraterna.

Per l'altra la regressió, manifestant el desig d'ésser més petita i de necessitat de dependència -al FRONTISPICI i al tets de l'Edat d'Or.

Veiem que la Maria no és capaç d'assumir una sèrie de sentiments propis de l'etapa evolutiva que li pertoca per la seva edat cronològica, és a dir, l'etapa de latència -en la qual la situació edípica ja hauria d'estar superada - .

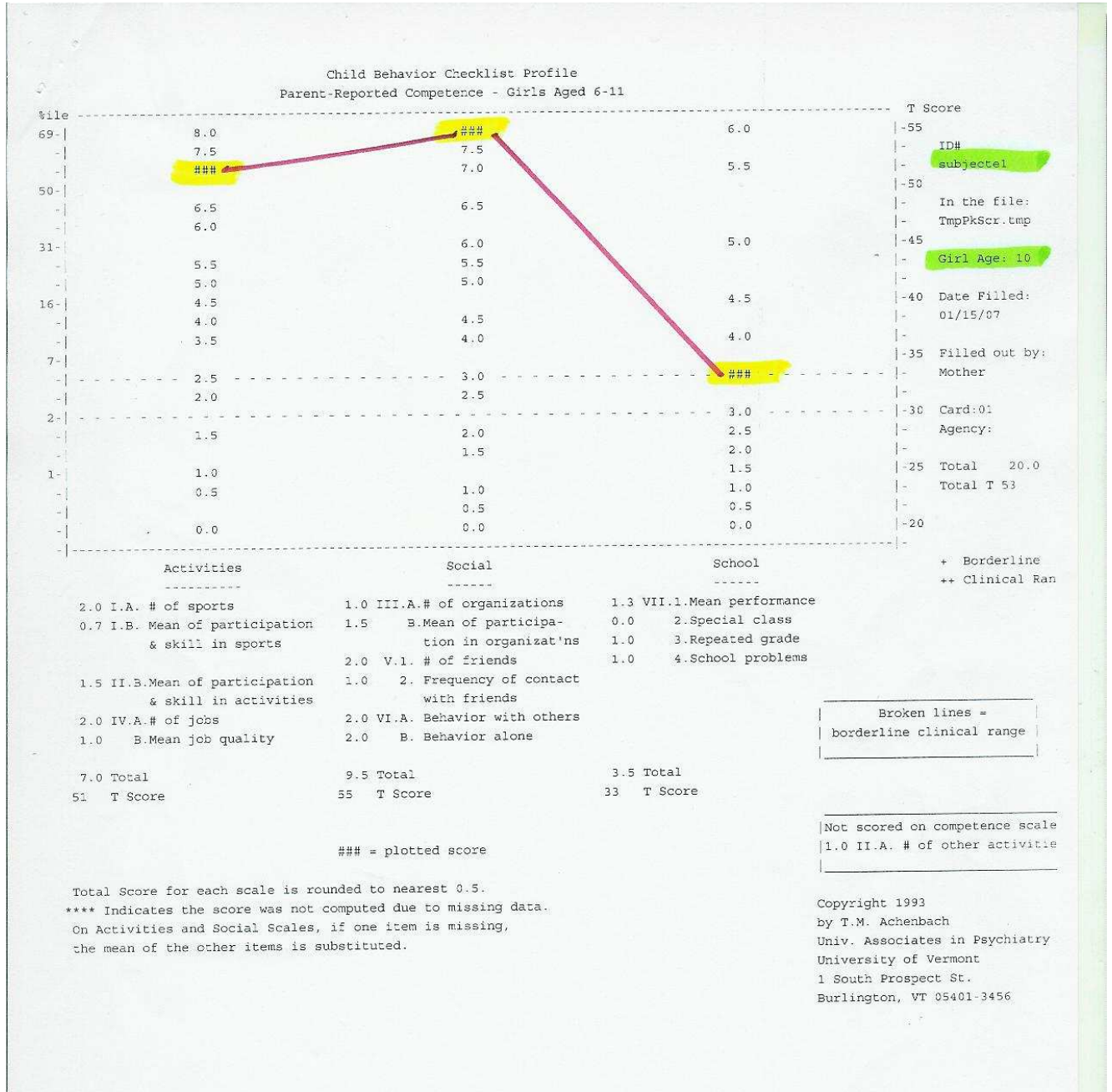
Per tant, tots aquets trets suggereixen la manca d'estructuració de l'Edip.

⁽³⁾ **Làmina OCA:** Representa l'autoritat que castiga al subjecte. És una de les làmines més ansiògenes del test junt amb Clot. El tema de *Blanc mossegat*, ho trobem en un 70% dels casos i 3 identificacions amb aquest porquet mossegat

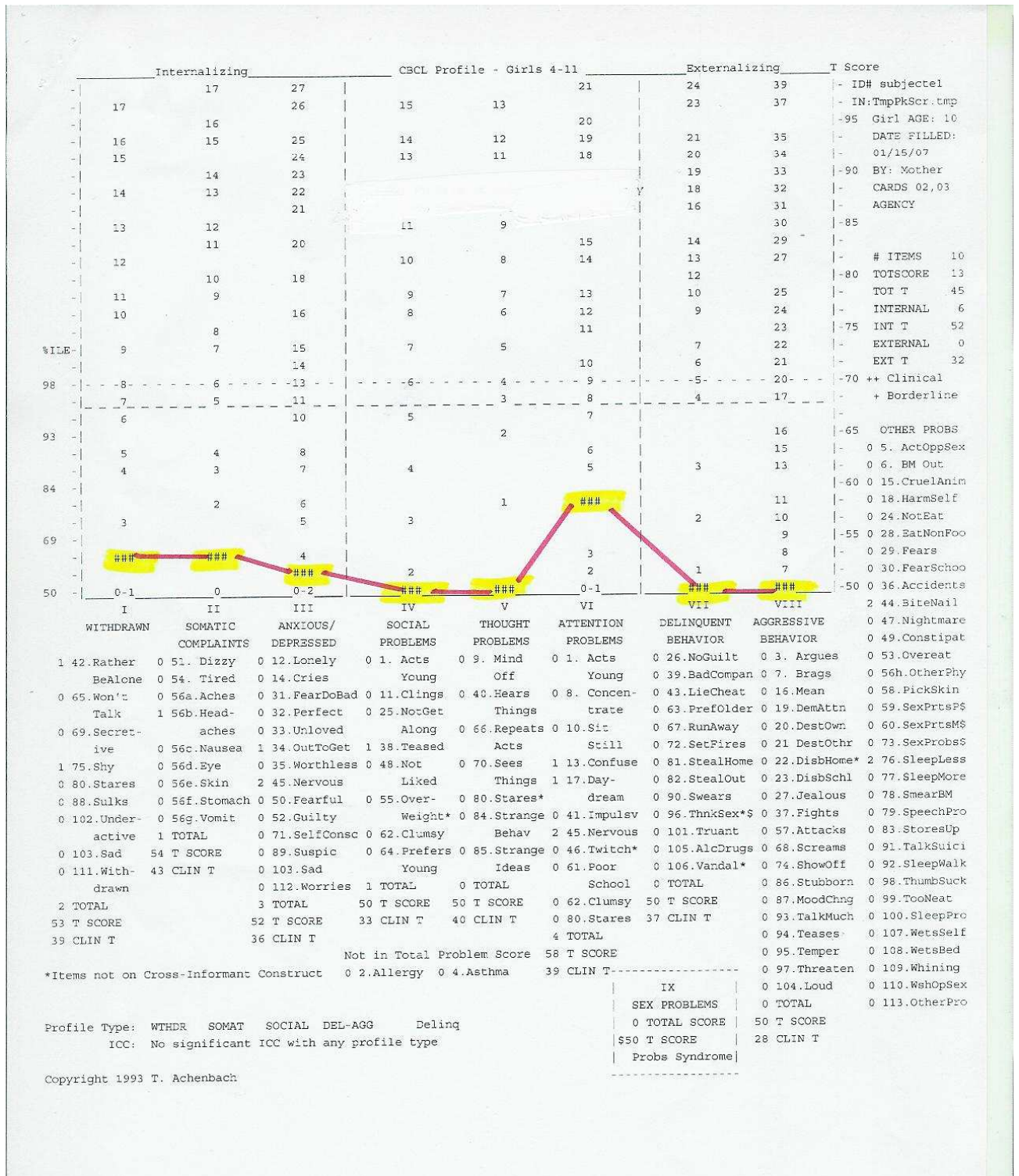
1.3 CBLC, Achenbach T., 1991 (Questionari infantil de comportament 4/18)

Figura 4.1 CBLC Perfil de nenes –Escala de Competències Resultats subjecte 1

En l'escala de competències obté una puntuació de T: 53, dins la normalitat. La seva puntuació en l'àmbit escolar es troba en els paràmetres límits de la puntuació clínica (T: 33), puntuació considerada zona de risc.

D'altra banda, destaquen les puntuacions altes de les competències socials(T: 55) i de les activitats (T: 51).

En l'escala de Problemes de Conducta, la Internalització (T:52) i l'Externalització (T:52) es troben dins la normalitat. El perfil que s'obté és força lineal, amb una puntuació T que oscil·la entre 50 i 53 en totes les síndromes a excepció de la de Problemes d'Atenció [T: 58]. Totes, però, se situen dins la normalitat.

Del perfil de Problemes de Conducta comentarem aquelles puntuacions que dins la normalitat són més altes, amb les seves valoracions en funció de la freqüència d'aparició (0: mai; 1: algunes vegades; 2: molt sovint), per tal de realitzar una anàlisi més qualitativa de les dades:

- Escala de Competències: [T: 53, puntuació normal]
  - *Competències escolars*: [T: 33, puntuació límit]
- Escala d'Internalització: [T: 52, puntuació normal]
- Escala d'Externalització: [T: 32, puntuació normal]
- Problemes d'Atenció: [T: 58, puntuació normal]
  - 13. Està als núvols (1)
  - 17. Somia desperta (1)
  - 45. És nerviosa (2)
- Altres problemes:
  - 44. Es mossega les ungles (2)
  - 76. Dorm menys que la majoria de nens de la seva edat (2)
  - 100. Dorm amb dificultat (necessita una hora o més per a adormir-se. (2)

Observem que la Maria obté unes puntuacions que globalment la situen dins el rang de la normalitat en les diferents escales, a excepció de l'àmbit escolar en l'escala de Competències. I també hem d'assenyalar la puntuació més alta en la síndrome de Problemes d'Atenció, cosa que cal tenir en compte. En Altres Problemes s'assenyalen diferents ítems que també cal valorar en el conjunt de dades

1.4 Síntesi interpretativa del cas

Podem dir que la Maria no pot elaborar el complex d'Èdip.

Ja des de l'inici del test, la làmina més investida i el tema dominant de la història és l'exclusió. Sentiments que s'expressen ja des del naixement, als orígens, i que la Maria no ha pogut elaborar. Els viu amb molta culpabilitat.

Si reprenem les dades de l'anamnesi observem que la Maria, la mitjana de tres germans, va patir desnutrició i abandó per la seva condició de nena -el germà petit,

baró, estava molt ben alimentat-. D'aquí aquest desig d'ésser un nen i d'identificar-se amb un PN nen.

De l'entrevista amb els pares recordem que els pares comentaven que, sobre el tema de l'adopció, la Maria tenia molta curiositat per saber els seus orígens i que dóna moltes voltes a la pregunta: «Per què m'han abandonat a mi?»

Des de fa dos anys li costa dormir, a la nit.

Veiem, d'altra banda, que en el CBLC d'Achenbach té unes puntuacions que la situen globalment dins la normalitat, a excepció de l'àmbit escolar, com ja hem comentat, on té dificultats. L'anàlisi qualitativa, però, ens permet veure que la nena transforma el seu malestar emocional en simptomatologia diversa -problemes d'atenció, alteració del son i, possiblement, dificultats escolars- com a símptomes externs del seu malestar intern.

El nen abandonat escriu la seva novel·la en el rebuig, en la recerca del paradís perdut. És desenvolupa en l'univers de la culpa “[...] culpable des de l'origen, ha d'expiar la seva culpa (Cyrulnik, 1989).” Així sembla que se sent la Maria després de vuit anys d'ésser adoptada.

Viu l'abandó dels pares biològics com un càstig. Càstig infligit per algun motiu que la Maria no aconsegueix esbrinar, i aquesta acceptació carregada de culpabilitat li entorpeix el desenvolupament emocional.

Subjecte 2: Clara

2.1 Entrevista pares (entrevista mare)

1. DADES PERSONALS

Data naixement: 1/03/1997

País: Nepal Ciutat: BALAHO

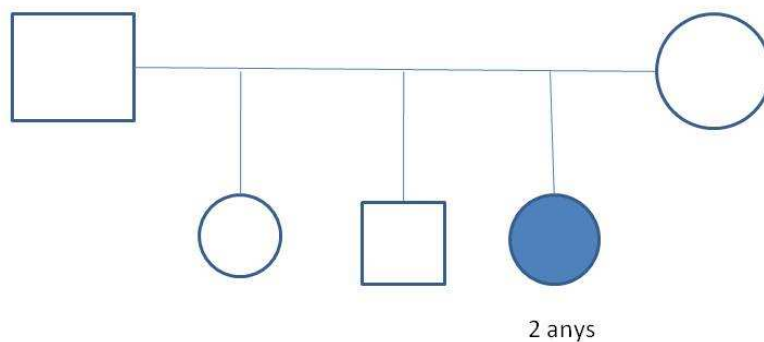
Edat d'adopció: Quatre anys (2001)

Curs escolar: 4t Primària (escola pública)

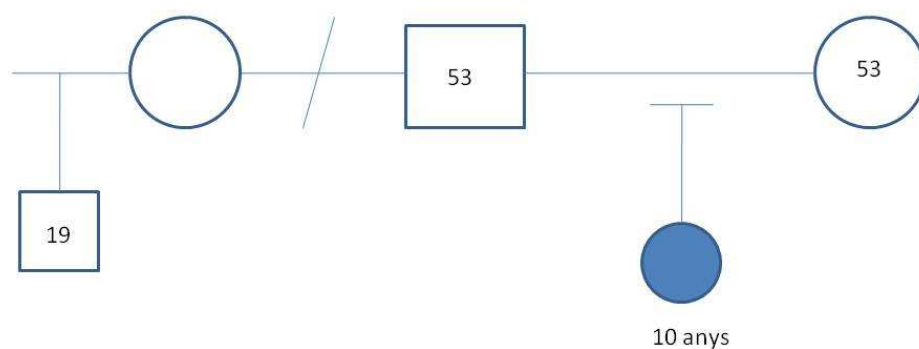
Activitat laboral pares: Pare, metge; mare, advocada

2. GENOGRAMA

2.1 Genograma de la família biològica

2.2 Genograma actual

3. Quin va ésser *el motiu* que els va portar a fer una adopció?

A la mare li van detectar càncer de pit als 42 anys (fa 11 anys), fet que li va provocar una menopausa precoç.

Les possibilitats de tenir un fill biològic es reduïen a implantar-li un òvul extern, d'una altra persona, cosa que no li agradava i per això van decidir adoptar. Al pare al principi li feia molta il·lusió, i després no tanta.

4. Per què varen adoptar una nena de nacionalitat nepalesa?

Feia vint anys que havia viatjat al Nepal i li van agradar molt els nens.

5. Quines *expectatives* tenien?

«Cap. Volia que fos una nena i que no estès malalta. Hauria volgut que fos més petita, però, tenint en compte la nostra edat, ha estat millor. Crec que ha anat excepcionalment bé, l'adopció, potser l'edat més avançada nostra ens ha ajudat a encarar les diferents situacions d'una altra manera.

6. Consideren que s'han satisfet?

Si.

7. Quin temps d'espera van tenir, per a adoptar la seva filla, i com el van viure?

En total, tres anys.

El procés d'adoneïtat, més avorrit que angoixant . La foto de la nena els la van donar el juny, i al novembre la mare la va anar a buscar sola. Ja tenien els bitllets per anar-la a buscar el mes de desembre, però els van trucar dient-los que si l'anaven a buscar ja els donaven la nena, i si no tardarien sis mesos més.

8. Com varen acceptar els seus familiars i amics el seu projecte d'adoptar?

La família de a mare, bé (la seva germana i la seva mare).

La família del pare ho trobava estrany, com un acte de caritat; però després, l'àvia paterna molt bé.

9. Com va ésser el moment de la primera trobada?

La mare va estar al Nepal dotze o tretze dies.

El primer encontre va ésser en un despatx. El primer dia la nena es va mostrar molt recelosa, però el segon dia ja l'estava esperant. I els dies següents, la nena ja no

volia tornar a l'orfenat. «Jo li comprava només la roba que necessitava, i ella em deia «*Balmandir (orfenat) no!* Des del primer dia que hem parlat el mateix idioma.» (La mare vol expressar que han connectat molt bé.)

10. ANTECEDENTS DE RELACIÓ AFECTIVA

10.1 Què en saben de la *història* de la seva filla, abans d'ésser adoptada?

«Només sé el que m'ha explicat la nena: La mare va morir. El pare bevia i pegava la dona. Ella tenia dues germanes i un germà (ella era la petita).»

Vivien al riu, sense casa. La nena diu que «*vivían en un basurero*».

La mare la va estimar molt, i ella encara se'n recorda i se sent estimada: «Yo mucha suerte, madre Nepal muy buena, y tu también».

10.2 Temps de convivència amb la família d'origen?

Fins als dos anys, quan va morir la mare.

10.3 Itinerari d'institucionalització

- nº de centres d'acollida: 1   temps d'internament: Un any i mig
- canvis de cuidadors: Si No ?
- contactes amb la família biològica durant l'internament: Si No
- acolliments anteriors fracassats: Si No

La van recollir a ella i a la mitjana, a l'orfenat.

11. Condicions físiques

- malnutrició: Si No
- maltracta. físic: Si No
- mendicitat: Si No
- negligència: Si No
- abusos: Si No

A l'orfenat estava ben alimentada.

Anaven tres o quatre nens i robaven.

Tenia una ferida als "surcos" del nas, dels mocs. Quant a higiene, força bé. No tenia ni polls.

12. Va tenir dificultats per a *adaptar-se* al nou entorn familiar? De quin tipus?

Cap problema, ni a l'escola ni a casa.

Al cap d'un mes d'arribar aquí anava unes hores al matí a l'escola, abans de Nadal.

Ella va anar marcant el ritme.

13. Com han tractat el tema de l'adopció, amb la seva filla? Com va reaccionar?

«Sempre hem parlat amb tota naturalitat.»

La nena li van preguntar per què l'havien adoptada.

14. Pors pares/possibilitat de viatjar al Nepal?

«Hem parlat que ella voldria tornar-hi i trobar la seva germana.»

15. ASPECTES EVOLUTIUS

15.1 Alimentació (problemes)

No.

15.2 Dentició

Bé.

15.3 Control d'esfinters:

Quan va començar? (edat) Ja els controlava quan la van adoptar (als quatre anys).

Dificultats: --

15.4 Desenvolupament motriu:

Aguantar el cap, asseure's, gatejar, caminar. Dificultats.

Cap dificultat.

15.5 Llenguatge:

Primeres paraules/frases. Dificultats.

Cap dificultat.

15.6 Son:

Lloc, companyia/malsons/terrors. Dificultats.

Cap dificultat.

15.7 Canvis hormonal:

A quina edat? Als deu anys. Li van fer un tractament hormonal per endarrerir-li el canvi; el pediatra els ho va recomanar. Li van donar, durant un any, una injecció cada mes. Al principi els pares no ho volien, però després van decidir que sí, ja que es preveia que tindria la primera menstruació als vuit anys i mig i potser s'hauria quedat en 1'47 m d'alçada.

Com ho ha viscut ? Ella es sent diferent, que és més adulta que els altres companys.

15.8 Jocs:

Quins prefereix? Jugar a les pedres. Quan va venir era molt creativa.

Ara fa bàsquet i tennis, i li encanta dibuixar.

Actitud general davant el joc: Bona.

15.9 Relacions afectives:

Té dificultats per a establir vincles? No, amb ningú. Contacta molt ràpidament amb els adults.

Expressa les emocions?: Verbalitza molt les coses. Quan va arribar era gairebé perfecta, no era normal. Li treien sang i no es queixava. Ara ja és una nena normal.

Va rebre una carta del Nepal i es va emocionar molt.

És molt afectuós/osa amb gent desconeguda? No, normal.

Rebuig afectiu/ exigeix afecte/ xantatge emocional pares: «No. Només hi va haver una ocasió, al principi, en què ens vàrem enfadar i ella em va dir que *yo no era su madre*, i jo li vaig contestar que *si yo no soy tu madre, tú si que eres mi hija*. Des de sempre que ens sentim molt unides.»

Ha tingut gelosia del pare durant molt de temps. N'han parlat molt. No suportava que la mare dediques temps a un altre.

15.10 Conductes pertorbadores:

Mentides, agressions, rebequeries, hiperactivitat. Resposta familiar.

No.

15.11 Hàbits d'autonomia:

Vestir-se, menjar, banyar-se, fer encàrrecs.

Si, totalment adquirits.

15.12 Malalties/hospitalització:

Quines? Hospitalització: Quant temps?

No.

15.13 Escolarització:

Inici: Al mes d'arribar, a P4.

Canvis escolars: No.

Adaptació: Bé.

15.15 Activitats extraescolars:

Quines? Tennis.

Freqüència: Un dia a la setmana

15.16 Assisteix a l'entrevista: Mare.

2.2 Test projectiu Pota Negra (PN) (vegeu Annex 6)

2.2.1 Dades personals rellevants

Subjecte: Clara

Edat cronològica: 10 anys (1/03/1997).

Edat d'adopció: 4 anys.

Motiu d'abandó: La mare va morir quan ella tenia dos anys. El pare bevia i pegava la dona. Tenia dues germanes i un germà (ella era la petita).

Vivien al riu, sense casa. La Clara diu *que vivien en un basurero*. La van recollir, a ella i a la mitjana, del carrer.

La mare biològica la va estimar molt, i ella encara se'n recorda i se sent estimada. Recent adoptada verbalitzava, a la mare adoptiva: «Yo mucha suerte. Madre Nepal muy buena, y tu también.»

Institucionalització: Va estar un any i mig a l'orfenat.

6.1.2.2 Anàlisi del protocol

Actitud davant la prova: Bé. Es mostra molt decidida. S'expressa molt bé oralment.

- **FRONTISPICI**

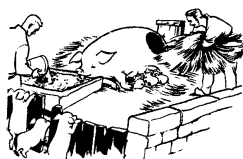

Dna una estructura familiar completa: pares i 3 fills.

La germana gran és PN, a qui atribueix el sexe femení i una edat de 5 anys. Els altres dos germans -B1 i B2- són nois i tenen 3 i 4 anys, respectivament.

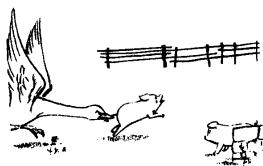
En la família adoptiva no té germans, però en la família biològica del Nepal ella era la petita; per tant es produeix un canvi en l'ordre que ocupa entre els germans: d'ésser la petita passa a ser la gran.

- **HISTÒRIA – GUIÓ PANORÀMIC**

GARRINADA (A5 - Porquet bebè)

Tot això comença quan a la mare de la PN li neixen tres fills més.

OCA (A3 - La porqueta que mosseguen, PN)

PN estava jugant i va anar a molesta la senyora oca, que tenia molt mala llet (geni), i com que es va enfadar tant li va agafar la cua i la va apretar, nyac! Ell va plorar moltíssim i va sortir pitant.

COLLIBÈ (A6 - PN, la porqueta)

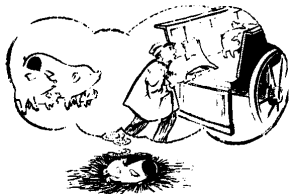
La seva mare el va veure corrents i el va agafar, se'l va posar a l'esquena i li diu que vol ensenyar-li una cosa.

ARBRE (A4 - PN)

Va anar a l'arbre i li va ensenyar un niu de pollets, i li diu que es pugi a la seva espatlla i que miri com són, i li pregunta la mare si veu alguna cosa especial. Ell diu que veu dos ocells que intenten volar però que no poden, perquè són molt petits. La mare li diu: Això, saps per què? Que són petits com ell, que ara no pot caminar i anar sol.

CARRO (NA3 - Ningú)

Mentre estava dormint somia que se l'enduen lluny de la seva família. Se sentia molt malament i li començava a fer molt mal la panxa.

SOMNI MARE (A11 - PN)

I de repent somia amb la seva mare, i quan acaba de somiar, com que està mig adormit, se'n va amb la cabra.

CABRA (A2 - PN)

Va amb la cabra i li agafa llet, ja que la seva mare no sap on està. Ella li diu que mengi tot el que vulgui, que a ella li agradaria tenir una filla com ella.

- **PSICODINÀMICA DE LA HISTÒRIA**

La Clara tria set làmines per fer la història.

Comença amb GARRINADA, un tema de naixement del qual la Clara diu poca cosa, però ens fa comprendre -làmina escollida en primer lloc- que el tema del naixement, de l'origen familiar, és molt important per a ella. La segueix OCA, un tema de càstig que a P-I transforma en el contrari *-[...] és molt graciós que facis una trapelleria. [...]* - i que assumeix. La Id. és amb PN. La segueixen COLLIBÈ i ARBRE, dues làmines edípiques de relació dual i exclusiva amb el pare que la Clara substitueix per la mare. Les dues són Agradables i Assumides. Continua amb CARRO, que torna a ser un tema de càstig i de pèrdua de la família i en el qual a P-I torna a reiterar que *li fa molta por que se'l enduguin a un altre lloc, lluny de la seva família. Jo no pararia de plorar*. En aquest cas la Id. és amb Ningú, expressant el malestar que li provoca la situació. La segueix SOMNI MARE -tema d'amor objectal o d'ideal del JO-, que genera sentiments ambivalents sobre la figura de la mare. En un primer temps és triada com a làmina No Agradable, i en el moment d'haver d'explicar-la rectifica i diu que és Agradable. Acaba amb CABRA, amb tema de mare substituïda o adoptiva que és Agradable i té la Id. amb PN.

El **tema dominant** és el procés de creixement de PN, amb incidències de càstig i de pèrdua de la família. Simbòlicament parla de dues famílies: la primera, la biològica, on descriu una mare que cuida i protegeix quan la porqueta encara és molt petita, i la segona, la d'adopció, on explica la trobada amb una mare substituïda -la cabra- que l'alimenta i té el desig de tenir una filla com ella.

Làmina més investida.

La làmina més investida és GARRINADA -correspon a un tema de naixement, l'origen familiar.

- **PREFERÈNCIES / IDENTIFICACIONS**

Taula 4.4 Preferències i Identificacions, Subjecte 2

Làmines Agradables	Identificació	Categorització
1 - Petons	La porqueta PN	2A
2 - Cabra	PN	3A
3 - Oca	PN que mosseguen	3A
4 - Arbre	PN	3A
5 - Garrinada	Bebè	2A
6 - Coll i bé	PN	3A
7 - Porqueries	PN	2A
8 - Mamada II	PN	2A
9 - Dubte	Blanc	1A
10 -Mamada I	PN	2A
---(1)---		
11 -Somni Mare	PN	3A
12- Somni Pare	PN	2A

Làmines No Agradables	Identificació	Categorització
1 - Clot	Lluna	3NA
2 - Baralla	Mare	3NA
3 - Carro	Ningú	2NA
4 - Partença	Arbre	3NA
5 - Nit	Blanc	3NA
6 - Menjadora	Mare	3NA

Identificacions	Número
- PN	10
- Ningú	1
- Blanc	2
- Pare	2
- Arbre	1
- Lluna	1

□ Làmines edípiques

Làmines 3A. Representen el principi del plaer. No tenen cap prohibició.

- **CABRA**, tema fidel, mare adoptiva o substituïda (fase oral passiva).

«M'agrada perquè la confiança i la generositat és molt macu, a mi m'agrada molt; i per com la mira, l'expressió de com si li agradaria tenir una filla com ella.»

Identificació -La porqueta PN.

- **OCA**, tema fidel, sàdic, amb transformació punitiva contra un mateix.

«M'agrada perquè és molt graciós que facis una trapelleria i vegis que també t'ho poden fer a tu, la lliçó que et dona.»

Identificació -La porqueta que mosseguen, PN.

(1) Làmines escollides en un primer moment com a làmines NO Agradables -NA-, però que en anar a explicar-les rectifica i diu que són Agradables -A. .

- **ARBRE**, tema fidel, situació dual i exclusiva amb el pare (fase edípica).
«M'agrada perquè estan junts i es tenen confiança (pare/filla).»
Identificació -La porqueta PN.
- **COLLIBÈ**, tema fidel, situació dual i exclusiva amb el pare (fase edípica).
«M'agrada perquè sembla que estigui molt cansat i la mare l'està cuidant i donant ànims.»
Identificació -la porqueta PN.

Làmines 3NA. Representen les tendències censurades per la defensa del JO; provoquen angoixa i són tendències reprimides.

- **CLOT**, tema fidel, de soledat, exclusió i càstig.
«No m'agrada perquè està totalment sol i plorant i està demanant ajuda, ajuda, i ningú l'ajuda i té por que algú l'ataqui.»
Identificació -La lluna.
- **BARALLA**, tema fidel, d'agressivitat envers els germans (fase oral sàdica).
«No m'agrada perquè s'estan barallant, i barallar-se no és lo millor.»
Identificació -La mare.
- **PARTENÇA**, tema fidel d'independència/dependència.
«No m'agrada perquè està sol, camina sol, ningú l'acompanya, està buit, no hi ha cap ovella ni cap animal.»
Identificació -L'arbre.
- **NIT**, tema fidel edípic amb *voyeurisme* de l'habitació dels pares.
«No m'agrada perquè sembla que li faci por la nit i els seus pares estan dormint i no li fan cas.»
Identificació -El porquet adormit (blanc).
- **MENJADORA**, tema fidel d'agressivitat envers els pares (fase anal).
«No m'agrada perquè sembla que haguí pixat en el menjar dels altres i no és lo millor, fa fàstic.»
Identificació -La mare.

• QÜESTIONARI FINAL

Test de l'Edat d'Or

Davant la pregunta: «A quina edat creus que la gent és més feliç?», la nena respon que *als 10 o 11 anys, perquè ja no ets tan petit i tens dos números* (és la seva edat).

Tema de la Taca Negra

Davant la pregunta: «Què en pensa, PN, de la seva pota negra?», la nena respon que *no li agrada, li agradaria tenir-la com els altres perquè pensa que tothom es burla d'ella*.

Primer desig de la fada, la felicitat de la seva família i no separar-se d'ella.

Tercer desig de la fada, *que li desaparegués la taca que té.*

- **DIBUIX DE LA LÀMINA MÉS INTERESSANT**

COLLIBÈ: *«El dibuix representa la confiança i la preocupació de la mare i el cansanci que la porqueta porta de ficar-se en embolics.»*

• **Dades del PN codificades**

Taula 4.5 Codificació per a l'estudi del complex d'Èdip 1 - Subjecte 2

CATEGORIA 1	EDIP ELABORAT (EE)
1. INDICADOR: Història	
1.1 Donar un tema edípic per a la història:	Si ☐ No ☒
2. INDICADOR: Tractament de les làmines edípiques	
2.1 Classificar com a 3A les làmines edípiques amb tema edípic franc: PETONS ☐ NIT ☐ SOMNI MARE ☐ SOMNI PARE ☐ ARBRE ☐ COLLIBÈ ☐ CAP LÀMINA CLASIFICADA ☒	
2.2 Identificar-se amb el progenitor del mateix sexe en els temes edípics: PETONS ☐ NIT ☐ SOMNI MARE ☐ SOMNI PARE ☐ ARBRE ☐ COLLIBÈ ☐ ABSÈNCIA D'IDENTIFICACIONS ☒	
2.3 Escollir en primer lloc, per a fer la història, una làmina edípica i donar un tema edípic: Si ☐ No ☒	
2.4 Escollir làmines edípiques, per a fer la història i donar-hi temes edípics : PETONS ☐ NIT ☐ SOMNI MARE ☐ SOMNI PARE ☐ ARBRE ☐ COLLIBÈ ☐ CAP LÀMINA ESCOLLIDA MAB TEMA EDIPIC FRANC ☒	
2.5 Descriure-hi el tema edípic franc: PETONS ☐ NIT ☐ SOMNI MARE ☐ SOMNI PARE ☐ ARBRE ☐ COLLIBÉ ☐ CAP DESCRIPCIÓ ☒	
3. INDICADOR: Temes de dependència/independència	
3.1 Classificar com de 3A la làmina PARTENÇA, amb tema d'independència: Si ☐ No ☒	
3.2 Escollir PARTENÇA en primer lloc, per a fer la història, i donar-hi un tema d'independència: Si ☐ No ☒	
4. INDICADOR: Dibuix làmina més interessant	
4.1 Dibuixar una làmina de tema edípic: Si ☐ No ☒	
4.2 Fer un dibuix de tema edípic en el somni de PN: Si ☐ No ☒	

Taula 4.6 Codificació per a l'estudi del complex d'Èdip 2 - Subjecte 2

CATEGORIA 2	NO-ELABORACIÓ DE L'ÈDIP (NEE)
1. INDICADOR: Frontispici	
1.1 Atribuir als porquets blancs (B1 i B2) el rol d'amics o cosins de PN, quedant així PN com a fill únic:	Si ☐ No ☒
2. INDICADOR: Història	
2.1 Ésser les làmines orals, de naixement o anals les més investides:	Si ☒ No ☐
2.2 Donar un tema d'oralitat, regressió o analitat per a la història:	Si ☐ No ☒
3. INDICADOR: Làmines edípiques	
3.1 Ésser làmines 3NA (representant les tendències més reprimides i censurades pel JO) PETONS ☐ NIT ☒ SOMNI MARE ☐ SOMNI PARE ☐ ARBRE ☐ COLLIBÈ ☐	
3.2. Segons el tema que se li doni a les làmines edípiques: 3.2.4. Tema depressiu NIT; 3.2.10 Tema amb escotomització del voyeur PETONS 3.2.14 Amb absència de tema SOMNI MARE i SOMNI PARE; 3.2.16 Tema de dependència COLLIBÈ, ARBRE	
4. INDICADOR: Temes de culpabilitat	
1. Identificació amb el protagonista (PN castigat), en les làmines: OCA ☒ CLOT ☐ CARRO ☐	
4.2 Escollir les làmines punitives per formar part de la història: OCA ☒ CLOT ☐ CARRO ☒	
5. INDICADOR: Temes agressius	
5.1 Classificar com de 3NA les làmines que expressen agressivitat: BARALLA ☒ MENJADORA ☒ PORQUERIES ☐	
5.2 Escotomització de l'acció en les làmines que expressen agressivitat: BARALLA ☐ MENJADORA ☐ PORQUERIES ☒	
5.3 Identificar-se amb l'agressor en les làmines: OCA ☐	
6. INDICADOR: Temes d'exclusió	
6.1 Classificar com de 3NA les làmines que expressen exclusió: DUBTE ☐ CLOT ☒	
7. INDICADOR: Temes de rivalitat	
7.1 Classificar com de 3NA les làmines que mostren rivalitat: GARRINADA ☐ MAMADA II ☐	
7.2 Escotomització de l'acció en les làmines que mostren rivalitat: GARRINADA ☒ MAMADA II ☒	
8. INDICADOR: Temes de regressió	
8.1 Frontispici: Adjudicar una edat clarament regressiva a PN: Si ☒ No ☐	
8.2 Test de l'Edat d'Or: Davant la pregunta: «A quina edat creus que la gent és més feliç?», respondre amb una edat clarament regressiva. Si ☐ No ☒	
8.3 Identificacions regressives: Identificar-se amb el porquet <i>bebè</i> . Si ☒ No ☐	
9. INDICADOR: Temes de dependència/Independència	
9.1 Classificar com de NA la làmina de tema d'independència PARTENÇA: Si ☒ No ☐	
9.2 Reconvertir-la amb un tema de dependència: Si ☐ No ☒	

2.2.3 Valoració i interpretació de les dades del test

En el FRONTISPICI la Clara dona una estructura familiar completa, pares i tres fills. A PN se li adjudica un sexe correspon amb el de la nena i una edat regressiva, ella té deu anys i mig i diu que la PN en té cinc.

Comentarem en segon lloc les identificacions que s'han realitzat en el test. S'hi pot observar l'elevat nombre d'identificacions amb PN: 10.

Segons Corman (1989), aquestes identificacions constants amb el protagonista són un signe de un JO rígid, que en la majoria dels casos indica que el subjecte és incapaç d'investir algun altre membre de la família que ell mateix, i aquesta incapacitat es tradueix, en general, en un defecte en les relacions afectives que comporta un repliegament de la líbido objectal en narcisista. Entenen per narcisisme no un estat en el qual faltaria tota relació intersubjectiva, sinó la interiorització d'una relació. (Laplanche i Pontalis, 1967)

Quant a la categoria d'Èdip elaborat, observem que aparentment hi ha presència de làmines edípiques en la història, però són làmines edípiques ambivalents -a Preferències i Identificacions (P-I) apareixen com a temes de dependència-. La Clara les reconverteix i emfatitza la relació dual amb la mare.

També veiem que en la història hi ha una total absència de la figura del pare -les làmines edípiques que representen la situació dual amb el pare es transformen en làmines de situació dual amb la mare.

El dibuix de la làmina més interessant -COLL -I- BÉ- també reitera aquesta relació: «... representa la confiança i la preocupació de la mare...», així com el tema donat per a la història -pèrdua d'una que la cuida i protegeix, quan la porqueta encara és molt petita, i també de la trobada amb una mare substituïda, la cabra.

No trobem tampoc cap identificació amb el progenitor del mateix sexe en les làmines edípiques.

Pel que fa a la categoria de No elaboració de l'Èdip hi trobem la presència de força indicadors.

La regressió hi és present en l'edat donada a PN en el Frontispici -cinc anys- i que es manté al llarg de tot el protocol. A GARRINADA, la identificació és amb el *porquet bebè*, que és la làmina més investida. La Sara ens fa comprendre que el tema del naixement, de l'origen familiar, és molt important per a ella.

Hi ha també indicadors de rivalitat fraterna. A GARRINADA i a MAMADA II s'escotomitza parcialment l'acció verbalitzant: «*M'agrada perquè que et doni de menjar la teva pròpia mare i la mare que et consoli i et digui coses maques com no mengis tan ràpid...*» i eliminant la presència dels germans en ambdues làmines.

L'agressivitat, tant envers els germans com els pares, és fortament reprimida - BARALLA i MENJADORA són 3NA.

Es censuren els sentiments d'exclusió i soledat, que s'expressen no només a CLOT, sinó també a PARTENÇA. En les dues làmines projecta la situació d'abandonament viscuda en la seva infantesa.

També hi trobem -com en el cas 1- la culpabilitat i la *necessitat* d'ésser castigat, identificant-se amb el porquet que mossega l'oca, fet molt poc usual tal com hem comentat anteriorment, i encara és menys usual que aquesta làmina sigui 3A⁽⁵⁾. Això ens podria suggerir que la nena "normalitza" la situació de càstig.

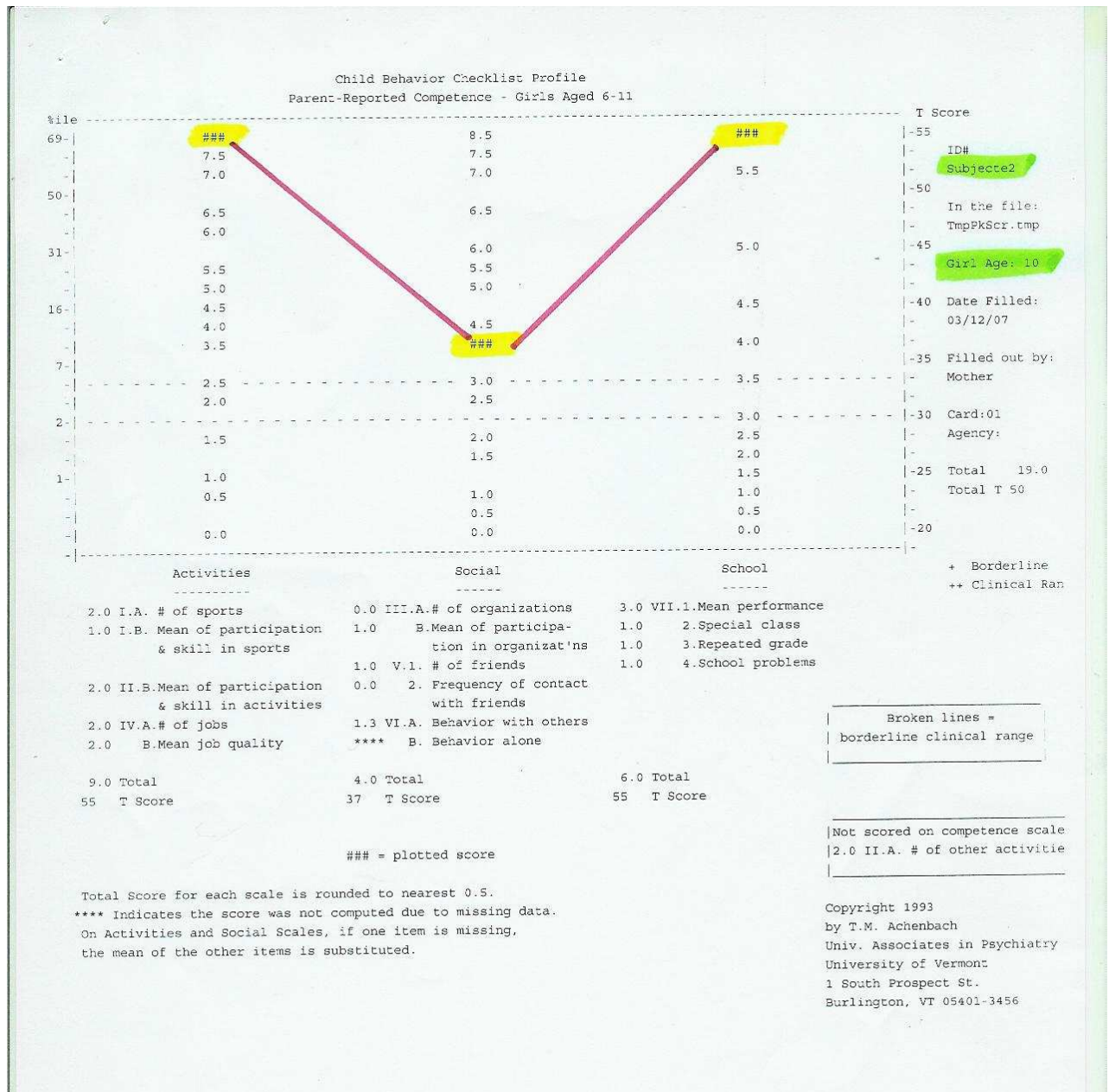
Totes aquestes dades suggereixen la manca d'estructuració de l'Edip, que també es manifesta en tot el protocol.

---

(5) És una de les làmines més ansiògenes del test i la menys agradable (A). En el 41% dels casos: 23% nenes i 18% nens.

2.3 CBLC, Achenbach T., 1991 (Questionari infantil de comportament 4/18)

Figura 4.3 CBLC Perfil de nenes – Escala de Competències Ssubjecte 2

En l'escala de Competències obté una puntuació de T: 50, dins la normalitat. Cal destacar les puntuacions altes de les activitats (T: 55) i de les competències escolars (T: 55).

Comportament Delinqüent [T: 62], obté puntuacions que es troben en el *marge clínic*. (84 al 94 percentil)

Del perfil de Problemes de Conducta comentarem aquelles puntuacions que, dins la Normalitat, són més altes, amb les seves valoracions en funció de la freqüència d'aparició (0: mai; 1: algunes vegades; 2: molt sovint), per tal de realitzar una anàlisi més qualitativa de les dades.

- Escala d'Internalització: [T: 52, puntuació normal]

- Escala d'Externalització: [T: 54, puntuació normal]
  - *Comportament Delinqüent*: [T: 62, *marge clínic*]
    - 63. Prefereix jugar amb nens més grans que ella (2)
    - 96. Pensa molt en temes sexuals (1)

- Problemes d'Atenció: [T:58, puntuació normal]
  - 10. No està mai quieta (1)
  - 17. Somia desperta (1)
  - 41. És impulsiva (1)
  - 45. És nerviosa (1)

- Altres problemes:
  - 47. Té malsons (1)
  - 83. Emmagatzema coses que no necessita (1)
(papers de colors, llaçades...)
  - 92. Parla quan dorm (1)
  - 113. Altres: *li agrada el desordre, a la seva habitació. S'hi troba com més a gust. Diu que li recorda quan era petita.*

Tal com hem comentat, la Clara obté unes puntuacions que es troben dins els paràmetres de la normalitat, a excepció de la síndrome de Comportament Delinqüent -en l'escala d'externalització-, que és dins el marge clínic i es considera una puntuació de risc. Possiblement aquests indicadors que aquí s'expliciten responen més a un estadi pre-adolescent normal -tenint en compte que el canvi hormonal en aquestes nenes nepaleses esdevé abans que en els països occidentals, i en concret la Clara ja l'ha fet- que no pas a patologia. En Altres Problemes s'assenyalen diferents ítems que caldrà valorar en el conjunt de les dades.

2.4 Síntesi interpretativa del cas

En el tema donat -de pèrdua i de trobada amb una mare substituïda, la cabra, que l'alimenta i té el desig de tenir una filla com ella-, amb incidències de càstig, projecta la seva pròpia història.

Mostra un model d'oralitat frustrada i/o carenciada en les primeres relacions afectives amb la mare, cosa que possiblement ha dificultat el seu creixement emocional. Recordem, de les dades de l'anamnesi, que la mare va morir quan ella tenia dos anys, i poc temps després la van recollir, a ella i a la mitjana, del carrer.

Al llarg de tot el test hi ha un predomini de la figura materna, fins i tot duplicat d'aquesta figura - la mare de PN i la Cabra.

CABRA és la làmina que li permet expressar de manera franca una oralitat feliç, i és l'escollida -per la Clara- per donar fi a la història.

Sembla que aquesta mare substituïda -en aquest cas l'adoptiva- és la que li permet començar a refer els vincles i dóna espai a una nova relació.

D'altra banda, existeix una total absència de la figura del pare. El triangle edípic no és possible.

Cal esmentar que de l'entrevista amb la mare es desprèn una implicació i una motivació per a adoptar que gairebé podríem dir-ne unidireccional, per part d'ella, i no compartida.

La mare verbalitza que «[...] al pare, primer li feia molta il·lusió adoptar, i després no tanta.» El pare havia compartit el rol patern amb el fill de la seva primera parella.

Sorpren i és molt significatiu que la mare anés sola al Nepal a buscar la nena. Entre les dues existeix una relació dual de molta complicitat.

Podem concloure dient que es dóna una situació pre-edípic, i que per tant no hi ha elaboració de l'Èdip.

D'altra banda veiem que en el CBCL d'Achenbach la Clara obté unes puntuacions que globalment la situen dins el rang de la normalitat. L'anàlisi qualitativa, però, ens permet veure que fa símptomes diversos -problemes d'atenció, alteració de la son (malsons, parla quan somia)- que exterioritzen el seu malestar emocional.

Subjecte 3: Rosa

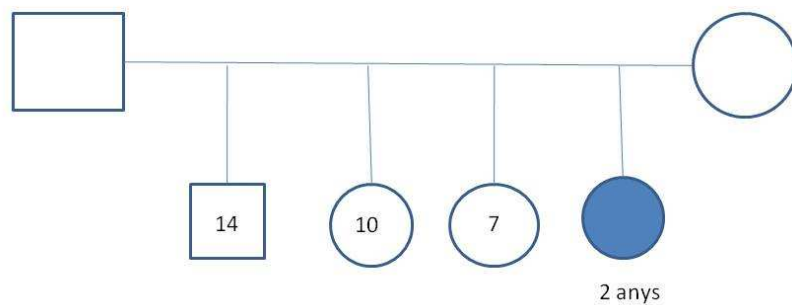
3.1 Entrevista pares (entrevista mare i pare):

1. DADES PERSONALS

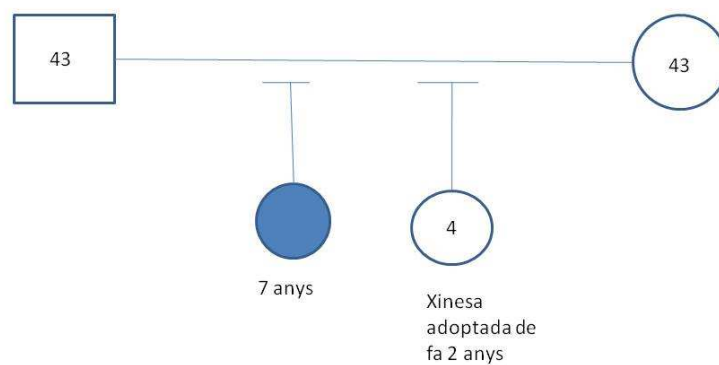
Data naixement: 10/05/2000   País: Nepal   Ciutat: CALIYPUR (Katmandú)
Edat d'adopció: Dos anys i tres mesos   Curs escolar: 1r Primària (escola pública)
Activitat laboral pares: Pare, inspector tècnic; mare, tècnica de comunicació

2. GENOGRAMA

2.1 Genograma de la família biològica

2.2 Genograma actual

3. Quin va ésser *el motiu* que els va portar a fer una adopció?

El fet d'ésser pares. (Es van casar l'any 1996.)

Ella tenia problemes per quedar-se embarassada i es van apuntar a les llistes per a adoptar, perquè varen considerar:

- Mare: *És necessari que ho passi tant malament?*
- Pare: *¿És necessari que siguin biològics, els fills?*

4. Per què varen adoptar un nen/a de nacionalitat nepalesa?

Tots dos volien un nen d'orient, el pare de Xina i la mare de l'Índia. És important que t'agradi el país. La Generalitat aconsellava anar al Nepal, perquè a l'Índia els nens tenen moltes malalties. És un país que maltracta les noies.

5. Quines *expectatives* tenien?

Mare: Que sigui feliç.

Pare: Que sigui bona persona.

6. Consideren que s'han satisfet?

7. Quin temps d'espera varen tenir, per a adoptar la seva filla, i com el van viure?

El temps va ésser de dos anys, però des de la idoneïtat a l'assignació, un any i mig.

Ens havien assignat una nena de sis anys, però l'àvia la va reclamar. Al Nepal, un pregoner passa pels pobles dient que s'adoptarà aquell nen, o aquella nena, per si algun familiar vol reclamar-lo. Aleshores varen haver de canviar d'orfenat i anar en un altre on no volien anar, perquè el director considerava que encara que els nens tinguessin família es podien adoptar.

8. Com varen acceptar els seus familiars i amics el seu projecte d'adoptar?

Molt bé. Tothom molt bé, família i amics.

9. Com va ésser el moment de la primera trobada?

A l'orfenat, als braços de la germana de deu anys i tota la família. Li va caure molt bé la seva mare; amb molta química entre les dues. Li feia pena la mare, però ella, la nena, «estava molt feliç d'estar amb mi. Allà la gent no es toca, i ens donàvem les mans quan ens trobàvem.»

Varen fer dos viatges al Nepal:

- Primer viatge: per conèixer la nena. Només hi va anar-hi la mare Es van veure sis o set cops amb tota la família.
- Segon viatge: hi va anar la parella, per recollir la nena.

10. ANTECEDENTS DE RELACIÓ AFECTIVA

10.1 Què en saben de la *història* de la seva filla, abans d'èsser adoptada?

La nena tenia família: pare, mare i tres germans (un germà de 14 anys i dues germanes de deu i set anys). Ella era la petita, tenia dos anys i duia roba de sis mesos. Estava malalta, tenia tuberculosi. La mare li va demanar que la desmamés. Les expectatives de la mare biològica eren que estudies medicina, però ella li va dir que es casaria amb qui volgués, i a la mare li va semblar molt bé.

«La mare me la va donar amb molta alegria, però és dur trobar-te amb la família, és com si la raptéssim (perquè la nena parlava nepalès i nosaltres no, i pel carrer ens miraven).»

A la última trobada, la mare els la va donar i van marxar ràpidament. El guia va haver de consolar la nena i tota la família biològica els mirava. La mare adoptiva plorava. El pare biològic estava més apartat, amb els ulls plorosos. Se l'estimaven molt!, era una nena molt estimada.

Van fer fotos de la família de la nena per poder-les-hi ensenyar quan fos més gran.

10.2 Temps de convivència amb la família d'origen?

Fins al moment de l'adopció, dos anys i tres mesos.

10.3 Itinerari d'institucionalització

- nre. de centres d'acollida: 0
- temps d'internament: 0
- canvis de cuidadors: Si No
- tipus de centre: --
- contactes amb la família biològica durant l'internament: Si No
- acolliments anteriors fracassats: Si No

11. Condicions físiques

- malnutrició: Si No   - negligència: Si No
- maltracta. físic: Si No   - abusos: Si No
- mendicitat: Si No

Mol desnodrida. La mare encara li donava el pit. Tenia el cabell cremat.

Estava malalta. Tenia tuberculosi, però no ho sabien.

Falta de recursos.

Tenia dos anys i pesava set quilos.

12. Va tenir dificultats per *adaptar-se* al nou entorn familiar? De quin tipus?

Va ésser un procés llarg. Al principi menjava molt. Va estar ansiosa durant un any (vàrem arribar el mes d'octubre). Escoltava música, però també havia de jugar a nines... Als quinze dies ja ens comunicàvem. Dormia i menjava molt.

13. Com han tractat el tema de l'adopció, amb la seva filla? Com va reaccionar?

«Li hem dit que és una nena adoptada.» La mare li realça el seu país, el Nepal i els seus trets físics (no és molt morena, la nena, però molt eixerida) i positiva les diferències (alguns som alts, altres són baixos, morenos...).

De totes maneres, la Rosa diu que en una altra vida li agradaria néixer de la panxa de la seva mare adoptiva.

14. Pors pares/possibilitat de viatjar al Nepal ?

La Rosa ho demana. La mare pensa que sí, que haurien d'anar-hi quan tingui deu anys i conèixer la seva família. El pare opina que viatjar sí, però sense tenir contacte amb la família. (L'ECAI els recomana que hi vagin després de l'adolescència.)

15. ASPECTES EVOLUTIUS

15.1 Alimentació (problemes)

Bé.

15.2 Dentició

Bé.

15.3 Control d'esfínters

Quan va començar? (edat): Quan va venir (dos anys) ho demanava. Allà no portava bolquers.

Dificultats: Per la nit, no ha tingut control fins als quatre anys.

15.4 Desenvolupament motriu

Aguantar el cap, asseure's, gatejar, caminar. Dificultats.

Primer pensaven que era "patosa". Les mestres la veien bé, però molt poc estimulada.

15.5 Llenguatge

Primeres paraules/frases. Dificultats.

Als quinze dies ens comunicàvem. Durant la tuberculosi, nou mesos, va estar a casa els avis.

Als tres mesos d'arribar ja parlava català.

15.6 Son

Lloc, companyia/nalsons/terrors. Dificultats.

Li costa adormir-se, però dorm bé.

15.7 Canvis hormonal

A quina edat? No.

Com ho ha viscut?

15.8 Jocs

Quins prefereix?: Disfressar-se tipus indi

Actitud general davant del joc:

15.9 Relacions afectives

Té dificultats per a establir vincles? No; de seguida crea vincles.

Expressa les emocions?: Si, és molt afectuosa.

És molt afectuós/osa amb gent desconeguda? Normal.

Rebuig afectiu/exigeix afecte/xantatge emocional pares: No.

15.10 Conductes pertorbadores

Mentides, agressions, rebequeries, hiperactivitat. Resposta familiar.

Quan tenia tres anys, se li creuaven els cables i feia moltes rebequeries.

Mentides... Algun cop, respecte a alguna cosa que ha fet malament.

15.11 Hàbits d'autonomia

Vestir-se, menjar, banyar-se, fer encàrrecs.

Els ha assolit molt ràpidament.

15.12 Malalties/hospitalització

Quines? Hospitalització: Quant temps?

No.

15.13 Escolarització

Inici: A P3.

Canvis escolars: A P5.

Motius: Perquè no era l'escola que li tocava per zona.

Adaptació: Molt bé, espectacular. És una nena molt estimada (la conviden a totes les festes).

15.14 Activitats extraescolars

Quines?: Dansa i anglès.

15.15 Assisteix a l'entrevista

Pare i mare.

3.2 Test projectiu Pota Negra (PN) (vegeu Annex 7)

3.2.1 Dades personals rellevants

Subjecte: Rosa

Edat cronològica: 7 anys. (10/05/2000)

Edat d'adopció: 2 anys i 3 mesos.

Motiu d'abandó: Per falta de recursos. Estava molt desnodrida. La mare encara li donava el pit. Tenia el cabell cremat. Estava malalta. Tenia tuberculosi, però no ho sabien. Tenia dos anys i pesava set quilos.

Tenia família: pare, mare i tres germans -un germà de catorze anys i dues germanes de deu i set anys-. La Rosa era la petita, tenia dos anys i duia roba de sis mesos.

«La mare biològica *me la va donar amb molta alegria.*» Les seves expectatives eren que estudiés medicina. Se l'estimaven molt!, era una nena molt estimada.»

Institucionalització: No va estar en cap orfenat.

3.2.2 Anàlisi del protocol

Actitud davant la prova: Amb moltes ganes de col·laborar. Em comenta espontàniament: «*Vinc d'un altre lloc. Ara ja sóc catalana perquè m'han ensenyat a parlar molt bé. A la meva mare no li sortien fills de la panxa i em va venir a buscar al Nepal (?), perquè la meva mare no em va poder cuidar.*»

- **FRONTISPICI**

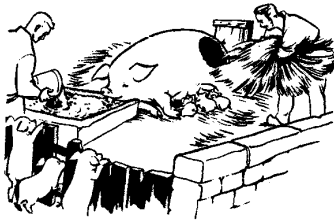
Dóna una estructura familiar completa: pares i tres fills.

El germà gran és PN, a qui atribueix el sexe masculí i una edat de set anys. Els altres dos germans: B2 és noi i té tres anys i B1 és noia i té un mes.

En la família adoptiva ella és la gran i té una germana petita de quatre anys -en fa dos que la varen adoptar de Xina- però a la família biològica del Nepal ella era la petita.

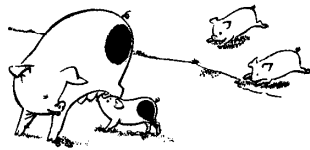
És produeix una inversió de sexe en PN. L'edat és la mateixa que té ella.

• HISTÒRIA – GUIÓ PANORÀMIC

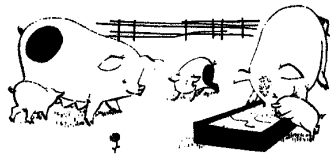
GARRINADA (A2 -Bebè)

Hi havia una vegada una porqueta, i un dia de la panxa li van néixer uns nens petits i un era diferent de tots.

MAMADA II (A5 - Blanc que corre)

Com que ningú anava amb la mare, ni el molesten i va poder beure llet de la mare i després van sentir un soroll i van anar els dos porquets.

DUBTE (A6 - PN)

Després el que van veure va ésser, ell volia beure però els dos pares estaven ocupats i ell es va quedar solet.

ARBRE (NA -Esquirol)

Després el pare li va dir: PN, vols venir a caçar ocells? I va dir que sí i el pare el va pujar i va caçar un ocell.

CLOT (A1 -PN)

Per la nit, el PN va anar a la valla on no podia sortir, i com que la porta estava tancada amb clau i va obrir la porta i va anar caminant, caminant i va parar i es va adormir.

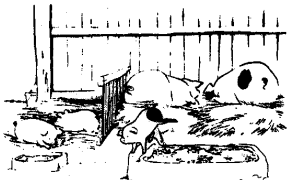
PARTENÇA (A4 - La floreta)

I després, al despertar-se, va veure que estava al bosc, i ell no sabia aquell camí.

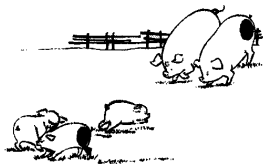
COLLIBÉ (NA7 -PN)

I el pare va seguir el rastre perquè hi havia moltes petxades del PN i el pare el va trobar, el va pujar a l'esquena i el va portar a la granja on tenia que estar.

MENJADORA (NA8 - Mare)

I després, quan tots estaven dormint, tenia molt de pipí i va anar a fer pipí (?), i es va equivocar i ho va fer al menjar.

BARALLA (NA6 - Blanc petit)

I després, quan van trobar una cosa, es van barallar els dos germans i el petit va anar amb la mare perquè es va espantar.

- **PSICODINÀMICA DE LA HISTÒRIA**

La Rosa tria nou làmines per fer la història.

Comença amb GARRINADA, tema oral i de naixement, que fa referència als orígens. Remarca que *un és diferent de tots*, i fa una identificació regressiva amb el bebè. També hi ha una escotomitzió dels germans que miren. La següent làmina és MAMADA II, en la qual torna a expressa el desig d'oralitat que es presenta amb la rivalitat fraterna: «*com que ningú anava amb la mare, ni el molesten i va poder beure llet de la mare i després van sentir un soroll i van anar els dos porquets.*» Però no es pot identificar amb el porquet que mama, perquè la situació li genera

malestar. La segueix DUBTE, on expressa l'exclusió per part dels pares, «*ell volia beure, però els dos pares estaven ocupats i ell es va quedar solet*» i s'identifica amb PN. A P-I torna a reiterar el desig de l'oralitat, «*m'agrada veure com menja el petit*». Intenta compensar l'exclusió amb una relació dual amb el pare a ARBRE, que es censurada, no s'identifica amb PN i a P-I és una làmina NA, «*no m'agrada perquè el pare sembla una iaia*». La frustració oral i l'exclusió la resol fugint, autoexcloent-se en CLOT i PARTENÇA. Segueix COLLIBÈ, que torna a ésser un intent de recuperar una situació dual, però que malgrat que s'identifica amb PN, és una làmina NA, genera malestar. Al final és capaç d'expressar l'agressivitat contra els pares, a MENJADORA, i contra els germans, a BARALLA, però només parcialment, perquè en cap de les dues làmines s'identifica amb l'agressor i són làmines NA.

El **tema dominant** és d'oralitat amb forts sentiments d'exclusió, que viu amb culpabilitat. Inverteix molt el tema del naixement, dels orígens.

Làmina més investida

La làmina més investida és GARRINADA, correspon a tema de naixement i rivalitat fraterna.

- **PREFERÈNCIES / IDENTIFICACIONS**

Taula 4.7 Preferències i Identificacions, Subjecte 3

Làmines Agradables	Identificació	Categorització
1 - Clot	PN	3A
2 - Garrinada	Bebè	2A
3 - Nit	Un gat	1A
4 - Partença	La floreta	2A
5 - Mamada II	Blanc	2A
6 - Dubte	PN	3A
7 - Carro	Mare	1A
8 - Mamada I	Mare	1A
9 - Dubte	Blanc	1A
10 -Mamada I	PN	2A
11 -Somni Mare	PN	2A
12- Somni Pare	PN	2A

Làmines No Agradables	Identificació	Categorització
1 - Porqueries	Blanc net	3NA
2 - Cabra	Ningú	3NA
3 - Petons	Blanc 2 que espia	3NA
4 - Oca	Oca	2NA
5 - Arbres	Esquirol	2NA
6 - Baralla	Blanc petit que se'n va	2NA
7 - Coll i Bé	PN	1NA
8 - Menjadora	Mare	2NA

Identificacions	Número
- PN	5
- Ningú	1
- Blanc	4
- Mare	3
- Bebè	1
- Floreta	1
- Esquirol	1
- Gat	1

■ Làmines edípiques

Làmines 3A. Representen el principi del plaer. No tenen cap prohibició.

- **CLOT**, tema fidel de soledat, d'exclusió, de càstig.
« Perquè m'agrada quan està fosc i m'agrada l'herba.»
Identificació -PN.
- **DUBTE**, tema fidel d'exclusió, evasió, ambivalència.
«No sé, m'agrada veure com menja el petit.»
Identificació -PN.

Làmines 3NA. Representen les tendències censurades per la defensa del JO; provoquen angoixa i són tendències reprimides.

- **PORQUERIES**, tema fidel d'agressivitat envers els pares (fase anal).
«No m'agrada perquè estan xops i ben bruts i no m'agrada estar xopa.»
Identificació -Blanc net (mitjà).
- **CABRA**, de mare adoptiva o substituïda (fase oral passiva).
«Perquè no m'agrada l'ovella i no m'agrada que xucli a la cabra, perquè la seva llet es la de la porqueta.»
Identificació -Ningú.
- **PETONS**, tema fidel edípic.
«No sé perquè no m'agrada aquest bosc.»
Identificació -Blanc que espia (mitjà).

- **QÜESTIONARI FINAL**

Test de l'Edat d'Or

Davant la pregunta: «A quina edat creus que la gent és més feliç?», la nena respon «*a mi m'agrada ser petita perquè així no tindria que anar al cole, ja ho sé tot.*»

Tema de la Taca Negra

Davant la pregunta: «Què en pensa, PN, de la seva pota negra?», la nena respon que «*si li agrada, perquè la mare també té una taca negra com ell.*»

Tercer desig de la fada, que la mare estigui més per ell. Volia ser el petit, ell era el més gran.

- **DIBUIX DE LA LÀMINA MÉS INTERESSANT**

CLOT: «*És de nit, el porquet s'ha escapat de la gàbia i ja no sap el camí.*»

- **Dades del PN codificades**

Taula 4.8 Codificació per a l'estudi del complex d'Èdip 1 - Subjecte 3

CATEGORIA 1	EDIP ELABORAT (EE)
-------------	--------------------

1. INDICADOR: Història

1.1 Donar un tema edípic per a la història: Si No

2. INDICADOR: Tractament de les làmines edípiques

- 2.1 Classificar com a 3A les làmines edípiques amb tema edípic franc:
 PETONS NIT SOMNI MARE SOMNI PARE ARBRE COLLIBÈ
 CAP LÀMINA CLASIFICADA
- 2.2 Identificar-se amb el progenitor del mateix sexe en els temes edípics:
 PETONS NIT SOMNI MARE SOMNI PARE ARBRE COLLIBÉ
 ABSENCIA D'IDENTIFICACIONS
- 2.3 Escollir en primer lloc, per a fer la història, una làmina edípica i donar un tema edípic: Si No
- 2.4 Escollir làmines edípiques, per a fer la història i donar-hi temes edípics:
 PETONS NIT SOMNI MARE SOMNI PARE ARBRE COLLIBÉ
 CAP LÀMINA ESCOLLIDA MAB TEMA EDIPIC FRANC
- 2.5 Descriure-hi el tema edípic franc :
 PETONS NIT SOMNI MARE SOMNI PARE ARBRE COLLIBÉ
 CAP DESCRIPCIÓ

3. INDICADOR: Temes de dependència/independència

- 3.1 Classificar com de 3A la làmina PARTENÇA, amb tema d'independència :
 Si No
- 3.2 Escollir PARTENÇA en primer lloc, per a fer la història, i donar-hi un tema d'independència: Si No

4. INDICADOR: Dibuix làmina més interessant

- 4.1 Dibuixar una làmina de tema edípic: Si No
- 4.2 Fer un dibuix de tema edípic en el somni de PN: Si No

Taula 4.9 Codificació per a l'estudi del complex d'Èdip 2 - Subjecte 3

CATEGORIA 2	NO-ELABORACIÓ DE L'ÈDIP (NEE)
1. INDICADOR: Frontispici	
1.1 Atribuir als porquets blancs (B1 i B2) el rol d'amics o cosins de PN, quedant així PN com a fill únic:	Si ☐ No ☒
2. INDICADOR: Història	
2.1 Ésser les làmines orals, de naixement o anals les més investides:	Si ☒ No ☐
2.2 Donar un tema d'oralitat, regressió o analitat per a la història:	Si ☒ No ☐
3. INDICADOR: Làmines edípiques	
3.1 Ésser làmines 3NA (representant les tendències més reprimides i censurades pel JO): PETONS ☒ NIT ☐ SOMNI MARE ☐ SOMNI PARE ☐ ARBRE ☐ COLLIBÉ ☐	
3.2. Segons el tema que se li doni a les làmines edípiques:	
3.2.7 Tema edípic censurat COLL-I-BÉ;	3.2.9 Tema edípic d'evasiva NIT
3.2.17 Tema edípic escotomitizat PETONS	
4. INDICADOR: Temes de culpabilitat	
4.1. Identificació amb el protagonista (PN castigat) en les làmines: OCA ☐ CLOT ☐ CARRO ☐	
4.2. Escollir les làmines punitives per formar part de la història: OCA ☐ CLOT ☒ CARRO ☐	
5. INDICADOR: Temes agressius	
5.1 Classificar com de 3NA les làmines que expressen agressivitat: BARALLA ☐ MENJADORA ☐ PORQUERIES ☒	
5.2 Escotomitziació de l'acció en les làmines que expressen agressivitat: BARALLA ☐ MENJADORA ☐ PORQUERIES ☐	
5.3 Identificar-se amb l'agressor en les làmines: OCA ☒	
6. INDICADOR: Temes d'exclusió	
6.1 Classificar com de 3NA les làmines que expressen exclusió: DUBTE ☐ CLOT ☐	
7. INDICADOR: Temes de rivalitat	
7.1 Classificar com de 3NA les làmines que mostren rivalitat: GARRINADA ☐ MAMADA II ☐	
7.2 Escotomitziació de l'acció en les làmines que mostren rivalitat: GARRINADA ☒ MAMADA II ☒	
8. INDICADOR: Temes de regressió	
8.1 Frontispici: Adjudicar una edat clarament regressiva a PN:	Si ☐ No ☒
8.2 Test de l'Edat d'Or: Davant la pregunta: «A quina edat creus que la gent és més feliç?», respondre amb una edat clarament regressiva:	Si ☒ No ☐
8.3 Identificacions regressives: Identificar-se amb el porquet <i>bebè</i>	Si ☒ No ☐
9. INDICADOR: Temes de dependència/independència	
9.1 Classificar com de NA la làmina de tema d'independència PARTENÇA:	Si ☐ No ☒
9.2 Reconvertir-la amb un tema de dependència:	Si ☐ No ☒

3.2.3 Valoració i interpretació de les dades del test

En el FRONTISPICI la Rosa dona una estructura familiar completa, pares i tres fills. A PN se li adjudica un sexe masculí que no correspon amb el de la nena -inversió de sexe- i una edat que correspon amb la d'ella.

Comentarem en segon lloc les identificacions que s'han realitzat en el test.

La Rosa només fa cinc identificacions amb PN i ,en canvi, hi ha moltes identificacions d'evasiva - quatre amb la porqueta blanca, amb la floreta, el gat i l'esquirol-.

Quant a l'elaboració de l'Èdip, observem molt pocs indicadors.

Aprofundint en la categorització observem que la presència de les làmines edípiques de la història -ARBRE i COLL -I- BÈ- genera sentiments contradictoris, ja que, a Preferències i Identificacions (P-I), el tema edípic de relació dual amb el pare és censurat.

A PETONS -làmina en la qual s'explicita l'amor entre els pares- es produeix una forta censura. És una làmina 3NA i s'escotomitza el tema edípic verbalitzant: «*No sé perquè no m'agrada aquest bosc*», eliminant la figura dels pares fent-se un petó.

On s'expressa el tema edípic franc és a SOMNI MARE i SOMNI PARE.

No trobem tampoc cap identificació amb el progenitor del mateix sexe en les làmines edípiques -n'hi ha tres amb la mare en tot el protocol, i dues són identificacions d'evasiva.

Quant a la categoria de No elaboració de l'Èdip, hi trobem la presència de força indicadors.

Es posa de manifest l'angoixa que provoquen les làmines que expressen agressivitat vers els pares, així com la forta censura que fa de la làmina CABRA -mare substituïda o d'adopció- reivindicant la llet de la mare porqueta per a PN: «*... no m'agrada l'ovella i no m'agrada que xucli a la cabra, perquè la seva llet és la de la porqueta.*»

Cal destacar la intensitat amb què es manifesten els sentiments d'exclusió, generant formacions reactivas que trobem a CLOT i DUBTE -són làmines 3A⁽⁶⁾-. Aquest tema fidel de soledat, exclusió i càstig és reitera en el dibuix de la làmina més interessant, que torna a ser CLOT.

Hi trobem també una identificació amb l'agressor, a la làmina d'OCA, molt poc habitual -només un 11 % s'identifica amb l'oca- i que fa pensar en una identificació transformada en el contrari, de tipus reactiu.

Hi ha també indicadors de rivalitat fraterna a GARRINADA i a MAMADA II. S'escotomitza parcialment l'acció eliminant la presència dels germans en ambdues làmines.

Totes aquestes dades suggereixen la manca d'estructuració de l'Edip -que també es manifesta en tot el protocol- juntament amb el malestar i la culpabilitat que generen la majoria de tendències representades -les identificacions amb PN són inferiors a la mitjana.

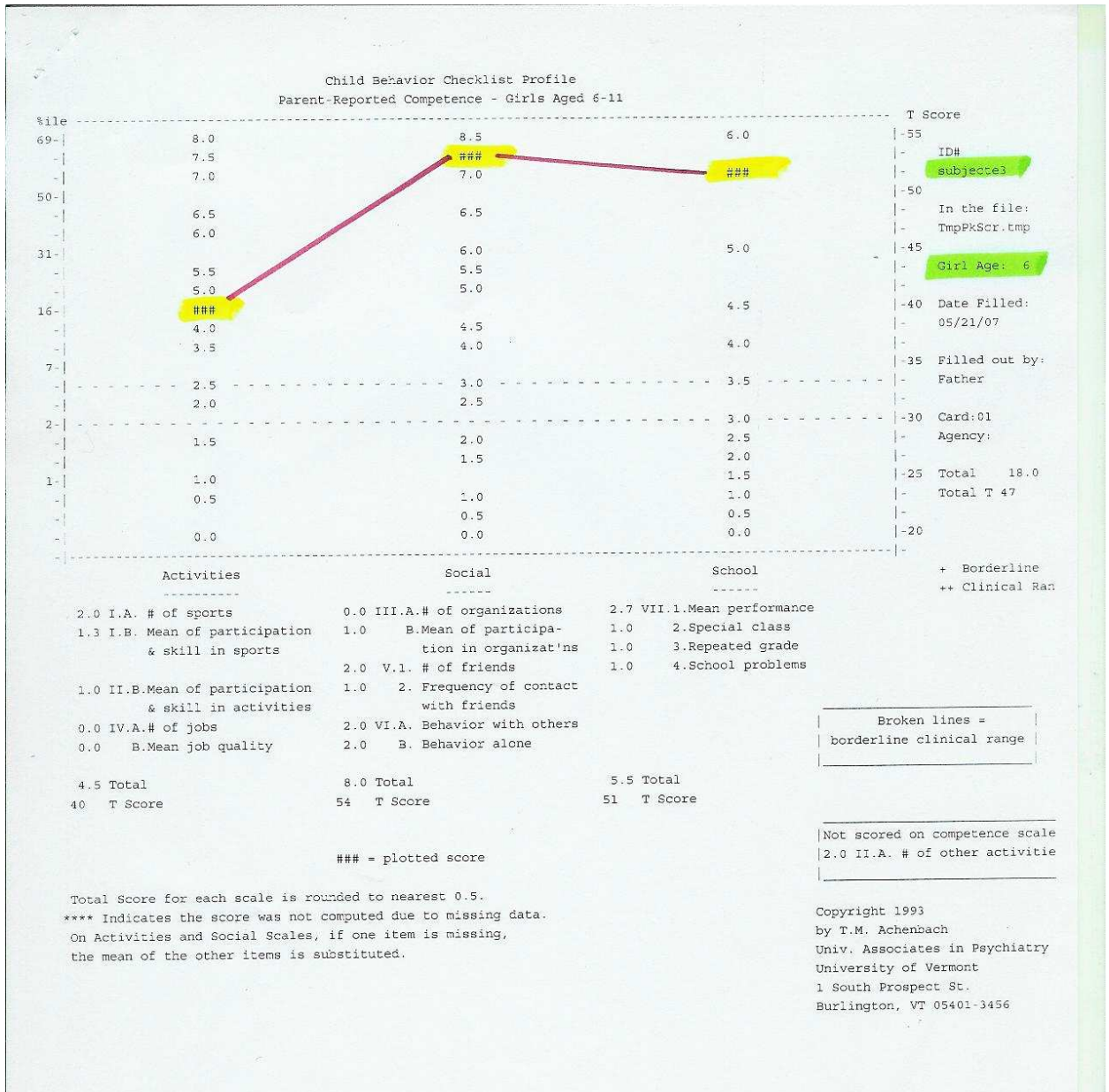
---

(6) CLOT és una imatge poc A (44 %) i també una de les menys assumides, només un 40 % d'identificacions amb PN.

DUBTE: les identificacions amb PN són d'un 27. 2%

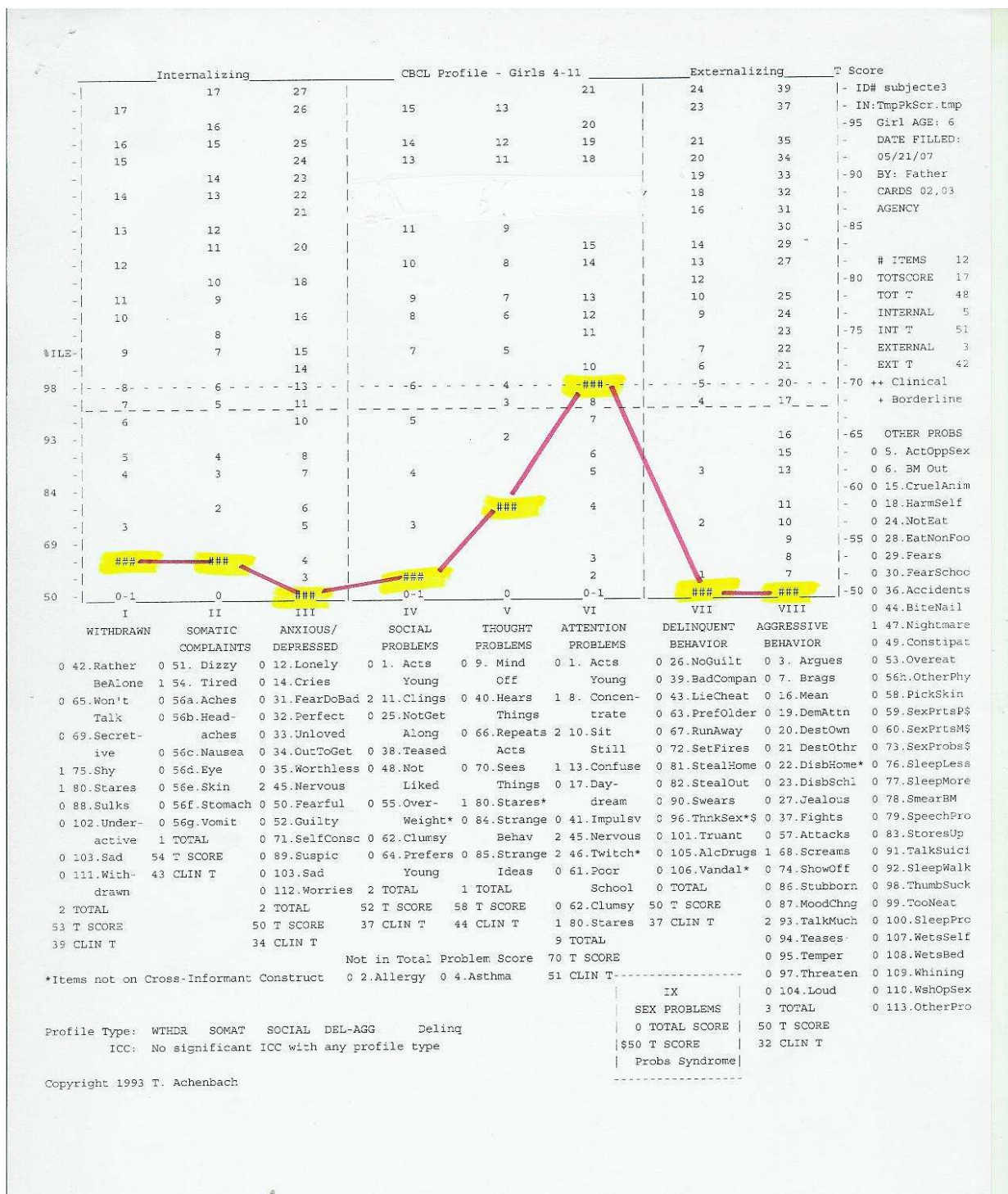
3.3 CBLC, Achenbach T., 1991 (Questionari infantil de comportament 4/18)

Figura 4.5 CBLC Perfil de nenes – Escala de Competències Resultats subjecte 3

En l'escala de Competències la Rosa obté unes puntuacions que es troben dins els paràmetres de la normalitat (T: 47). Destaquen les puntuacions altes de les competències socials (T: 54) i escolars (T: 51).

En l'escala de Problemes de Conducta, la Internalització (T:48) i l'Externalització (T:42) es troben dins la normalitat.

S'obtenen, però, puntuacions més altes en dues de les síndromes independents: Problemes d'Atenció (T:70), que es troba en el rang *clínic*, i Problemes de Pensament

(T: 58) -dins la normalitat- i que comentaren més detingudament -amb les seves valoracions en funció de la freqüència d'aparició (0: mai; 1: algunes vegades; 2: molt sovint)- per tal de realitzar una anàlisi més qualitativa de les dades.

- Escala d'Internalització [T: 51, puntuació mitjana]
- Escala d'Externalització [T: 42, puntuació mitjana]
- Problemes de Pensament [T: 58, puntuació mitjana]
  - 80. Es queda absorta(1)
- Problemes d'Atenció: [T:70, *puntuació clínica*]
  - 8. No es pot concentrar (1)
  - 10. No està mai quieta (2)
  - 13. Està als núvols (1)
  - 45. És nerviosa (2)
  - 46. Té tics o moviments nerviosos (mou les cames) (2)
  - 80. Es queda absorta (1)
- Altres Problemes:
  - 47. Té malsons (1)

Com podem observar, les puntuacions que obté la Rosa en els problemes de pensament, i especialment en els problemes d'atenció -puntuació clínica- són motiu de preocupació i s'hauran de tenir en compte.

3.4 Síntesi interpretativa del cas

El tema dominant donat per la història és d'oralitat amb forts sentiments d'exclusió. Recordem que el principal mecanisme de defensa que s'observa -la formació reactiva - és una forma de negació d'una realitat penosa. També hi és present la regressió.

Durant l'entrevista amb els pares, la mare comenta que la nena sovint li expressa el desig de que «*en una altra vida, vol sortir de la seva panxa.*» Grinberg i Valcarce (2006) corroboren aquest sentiment dient que «*la novel·la familiar de l'adoptat -el seu desig inconscient- es tenir un llaç de sang amb*

els pares adoptius. I així negar l'adopció i esborrar la humiliació que implica haver estat abandonat pels pares biològics.»

La Rosa va ser “arrencada” de la seva mare, perquè en el moment de donar-la en adopció la mare encara l'alletava. Per tant, el dol de la pèrdua de la mare s'intensifica i adquireix una significació especial de pèrdua en el vincle mare-filla que la nena evidencia en tot el test i que provoca un contundent rebuig de la làmina de la mare substituïda -CABRA-, així com del reclam de pertinença de la llet de la mare porqueta -fixació oral que no la deixa créixer emocionalment.

Les dades de CBLC també ens mostren que la Rosa transforma el seu malestar emocional en una simptomatologia diversa -especialment amb problemes d'atenció i malsons.

Subjecte 4: Marta

4.1 Entrevista pares (entrevista mare i pare)

1. DADES PERSONALS

Data naixement: 17/05/1995

País: Nepal Ciutat: ---

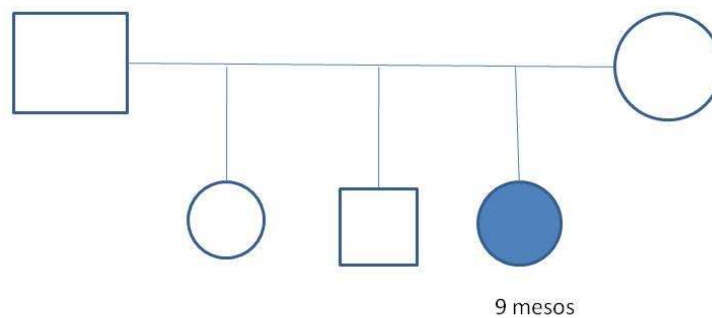
Edat d'adopció: Nou mesos

Curs escolar: 6è Primària (escola privada)

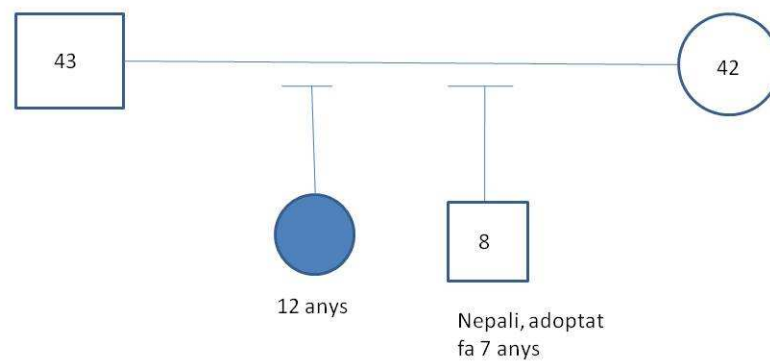
Activitat laboral pares: Pare, director de projectes; mare, botiguera

2. GENOGRAMA

2.1 Genograma de la família biològica

2.2 Genograma actual

3. Quin va ésser *el motiu* que els va portar a fer una adopció?

Ella no quedava embarassada; fan proves i surten bé. Llavors ell es va operar, però tot i així ella no quedava embarassada.

Les proves de fecundació són doloroses, i, a més, adoptant encara ajudes algú. L'adopció és un procés romàntic!

4. Per què varen adoptar un nen/a de nacionalitat nepalesa?

Per adoptar aquí, a Espanya, l'edat mínima era de 30 anys, i ella ja en tenia 29. Per altra banda, hi havia una parella d'aquí, del poble, que havien adoptat al Nepal i els agradava. A Sud-amèrica hi havia molta incertesa, en tot el procés d'adopció. Al Nepal era al principi de les adopcions, parlaves amb el Cònsol i en menys d'un any es feien les adopcions.

5. Quines *expectatives* tenien?

«Que fos petit! Ens era igual el sexe i la raça.»

6. Consideren que s'han satisfet?

Si.

7. Quin temps d'espera varen tenir, per a adoptar la seva filla, i com el van viure?

Inici, el juliol 1994, per informar-se. No es necessitava el certificat d'idoneïtat. El març de 1996 varen anar a buscar la nena.

8. Com varen acceptar els seus familiars i amics el seu projecte d'adoptar ?

Bé, tan la família com els amics.

9. Com va ésser el moment de la primera trobada?

«A l'orfenat, en un despatx, ens la van donar. Era molt petita, de mida.

Varen haver d'esperar-se un mes, per treure-la del país (el funcionari deia que no estava d'acord amb les adopcions).

10. ANTECEDENTS DE RELACIÓ AFECTIVA

10.1 Què en saben, de la *història* del seu fill, abans d'ésser adoptat?

Tenia pares i dos germans i la van donar en adopció per manca de recursos.

10.2 Temps de convivència amb la família d'origen?

Nou mesos. Fins dos o tres dies abans de l'adopció.

10.3 Itinerari d'institucionalització

- nre, de centres d'acollida: 0
- temps d'internament: dos o tres dies
- canvis de cuidadors: Si No
- tipus de centre: *Children's Home* (privat)
- contactes amb la família biològica durant l'internament: Si No
- acolliments anteriors fracassats: Si No

L'orfenat era petit i molt ben cuidat. Era privat, es deia Children's Home.

11. Condicions físiques

- malnutrició: Si No
- negligència: Si No
- maltracta. físic: Si No
- abusos: Si No
- mendicitat: Si No

Tenia molta ànsia de menjar. Després d'un mes d'alimentar-la bé, ja pesava 6,700 K i mesurava 57 cm.

12. Va tenir dificultats per a *adaptar-se* al nou entorn familiar? De quin tipus?

No. Els primers mesos, a casa, gatejava i guardava menjar sota el sofà.

13. Com han tractat el tema de l'adopció, amb la seva filla? Com va reaccionar?

No hi ha hagut moment de tractar-lo, però ella sempre s'ha avançat. Per ella és un *problema*:

- amb 3 anys, tenia molta necessitat de parlar-ne.
- amb 6 anys, era un drama, perquè ella sí que tenia germans, mare...

14. Pors pares/possibilitat de viatjar al Nepal?

Ella vol anar-hi, però diu que tornaria (cada any ho diu). Va anar-hi quan tenia quatre anys, a buscar el seu germanastre adoptiu, i la idea que ella tenia de Nepal no era la mateixa.

15. ASPECTES EVOLUTIUS

15.1 Alimentació (problemes)

Ansietat/guardar menjar.

15.2 Dentició

Bé.

15.3 Control d'esfinters

Quan va començar? (edat): Als dos anys, de dia.

Dificultats: Per la nit, amb bolquers. Fins als set o vuit anys.

15.4 Desenvolupament motriu

Aguantar el cap, asseure's, gatejar, caminar. Dificultats.

Aguantar el cap, als nou mesos. Els dos primers dies no s'aguantava, i al tercer o quart ja s'aguantava asseguda. Estava poc estimulada, i al Nepal porten els nens lligats com un farcell.

15.5 Llenguatge

Primeres paraules/frases. Dificultats.

Al principi, sons, i cap als deu mesos i mig deia paraules com *hola, papà...*

15.6 Son

Lloc, companyia/malsons/terrors. Dificultats.

No. Molt dormilega.

15.7 Canvis hormonal: No.

A quina edat? ---

Com ho ha viscut? --

15.8 Jocs

Quins prefereix?: Ha jugat molt poc. Li agraden molt les manualitats: pintura, fang...

Actitud general davant el joc: --

15.9 Relacions afectives

Té dificultats a establir vincles? No. Li agrada estar amb la gent gran.

Expressa les emocions?: És afectuosa, però no amb excés. No necessita contacte físic, perquè a nivell de família era estimada.

És molt afectuós/osa amb gent desconeguda? No.

Rebuig afectiu/exigeix afecte/xantatge emocional pares: No.

15.10 Conductes pertorbadores

Mentides, agressions, rebequeries, hiperactivitat. Resposta familiar.

Rebequeries: li costa molt acceptar el No. Valora molt el Sí.

15.11 Hàbits d'autonomia

Vestir-se, menjar, banyar-se, fer encàrrecs.

Bé.

15.12 Malalties/hospitalització

Quines? Hospitalització: Quant temps?

Asma, als dos anys.

L'avi matern va morir a la platja, davant de la mar, quan tenia cinc anys, i després un cosí seu de sis anys. Al cap d'un any no dormia i varen anar a la consulta d'un psiquiatra durant mig any- Estava depressiva.

És una nena molt madura, oberta i responsable que es qüestiona moltes coses.

15.13 Escolarització

Inici: Amb un any, dues hores, perquè necessitava estar amb nens.

Canvis escolars: No.

Motius: --

Adaptació: Bé.

15.14 Activitats extraescolars (És una nena lenta.)

Quines?

- des dels tres anys, música i ballet.
- A partir dels sis anys, música (guitarra en grup), tennis i anglès.
- Va amb un agrupament escolta (els pares també són escoltes), els dissabtes; un cop al mes, fan una sortida de cap de setmana.

Ella sempre vol ajudar els altres.

15.15 Assisteix a l'entrevista

Pare i mare.

4.2 Test projectiu Pota Negra (PN) (vegeu Annex 8)

4.2.1 Dades personals rellevants

Subjecte: Marta

Edat cronològica: 12 anys. (17/05/1995)

Edat d'adopció: 9 mesos

Motiu d'abandó: Per manca de recursos. Tenia pares i dos germans.

Estava molt desnodrida, era de mida molt petita, i al principi tenia molta ànsia de menjar. Els primers mesos de ser a casa gatejava i guardava menjar sota el sofà.

Institucionalització: No va estar a cap orfenat.

4.2.2 Anàlisi del protocol

Actitud davant la prova: Bé.

Amb les làmines No Agradables, la Marta es posa molt neguitosa.

- **FRONTISPICI**

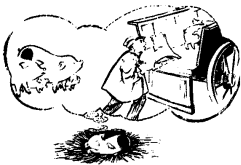
Dóna una estructura familiar completa: pares i tres fills.

El germà gran és PN, a qui atribueix el sexe masculí i una edat de tres anys. Els altres dos germans: B1 és noi i té dos anys, i B2 és noia i té dos anys.

En la família adoptiva, ella és la gran i té una germà de 8 anys -el van adoptar quan ella en tenia 4, i també és del Nepal-. En la família biològica del Nepal té dos germans, però se'n desconeix l'ordre.

Es produeix una inversió de sexe, a PN, i regressió en l'edat -tres anys.

- **HISTÒRIA – GUIÓ PANORÀMIC**

CARRO (A7 - Ningú)

El PN té un somni de que el separen dels seus pares, i quan es desperta és veritat.

PARTENÇA (A9 - PN)

Llavors se'n va a buscar-los, i com que és molt llarg, el camí,

CABRA (A8 - Cabra)

li demana a una cabra si li pot donar menjar perquè té molta gana, i després de menjar fa una migdiada.

SOMNI MARE (NA5 - Ningú)

I somia amb la seva mare

SOMNI PARE (NA6 - Ningú)

i amb el seu pare

CLOT (NA4 - Ningú)

I es desperta i veu que és fosc i segueix el camí i cau en un bassal

NIT (NA7 - Ningú)

i segueix camí fins que troba una casa i troba els seus pares i germans.

- **PSICODINÀMICA DE LA HISTÒRIA**

La Marta tria set làmines per fer la història.

Comença amb CARRO, tema sàdic de transformació punitiva contra un mateix, que fa referència a la situació de separació dels pares, que viu com un càstig que intenta atenuar amb la següent làmina, PARTENÇA, anant-los a buscar -transforma la situació d'independència originària de la làmina en dependència. La segueix Cabra, en la qual la Marta busca una compensació oral, però no pot fer-ho amb la figura materna

“biològica” de PN, sinó amb una mare substituïda, i malgrat que és una làmina A, la Id. és amb la Cabra. Per tant expressa el seu malestar davant la situació oral. Continua amb SOMNI MARE i SOMNI PARE, que són làmines edípiques, de tema d’ideal del jo o d’amor objectal que són molt ansiògenes per a la Marta perquè cap de les dues figures té el rol afectiu positiu -les dues són No Agradables i la Id. és amb Ningú -[...] *la mare no l’estima i el pare no hi és [...]*-. Segueix amb CLOT, que torna a ser una làmina d’exclusió i de càstig. Sembla com si visqués la privació afectiva com un càstig. Aquesta làmina torna a ser NA, i la Id. amb Ningú. I d’ella verbalitza, a P-I, que «*no li agrada perquè el PN necessita ajuda, i com que no hi ha ningú i és molt petit està molt trist.*» Acaba amb la làmina NIT, de tema clarament edípic, que ella reconverteix en reunió familiar en la història, però a P-I torna a ser una làmina NA de la qual ens diu que PN està preocupat perquè creu que els pares no l’estimen.

El **tema dominant** és de càstig i privació afectiva. S’emfatitza el desemparament i la soledat de PN -que és molt petit i, per tant, en té més necessitat-, fets que són viscuts com un càstig.

El to de la història és molt depressiu i ansiós.

Làmina més investida.

La làmina més investida és CARRO -correspon a una làmina de tema sàdic, amb transformació punitiva contra un mateix.

- **PREFERÈNCIES / IDENTIFICACIONS**

Taula 4.10 Preferències i Identificacions, Subjecte 4

Làmines Agradables	Identificació	Categorització
1 - Arbre	Esquirol	1A
2 - Garrinada	Bebè	1A
3 - Menjadora	Ningú	1A
4 - Coll i Bé	PN	2A
5 - Porqueries	PN que esquitx	2A
6 - Oca	Blanc que mira	1A
7 - Carro	Ningú	1A
8 - Cabra	Cabra	2A
9 - Partença	PN	3A

Làmines No Agradables	Identificació	Categorització
1 - Petons	Blanc que mira	3NA
2 - Mamada I	Ningú	3NA
3 - Mamada II	PN	2NA
4 - Clot	Ningú	2NA
5 - Somni Mare	Ningú	2NA
6 - Somni Pare	Ningú	2NA
7 - Nit	Ningú	2NA
8 - Dubte	Blanc que està amb el pare	3NA
9 - Baralla	Blanc que se'n va	3NA

Identificacions	Número
- PN	4
- Ningú	6
- Blanc	4
- Bebè	1
- Cabra	1
- Esquirol	1

□ Làmines edípiques

Làmines 3A. Representen el principi del plaer. No tenen cap prohibició.

- **PARTENÇA**, tema fidel d'independència.
«No sé perquè m'agrada, però és xula.»
Identificació -PN

Làmines 3NA. Representen les tendències censurades per la defensa del JO; provoquen angoixa i són tendències reprimides.

- PETONS**, tema fidel edípic.
«No sé per què no m'agrada.»
Id. -Blanc que mira.

-**MAMADA I**, tema fidel d'oralitat feliç o frustrada en la relació dual amb la mare (fase oral passiva).

«No li veig la gràcia.»

Id. -Ningú.

-**DUBTE**, tema fidel d'exclusió, evasió, ambivalència.

«No m'agrada perquè veu que no li deixen lloc per beure.»

Id. -Blanc que està amb el pare.

-**BARALLA**, tema fidel d'agressivitat envers els germans (fase oral sàdica).

«No m'agrada perquè s'estan barallant.»

Id. -La nena (Blanc 2 que se'n va).

- **QÜESTIONARI FINAL**

Test de l'Edat d'Or

Davant la pregunta: «A quina edat creus que la gent és més feliç?», la noia respon que *«als 14 o 18 anys, perquè, a part que pots fer altres coses, et deixen sortir, pots pujar a atraccions fortes i ets més independent.»*

Tema de la Taca Negra

Davant la pregunta: «Què en pensa, PN, de la seva pota negra?», la noia respon que *«és lletja, perquè els seus germans no ho tenen.»*

Tercer desig de la fada: *Que li desaparegui la taca.*

- **DIBUIX DE LA LÀMINA MÉS INTERESSANT**

CABRA: *«La cabra li dona llet, al PN, perquè té molta set, i com no sap on està la seva mare, no pot beure llet seva.»*

- Dades del PN codificades**

Taula 4.11 Codificació per a l'estudi del complex d'Èdip 1 - Subjecte 4

CATEGORIA 1	EDIP ELABORAT (EE)
1. INDICADOR: Història	
1.1 Donar un tema edípic per a la història:	Si ☐ No ☒
2. INDICADOR: Tractament de les làmines edípiques	
2.1 Classificar com de 3A les làmines edípiques amb tema edípic franc: PETONS ☐ NIT ☐ SOMNI MARE ☐ SOMNI PARE ☐ ARBRE ☐ COLLIBÈ ☐ CAP LAMINA CLASIFICADA ☒	
2.2 Identificar-se amb el progenitor del mateix sexe en els temes edípics: PETONS ☐ NIT ☐ SOMNI MARE ☐ SOMNI PARE ☐ ARBRE ☐ COLLIBÈ ☐ ABSÈNCIA D'IDENTIFICACIONS ☒	
2.3 Escollir en primer lloc, per fer la història, una làmina edípica i donar un tema edípic: Si ☐ No ☒	
2.4 Escollir làmines edípiques, per fer la història, i donar-hi temes edípics francs: PETONS ☐ NIT ☐ SOMNI MARE ☐ SOMNI PARE ☐ ARBRE ☐ COLLIBÈ ☐ CAP LÀMINA ESCOLLIDA ☒	
2.5 Descriure-hi el tema edípic franc : PETONS ☐ NIT ☐ SOMNI MARE ☐ SOMNI PARE ☐ ARBRE ☐ COLLIBÈ ☐ CAP DESCRIPCIÓ ☒	
3. INDICADOR: Temes de dependència/independència	
3.1 Classificar com de 3A la làmina PARTENÇA, amb tema d'independència : Si ☒ No ☐	
3.2 Escollir PARTENÇA en primer lloc, per fer la història, i donar-hi un tema d'independència: Si ☐ No ☒	
4. INDICADOR: Dibuix làmina més interessant	
4.1 Dibuixar una làmina de tema edípic: Si ☐ No ☒	
4.2 Fer un dibuix de tema edípic en el somni de PN: Si ☐ No ☒	

Taula 4.12 Codificació per a l'estudi del complex d'Èdip 2 - Subjecte 4

CATEGORIA 2	NO-ELABORACIÓ DE L'ÈDIP (NEE)
-------------	-------------------------------

1. INDICADOR: Frontispici

1.1 Atribuir als porquets blancs (B1 i B2) el rol d'amics o cosins de PN, quedant així PN com a fill únic: Si No

2. INDICADOR: Història

2.1 Ésser les làmines orals, de naixement o anals les més investides: Si No

2.2 Donar un tema d'oralitat, regressió o analitat per a la història: Si No

3. INDICADOR: Làmines edípiques

3.1 Ésser làmines 3NA (representant les tendències més reprimides i censurades pel jo)
 PETONS NIT SOMNI MARE SOMNI PARE ARBRE COLLIBÉ

3.2 Segons el tema que se li doni a les làmines edípiques:

3.2.14 Absència de tema SOMNI MARE, SOMNI PARE: 3.2.10 Tema edípic escotomitjat NIT

4. INDICADOR: Temes de culpabilitat

4.1 Identificació amb el protagonista (PN castigat) en les làmines:

OCA CLOT CARRO

4.2 Escollir les làmines punitives per formar part de la història:

OCA CLOT CARRO

5. INDICADOR: Temes agressius

5.1 Classificar com de 3NA les làmines que expressen agressivitat:

BARALLA MENJADORA PORQUERIES

5.2 Escotomitjació de l'acció en les làmines que expressen agressivitat:

BARALLA MENJADORA PORQUERIES

5.3 Identificar-se amb l'agressor en les làmines:

OCA

6. INDICADOR: Temes d'exclusió

6.1 Classificar com de 3NA les làmines que expressen exclusió:

DUBTE CLOT

7. INDICADOR: Temes de rivalitat

7.1 Classificar com de 3NA les làmines que mostren rivalitat:

GARRINADA MAMADA II

7.2 Escotomitjació de l'acció en les làmines que mostren rivalitat:

GARRINADA MAMADA II

8. INDICADOR: Temes de regressió

8.1 Frontispici: Adjudicar una edat clarament regressiva a PN: Si No

8.2 Test de l'Edat d'Or: Davant la pregunta: «A quina edat creus que la gent és més feliç?», respondre amb una edat clarament regressiva. Si No

8.3 Identificacions regressives: Identificar-se amb el porquet *bebè*: Si No

9. INDICADOR: Temes de dependència/independència

9.1 Classificar com de NA la làmina de tema d'independència PARTENÇA: Si No

9.2 Reconvertir-la en un tema de dependència: Si No

4.2.3 Valoració i interpretació de les dades del test

En el FRONTISPICI la Marta dona una estructura familiar completa, pares i tres fills. A PN se li adjudica un sexe masculí que no correspon amb el de la nena -inversió de sexe- i una edat amb molt regressiva, ella té dotze anys i diu que PN en té tres.

Comentarem en segon lloc les identificacions que s'han realitzat en el test.

La Marta només fa quatre identificacions amb PN i 6 amb Ningú, cosa que ens indica que culpabilitza la majoria de les tendències representades i que existeix un tema dominant d'ansietat.

Troblem que en les dues categories de la codificació tenen presència d'indicadors que cal analitzar.

Quant a la categoria de l'Èdip elaborat observem que malgrat que hi ha presència de làmines edípiques en la història - SOMNI MARE i SOMNI PARE -es reconverteixen en temes edípics depressius a Preferències i Identificacions (P-I), configurant el que Corman anomena un tema original. Tant SOMNI MARE com SOMNI PARE són làmines Agradables (A) en un alt percentatge -70% i 60%, respectivament-, i en canvi, en aquest cas, els progenitors no són figures parentals investides de l'amor objectal i/o com a ideal del JO, sinó que, ans al contrari, demostren el seu rebuig afectiu cap al fill, tal com ho projecta en les següents làmines:

A SOMNI MARE, la Marta verbalitza que *«està somiant que la seva mare no l'estima.»*
A SOMNI PARE, *«somnia que no hi és el seu pare i que està molt trist»*, i per últim, a NIT expressa que *«PN està preocupat perquè creu que el pare i la mare no l'estimen perquè té una taca.»*

Comprovem d'aquesta manera que el 80% de les làmines edípiques del test són làmines NA. Per tant, són tendències reprimides que provoquen molta angoixa pel dolor que comporten i que la noia viu amb molta culpabilitat. Podríem dir que el vincle amb l'objecte és persecutori i que la seva presència pot considerar-se un indicador propi del dol patològic. (Ballús i Viel, 2007)

No trobem tampoc cap identificació amb el progenitor del mateix sexe en tot el protocol.

Quant a la categoria de No elaboració de l'Èdip, destacariem els següents indicadors:

Les làmines de temes punitius prenen una especial rellevància -CARRO és la més investida-, i juntament amb CLOT són escollides per fer la història. També s'hi manifesten els sentiments de culpabilitat -la Taca Negra- i la necessitat d'ésser castigat.

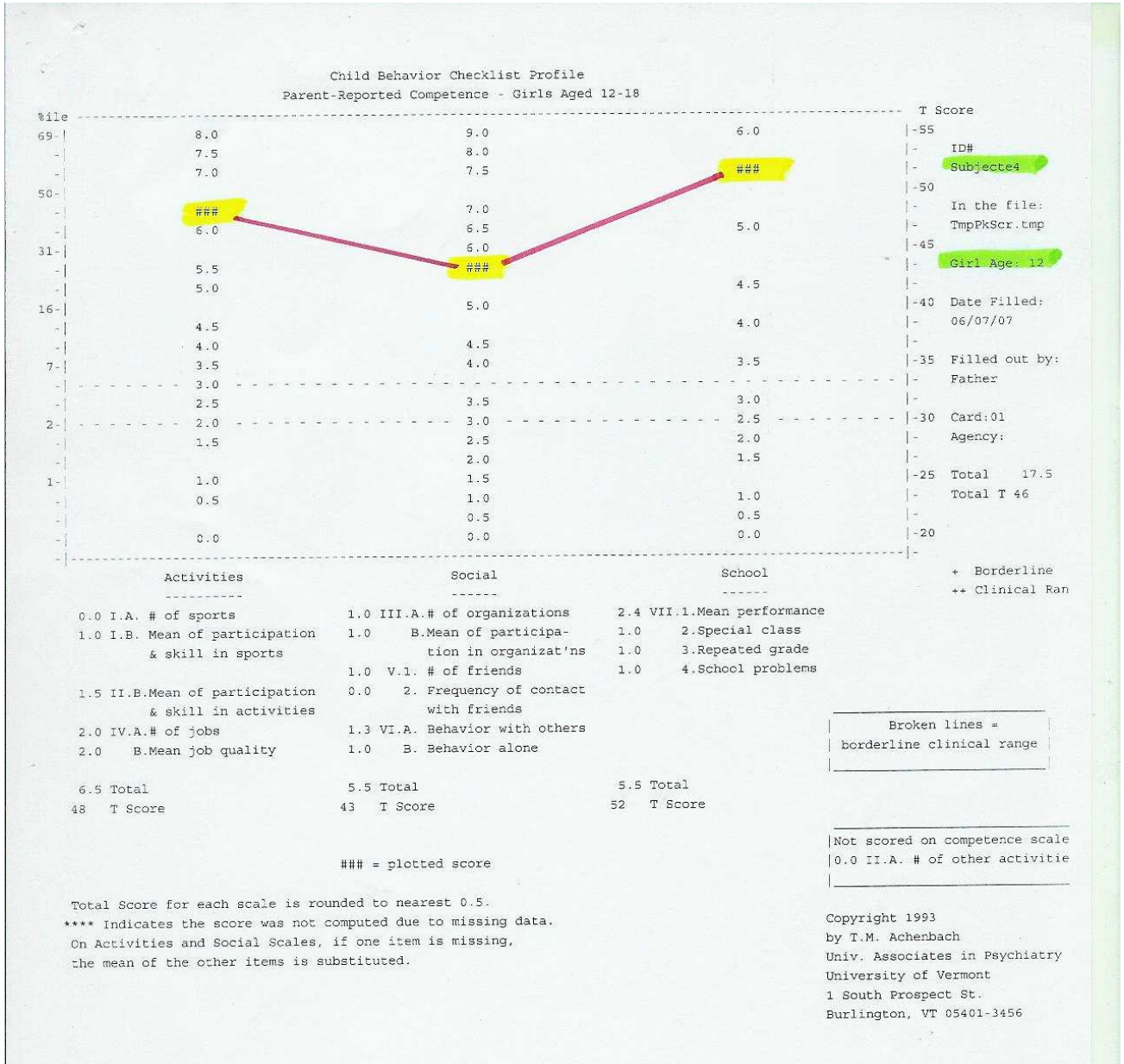
Al llarg de tot el protocol, la Marta utilitza l'aïllament com a mecanisme de defensa, produint-se una ruptura entre l'element intel·lectual i afectiu en moltes de les làmines -PETONS, MAMADA I, PARTENÇA-.

També hi ha presència d'elements regressius.

Totes aquestes dades evidencien la incapacitat per a estructurar l'Èdip -que també és manifesta en tot el protocol- juntament amb la presència d'un tema dominant d'ansietat.

4.3 CBLC, Achenbach T., 1991 (Questionari infantil de comportament 4/18)

Figura 4.7 CBLC Perfil de nenes – Escala de Competències Resultats subjecte 4

En l'escala de competències, la Marta obté unes puntuacions que es troben dins els paràmetres de la normalitat [T: 46]. Hi destaca la puntuació alta (T: 52) de les competències escolars.

Internalizing		CSCL Profile - Girls 12-18						Externalizing		T Score
17	17	27	15	13	21	25	39	37	ID# Subjecte4	
16	16	26	14	12	20	24	35	34	IN:TmpPkScr.tmp	
15	15	25	14	12	19	23	35	34	95 Girl AGE: 12	
14	14	24	12	9	16	22	34	31	DATE FILLED:	
13	13	23	11	8	15	20	34	30	06/07/07	
12	12	22	11	8	14	19	33	29	90 BY: Father	
11	11	21	10	7	13	18	32	27	CARDS 02.03	
10	10	20	10	7	12	17	31	27	AGENCY	
9	9	19	9	5	11	16	30	27	85	
8	8	18	9	5	10	15	29	27	# ITEMS 9	
7	7	17	9	5	9	14	28	27	TOIScore 9	
6	6	16	9	5	8	13	27	27	TOT T 42	
5	5	15	9	5	7	12	26	27	INTERNAL 0	
4	4	14	9	5	6	11	25	27	INT T 31	
3	3	13	9	5	5	10	24	27	EXTERNAL 6	
2	2	12	9	5	4	9	23	27	EXT T 51	
1	1	11	9	5	3	8	22	27	++ Clinical	
0	0	10	9	5	2	7	21	27	+ Borderline	
98	98	9	9	5	1	6	20	27	65 OTHER PROBS	
93	93	8	9	5	0	5	19	27	0 5. ActOppSex	
84	84	7	9	5	0	4	18	27	0 6. BM Out	
69	69	6	9	5	0	3	17	27	60 15. CruelAnim	
50	50	5	9	5	0	2	16	27	0 18. HarmSelf	
		4	9	5	0	1	15	27	0 24. NotEat	
		3	9	5	0	0	14	27	55 28. EatNonFoo	
		2	9	5	0	0	13	27	0 29. Fears	
		1	9	5	0	0	12	27	0 30. FearSchoo	
		0	9	5	0	0	11	27	50 36. Accidents	
			9	5	0	0	10	27	0 44. BiteNail	
			9	5	0	0	9	27	0 47. Nightmare	
			9	5	0	0	8	27	0 49. Constipat	
			9	5	0	0	7	27	0 53. Overeat	
			9	5	0	0	6	27	0 56. OtherPhy	
			9	5	0	0	5	27	0 58. PickSkin	
			9	5	0	0	4	27	0 59. SexPrtsP	
			9	5	0	0	3	27	0 60. SexPrtsM	
			9	5	0	0	2	27	0 73. SexProbs	
			9	5	0	0	1	27	0 76. SleepLess	
			9	5	0	0	0	27	0 79. SpeechPro	
			9	5	0	0	0	27	0 83. StoresUp	
			9	5	0	0	0	27	0 91. TalkSuici	
			9	5	0	0	0	27	0 92. SleepWalk	
			9	5	0	0	0	27	0 98. ThumbSuck	
			9	5	0	0	0	27	0 99. TooNeat	
			9	5	0	0	0	27	0 100. SleepPro	
			9	5	0	0	0	27	0 107. WetsSelf	
			9	5	0	0	0	27	0 108. WetsBed	
			9	5	0	0	0	27	0 109. Whining	
			9	5	0	0	0	27	0 110. WshOpSex	
			9	5	0	0	0	27	0 113. OtherPro	
			9	5	0	0	0	27	53 T SCORE	
			9	5	0	0	0	27	38 CLIN T	

En l'escala de problemes de conducta, la Internalització (T:31) i l'Externalització (T:51) es troben dins la normalitat. El perfil que s'obté és pràcticament en "línia recta".

En el perfil de problemes de conducta comentarem aquelles puntuacions que, dins la normalitat, són més altes, amb les seves valoracions en funció de la freqüència d'aparició (0: mai; 1: algunes vegades; 2: molt sovint) per tal de realitzar una anàlisi més qualitativa de les dades:

- Escala d'Internalització: [T: 31, puntuació normal]

- Escala d'Externalització: [T: 51, puntuació normal]
  - *Agressivitat*: [T: 53, puntuació normal]
    - 3. Discuteix molt (1)
    - 19. Reclama atenció (1)
    - 27. Se sent gelosa (1)
    - 37. Es baralla (1)
    - 86. Irritable/tossuda (1)
    - 93. Parla massa (1)

- Problemes d'Atenció: [T:51, puntuació normal]
  - 13. Està als núvols (1)
  - 17. Somia desperta

- Altres problemes:
  - 77. Dorm més que la majoria de nens de la seva edat (1)

Observem que la Marta obté unes puntuacions que globalment la situen dins el rang de la normalitat en les diferents escales. Cal destacar -en l'escala de competències- l'alta puntuació de les competències escolars.

4.4 Síntesi interpretativa del cas

De fet, la Marta ens presenta una història de privació afectiva i exclusió que és viscuda com un càstig. Reflecteix la frustració i/o carència de les primeres relacions amb la mare. Ens presenta un PN sol, amb absència de progenitors que l'alimentin i el cuidin. Tan sols la presència de Cabra permet entreveure signes d'oralitat gratificant.

Observem que la Marta va ser adoptada de ben petita -nou mesos- i no va patir cap institucionalització, però ha viscut l'adopció d'una manera molt culpabilitzada i com una mena de càstig.

Veiem també que, just en aquest primer any, en què les teories de l'afecció remarquen la importància de l'estabilitat de les figures de referència per tal d'establir un vincle de pares-fill segur, és quan la Marta va ser adoptada.

Podríem dir, tal com hem comentat anteriorment, que el vincle amb l'objecte és persecutori, i això pot ser suggeridor d'un dol patològic.

Contràriament, en el CBLC no hi ha presència de cap simptomatologia que externalitzi aquestes vivències, fet que ens assenyala que la Marta, malgrat aquests sentiments, ha estat capaç d'aconseguir un nivell d'adaptació plenament normal.

Sembla que la Marta, tal com assenyala Quinodoz (1999), no ha pogut reunificar les dues imatges de parelles parentals, la qual cosa permet la integració dels afectes i tenir un sentiment cohesionat d'un mateix.

Per acabar afegiríem, de l'anamnesi, que la mare adoptiva manifesta que, per a la noia, el tema de l'adopció sempre ha suposat un problema: als tres anys tenia molta necessitat de parlar-ne, i als sis anys era un drama, perquè ella sí que tenia germans, i mare i pare.

Subjecte 5: Blanca

5.1 Entrevista pares (entrevista mare)

1. DADES PERSONALS

Data naixement: 18/03/1996

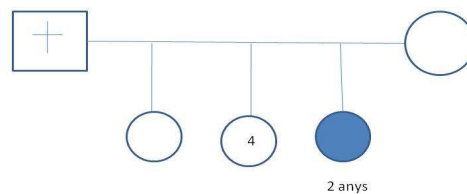
País: Nepal Ciutat: DANJADI

Edat d'adopció: 3 anys i 5 mesos Curs escolar: 4t Primària (escola privada)

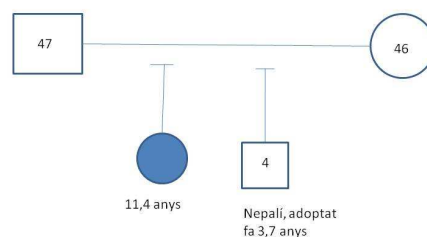
Activitat laboral pares: pare, professor universitat; mare, logopeda

1. GENOGRAMA

2.1 Genograma família biològica

2.2 Genograma actual

3. Quin va ésser *el motiu* que els va portar a fer una adopció?

No podien tenir fills. Van provar la inseminació un cop i no va funcionar.

Tenien contacte amb gent que havia adoptat i no els va costar gens decidir-se.

4. Per què varen adoptar un nen/a de nacionalitat nepalesa?

El país els agradava. La gent (viatge de nuvis i amics que tenien un nen adoptat).

5. Quines *expectatives* tenien?

«Expectatives, no sé... Tenia por de la salut de la nena, perquè tenia tres anys i mig, de si s'adaptaria o no... És molt diferent d'un fill biològic. No penses en si se t'assemblarà... El que pesa més és la il·lusió i les pors.»

6. Consideren que s'han satisfet?

«Sí, hi tant! Hi ha coses inimaginables... En cap moment no penses que són adoptats, són la Blanca i en Carles.»

7. Quin temps d'espera varen tenir, per a adoptar la seva filla, i com el van viure?

Eren els inicis de l'ECAI, i en set o vuit mesos ens van avisar; no ens ho esperàvem!»

Varen estar quinze dies al Nepal.

8. Com varen acceptar els seus familiars i amics el seu projecte d'adoptar?

«Al principi, factor sorpresa, però sempre hem tingut el suport de la família i dels amics.»

9. Com va ésser el moment de la primera trobada?

«Moment molt desitjat i temut. No era un bebè, tenia tres anys i mig! Jo estava tan nerviosa...» El marit li deia: és preciosa! La nena menjava, i després van jugar amb ella. «Jo estava molt preocupada per contenir-me. En arribar a l'habitació, vaig estar mitja hora plorant.

Els dies següents hi anaven una estona al matí i a la tarda. Els últims dies els deixaven que se l'emportessin fora de l'orfenat.

10. ANTECEDENTS DE RELACIÓ AFECTIVA

10.1 Què en saben, de la *història* de la seva, filla abans d'èsser adoptada?

Són tres germanes. El pare és mort i la mare vivia.

«Quan nosaltres hi vam arribar feia un mes que havien adoptat la germana que tenia dos anys més que ella (li va fer de mare). Al cap del temps va verbalitzar: *Jo buscava la Lídia i no la trobava*. La germana viu a Sant Cugat i es veuen regularment.»

10.2 Temps de convivència amb la família d'origen?

Dos anys, aproximadament.

10.3 Itinerari d'institucionalització: (*sempre ella i la germana, juntes*)

- nre. de centres d'acollida: 2
- temps d'internament: - Danjadi (9 mesos)
- Balmandir (1 any)
- canvis de cuidadors: Si No
- tipus de centres: públics
- contactes amb la família biològica durant l'internament: Si No
- acolliments anteriors fracassats: Si No

A Balmandir, l'orfenat de Katmandú, on ella era de les petites, havien organitzat com un parvulari de 9h a 14h que estava molt bé.

11. Condicions físiques:

- malnutrició: Si No
- negligència: Si No
- maltracta. físic: Si No
- abusos: Si No
- mendicitat: Si No ?

D'alimentació força bé, però li faltaven quilos.

Higiene, desastrosa, però millor que els nens del carrer.

En l'analítica li van sortir moltes infeccions.

12. Va tenir dificultats per a *adaptar-se* al nou entorn familiar? De quin tipus?

«Vàrem arribar el setembre i va començar el cole el novembre, a P3. Ara no ho faria, ara estaria un any amb ella i no la portaria a l'escola.»

«Primer es feia amb tothom; quan va començar feia moltes marranades, també per l'edat... Quan ja fa un any, pots dir: Te'n recordes de... És molt afectuosa.»

13. Com han tractat el tema de l'adopció, amb la seva filla? Com va reaccionar?

Tenen el vídeo de quan la van anar a adoptar, i li agrada molt veure'l.

Quan van adoptar el germà van tornar al Nepal i van recordar el seu procés d'adopció. Va voler anar al seu orfenat i reproduir accions que feia en el vídeo, com pujar unes escales... El seu osset de peluix es diu Balmandir.

14. Pors pares/possibilitat de viatjar al Nepal?

«Li agraden les coses del Nepal: música, llibres... El Nepal és present sempre, a casa (decoració).»

No demana mai per la mare.

15. ASPECTES EVOLUTIUS

15.1 Alimentació: (problemes)

Es va adaptar de seguida al menjar. Hala moltíssim.

15.2 Dentició:

Normal.

15.3 Control d'esfínters:

Quan va començar? (edat): Mai no l'ha tingut.

Dificultats: Pateix enuresi nocturna; el metge diu d'esperar al canvi.

15.4 Desenvolupament motriu:

Aguantar el cap, asseure's, gatejar, caminar. Dificultats.

Fantàstica.

15.5 Llenguatge:

Primeres paraules/frases. Dificultats.

- Als dos anys, a Danjadi parlaven una llengua.
- Als tres anys, a Katmandú, parlaven la llengua “neuer”.
- Als tres anys i mig, català. Va aprendre’n com els nens petits, però més de pressa.

15.6 Son:

Lloc, companyia/malsons/terrors. Dificultats.

Una època de malsons, als vuit o nou anys.

15.7 Canvis hormonal:

A quina edat? No, però està a punt.

Com ho ha viscut? ---

15.8 Jocs:

Quins prefereix?: Li agrada molt disfressar-se. Manualitats, ara.

Actitud general davant del joc: Normal.

15.9 Relacions afectives:

Té dificultats a establir vincles? No.

Expressa les emocions?: Li costa molt.

És molt afectuós/osa amb gent desconeguda? Al principi d’èsser adoptada era espectacular; li van haver d’explicar qui era amic i qui no, donar-li pautes de comportament.

Rebuig afectiu/ exigeix afecte/xantatge emocional pares: Es afectuosa i demana afecte. Ella és bastant selectiva. Va repetir a 2n de primària.

15.10 Conductes pertorbadores:

Mentides, agressions, rebequeries, hiperactivitat. Resposta familiar.

No. És més aviat de callar. És molt noble.

15.11 Hàbits d’autonomia:

Vestir-se, menjar, banyar-se, fer encàrrecs.

Bé.

15.12 Malalties/hospitalització:

Quines? Hospitalització: Quant temps?:

No; súper sana.

15.13 Escolarització:

Inici: P3.

Canvis escolars: No.

Motius: --

Adaptació: Molt bé.

Té dificultats d'aprenentatge:

*Aprèn i desaprèn. Li costa automatitzar. Li han diagnosticat **dislèxia**.*

L'han vista diferents especialistes:

1. Sant Joan de Deu: Hiperactiva. Diagnostiquen **TDH**.
2. Un psicòleg.
3. Psiquiatra: Els deriva a la Josefina Estílez, que li diagnostica **dislèxia**.

15.14 Activitats extraescolars:

Quines?: Gimnàstica i Josefina Estílez (cuida molt l'autoestima dels nens), dos cops per setmana.

Tenen pactat, amb els altres pares de l'escola, que el divendres van a jugar a casa dels altres nens.

15.15 Assisteix a l'entrevista:

Mare.

5.2 Test projectiu Pota Negra (PN) (vegeu Annex 9)

5.2.1 Dades personals rellevants

Subjecte 5: Blanca

Edat cronològica: 11 anys i 4 mesos (18/03/1996)

Edat d'adopció: 3 anys i 5 mesos

Motiu d'abandó: Són tres germanes, el pare és mort i la mare vivia.

Va estar fins als dos anys, aproximadament, amb la família biològica. Després, ella i la germana varen estar en dos centres d'acollida -nou mesos en l'un i un any en l'altre.

Quan els pares hi van arribar, feia un mes que havien adoptat la germana que tenia dos anys més que ella -i que li havia fet de mare-. Al cap del temps, la nena va ésser capaç de verbalitzar: *Jo buscava la meva germana i no la trobava*. A la germana la va adoptar una família també catalana, i es veuen regularment.

Institucionalització: Un any i nou mesos, en dos centres diferents.

La mare adoptiva comenta que la nena no demana mai per la mare biològica.

5.2.2 Anàlisi del protocol

Actitud davant la prova: Em demana si em pot fer una pregunta. Vol saber per què faig l'estudi i per què amb nens/famílies del Nepal.

És mostra força insegura, al llarg de tot el test. S'ho pensa molt abans d'explicar les làmines, té por de no fer-ho bé. Em deia: *«M'has entès?... espera, que em penso la frase.»*

Quan ha de dibuixar la làmina més interessant vol canviar-la perquè diu que no sap dibuixar el PN mamant. L'animo a fer-ho i finalment l'hi dibuixa. A l'hora d'escriure què ha dibuixat em demana: *«Què passa, si hi ha faltes?»*

- **FRONTISPICI**

Dóna una estructura familiar completa, pares i un fill únic.

El fill és PN, a qui atribueix el sexe masculí i una edat de tres o quatre anys. Els altres dos porquets son amigues. B1 és noia de tres anys i B2 és noia de quatre.

En la família adoptiva ella és la gran i té una germà de quatre anys -el van adoptar quan ella en tenia vuit, i també és del Nepal.

És produeix una inversió de sexe a PN i regressió en l'edat -tres anys.

- **HISTÒRIA – GUIÓ PANORÀMIC**

PARTENÇA (NA2 - Ningú)

Es van enfadar, el PN i les dos amigues, i una de les amigues va voler marxar,

ARBRE (A5 - Esquirol)

i pel camí es va trobar un altre porc més gran i que volia agafar pomes d'un arbre i ell el va voler ajudar.

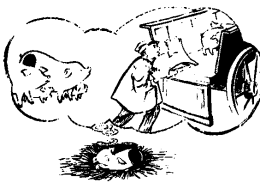
COLLIBÈ (NA8 - Ningú)

El PN va voler anar amb el pare i li van dir que havia marxat la seva amiga i van estar una estona buscant-la i es van cansar i va pujar damunt la mare, ai no!

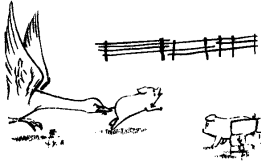
DUBTE (A4 - Blanc femella)

Van tornar a la granja perquè estaven cansats i no l'havien trobat.

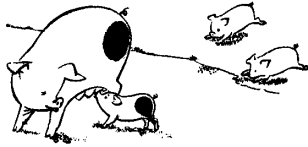
CARRO (NA1 - Ningú)

I el PN va tenir un somni que podia ser que l'haguessin segrestat,

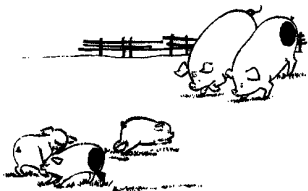
OCA (NA3 - Ningú)

i l'amiga s'havia pensat de tornar i que potser fessin les paus, i quan tornava passava allà una oca i la va començar a picar i a mossegar la cua i l'altra amiga la va veure però no sabia com ajudar-la.

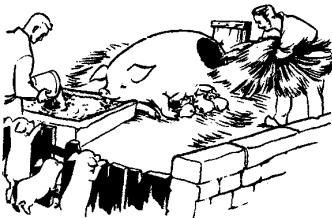
MAMADA II (A3 - Blanc)

Les dues amigues estaven corrent per trobar el seu amic PN i jugar i el van trobar mamant.

BARALLA (NA4 - Ningú)

I quan va acabar de mamar van començar a jugar i a estirar-se les orelles i s'ho van passar molt bé mentre els pares estaven menjant l'herba.

GARRINADA (A2 - Una cria)

I la mare del PN va tenir tres cries i van ser molt feliços.

• PSICODINÀMICA DE LA HISTÒRIA

La Blanca tria nou làmines per fer la història.

Comença amb PARTENÇA: una de les amigues se'n va perquè s'ha enfadat amb PN. La causa probable és la situació privilegiada de PN com a fill únic. Segueix ARBRE amb canvi de protagonista: PN ajuda un altre porc més gran; no menciona el P. El tema de gratificació oral (agafen pomes) podria incrementar el conflicte amb les amigues. A COLL-I-BE PN demana al P que l'ajudi a trobar l'amiga, tot i que el lapsus "va pujar damunt la M" indica que les figures parentals no estan ben estructurades. A DUBTE dona un tema de retorn a la granja i, malgrat la presència de B1 i B2, Blanca diu que no han trobat a l'amiga perquè potser l'han segrestat

(CARRO). A continuació, OCA, l'amiga recupera el protagonisme de PARTENÇA, ja que vol tornar i fer les paus amb PN, però l'OCA agressiva ho dificulta. Les dues amigues, però, aconseguen trobar a PN que està mamant (MAMADA II). No ho accepten, ja que el van a treure d'allà ("per jugar" diuen) i una de les amigues es baralla amb PN; l'altra fuig mentre els pares mengen (BARALLA) (NA4, l=el B que marxa). Finalment, la reivindicació oral i afectiva de les amigues (excloses a FRONTISPICI) es satisfà a GARRINADA (A2, Id.una cria). En definitiva el que reclamen B1/B2 és de tenir una Mare com té PN.

El tema dominant és d'exclusió i de pèrdua

Làmina més investida:

La làmina més investida és PARTENÇA que expressa un tema de pèrdua.

- **PREFERÈNCIES / IDENTIFICACIONS**

Taula 4.13

Preferències i Identificacions, Subjecte 5

Làmines Agradables	Identificació	Categorització
1 - Petons	Mare	1A
2 - Garrinada	Bebè	2A
3 - Mamada II	Blanc	2A
4 - Dubte	Blanc	1A
5 - Arbre	Esquirol	2A
6 - Mamada I	PN	1A

Làmines No Agradables	Identificació	Categorització
1 - Carro	Ningú	2NA
2 - Partença	Ningú	2NA
3 - Oca	Blanc femella que mira	2NA
4 - Baralla	Blanc que marxar	2NA
5 - Porqueries	Blanc femella que mira	3NA
6 - Menjadora	Blanc que dorm	3NA
7 - Coll i bé	Ningú	2NA
8 - Cabra	Ningú	3NA
9 - Clot	Ningú	3NA
10- Nit	Ningú	3NA
11- Somni Mare	Ningú	3NA
12- Somni Pare	Ningú	3NA

Identificacions	Número
- PN	1
- Ningú	8
- Blanc	6
- Mare	1
- Bebè	1
- Esquirol	1

 Làmines edípiques

Làmines 3A. Representen el principi del plaer. No tenen cap prohibició.

No hi ha cap làmina que categoritzada com de 3A, i per tant cap làmina que, obertament, impliqui cap prohibició.

Làmines 3NA. Representen les tendències censurades per la defensa del JO; provoquen ansietat i són tendències reprimides.

- **PORQUERIES**, tema fidel d'agressivitat envers els pares (fase anal).

«No m'agrada perquè quan estan jugant, trobo bé que juguin, però no embrutant els altres.» (El gran és mascle.)

Identificació: -Blanc, femella que mira.

- **MENJADORA**, tema fidel d'agressivitat envers els pares (fase anal).

«No m'agrada perquè quan fan pipi al menjar, perquè no es fa pipi damunt del menjar.»

Identificació: -Blanc que dorm.

- **CABRA**, tema fidel de mare substituïda o adoptiva (fase oral passiva)

«No m'agrada perquè trobo que un porc no pot mamar llet d'una cabra, hauria de mamar de la seva mare, no d'una altra persona.»

Identificació: -Ningú.

- **CLOT**, tema fidel de soledat, d'exclusió, de càstig.

«No m'agrada perquè el PN s'ha posat en un lloc com quan els nens petits tenen curiositat i els passa alguna cosa.»

Identificació: -Ningú.

- **NIT**, tema fidel edípic amb *voyeurisme* de l'habitació dels pares.

«No m'agrada perquè quan et diuen que has de dormir i no tens ganes et quedes dreta mirant els pares.»

Identificació: -Ningú.

- **SOMNI PARE**, tema fidel edípic d'ideal del JO o d'amor objectal.

«No m'agrada perquè està bé que pensis en els teus pares, però si estàs a casa amb ells ja els pots veure demà, però si estàs fora tens ganes de veure'ls i penses en ells.»

Id - Ningú

- **SOMNI MARE**, tema fidel edípic d'ideal del JO o d'amor objectal.

«No m'agrada perquè està bé que pensis en els teus pares, però si estàs a casa amb ells ja els pots veure demà, però si estàs fora tens ganes de veure'ls i penses en ells.»

Identificació: -Ningú.

• **QÜESTIONARI FINAL**

Test de l'Edat d'Or

Davant la pregunta: «A quina edat creus que la gent és més feliç?», la nena respon «*quan ets jove, divuit anys, perquè et diverteixes quan vas amb ells, i també quan ets pare, perquè ets feliç de tenir un fill o d'adoptar-ne.*»

Tema de la Taca Negra

Davant de la pregunta: «Què en pensa PN de la seva pota negra?», la nena respon que «*sap que és diferent dels altres perquè té una pota negra, però no li importa, perquè ell és normal i la mare també té la taca.*»

Primer desig de la fada, que tothom sigui molt feliç.

- **DIBUIX DE LA LÀMINA MÉS INTERESSANT**

MAMADA II: «El PN està mamant i les seves amigues el van a buscar, el PN, per jugar.»

- **Dades del PN codificades**

Taula 4.14 Codificació per a l'estudi del complex d'Èdip 1 - Subjecte 5

CATEGORIA 1	EDIP ELABORAT (EE)
1. INDICADOR: Història	
1.1 Donar un tema edípic per a la història:	Si ☐ No ☒
2. INDICADOR: Tractament de les làmines edípiques	
2.1 Classificar com de 3A les làmines edípiques amb tema edípic franc: PETONS ☐ NIT ☐ SOMNI MARE ☐ SOMNI PARE ☐ ARBRE ☐ COLLIBÈ ☐ CAP LÀMINA CLASIFICADA ☒	
2.2 Identificar-se amb el progenitor del mateix sexe en els temes edípics: PETONS ☐ NIT ☒ SOMNI MARE ☐ SOMNI PARE ☐ ARBRE ☐ COLLIBÈ ☐ ABSÈNCIA D'IDENTIFICACIONS ☐	
2.3 Escollir en primer lloc, per fer la història, una làmina edípica i donar un tema edípic: Si ☐ No ☒	
2.4 Escollir làmines edípiques, per fer la història, i donar-hi temes edípics francs: PETONS ☐ NIT ☐ SOMNI MARE ☐ SOMNI PARE ☐ ARBRE ☐ COLLIBÈ ☐ CAP LÀMINA ESCOLLIDA ☒	
2.5 Descriure-hi el tema edípic franc : PETONS ☐ NIT ☐ SOMNI MARE ☐ SOMNI PARE ☐ ARBRE ☐ COLLIBÈ ☐ CAP DESCRIPCIÓ ☒	
3. INDICADOR: Temes de dependència/independència	
3.1 Classificar com de 3A la làmina PARTENÇA, amb tema d'independència : Si ☐ No ☒	
3.2 Escollir PARTENÇA, en primer lloc, per fer la història i donar-hi un tema d'independència: Si ☐ No ☒	
4. INDICADOR: Dibuix làmina més interessant	
4.1 Dibuixar una làmina de tema edípic: Si ☐ No ☒	
4.2 Fer un dibuix de tema edípic en el somni de PN: Si ☐ No ☒	

Taula 4.15 Codificació per a l'estudi del complex d'Èdip 2 - Subjecte 5

CATEGORIA 2	NO-ELABORACIÓ DE L'ÈDIP (NEE)
-------------	-------------------------------

1. INDICADOR: Frontispici

1.1 Atribuir als porquets blancs (B1 i B2) el rol d'amics o cosins de PN, quedant així PN com a fill únic: Si No

2. INDICADOR: Història

2.1 Ésser les làmines orals, de naixement o anals les més investides: Si No
 2.2 Donar un tema d'oralitat, regressió o analitat per a la història: Si No

3. INDICADOR: Làmines edípiques

3.1. Ésser làmines 3NA (representant les tendències més reprimides i censurades pel jo)
 PETONS NIT SOMNI MARE SOMNI PARE ARBRE COLLIBÈ

3.2. Segons el tema que es doni a les làmines edípiques:

3.2.1 T.Desplaçat ARBRE; 3.2.7 T.Culpabilitzat SOMNI MARE, SOMNI PARE

3.2.10 T.Escotomitzió del voyeur PETONS; 3.2.16 T.Depenent COLLIBÈ; 3.2.17 T.Escotomitziat NIT

4. INDICADOR: Temes de culpabilitat

4.1 Identificació amb el protagonista (PN castigat) en les làmines:
 OCA CLOT CARRO
 4.2 Escollir les làmines punitives per formar part de la història:
 OCA CLOT CARRO

5. INDICADOR: Temes agressius

5.1 Classificar com de 3NA les làmines que expressen agressivitat:
 BARALLA MENJADORA PORQUERIES
 5.2 Escotomitzió de l'acció en les làmines que expressen agressivitat:
 BARALLA MENJADORA PORQUERIES
 5.3 Identificar-se amb l'agressor en les làmines:
 OCA

6. INDICADOR: Temes d'exclusió

6.1 Classificar com de 3NA les làmines que expressen exclusió:
 DUBTE CLOT

7. INDICADOR: Temes de rivalitat

7.1 Classificar com de 3NA les làmines que mostren rivalitat:
 GARRINADA MAMADA II
 7.2 Escotomitzió de l'acció en les làmines que mostren rivalitat:
 GARRINADA MAMADA II

8. INDICADOR: Temes de regressió

8.1 Frontispici: Adjudicar una edat clarament regressiva a PN: Si No
 8.2 Test de l'Edat d'Or: Davant la pregunta: «A quina edat creus que la gent és més feliç?», respondre amb una edat clarament regressiva. Si No
 8.3 Identificacions regressives: Identificar-se amb el porquet bebè: Si No

9. INDICADOR: Temes de dependència/independència

9.1 Classificar com de NA la làmina de tema d'independència PARTENÇA: Si No
 9.2 Reconvertir-la en un tema de dependència: Si No

5.2.3 Valoració i interpretació de les dades del test

En el FRONTISPICI la Blanca no dona una estructura familiar completa, pares i fill únic. Els altre dos porquets són amigues de PN. A PN se li adjudica un sexe masculí que no correspon amb el de la nena -inversió de sexe- i una edat molt regressiva, ella té onze anys i quatre mesos i diu que PN en té tres o quatre.

En les identifikacions veiem que només assumeix una identificació amb PN -a Mamada I- i la resta són identifikacions amb Ningú -vuit- o bé identifikacions d'evasiva amb el porquet Blanc -sis -. Creiem que la Blanca s'identifica amb un dels porquets blancs. Però, el nombre tan elevat d'identifikacions amb Ningú ens mostra que el tema dominant és de forta ansietat.

En la categoria de l'Èdip elaborat no hi ha més que un indicador.

Aprofundint en la categorització, observem que malgrat que hi ha presència de làmines edípiques en la història -COLL-I-BÈ i ARBRE- pròpiament edípica, no ho és cap de les dues. La primera és de tema de dependència i en la segona expressa un tema edípic desplaçat.

Quant a la làmina més investida, PARTENÇA, el tema fidel es d'independència, però en aquest cas la subjecte la transforma en una làmina de tema de pèrdua -algú estimat que se'n va-.

Troblem només una identificació amb el progenitor del mateix sexe -en tot el protocol- a PETONS.

Pel que fa a la categoria de No elaboració de l'Èdip, podem destacar el desequilibri que hi ha entre les làmines 3A -no n'hi cap- i 3NA -que en trobem set-. És un fet inusual de rebuig a les làmines del test que ens evidencia una actitud molt defensiva que és present en tot el protocol.

Més de la meitat de les làmines edípiques són 3NA, amb temes edípics desplaçats -a ARBRE i COLLIBÈ- i culpabilitzats -a SOMNI MARE i SOMNI PARE-, en les quals expressa el següent: *«Està bé que pensis en els teus pares, però si estàs a casa amb ells ja els pots veure demà, però si estàs fora tens ganes de veure'ls i penses en ells.»* S'hi

entreveu una por a pensar en els pares, a recordar els pares, i aquí es produeix el conflicte, quins pares? Els biològics? Els adoptius?

Recordem de l'anamnesi el que ens comenta la mare adoptiva: la nena no demana mai per la mare biològica. Sembla que la Blanca, tal com ens diu Amorós (2004), viu l'adopció com un conflicte de lleialtats amb els seus pares d'origen.

Quant a les làmines que expressen agressivitat, veiem que hi ha un repressió total d'aquestes pulsions. No hi ha presència de signes d'agressivitat -BARALLA i MENJADORA són 3NA -per tant totalment censurades- i a BARALLA -2NA- hi trobem una atenuació de les connotacions agressives: «[...] *s'estan barallant, jugant, però no fent-se mal.*»

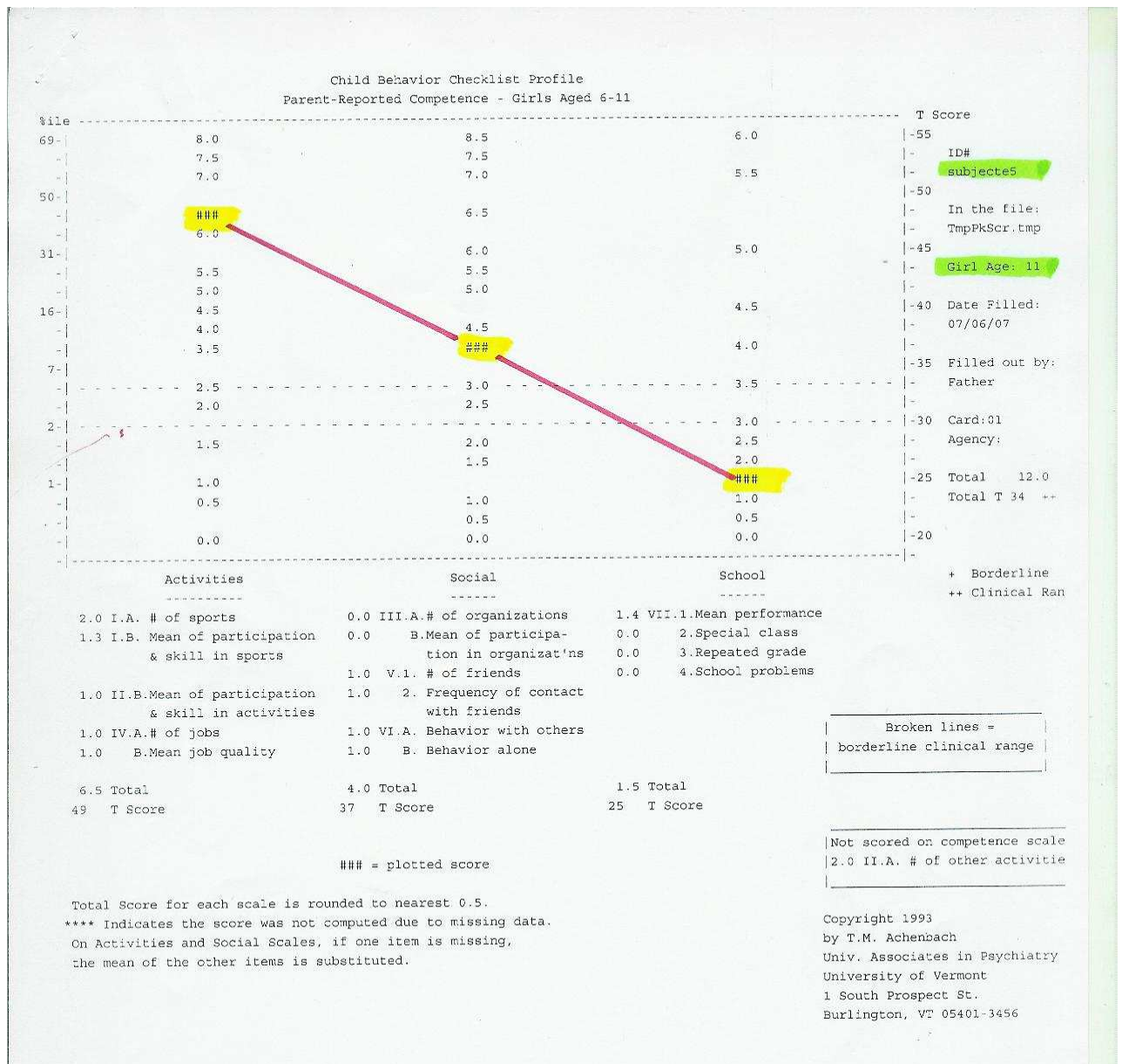
També hi ha presència d'indicadors de regressió i de censura en els temes d'exclusió -CLOT, 3NA- i de la mare substituïda o adoptiva a CABRA -també 3NA-, on verbalitza: «*trobo que un porc no pot mamar llet d'una cabra, hauria de mamar de la seva mare, no d'un altre persona.*»

La vivència de frustració i d'abandó de la mare biològica provoca certament un rebuig eloqüent en la làmina de CABRA.

Totes aquestes dades mostren la manca d'estructuració de l'Edip.

5.4 CBLC, Achenbach T., 1991 (Questionari infantil de comportament 4/18)

Figura 4.9 CBLC Perfil de nenes – Escala de Competències Resultats subjecte 5

En l'escala de competències, la Blanca obté unes puntuacions que es troben d'una manera molt ajustada -per un percentil- dins els paràmetres de la normalitat [T:34].

En l'escala de problemes de conducta, la Internalització (T:48) i l'Externalització (T:46) es troben dins la normalitat. El perfil que s'obté és pràcticament en "línia recta", amb una puntuació de T: 50 en totes les síndromes a excepció del primer, l'aïllament -obté una puntuació de T: 53- i dels problemes d'atenció T: 54, tots, però, dins la normalitat.

En el perfil de problemes de conducta comentarem aquelles puntuacions que, dins la normalitat, són més altes, amb les seves valoracions en funció de la freqüència d'aparició (0: mai; 1: algunes vegades; 2: molt sovint), per tal de realitzar una anàlisi més qualitativa de les dades:

- Escala de Competències: [T: 34, puntuació normal molt ajustada]
  - *Competències escolars*: [T: 25, puntuació clínica]

- Escala d'Internalització: [T: 48, puntuació normal]
  - *Aïllament*: [T: 53, puntuació normal]
    - 42. Li agrada estar sola (1)
    - 69. És reservada (1)

- Escala d'Externalització: [T: 46, puntuació normal]

- Problemes d'Atenció: [T: 54, puntuació normal]
  - 8. No es pot concentrar (1)
  - 41. És impulsiva (1)
  - 45. És nerviosa (1)

- Altres problemes:
  - 108. Es fa pipi al llit, té malsons (2)

Observem que la Blanca obté unes puntuacions que globalment la situen dins el rang de la normalitat en l'escala d'Internalització i d'Externalització, però en l'escala de Competències -àmbit escolar- té una puntuació clínica que és motiu de preocupació i caldrà tenir en compte.

6.5.4 Síntesi interpretativa del cas

Però més enllà de l'Édip, que tal i com hem vist no pot elaborar, l'anàlisi d'aquest test ens posa en evidència el patiment emocional de la Blanca.

Aparentment, tal com es desprèn de les dades del CBLC, només fa símptomes a l'escola, té dificultats d'aprenentatge -«[...] *aprèn i desaprèn* [...]», ens diu la mare adoptiva- i també pateix enuresi nocturna.

De fet, aquesta nena ha patit diferents pèrdues primerenques. Dos abandonaments, el de la mare -als dos anys- i després el de la germana, que posteriorment va retrobar - als tres anys i quatre mesos-. També va estar en dos centres, i per tant es van produir canvis de cuidadors.

El fet d'haver estat realment abandonada manté permanentment l'actualització d'aquest perill i fa sentir l'ansietat que tota fantasia es pot realitzar. És a dir, no només existeix la vivència d'una pèrdua que ha passat, que produeix dolor, vergonya i ràbia, sinó l'angoixa que es pugui repetir. [...] l'intent de negar una història que produeix ràbia i vergonya, a més de culpa, pot originar dificultats per a pensar i per a aprendre (Grinberg, R., Valcarce, M., 2003)

Subjecte 6: Max

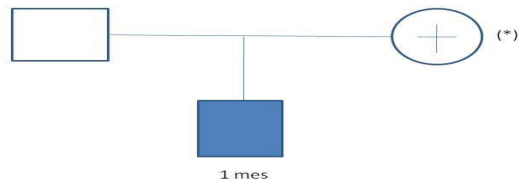
6.1 Entrevista pares (entrevista mare i pare)

1. DADES PERSONALS

Data naixement: Setembre 1998 (no sabien res més)   **País:** Nepal   **Ciutat:** KATMANDÚ
Edat d'Adopció: Vuit mesos   **Curs escolar:** 3r Primària (escola privada)
Activitat laboral pares: Pare, director de projectes; mare, botiguera.

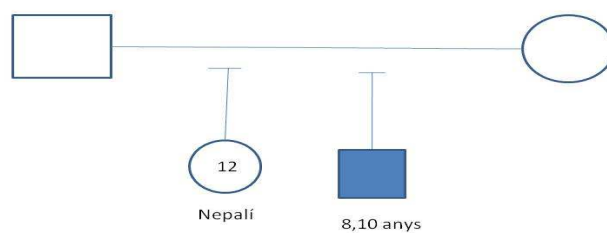
1. GENOGRAMA

2.1 Genograma família biològica

(*) Va morir tres mesos després del part.

2.2 Genograma actual

3. Quin va ésser *el motiu* que els va portar a fer una adopció?

Perquè ja varen començar a funcionar les ECAI i administrativament demanaven el certificat d'idoneïtat.

Van anar pel Consolat, com havien fet anteriorment amb la seva filla Mar, perquè allà ja tenien el seu expedient.

4. Per què varen adoptar un nen/a de nacionalitat nepalesa?

Perquè ja havien obert el camí.

5. Quines *expectatives* tenien?

Havia d'ésser nen i més petit que la Mar.

6. Consideren que s'han satisfet?

Sí.

7. Quin temps d'espera varen tenir, per a adoptar el seu fill, i com el van viure?

Un any i mig (les adopcions van estar aturades set mesos), però ja tenien el nen assignat i van voler fer l'adopció en el mateix orfenat, Nepal Children's Organization, però no va poder ser. Van haver de passar el nen a un altre orfenat per poder realitzar l'adopció.

8. Com varen acceptar els seus familiars i amics el seu projecte d'adoptar?

Bé.

9. Com va ésser el moment de la primera trobada?

Els el van donar en despatx. El varen assentar al terra del jardí i ell se'ls va girar d'esquena i «passava de tu, com si no hi fossis, ben seriós i sense plorar». Van anar-hi amb la filla gran.

«Era norma de l'orfenat que hi havies d'anar durant una setmana a tenir trobades amb el nen. El vàrem conèixer un dilluns i el dissabte ens el vàrem endur.» Des d'aquell dia ja va asseure's amb ells.

10. ANTECEDENTS DE RELACIÓ AFECTIVA

10.1 Què en saben de la *història* del seu fill, abans d'èsser adoptat?

Era fill d'una parella jove. La mare va morir tres mesos després de néixer el Pau.

10.2 Temps de convivència amb la família d'origen? Els primers dies de vida.

10.3 Itinerari d'institucionalització

- nº de centres d'acollida: 2 - temps d'internament: 8 mesos
- canvis de cuidadors: Si No
- tipus de centre:
  - 1r, privat *Children's Home* (tenia una cuidadora per a ell, els la van pagar). Va estar-hi quatre mesos.
  - 2n, públic. Era súper brut!
- contactes amb la família biològica durant l'internament: Si No
- acolliments anteriors fracassats: Si No

En el segon orfenat públic, les condicions higièniques eren desastroses. Els nens no duïen bolquers, i com que el terra era de moqueta, quan caminaves feia "xop, xop". Els nens compartien els biberons. Hi havia dos cuidadors per a vint nens.

11. Condicions físiques

- malnutrició: Si No
- negligència: Si No
- maltracta. físic: Si No
- abusos: Si No
- mendicitat: Si No

Tenia varicel·la amb pneumònia complicada.

A l'habitació els ficaven en una banyera de plàstic, perquè no fessin enrenou, o en llits de baranes, i això feia que haguessin d'estar amb les cames i els peus molt doblegats. Quan el van adoptar tenia les cames i els peus molt petits, i va tardar un o dos anys a aconseguir la seva mida normal

12. Va tenir dificultats per a *adaptar-se* al nou entorn familiar? De quin tipus?

No en l'entorn familiar. Amb els pares, molt bona relació, però amb la resta d'adults no hi parlava, ni amb els profes ni amb els amics dels pares; no li sentien la veu.

Fa dos anys i mig que van amb un psicòleg. Té l'autoestima molt baixa i es bloquejava molt. També s'autolesionava, "es pelava els dits". Els deures els van haver de fotocopiar, perquè pressionava tant els fulls que els foradava. Quan surt al carrer es posa molt nerviós.

13. Com han tractat el tema de l'adopció amb el seu fill? Com va reaccionar?

Si no fos per la germana, també adoptada del Nepal, que treu molt el tema i li expliquen coses, ell no preguntaria res. De seguida vol deixar el tema. Si li demanen: D'on ets?, contesta que «de casa meva.»

14. Pors pares/possibilitat de viatjar al Nepal?

No té interès pel tema, malgrat que la germana, també del Nepal, el porti a col·lació.

15. ASPECTES EVOLUTIUS

15.1 Alimentació (problemes)

Al principi menjava molt.

15.2 Dentició

Li ha costat mastegar, fins ara. Tenia les dents corcades, i quan tenia un any el varen operar.

15.3 Control d'esfínters:

Quan va començar? (edat): Als dos anys, de dia i de nit.

Dificultats: No.

15.4 Desenvolupament motriu:

Aguantar el cap, asseure's, gatejar, caminar. Dificultats.

Desenvolupament, bé; però no és destre en res.

15.5 Llenguatge:

Primeres paraules/frases. Dificultats.

Primeres paraules als dos anys, però entendre'l, fins als cinc. Va a un logopeda perquè li costa respirar: li penja, a cops, la llengua. El to de veu li acaba molt agut i es queda sense aire.

Com que no parlava als adults, a l'escola li van fer una audiometria perquè no volia contestar. També van anar al neuròleg, van descartar amnees i retard intel·lectual. Per ell, cantar era un soroll. No va llegir en veu alta fins que no en va saber del tot.

15.6 Son:

Lloc, companyia/malsons/terrors. Dificultats.

Té pors; necessita contacte físic.

Fa un any que ja no dorm amb la germana, però ell cada dia va a la seva habitació, i després els pares el porten a la seva.

15.7 Canvis hormonals: No.

A quina edat? ---

Com ho ha viscut? ---

15.8 Jocs:

Quins prefereix?: Ell és munta les seves històries, es disfressa... Li agrada el play mòbil i coses que pugui muntar ell sol.

Actitud general davant el joc: ---

15.9 Relacions afectives:

Té dificultats a establir vincles? Sí.

Expressa les emocions?: No. Diu que només estima la mama i el papa.

És molt afectuós/osa amb gent desconeguda? No.

Rebuig afectiu/exigeix afecte/xantatge emocional pares: No, però és molt possessiu. No suporta que la mare agafi la germana o el pare.

15.10 Conductes pertorbadores:

Mentides, agressions, rebequeries, hiperactivitat. Resposta familiar.

No.

15.11 Hàbits d'autonomia:

Vestir-se, menjar, banyar-se, fer encàrrecs.

Autònom, però a casa deixa que l'hi fem (netejar la cara...).

15.12 Malalties/hospitalització:

Quines?:

Dues pneumònies, una al Nepal i l'altra als quatre anys; aquest any, al desembre, tres dies.

«És molt de metges: quist sebaci, dermatòleg, etc. Hem anat al traumatòleg fins als quatre anys. Ens ha fet patir molt!»

Hospitalització. Quant temps?:

Dos quiròfans: els carnots, als 4 anys (l'anestèsia li va fer l'efecte contrari), i reconstruir quatre dents de la boca.

15.13 Escolarització:

Inici: Als dos anys.

Canvis escolars: No.

Adaptació: No plorava; no protesta per res, és molt soferit.

15.14 Activitats extraescolars:

Quines?: Futbol, anglès i agrupament escolta.

15.16 Assisteix a l'entrevista:

Mare i pare.

6.2 Test projectiu Pota Negra (PN) (vegeu Annex 10)

6.2.1 Dades personals rellevants

Subjecte 7: Max

Edat cronològica: 8 anys i 10 mesos. (8/03/1996)

Edat d'adopció: 8 mesos.

Motiu d'abandó: Era fill d'una parella jove. La mare va morir tres mesos després de néixer el Max.

Els pares comenten la seva primera trobada amb el nen. El varen asseure al terra del jardí de l'orfenat i se'ls va girar d'esquena i «*passava de tu com si no hi fossis*» (ell estava seriós i no plorava).

La mare adoptiva comenta que a l'habitació de l'orfenat els ficaven en una banyera de plàstic, perquè no fessin enrenou, o en llits de baranes, i això feia que haguessin d'estar amb les cames i els peus molt doblegats. Quan el van adoptar tenia les cames i els peus molt petits, i va tardar un o dos anys a aconseguir la mida normal.

L'adaptació va ser molt bona, amb els pares, però amb la resta d'adults no hi parlava, ni amb els profes ni amb els amics dels pares; no li sentien la veu.

Fa dos anys i mig que va amb un psicòleg. Té l'autoestima molt baixa i es bloquejava molt. També s'autolesionava, "es pelava els dits". Quan surt al carrer es posa molt nerviós.

Ha tingut moltes malalties i intervencions quirúrgiques. Els pares comenten que els ha fet patir molt.

Institucionalització: Va estar en dos orfenats en un període de vuit mesos, fins que va ser adoptat.

6.2.2 Anàlisi del protocol

Actitud davant la prova: Es pensa i medita molt les respostes.

En explicar les làmines, a Preferències i Identificacions, se les fica a la boca.

- **FRONTISPICI**

Dóna una estructura familiar completa, pares i tres fills.

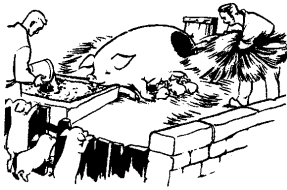
PN és la filla gran, amb set anys d'edat. Els altres dos porquets són germans de PN. B1 té sis anys i B2 en té també sis.

En la família biològica del Nepal era fill únic, però en la família adoptiva ell és el petit i té una germana gran de dotze anys, que també és del Nepal.

És produeix una inversió de sexe a PN.

• HISTÒRIA – GUIÓ PANORÀMIC

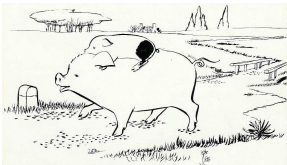
GARIINADA (A1 - Ningú)

La mare està donant de mamar i li donen de menjar i els altres tres porquets estan mirant.

PARTENÇA (A12 - PN que se'n va)

Un porquet se'n va (?), el PN,

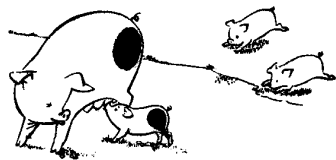
COLLIBÈ (NA3 - Pare)

i el seu pare el troba i llavors torna a casa i li està explicant una cosa el pare,

MAMADA I (A9 - PN)

que arriba, i va a la seva mare a mamar,

MAMADA II (A10 - PN)

i després vénen els seus dos germans,

NIT (A11 - Una cabra)

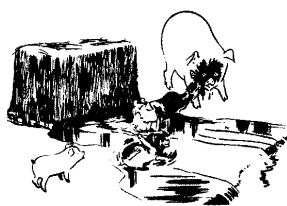
i és de nit, i mentre que els altres estan dormint ell està mirant les cabres (NIT).

CLOT (A8 - PN que explora)

Després que se'n va per un pantà i camina i s'enfonsa molt.

(Com que era l'última làmina escollida i no hi havia un final, se li diu que si vol pot agafar-ne una altra, i accepta.)

PORQUERIES (A6 - Brut que no agrideix)

Com que es de dia i el pare i el germà el van a buscar i el troben, el PN li tira fang al pare i els dos germans es refreguen.

• PSICODINÀMICA DE LA HISTÒRIA

En Max tria vuit làmines per fer la història.

És una historia curta, poc explícita, en la qual menciona rarament PN.

Comença amb GARRINADA, un tema clarament oral, centrat en la mare, que «està donant de mamar i li donen de menjar.» A P-I serà la làmina més agradable de totes: «*m'agrada perquè estan cuidant a la mare i als petits.*» Malgrat això, la Id. és amb Ningú. Aquesta impossibilitat d'identificar-se amb un dels porquets petits expressa el malestar de Max davant d'aquesta situació, que es resol amb la segona làmina escollida, PARTENÇA: «*Un porquet (PN) se'n va*», però a P-I diu que «*el seu pare el pillà*» i «*el torna a casa*» mentre li explica una cosa (COLLIBÈ). És una làmina NA, perquè el seu pare «*l'havia pillat i l'havia fet tornar*». A més «*el viatge l'havia destrossat*». La frustració del desig de PN que «*se'n vol anar*» es compensa amb MAMADA I (3A), on el porquet «*va a la seva M a mamar*» (Id. PN), i amb MAMADA II, on ell continua "mamant" tranquil·lament. Igual que a GARRINADA, on «*els altres tres porquets estan mirant*», aquí tampoc «*els dos germans que vénen*»

produeixen gelosia, tot i que la Id. no és aquí amb PN, sinó amb un dels germans. Sembla, doncs, que el problema no és aquest.

Continua amb NIT, on escotomitza els pares dient: «*mentre els altres estan dormint, està mirant les cabres*» (2A, Id. una cabra), i acaba amb CLOT, on dona un tema semblant a PARTENÇA dient «*que se'n va a un pantà*» (A P-I diu que PN «*està explorant*») «*i camina i s'enfonsa molt*». Davant d'aquest final, que ens sembla dramàtic, proposem a Max d'agafar alguna altra làmina. Escull PORQUERIES on «el PN tira fang al P» (2A, Id. porquet que s'embruta). Al final del test dibuixa de memòria aquesta làmina com la més interessant. A P-I, l'agressivitat contra els pares també l'expressa el porquet a MENJADORA (2NA).

El **tema dominant** és original i difícil de veure, perquè Max només el suggereix en la història que explica. Creiem que consisteix en el desig de PN d'aclarir el misteri i el secret del seu origen en relació amb la M (GARRINADA) i amb els pares (NIT), anant-se'n, caminant, (cap a on?), escoltant el P, que «li explica una cosa» (?) (COLLIBÈ) i «explorant» (?) (CLOT). Aquest desig es veu frustrat pel P, «que el pillà», i això genera agressivitat contra ell (PORQUERIES). La compensació d'aquesta frustració és una regressió oral (MAMADA I i II) amb una M gratificant.

Làmina més investida.

La làmina més investida és GARRINADA, amb un tema de naixement.

• **PREFERÈNCIES / IDENTIFICACIONS**

Taula 4.16 Preferències i Identificacions, Subjecte 6

Làmines Agradables	Identificació	Categorització
1 – Garrinada	Ningú	2A
2 – Cabra	Ningú	1A
3 – Menjadora	PN	2A
4 – Somni Mare	Ningú	1A
5 – Petons	Pare	2A
6 – Porqueries	Brut que no agradeix	2A
7 – Somni Pare	Pare	1A
8 – Clot	PN	3A
9 – Mamada I	PN	3A
10-Mamada II	Blanc germà	2A
11-Nit	Una cabra	2A
12-Partença	PN	3A
Làmines No Agradables	Identificació	Categorització
1 – Oca	Ningú	3NA
2 – Carro	Ningú	3NA
3 – Coll i bé	Pare	2NA
4 – Arbre	El niu	3NA
5 – Baralla	Pare	3NA
6 – Dubte	Blanc costat pare	3NA
Identificacions	Número	
- PN	4	
- Blanc	3	
- Ningú	4	
- Pare	4	
- Una cabra (a nit)	1	
- Un niu	1	

□ Làmines edípiques

Làmines 3A. Representen el principi del plaer. No tenen cap prohibició.

- **CLOT**, tema fidel de soledat, exclusió i càstig.

«M'agrada perquè és de nit i surt.»

Id. -El PN que explora.

- **MAMADA I**, tema fidel d'oralitat feliç, o frustrada, en la relació dual amb la mare (fase oral passiva).

«M'agrada perquè està mamant de la seva mare.»

Id. -PN

- **PARTENÇA**, tema fidel d'independència/dependència.

«M'agrada perquè se'n vol anar i, mentrestant, el seu pare el pilla.»

Id. -PN que se'n va.

Làmines 3NA. Representen les tendències censurades per la defensa del JO; provoquen angoixa i són tendències reprimides.

- **OCA**, tema fidel sàdic, amb transformació punitiva contra un mateix.

«No m'agrada perquè li estan fent mal i està plorant.»

Id. -Ningú.

- **CARRO**, tema fidel sàdic, amb transformació punitiva contra un mateix.

«No m'agrada perquè està somiant que s'emporten tots els porcs de la granja.»

Id. -Ningú.

- **ARBRE**, tema fidel de situació dual amb el pare.

«No m'agrada perquè el seu germà l'està ajudant a pujar a l'arbre i és molt perillós perquè et pots caure.»

- **BARALLA**, tema fidel d'agressivitat vers els germans (fase oral sàdica).

«No m'agrada perquè s'estan barallant el PN i el seu germà i els pares el criden.»

Id. -Pare.

- **DUBTE**, tema fidel d'exclusió, evasió i ambivalència.

«No m'agrada perquè al PN no li deixen ni beure ni mamar els seus germans.»

Id. -Blanc que està amb el pare.

• **QÜESTIONARI FINAL**

Test de l'Edat d'Or

Davant la pregunta: «A quina edat creus que la gent és més feliç?», en Max respon que «*als set anys.*»

Tema de la Taca Negra

Davant la pregunta: «Què en pensa PN de la seva pota negra?», el nen respon que «*li agrada la seva PN*», però seguidament, a Fada, diu el contrari.

Primer desig de la fada: «*Que la seva pota sigui blanca.*»

Tercer desig de la fada: «*Que la mare no tingui aquest punt (assenyala la taca negra).*»

• **DIBUIX DE LA LÀMINA MÉS INTERESSANT**

PORQUERIES: «*El PN li tira fang al pare.*»

- **Dades del PN codificades**

Taula 4.17 Codificació per a l'estudi del complex d'Èdip 1 - Subjecte 6

CATEGORIA 1	EDIP ELABORAT (EE)
-------------	--------------------

1. INDICADOR: Història

1.1 Donar un tema edípic per a la història: Si No

2. INDICADOR: Tractament de les làmines edípiques

2.1 Classificar com de 3A les làmines edípiques amb tema edípic franc:

PETONS NIT SOMNI MARE SOMNI PARE ARBRE COLLIBÈ
 CAP LÀMINA CLASIFICADA

2.2 Identificar-se amb el progenitor del mateix sexe en els temes edípics:

PETONS NIT SOMNI MARE SOMNI PARE ARBRE COLLIBÈ
 ABSÈNCIA D'IDENTIFICACIONS

2.3 Escollir en primer lloc, per fer la història, una làmina edípica i donar un tema edípic: Si No

2.4 Escollir làmines edípiques, per fer la història, i donar-hi temes edípics francs:

PETONS NIT SOMNI MARE SOMNI PARE ARBRE COLLIBÈ
 CAP LÀMINA ESCOLLIDA

2.5 Descriure-hi el tema edípic franc :

PETONS NIT SOMNI MARE SOMNI PARE ARBRE COLLIBÈ
 CAP DESCRIPCIÓ

3. INDICADOR: Temes de dependència/independència

3.1 Classificar com de 3A la làmina PARTENÇA, amb tema d'independència :

Si No

3.2 Escollir PARTENÇA en primer lloc, per fer la història, i donar-hi un tema d'independència: Si No

4. INDICADOR: Dibuix làmina més interessant

4.1 Dibuixar una làmina de tema edípic: Si No

4.2 Fer un dibuix de tema edípic en el somni de PN: Si No

Taula 4.18 Codificació per a l'estudi del complex d'Èdip 2 - Subjecte 6

CATEGORIA 2	NO-ELABORACIÓ DE L'ÈDIP (NEE)
1. INDICADOR: Frontispici	
1.1 Atribuir als porquets blancs (B1 i B2) el rol d'amics o cosins de PN, quedant així PN com a fill únic: Si ☐ No ☒	
2. INDICADOR: Història	
2.1 Ésser les làmines orals, de naixement o anals les més investides: Si ☒ No ☐	
2.2 Donar un tema d'oralitat, regressió o analitat per a la història: Si ☐ No ☒	
3. INDICADOR: Làmines edípiques	
3.1 Ésser làmines 3NA (representant les tendències més reprimides i censurades pel JO): PETONS ☐ NIT ☐ SOMNI MARE ☐ SOMNI PARE ☐ ARBRE ☒ COLLIBÈ ☐	
3.2 Segons el tema que se li doni a les làmines edípiques:	
3.2.1 T.Edípic desplaçat ARBRE ; 3.2.10 T. Escotomització voyeur PETONS ;	
3.2.16 T.de dependència COLLIBÈ : 3.2.17 T.Escotomitzat NIT :	
4. INDICADOR: Temes de culpabilitat	
OCA ☐ CLOT ☒ CARRO ☐	
4.2 Escollir les làmines punitives per formar part de la història:	
OCA ☐ CLOT ☒ CARRO ☐	
5. INDICADOR: Temes agressius	
5.1 Classificar com de 3NA les làmines que expressen agressivitat: BARALLA ☒ MENJADORA ☐ PORQUERIES ☐	
5.2 Escotomització de l'acció en les làmines que expressen agressivitat: BARALLA ☐ MENJADORA ☐ PORQUERIES ☐	
5.3 Identificar-se amb l'agressor en les làmines: OCA ☐	
6. INDICADOR: Temes d'exclusió	
6.1 Classificar com de 3NA les làmines que expressen exclusió: DUBTE ☒ CLOT ☐	
7. INDICADOR: Temes de rivalitat	
7.1 Classificar com de 3NA les làmines que mostren rivalitat: GARRINADA ☐ MAMADA II ☐	
7.2 Escotomització de l'acció en les làmines que mostren rivalitat: GARRINADA ☐ MAMADA II ☐	
8. INDICADOR: Temes de regressió	
8.1 Frontispici: Adjudicar una edat clarament regressiva a PN: Si ☐ No ☒	
8.2 Test de l'Edat d'Or: Davant la pregunta: «A quina edat creus que la gent és més feliç?», respondre amb una edat clarament regressiva: Si ☐ No ☒	
8.3 Identificacions regressives: Identificar-se amb el porquet <i>bebè</i> : Si ☐ No ☒	
9. INDICADOR: Temes de dependència/independència	
9.1 Classificar com de NA la làmina de tema d'independència PARTENÇA: Si ☐ No ☒	
9.2 Reconvertir-la amb un tema de dependència: Si ☐ No ☒	

6.2.3 Valoració i interpretació de les dades del test

En el FRONTISPICI en Max dona una estructura familiar completa, pares i tres fills. A PN se li adjudica un sexe femení que no correspon amb el del nen -inversió de sexe- i una edat amb que correspon pràcticament a la seva -set anys-.

Comentarem en segon lloc les identifikacions que s'han realitzat en el test.

En Max només fa quatre identifikacions amb PN i quatre amb Ningú, fet que ens indica que culpabilitza la majoria de les tendències representades. La resta són identifikacions d'evasiva. Cal remarcar les tres identifikacions amb el Pare en làmines edípiques.

Observem que a excepció de les identifikacions que acabem de senyalar, no hi ha cap més indicador d'Èdip elaborat.

Malgrat la presència de làmines edípiques en la història -NIT i COLLIBÈ-, no són representatives, perquè ens mostren temes que no són pròpiament edípics -a NIT, tema edípic escotomitzat, i a COLLIBÈ, tema de dependència a P-I.

Sobre el pare s'expressen sentiments ambivalents. Hi ha identificació, tal com hem vist en làmines de temes edípics -pròpiament edípica només SOMNI PARE-, però també censura, perquè provoquen angoixa, en la làmina de relació dual amb el pare -ARBRE.

La mare comenta, a l'anamnesi, que *«el nen no suporta que la mare abraçi la germana o el pare.»*

Quant a la presència d'indicadors de No elaboració de l'Èdip, crida l'atenció el tractament que fa de la soledat i de l'exclusió. En termes de Corman, seria un tema *original* el que fa de la làmina CLOT, és a dir, es produeix un desviament del tema esperat, i per tant s'ha de considerar com significatiu d'algun problema.

A DUBTE tracta el tema obertament verbalitzant *«no m'agrada perquè al PN no el deixen beure ni mamar»*, però a la vegada és fortament censurat per l'angoixa que provoca -3NA.

Contràriament, la làmina de CLOT és categoritzada de 3A -és considerada una de les làmines més ansiògenes del test, juntament amb OCA-, identificant-se amb el protagonista. En la història dona el tema fidel «*se'n va per un pantà i camina i s'enfonsa molt*», però a Preferències i Identificacions fa una transformació i diu el contrari «*és de nit i surt*» i s'identifica amb «*el PN que està explorant.*»

Sembla que ens tornem a trobar -com en altres protocols anteriors- amb la necessitat d'ésser castigat, però en aquest cas mitjançant la soledat i l'exclusió.

També observem que les làmines de temes punitius són fortament censurades -OCA i CARRO són 3NA-, així com l'agressivitat vers els germans.

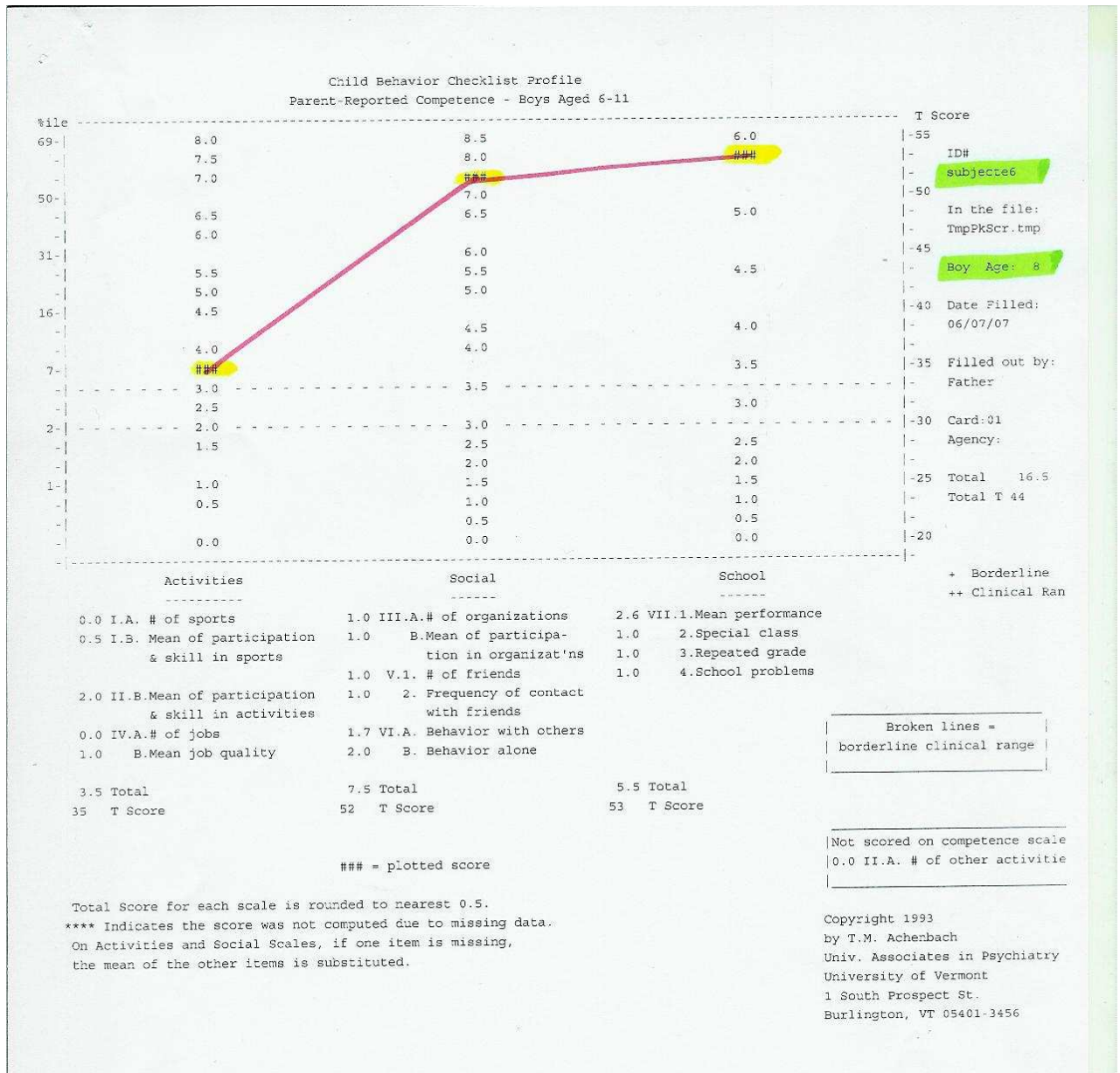
Quant a la làmina GARRINADA -que fa referència al naixement, als orígens- és la més investida, però a la vegada li provoca molta ansietat, i per això trobem una identificació amb Ningú.

També CABRA li genera sentiments ambivalents. Li agrada, però finalment no s'hi pot identificar, i la identificació és amb Ningú.

En tot el protocol hi ha un predomini de sentiments marcats per una forta ambivalència -reflex, entre altres, dels binomis de la seva pròpia història: abandonament/retrobament, desafecció/afecció, soledat/estimació...

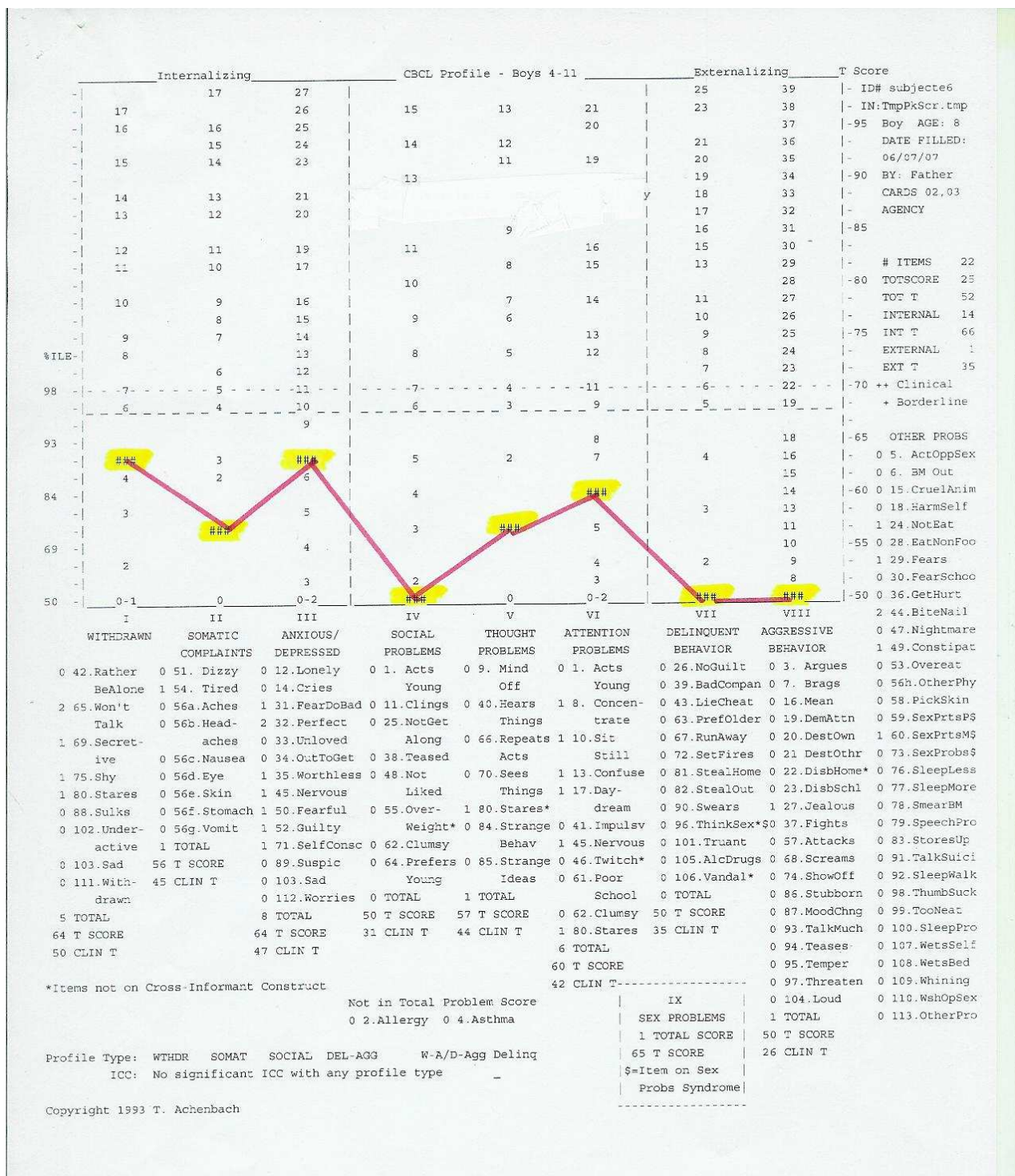
6.3 CBLC, Achenbach T., 1991 (Questionari infantil de comportament 4/18)

Figura 4.11 CBLC Perfil de nens – Escala de Competències Resultats subjecte 6

En l'escala de competències obté una puntuació de T: 44, dins la normalitat. Destaquen les altes puntuacions de les competències socials [T:52] i escolars (T: 53).

Figura 4.12 CBCL Perfil de nens – Escala de Problemes de Conducta Resultats subjecte 6

En l'escala de problemes de conducta, la Internalització (T:66) està dins les puntuacions *clíniques*, així com dues de les síndromes que la configuren: Aïllament(T:64) i Ansiós/Depressiu(T:64), que comentaren més detingudament -amb les seves valoracions en funció de la freqüència d'aparició (0: mai; 1: algunes vegades; 2: molt sovint)- per tal de realitzar una anàlisi més qualitativa de les dades.

Contràriament, l'Externalització (T:35) es troba dins la normalitat.

- Escala d'Internalització [T: 66, puntuació clínica]:
  - . *Aïllament* [T: 61]:
    - 65. Es nega a parlar fora de la família (2)
    - 69. Reservat (1)
    - 75. Tímid (1)
    - 80. Es queda absort (1)
  - . *Ansiós/Depressiu* [T:64]:
    - 31. Té por de pensar o fer alguna cosa dolenta (1)
    - 32. Pensa que ha de ser perfecte (2)
    - 35. Se sent inútil, inferior als altres (1)
    - 45. Es nerviós (1)
    - 50. Es massa poruc (1)
    - 52. Se sent massa culpable (1)
    - 71. S'atabala amb facilitat, sentit del ridícul (1)
- Altres problemes:
  - 44. Es mossega les ungles (2)
  - 49. Pateix restrenyiment (1)
  - 60. Es toca molt els genitals, es masturba molt (1)

Tal com hem comentat, En Max obté unes puntuacions que es troben dins els paràmetres de la normalitat en l'escala de competències, però en l'escala de problemes de conducta s'observen puntuacions *clíniques* en l'Internalització i en dos de les síndromes que la configuren: Aïllament i Ansiós/Depressiu que caldrà valorar en el conjunt de les dades.

6.4 Síntesi interpretativa del cas

Totes aquestes dades mostren que l'Edip no s'ha pogut elaborar. El test ens mostra de quina manera han incidit les vivències doloroses en el seu creixement psicològic, en tot allò que fa referència al procés viscut, de desemparament, fins arribar a l'adopció.

En el CBLC d'Achenbach en Max mostra el seu malestar emocional en simptomatologia diversa - Aïllament i Ansiós/Depressiu-, com a símptomes externs del seu malestar intern.

Si recordem dades de l'anamnesi, veurem que en Max es va quedar orfe de mare als pocs dies de néixer i seguidament va ser internat en un orfenat privat. A l'edat de quatre mesos al varen traslladar a un orfenat públic, on va estar fins als vuit mesos, quan va ésser adoptat -per tant es van produir canvis en el cuidadors.

Podem veure, doncs, que des dels primers dies de vida en Max s'ha vist privat de l'amor matern, privat d'aquesta figura d'afecció necessària per a crear un vincle afectiu que doni estabilitat i seguretat. Això seria el que Cyrulnik anomena «*niños sin apegos*.»

De fet, en Max, en la seva primera trobada amb els pares adoptius -tenia vuit 8 mesos- ja va mostrar aquets signes de desafecció, propis d'aquells nens que han patit molt emocionalment i que tenen por d'establir un nou vincle. Els pares comenten, d'aquesta primera trobada amb el nen, que l'havien assegut al terra del jardí de l'orfenat i, en veure'ls, es va girar d'esquena i «*passava de tu com si no hi fossis (ell estava seriós i no plorava)*.»

El nen sense família viu en un món imprevisible. Al seu voltant no existeix aquell ritme, aquell retorn de la mateixa veu, la mateixa olor [...] que desenvoluparà en ell un sentiment de permanència. Tot al contrari, l'aboca al que és desconegut [...] El nen sense família s'angoixa. Ha d'anar a la recerca d'un objecte tranquil·litzador o d'un substitut d'afecció. L'únic objecte estable, l'única permanència sensorial la constitueix el seu propi cos. De manera que cap a aquest objecte s'orientaran les seves activitats autocentrades, els seus balanceigs, els seus tics, les seves masturbacions, el fet d'arrancar-se cabells [...] en un estat de constant narcisisme dolorós (Cyrulnik, 1989).

Subjecte 7: Dídac

7.1 Entrevista pares (entrevista mare i pare):

1. DADES PERSONALS

Data naixement: 29/08/1995

País: Nepal Ciutat: KATMANDÚ

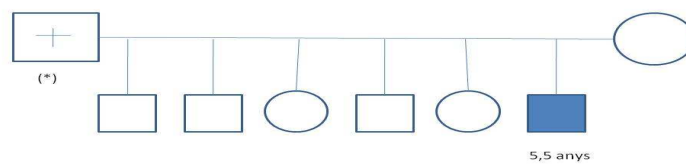
Edat d'adopció: 5 anys i 5 mesos

Curs escolar: 6è Primària (escola pública)

Activitat laboral pares: pare, administratiu; mare, mestra

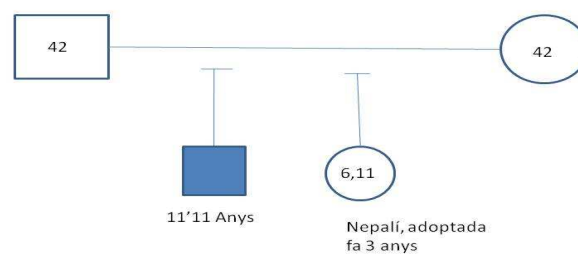
2. GENOGRAMA

2.1 Genograma família biològica

(*) El pare morí poc després que el nen fos adoptat.

2.2 Genograma actual

3. Quin va ésser *el motiu* que els va portar a fer una adopció?

«No podíem tenir fills i vàrem provar la *fecundació in vitro*, però et senties com llogat, no eres tu mateix, i cada vegada que sortia que “no” era una decepció.»

«Després vàrem estar dos anys pensant a apuntar-nos per a adoptar.»

4. Per què varen adoptar un nen/a de nacionalitat nepalesa?

«Sentíem més atracció per l'Orient. Primer vam pensar en l'Índia, però en aquell moment s'hi realitzaven les adopcions incompletes (t'emportaves el fill, però sense que legalment fos teu). Després vàrem parlar amb l'ECAI del Nepal, un país més pobre. De primer ens van dir que seria un nen de 0 a 3 anys, però després va ésser de 3 a 5 anys. L'orfenat era privat.»

5. Quines *expectatives* tenien?

Pare: «En blanc, veure com ho acceptaria.»

Mare: «Amb por de com viuria la diferència. Ell ha d'ésser conscient de les seves diferències i acceptar-se.»

6. Consideren que s'han satisfet?

«Si.»

7. Quin temps d'espera varen tenir, per adoptar el seu fill, i com el van viure?

El 31 d'octubre els van trucar per dir-los que tenien assignat un nen. El febrer van marxar cap al Nepal, 2 mesos abans de l'adopció. Hi havia una llista d'espera molt llarga. «Cada mes anàvem a parlar amb l'ECAI.»

8. Com varen acceptar els seus familiars i amics el seu projecte d'adoptar?

La família amb por pel que ens podíem trobar en aquell país, i, per altra banda, molt il·lusionada amb l'adopció.»

9. Com va ésser el moment de la primera trobada?

«Van ser emocions molt fortes!»

Pare: «Els nervis de trobar-te amb un nen de cinc anys que t'ha acceptat.»

Mare: «És un nen que el treus del seu lloc i, com ho viurà? Però vàrem connectar molt bé.»

Van estar un mes i tres setmanes al Nepal, i el dia abans els van donar la foto del nen. Era un nen que havia estat amb la seva família. «Això va ser molt dur: Arribar

nosaltres i anar a l'orfenat!» No va patir cap abandó, i li van explicar que agafaria un avió. Estava molt neguitós, amb cara d'espantat. «Vàrem estar una hora asseguts al terra de l'orfenat, menjant fruits secs, cantant cançons... i reia.» Aquest primer dia els hi va portar el pare, a veure al nen.

A partir d'aquí anaven amb un guia i una altra família, que també esperava papers, i van fer turisme. Aquesta família va haver d'esperar un mes i tres setmanes mentre es feien els tràmits perquè els pares fessin la renúncia i ells poguessin fer l'acceptació.

Li van donar cotxets i menjar, que era important per a ell. El cap de setmana se'l van endur a l'habitació. Havien de marcar límits: «S'enfadava i també ploràvem!»

Els primers dies no es podien separar d'ell, perquè es pensava que no tornarien. Li van portar fotos de la seva futura casa i de la família perquè s'hi anés familiaritzant. Ja va aprendre a comunicar-se en català. Hi posava moltes ganes, a aprendre.

10. ANTECEDENTS DE RELACIÓ AFECTIVA

10.1 Què en saben, de la *història* del seu fill, abans d'ésser adoptat?

La mare estava a l'hospital -sembla ser que li havien fet una lligadura de trompes-, i el pare, que tenia problemes amb la beguda, va morir al poc de marxar ell. Al Nepal, quan una dona es queda viuda i es torna a casar, generalment el nou marit no accepta els fills que ella ha tingut en l'altra relació.

Tenia cinc germans, tres nois i dues noies. Ell era el sisè, el petit.

De fet, el varen donar en adopció per malaltia dels pares.

10.2 Temps de convivència amb la família d'origen? Cinc anys i mig.

10.3 Itinerari d'institucionalització

- nrre. de centres d'acollida: 0   - temps d'internament: una setmana
- canvis de cuidadors: Si No
- tipus de centre: privat, *Children's Home* (Tamata)
- contactes amb la família biològica durant l'internament: Si No
- acolliments anteriors fracassats: Si No

«L'orfenat demana cada sis mesos que els enviem una foto del nen i l'informe de l'escola i dels extraescolars.»

11. Condicions físiques

- malnutrició:	Si ☐	No ☒	- negligència:	Si ☐	No ☒
- maltracta. físic:	Si ☐	No ☒	- abusos:	Si ☐	No ☒
- mendicitat:	Si ☐	No ☒			

Tenia paràsits i va costar molt de treure'ls-hi. Era un nen fort.

12. Va tenir dificultats per a *adaptar-se* al nou entorn familiar? De quin tipus?

«Cap problema; com si hagués estat sempre a casa.»

Per als pares era dur fer-li entendre que no podia tenir-ho tot. Problema de comunicació. L'enuig li durava molt. Algun cop, certa agressivitat (cops de peu...), però per altra banda era molt afectuós i ho compensava.

«L'abraçàvem perquè veïés que el volíem.»

Quan va veure la pantalla de TV... va ser impactant, per a ell: ni parpellejava!

13. Com han tractat el tema de l'adopció amb el seu fill? Com va reaccionar?

«No li hem hagut d'explicar res. Un dia, quan tenia set anys, va tornar de l'escola i ens va dir que era adoptat, que li havia dit un nen amb la recomanació que no ho digués als pares, perquè s'enfadarien. No coneixia el concepte d'adopció.»

«Parlem del tema quan ell vol. Va tenir una època en què es fregava molt amb el sabó, perquè es pensava que es tornaria més blanc.»

«Ell ens ha explicat sempre coses de la seva família. Sempre ha expressat les seves preocupacions.»

14. Pors pares/possibilitat de viatjar al Nepal?

Quan varen adoptar la germana adoptiva, la Marina, quatre anys després, ell els va acompanyar i volia ensenyar-los on havia viscut. Li venia de gust el menjar nepalès i estava molt interessat en la cultura del país. També van estar amb una altra família. Els pares han dit que hi tornarien, de viatge. Ho ha viscut de manera molt natural.

15. ASPECTES EVOLUTIUS

15.1 Alimentació (problemes)

La mare treballava al camp. Verdura sí que en devia menjar, i arròs en tots els àpats, però proteïnes, no.

El menjar és quelcom molt valuós, per ell, i també sentir-se ben equipat de roba.

15.2 Dentició

Les dents li han caigut al seu temps. N'hi van haver d'arrencar algunes de les noves, que li sortien malament.

15.3 Control d'esfínters

Quan va començar (edat):

Dificultats: No.

15.4 Desenvolupament motriu

Aguantar el cap, asseure's, gatejar, caminar. Dificultats.

Molt bé, molt àgil. Arbre que veia, s'hi enfilava. Té molt autocontrol.

Pujava a collibè del pare ell tot sol.

15.5 Llenguatge

Primeres paraules/frases. Dificultats.

Molt bé.

15.6 Son

Lloc, companyia/malsons/terrors. Dificultats.

Sempre molt bé.

15.7 Canvis hormonals

A quina edat? Fa el canvi (es pensa que és més gran).

Com ho ha viscut? Ho viu positivament.

15.8 Jocs

Quins prefereix? Jocs de taula.

Actitud general davant el joc: Molt actiu.

15.9 Relacions afectives

Té dificultats per a establir vincles? No, és molt ràpid. Al principi tenia tant neguit perquè l'acceptessin que va ser tot molt ràpid.

Expressa les emocions? Sí.

És molt afectuós/osa amb gent desconeguda? Al principi, sí. Els dos primers anys, amb tothom.

En la primera excursió que va fer, va fer un petó al conductor de l'autobús.

Rebuig afectiu/exigeix afecte/xantatge emocional pares: «Des del primer moment ens ha acceptat tant que no hi cap!» La seva mestra comenta que té moltes habilitats socials.

15.10 Conductes pertorbadores

Mentides, agressions, rebequeries, hiperactivitat. Resposta familiar.

Al principi, al Nepal, sí; aquí ja no.

15.11 Hàbits d'autonomia

Vestir-se, menjar, banyar-se, fer encàrrecs.

Bé. És molt responsable.

15.12 Malalties/hospitalització

Quines?/Hospitalització: Quant temps?

Tenia fimosi (7 anys) i el timpà perforat en un 90%. Drenatges (9 anys).

15.13 Escolarització

Inici: A P5, a mig curs.

Canvis escolars: No.

Adaptació: Molt bé. És un nen molt obert, extravertit i molt ben acceptat.

Li va costar el procés de lecto-escriptura; i llegir en veu alta.

15.14 Activitats extraescolars

Quines? Piscina, bàsquet, ceràmica, dibuix, atletisme i tocar la gralla.

15.15 Assisteix a l'entrevista

Mare i pare.

7.2 Test projectiu Pota Negra (PN) (vegeu Annex 11)

7.2.1 Dades personals rellevants

Subjecte 7: Dídac

Edat cronològica: 11 anys i 11 mesos (29/08/1995)

Edat d'adopció: 5 anys i 5 mesos

Motiu d'abandó: La mare estava a l'hospital -sembla ser que li havien fet una lligadura de trompes- i el pare tenia problemes amb la beguda i va morir al poc de marxar ell. Al Nepal, quan una dona es queda viuda i es torna a casar, generalment el nou marit no accepta els fills que ella ha tingut amb una altra relació.

Tenia 5 germans, 3 nois i 2 noies. Ell era el sisè, el petit.

De fet, el varen donar en adopció per malaltia dels pares.

Institucionalització: No va estar en cap orfenat.

7.2.2 Anàlisi del protocol

Actitud davant la prova: Molt seriós i controlat tota l'estona. Es va mostra tímid, però va fer el test amb una actitud col·laboradora.

- **FRONTISPICI**

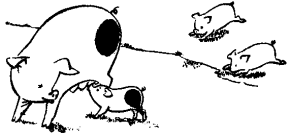
Dona una estructura familiar completa: pares i 3 fills.

PN és el fill gran, amb una edat de 14 anys. Els altres dos porquets són germanes de PN. B1 té 9 anys i B2 en té 4.

En la família biològica del Nepal ell era el petit de sis germans, però en la família adoptiva ell és el gran i té una germana petita de 6 anys i 11 mesos, que també és del Nepal -fa 3 anys que la varen adoptar.

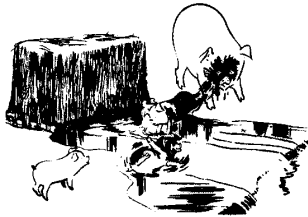
A PN li atribueix una edat -ell té 12 anys- que correspon pràcticament a la seva, i li adjudica el mateix sexe.

• HISTÒRIA - GUIÓ PANORÀMIC

MAMADA II (A3 - PN)

Un dia al matí, en PN està mamant de la seva mare i els seus dos germans també en volien i en van beure.

PORQUERIES (NA10 - PN)

Després els seus germans van estar jugant amb el pare i ell se'ls mirava.

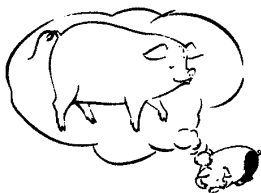
PARTENÇA (NA9 - N)

Un bon dia va decidir anar-se'n de la granja perquè pocs cops els pares estaven per ell,

CLOT (NA6 - PN)

i quan va caure la nit es va caure en un toll i li costava molt de sortir i va sortir.

SOMNI PARE (A6 - Pare)

Mentre somia, somiava ser com el pare, gras i gros.

- **PSICODINÀMICA DE LA HISTÒRIA**

En Dídac tria cinc làmines per fer la història.

Comença amb MAMADA II, amb un tema d'oralitat compartida amb els germans -3A a P-I i remarca: *m'agrada perquè és el primer en mamar [...]*- i s'identifica amb PN. La segueix PORQUERIES, on en Dídac inhibeix l'agressivitat cap al pare donant un tema de joc amb identificació amb PN, que s'ho mira *-els seus germans estant jugant i en PN no [...]*-. Sembla sentir-se exclòs de la relació del pare amb els germans, ja que decideix «*anar-se'n de la granja*» (PARTENÇA,) perquè els pares -la mare també- no estan per ell. Però cau en un toll (CLOT) i sembla que no en pot sortir. Acaba compensant tota aquesta situació de solitud somiant ser com el pare *-gras i gros-* (SOMNI PARE, làmina edípica d'ideal del Jo).

El **tema dominant** és de reivindicació afectiva -atenció per part dels pares- amb alguns signes implícits de rivalitat fraterna.

Làmina més investida

La làmina més investida és MAMADA II, amb un tema d'oralitat compartida, amb signes de gelosia vers els germans.

- **PREFERÈNCIES / IDENTIFICACIONS**

Taula 4.19

Preferències i Identificacions, Subjecte 7

Làmines Agradables	Identificació	Categorització
1 - Petons	Pare	1A
2 - Coll i be	Pare	1A
3 - Mamada II	PN	3A
4 - Mamada I	Mare	1A
5 - Dubte	PN	2A
6 - Somni Pare	Pare	2A
7 - Somni Mare	PN	2A
Làmines No Agradables	Identificació	Categorització
1 - Carro	Pare	3NA
2 - Baralla	Ningú	3NA
3 - Oca	Blanc que mira	3NA
4 - Garrinada	Ningú	3NA
5 - Cabra	Ningú	3NA
6 - Clot	PN	1NA
7 - Nit	PN	2NA
8 - Arbre	Ningú	3NA
9 - Partença	Ningú	2NA
10 -Porqueries	PN	1NA
11 -Menjadora	Ningú	3NA
Identificacions	Número	
- PN	6	
- Blanc	1	
- Ningú	6	
- Pare	4	
- Mare	1	

 Làmines edípiques

Làmines 3A. Representen el principi del plaer. No tenen cap prohibició.

- **MAMADA II** , tema fidel d'oralitat amb rivalitat fraterna (fase Oral Passiva)
«M'agrada perquè ell és el primer en mamar, i després deixa als seus germans.»
Identificació: PN

Làmines 3NA. Representen les tendències censurades per la defensa del jo; provoquen angoixa i són tendències reprimides.

- **CARRO**, tema fidel sàdic, amb transformació punitiva contra un mateix
«No m'agrada perquè en PN està somiant que se l'emporten.»
Identificació: Ningú
- **BARALLA**, tema fidel d'agressivitat vers els germans (fase Oral Sàdica)

«No m'agrada perquè està malament barallar-se.»

Identificació: Ningú

- **OCA**, tema fidel sàdic, amb transformació punitiva contra un mateix

«No m'agrada perquè en PN li està agafant la cua a l'ànec.»

Identificació: Blanc que mira

- **GARRINADA**, tema fidel de naixement, rivalitat fraterna (fase Oral Passiva)

«No m'agrada perquè estan engreixant molt a la mare.»

Identificació: Ningú

- **CABRA**, tema fidel de mare adoptiva o substituïda (fase Oral Passiva)

«No m'agrada perquè un porc i una cabra com que no s'avenen.»

Identificació: Ningú

- **ARBRE**, tema fidel de situació dual amb el pare

«No m'agrada perquè en PN està intentant agafar uns ocellets (?) per matar-los.»

Identificació: Ningú

- **MENJADORA**, tema fidel d'agressivitat envers els pares

«No m'agrada perquè està malament pixar en el menjar dels pares.»

Identificació: Ningú

• QÜESTIONARI FINAL

Test de l'Edat d'Or

Davant la pregunta: «A quina edat creus que la gent és més feliç?», el nen respon «als 25 anys, perquè es coneixen la gent i es casen als dos anys o així.»

Tema de la Taca Negra

Davant la pregunta: «Què en pensa PN de la seva pota negra?», el nen respon «que tant li fa, li dona igual.»

Primer desig de la fada, «que els pares estiguin més per ell.»

• DIBUIX DE LA LÀMINA MÉS INTERESSANT

COLLIBÈ: «La mare ajudant el seu fill.»

- **DADES DEL PN CODIFICADES**

Taula 4.20 Codificació per a l'estudi del complex d'Èdip 1 - Subjecte 7

CATEGORIA 1	EDIP ELABORAT (EE)
1. INDICADOR: Història	
1.1 Donar un tema edípic per a la història: Si ☐ No ☒	
2. INDICADOR: Tractament de les làmines edípiques	
2.1 Classificar com de 3A les làmines edípiques amb tema edípic franc: PETONS ☐ NIT ☐ SOMNI MARE ☐ SOMNI PARE ☐ ARBRE ☐ COLLIBÈ ☐ CAP LÀMINA CLASIFICADA ☒	
2.2 Identificar-se amb el progenitor del mateix sexe en els temes edípics: PETONS ☒ NIT ☐ SOMNI MARE ☐ SOMNI PARE ☒ ARBRE ☐ COLLIBÈ ☐ ABSÈNCIA D'IDENTIFICACIONS ☐	
2.3 Escollir en primer lloc, per fer la història, una làmina edípica i donar un tema edípic: Si ☐ No ☒	
2.4 Escollir làmines edípiques per fer la història i donar-hi temes edípics francs: PETONS ☐ NIT ☐ SOMNI MARE ☐ SOMNI PARE ☒ ARBRE ☐ COLLIBÈ ☐ CAP LÀMINA ESCOLLIDA ☐	
2.5 Descriure-hi el tema edípic franc : PETONS ☐ NIT ☐ SOMNI MARE ☐ SOMNI PARE ☒ ARBRE ☐ COLLIBÈ ☐ CAP DESCRIPCIÓ ☐	
3. INDICADOR: Temes de dependència/independència	
3.1 Classificar com de 3A la làmina PARTENÇA, amb tema d'independència: Si ☐ No ☒	
3.2 Escollir PARTENÇA, en primer lloc, per fer la història i donar-hi un tema d'independència: Si ☐ No ☒	
4. INDICADOR: Dibuix làmina més interessant	
4.1 Dibuixar una làmina de tema edípic: Si ☐ No ☒	
4.2 Fer un dibuix de tema edípic en el somni de PN: Si ☐ No ☒	

Taula 4.21 Codificació per a l'estudi del complex d'Èdip 2- Subjecte 7

CATEGORIA 2	NO-ELABORACIÓ DE L'ÈDIP (NEE)
-------------	-------------------------------

1. INDICADOR: Frontispici

1.1 Atribuir als porquets blancs (B1 i B2) el rol d'amics o cosins de PN, quedant així PN com a fill únic: Si No

2. INDICADOR: Història

2.1 Ésser les làmines orals, de naixement o anals les més investides: Si No
 2.2 Donar un tema d'oralitat, regressió o analitat per a la història: Si No

3. INDICADOR: Làmines edípiques

3.1 Ésser làmines 3NA (representant les tendències més reprimides i censurades pel jo)
 PETONS NIT SOMNI MARE SOMNI PARE ARBRE COLLIBÈ

3.2 Segons el tema que se li doni a les làmines edípiques:

3.2.17 Tema edípic escotomitizat: NIT, ARBRE

4. INDICADOR: Temes de culpabilitat

4.1 Identificació amb el protagonista (PN castigat), en les làmines:
 OCA CLOT CARRO
 4.2 Escollir les làmines punitives per formar part de la història:
 OCA CLOT CARRO

5. INDICADOR: Temes agressius

5.1 Classificar com de 3NA les làmines que expressen agressivitat:
 BARALLA MENJADORA PORQUERIES
 5.2 Escotomitziació de l'acció en les làmines que expressen agressivitat:
 BARALLA MENJADORA PORQUERIES
 5.3 Identificar-se amb l'agressor en les làmines:
 OCA

6. INDICADOR: Temes d'exclusió

6.1 Classificar com de 3NA, les làmines que expressen exclusió:
 DUBTE CLOT

7. INDICADOR: Temes de rivalitat

7.1 Classificar com de 3NA les làmines que mostren rivalitat:
 GARRINADA MAMADA II
 7.2 Escotomitziació de l'acció en les làmines que mostren rivalitat:
 GARRINADA MAMADA II

8. INDICADOR: Temes de regressió

8.1 Frontispici: Adjudicar una edat clarament regressiva a PN: Si No
 8.2 Test de l'Edat d'Or: Davant la pregunta: «A quina edat creus que la gent és més feliç?», respondre amb una edat clarament regressiva Si No
 8.3 Identificacions regressives: Identificar-se amb el porquet *bebè*: Si No

9. INDICADOR: Temes de dependència/Independència

9.1 Classificar com de NA la làmina de tema d'independència PARTENÇA: Si No
 9.2 Reconvertir-la amb un tema de dependència: Si No

7.2.3 Valoració i interpretació de les dades del test

A Frontispici, en Dídac dona una estructura familiar completa: pares i tres fills. PN és el fill gran, amb una edat de 14 anys -ell en té 12- i del mateix sexe que ell. Els altres dos porquets, B1 i B2, són germanes de PN amb, 9 anys i 4 anys.

A Preferències i Identificacions s'observa que hi ha gairebé el doble de làmines No Agradables respecte a les Agradables.

En les Identificacions trobem, d'una banda, 6 identificacions amb PN -que correspondria a la mitjana-, per tant, això ens indica que hi ha una bona capacitat del Jo per a assumir les situacions representades en el test, però, d'altra banda, en Dídac s'ha identificat sis cops amb Ningú, cosa que significaria que existeix un tema dominant d'angoixa.

El tema és de reivindicació afectiva -se sent exclòs de l'amor parental- amb alguns signes implícits de rivalitat fraterna. En acabar la història apareixen sentiments edípics més propis de l'edat.

No hi ha gairebé presència d'indicadors edípics.

El tema edípic franc només és present a SOMNI PARE, on el Dídac també s'identifica amb el progenitor del mateix sexe: «[...] *somia ser com el pare, gras i gros.*»

Quant a la presència d'indicadors de No elaboració de l'Èdip.

El tema dominant en tot el protocol és el desig de PN d'exclusivitat dels pares, de tenir els pares per a ell sol i ser fill únic. Es manifesta gelosia envers els germans, tal com es demostra en diferents moments del protocol.

És present en la història, en la làmina més investida -MAMADA II- i en la censura que fa dels sentiments agressius que es mobilitzen tan envers els germans com envers els pares -BARALLA i MENJADORA són 3NA-. També ho verbalitza en diferents moments del test: A la història, «[...] *va decidir anar-se'n de la granja perquè pocs cops els pares estaven per ell [...]*», al primer desig de la fada, «*que els pares estiguin més per ell*», i per últim en el desig emmascarat de relació exclusiva amb la mare, en el dibuix de la làmina més interessant -COLLIBÈ-, tema fidel de relació dual amb el pare

que es manté a P-I però que el reconverteix en relació dual amb la mare -«*la mare ajudant al seu fill*»-. Per tant, mostra ambigüitat vers les figures parentals.

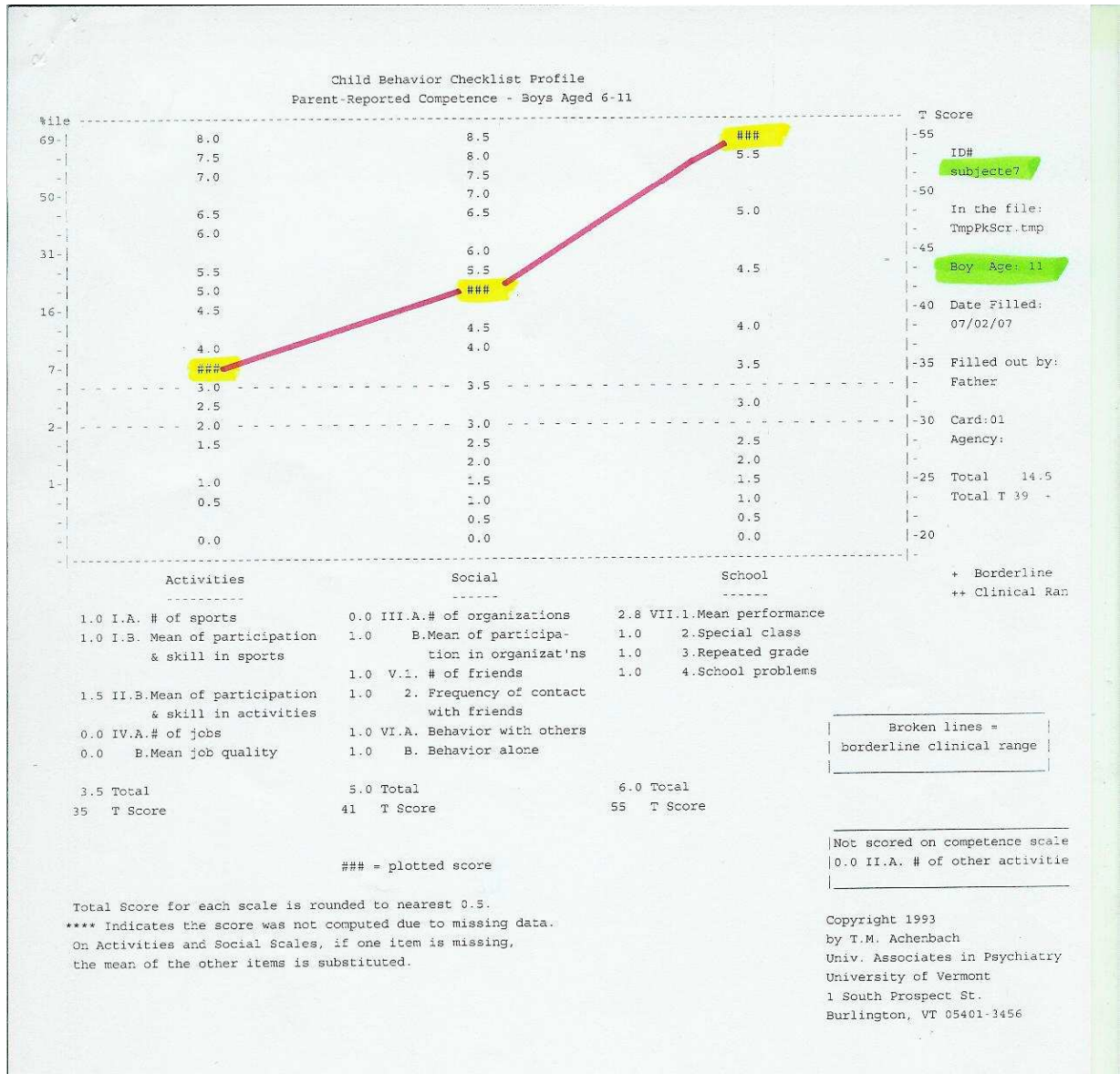
A GARRINADA , on el tema es de naixement i de rivalitat fraterna, es produeix una escotomització d'aquesta rivalitat i de la situació de naixement, verbalitzant «*no m'agrada perquè estan engreixant molt la mare.*»

Els temes fidels sàdics, amb transformació punitiva contra un mateix, tenen un tractament més normalitzat en aquest protocol. Es censuren -3NA-, però no hi ha tanta necessitat de càstig com en altres protocols d'aquest estudi, i el noi no s'identifica tant amb l'agredit. Només a la làmina CLOT s'identifica amb el PN "sol i exclòs".

La làmina de la mare substituïda o adoptiva -CABRA- també és censurada i provoca rebuig, essent una làmina 3NA.

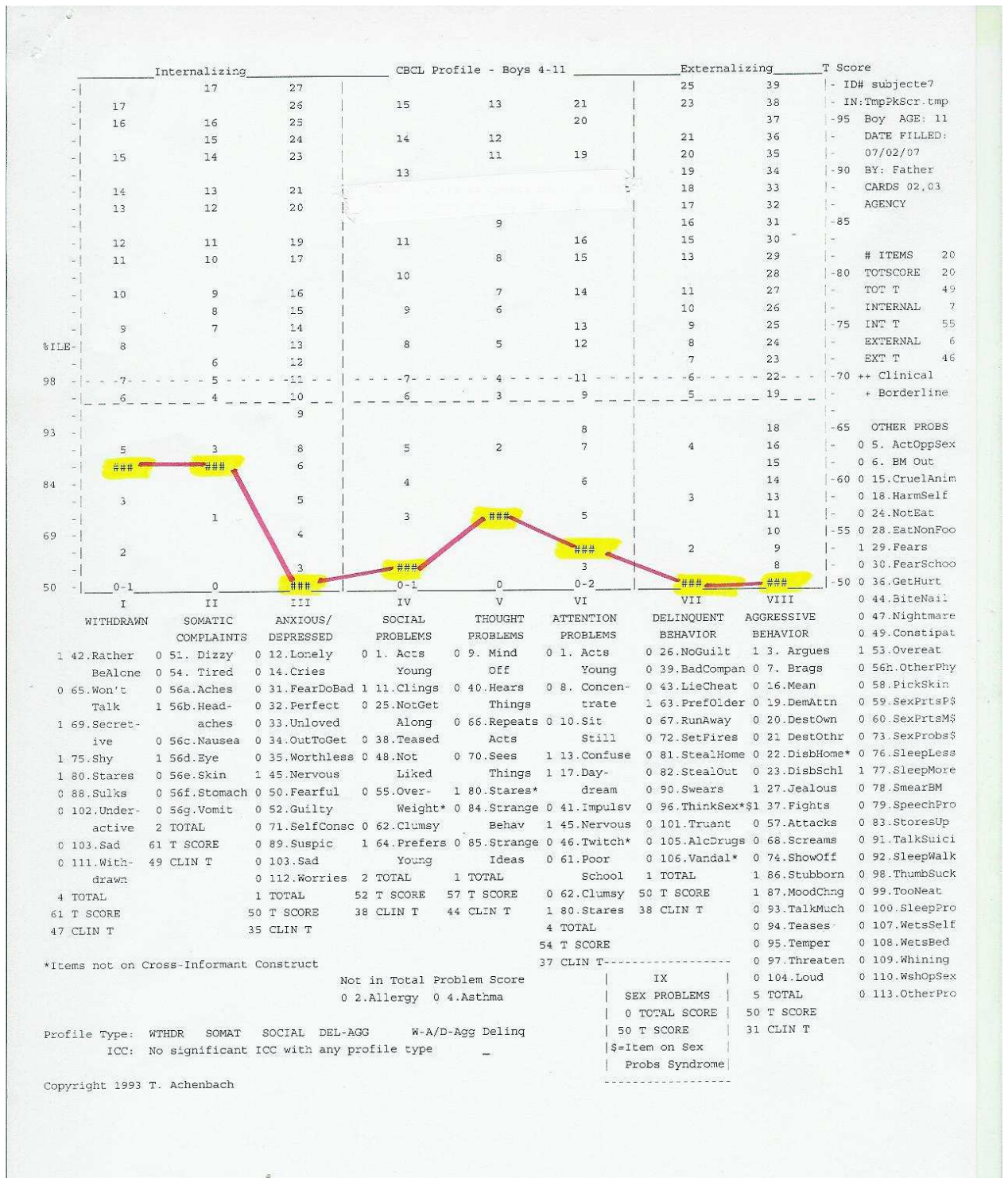
7.3 CBLC, Achenbach T., 1991 (Questionari infantil de comportament 4/18)

Figura 4.13 CBLC Perfil de nens – Escala de Competències Resultats subjecte 7

En a l'escala de Competències obté una puntuació de T: 39, dins la normalitat. Hi destaquen la puntuació alta de les competències escolars (T: 55) i la més baixa - sempre dins d'aquesta normalitat- de les competències en les Activitats [T: 35].

Figura 4.14 CBLC Perfil de nens – Escala de Problemes de Conducta Resultats subjecte 7

En l'escala de Problemes de Conducta, la Internalització (T:55) i l'Externalització (T:46) es troben dins la normalitat.

S'obtenen, però, puntuacions que es troben en el *marge clínic* en l'escala d'Internalització (84 al 90 percentil) en dos de les síndromes: Aïllament (T: 61) i Queixes Somàtiques (T:61), que comentarem més detingudament -amb les seves valoracions en funció de la freqüència d'aparició (0: mai; 1: algunes vegades; 2:molt sovint)- per tal de realitzar una anàlisi més qualitativa de les dades.

- Escala d'Internalització [T: 55, puntuació mitjana]
  - . *Aïllament* [T: 61]:
    - 42. Li agrada estar sol (1)
    - 69. Reservat (1)
    - 75. Tímid (1)
    - 80. Es queda absort (davant la tele) (1)
  - . *Queixes Somàtiques* [T:61]:
    - 56b. Mal de cap (1)
    - 56d. Problemes amb la vista (1)
- Escala d'Externalització [T: 46, puntuació mitjana]
- Altres Problemes:
  - 77. Dorm més que la majoria de nens de la seva edat (1)

Veiem doncs, que en Dídac obté unes puntuacions que el situen dins del rang de la normalitat en l'escala de Competències diferents, però en l'escala d'Internalització té puntuacions que es troben en el *marge clínic* -Aïllament i Queixes Somàtiques- que cal valorar en el conjunt de les dades.

7.4 Síntesi interpretativa del cas

Totes aquestes dades mostren que no hi elaboració de l'Edip i sí presència de molts indicadors propis d'una etapa pre-edípica, com la reivindicació que els pares estiguin més per ell i se'n preocupin més, amb alguns signes de rivalitat fraterna.

S'observa com aquesta rivalitat fraterna provoca dificultats en el maneig de l'agressivitat. Sembla que en Dídac intenta mantenir un equilibri intern amb les diferents pulsions exercint-hi una forta repressió que es tradueix externament en una actitud molt controlada.

La mare comenta que *el neguit que tenia en Dídac per sentir-se acceptat pels nous pares* va fer que l'adaptació fos molt ràpida.

Fa grans esforços per respondre tal com s'espera d'ell i no decebre els pares adoptius. El temor d'un nou abandó/rebuig és molt present en tot nen adoptat.

En el CBLC d'Achenbach destaquen les puntuacions en l'escala d'Internalització. Té puntuacions que es troben en el *marge clínic* en Aïllament i Queixes Somàtiques -li agrada estar sol, és reservat, és tímid, té mals de cap...-. No expressa els seus sentiments i es tanca en ell mateix, fet que provoca manifestacions somàtiques.

Recuperant dades de l'anamnesi, veiem que en Dídac va ser adoptat als 5 anys i mig - fet que li va permetre establir uns vincles inicials amb les figures parentals- i no va estar intern en cap orfenat, sinó que va viure fins al moment de l'adopció amb la seva família biològica.

Això li ha permès enfrontar-se a la situació d'adopció amb una estructuració de la personalitat més consolidada, però que no exclou la vivència d'exclusió de l'amor parental dels pares biològics que en Dídac explicita en el tema de la història d'en PN i que no és més que la seva història. Una història marcada per forts sentiments de reivindicació d'atenció per part dels pares amb rivalitat fraterna implícita -en la família biològica ell era el petit de sis germans i va ser abandonat per això, per ser el petit.

D'acord amb Grinberg i Valcarce (2006), fent referència a Bowlby diu concordar amb M. Klein (1948) en què en la *posició depressiva primerenca*, hi ha *una desintegració del món intern i una reintegració* ulterior. Klein destaca que el més important en un dol es tolerar la desorganització i poder portar a terme la reorganització, dirigida cap a un nou objecte. Aquesta és la situació que permet una adopció exitosa.

Subjecte 8: Gerard

8.1 Entrevista pares (entrevista mare):

1. DADES PERSONALS

Data naixement: 18/02/1996

País: Nepal

Ciutat: -----

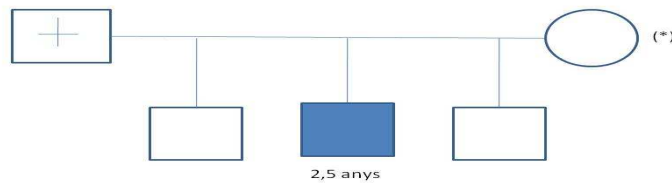
Edat d'adopció: 3 anys i 10 mesos

Curs escolar: 5è Primària (escola privada)

Activitat laboral pares: pare, administratiu; mare, tècnica d'educació (psicòloga)

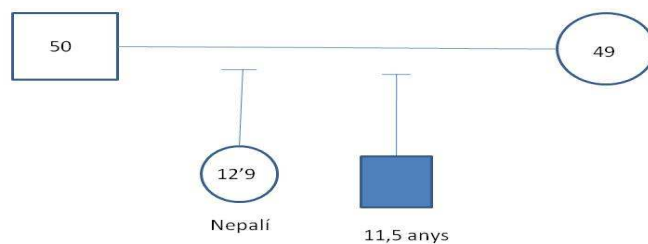
2. GENOGRAMA

2.1 Genograma família biològica

(*) La mare es va tornar a casar amb un home que tenia fills d'una altra parella.

2.2 Genograma actual

3. Quin va ésser *el motiu* que els va portar a fer una adopció?

No podien tenir fills biològics. Ella, abans de casar-se, tenia un fibroma i li van treure la matriu. Abans de decidir-se va passar un temps; es van casar l'any 1984, i el 1991 varen fer una petició d'adopció nacional. L'adopció internacional la desaconsellaven, perquè havies d'estar tres o quatre anys en llista d'espera, fins que et tocava. Van estar més d'un any d'estudi, per obtenir la idoneïtat.

4. Per què varen adoptar un nen/a de nacionalitat nepalesa?

Varen valorar diferents països: l'Índia, Mèxic..., però van conèixer uns pares que ja havien adoptat la seva filla gran i que els van ajudar molt en el procés.

El pare de la mare adoptiva era excursionista i tenia informació del Nepal. Considerava les muntanyes nepaleses mítiques.

5. Quines *expectatives* tenien?

«Va ésser una decisió presa quan érem al Nepal a buscar la nostra primera filla adoptiva.» Allà mateix van fer la petició, però després, un cop aquí, es van trobar que no valia (val a dir, però, que amb aquest segon fill tot va anar com una seda). Al cap d'un any van fer la petició des d'aquí.

6. Consideren que s'han satisfet?

«Siii! Del tot.»

«És com una cosa màgica, l'adopció. Com fas el vincle, quan el veus!»

«Els nens ens ho han posat molt fàcil.»

7. Quin temps d'espera varen tenir, per a adoptar el seu fill, i com el van viure?

Van tardar vuit o nou mesos, des que ja estava assignat, per un canvi de ministeri del Nepal. Va ser molt dur, perquè no en sabien res.

8. Com varen acceptar els seus familiars i amics el seu projecte d'adoptar?

La família, molt bé, hi van trobar tot el suport. I els amics, també.

9. Com va ésser el moment de la primera trobada?

Ho van fer a través de l'ECAI. Era quan l'entitat començava i tenien una persona al Nepal, de referència. El dia de l'arribada del nen, amb avió, varen anar a l'aeroport, on els esperava la representant de l'ECAI, que era nepalesa.

Ella va passar davant del nen i ell va anar a buscar les sabates i els va abraçar. Va ser molt bonic.

La representant nepalesa els va explicar que quan un nen/a, a l'orfenat, es *posava les sabates*, volia dir que marxava d'allà, que l'havien adoptat.

10. ANTECEDENTS DE RELACIÓ AFECTIVA

10.1 Què en saben, de la *història* del seu fill, abans d'ésser adoptat?

Dades incertes.

Feia un any i poc més que era allà, a l'orfenat. Vivia en un poble prop de la frontera xinesa. El pare va morir quan va caure per un penya-segat, i la mare es va ajuntar amb un altre home amb fills... i no els podien tenir tots.

El nen recorda coses del seu poble, militars maoistes... També recorda el pare i la mare.

«Té germans. Allà vàrem conèixer un germà gran i el petit, que ja l'havien adoptat un temps abans que nosaltres hi arribéssim. No hi havia unió de germans, es va acomiadar del germà gran tan *panxo*.»

«Tenia germanes grans, però no van voler, o no van poder, fer-se'n càrrec.»

10.2 Temps de convivència amb la família d'origen?

Dos anys i mig, aproximadament.

10.3 Itinerari d'institucionalització

- nre. de centres d'acollida: 1
- temps d'internament: un any i pocs mesos
- canvis de cuidadors: Si No ?
- tipus de centre: Balmandir (un centre molt gran que era un antic palau)
- contactes amb la família biològica durant l'internament: Si No
- acolliments anteriors fracassats: Si No

Una ONG s'havia encarregat de crear una escola bressol dins l'orfenat de Balmandir. El país estima els nens. Sí que hi havia qualitat humana, però la higiene i la neteja eren molt deficients.

11. Condicions físiques

- malnutrició: Si No   - negligència: Si No
- maltracta. físic: Si No   - abusos: Si No
- mendicitat: Si No

Era menut i estava molt constipat (bronquitis).

Tenia infeccions respiratòries i estava anèmic.

12. Va tenir dificultats per a *adaptar-se* al nou entorn familiar? De quin tipus?

«No gens!» Al país hi varen estar deu dies. Estava molt content de tenir papa i mama. Tenia moltes ganes de ser adoptat i marxar.

Els primers dies, a la mare la veia més com a cuidadora, així que ella va haver d'imposar-se. Un cop a casa, al principi reproduïa aquest esquema, no feia cas de res i tenia rabietes molt fortes.

13. Com han tractat el tema de l'adopció amb el seu fill? Com va reaccionar?

«En parlàvem molt.»

«Hem celebrat sempre el dia que ens vàrem conèixer.»

14. Pors pares/possibilitat de viatjar al Nepal?

Ha expressat que li agradaria anar-hi, però no ha anat més enllà.

Coneixen la família que ha adoptat l'altre germà, i ell no ha volgut veure'l.

15. ASPECTES EVOLUTIUS

15.1 Alimentació (problemes)

No.

15.2 Dentició

Bé

15.3 Control d'esfínters

Quan va començar (edat)?: Quan al varen adoptar ja tenia control durant el dia.

Dificultats: enuresi, a la nit, fins als 7 anys.

15.4 Desenvolupament motriu

Aguantar el cap, asseure's, gatejar, caminar. Dificultats.

Era *patosillo*; feia activitats per a treballar la motricitat (desairós, mala coordinació).

15.5 Llenguatge

Primeres paraules/frases. Dificultats.

Cap problema. Va aprendre molt ràpidament, en dos o tres mesos.

15.6 Son

Lloc, companyia/malsons/terrors. Dificultats.

Bé. Es movia molt. Inquiet.

15.7 Canvis hormonals

A quina edat? Encara no; tot just comença.

Com ho ha viscut? --

15.8 Jocs

Quins prefereix? D'activitat física. No s'entreté gaire, sol. Malament de motricitat fina. Li agrada molt llegir.

15.9 Relacions afectives

Té dificultats per a establir vincles? No. Té timidesa en el contacte inicial.

Expressa les emocions? Sí, però les negatives li costen; és tancat fins que no pot més.

És molt afectuós/osa amb gent desconeguda? No.

Rebuig afectiu/exigeix afecte/xantatge emocional pares: No.

15.10 Conductes pertorbadores

Mentides, agressions, rebequeries, hiperactivitat. Resposta familiar.

A vegades *fabula*.

15.11 Hàbits d'autonomia

Vestir-se, menjar, banyar-se, fer encàrrecs.

Bé.

15.12 Malalties/hospitalització

Quines? Hospitalització: Quant temps?

Fimosi.

15.13 Escolarització

Inici: A P4.

Canvis escolars: No.

Adaptació: Bé. Cap problema.

15.14 Activitats extraescolars

Quines? Música, anglès i futbol. Cap de setmana, el Cau.

15.15 Assisteix a l'entrevista

Mare.

8.2 Test projectiu Pota Negra (PN) (vegeu Annex 12)

8.2.1 Dades personals rellevants

Subjecte 8: Gerard

Edat cronològica: 11 anys i 5 mesos (18/02/1996)

Edat d'adopció: 3 anys i 10 mesos

Motiu d'abandó: El pare va morir quan va caure per un penya-segat. La mare es va ajuntar amb un altre home, amb fills, i no els podien tenir tots. Vivia en un poble prop de la frontera amb Xina.

El nen recorda coses del seu poble, militars maoistes... També recorda el pare i la mare.

Té germans. «Allà vàrem conèixer un germà gran i el petit, que ja l'havien adoptat un temps abans que nosaltres hi arribéssim. No hi havia unió de germans. Es va acomiadar del germà gran, de sis anys, tan *panxo*.»

Institucionalització: Va estar vora d'un any i pocs mesos en un orfenat.

8.2.2 Anàlisi del protocol

Actitud davant la prova: Bé, bona actitud. Se'l veu molt eixerit.

El dilluns va arribar de colònies (la prova es va realitzar el mes de juliol), i abans de començar vàrem parlar un moment tots tres, la mare, ell i jo. Em vaig presentar i li vàrem explicar l'estudi que jo feia.

- **FRONTISPICI**

Dóna una estructura familiar completa: pares i tres fills.

PN és el fill mitjà, amb una edat de 7 anys. Els altres dos porquets són germans de PN. B1 és noia i té 14 anys, i B2 és noi i en té 4.

En la família biològica del Nepal ell era el penúltim dels germans, però en la família adoptiva ell és el petit i té una germana gran de 12 anys i 9 mesos, que també és del Nepal.

A PN li atribueix un sexe que es correspon amb el seu i una edat amb una certa regressió -ell té 11 anys i mig i n'hi adjudica 7.

- **HISTÒRIA – GUIÓ PANORÀMIC**

COLLIBÉ (A6 - PN)

Hi havia una vegada un pare porc i un fill porc que anaven de viatge i se les espavilaven tots sols,

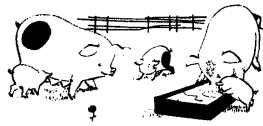
ARBRE (A4 - esquirol)

quan havien de menjar. El PN es ficava sobre els hombros del pare i agafava ous, fruits, etc.

NIT (A7 - la lluna que tot ho veu)

Un dia els va agafar un granger i se'ls va endur a la granja. A la nit, el PN dormia amb dos porquets petits i va veure que el seu pare s'enamorava d'una truja,

DUBTE (NA - N)

i l'endemà al matí va veure que s'havien casat i van ser feliços i van menjar anissos.

- **PSICODINÀMICA DE LA HISTÒRIA**

En Gerard escull quatre làmines per fer la història.

Comença amb COLLIBÉ i ARBRE, ambdues làmines de tema edípic de situació dual i exclusiva amb el pare. A P-I són làmines agradables, amb Id. amb PN a la primera, però no a ARBRE. Aquesta impossibilitat d'identificar-se amb PN expressa el malestar d'en Gerard davant d'aquesta situació. També hi ha signes d'oralitat. La segueix NIT, que torna a ser un tema edípic però amb *voyeurisme* de l'habitació dels pares, si bé no són els pares, sinó el pare amb una truja. És reconegut com a tema edípic en la història i ratificat a P-I «*m'agrada perquè he dit que s'enamoren*»-, però malgrat ser Agradable no és pot identificar amb PN i ho fa amb *la lluna que tot ho veu*. Acaba la història amb DUBTE, 2NA, làmina que converteix en un tema original de casament «*s'havien casat i van ser feliços*» a P-I, on restitueix el tema fidel d'exclusió de PN amb rivalitat fraterna i la Id. és amb Ningú, verbalitzant *que s'alimenten els dos germans i el PN no*.

El **tema dominant** és el de la relació dual i exclusiva entre un pare i un fill, fins que aquesta relació es trenca perquè el pare s'enamora i es casa amb una truja.

Làmina més investida

La làmina més investida és COLLIBÈ, làmina que correspon a una situació dual i exclusiva amb el pare.

- **PREFERÈNCIES / IDENTIFICACIONS**

Taula 4.22 Preferències i Identificacions Subjecte 8

Làmines Agradables	Identificació	Categorització
1 - Porqueries	PN, el que esquitxa	2A
2 - Cabra	Cabra	1A
3 - Clot	La gespa	1A
4 - Arbre	Esquirol	2A
5 - Partença	El camí	1A
6 - Collibè	PN	3A
7 - Nit	La lluna	2A
8 - Mamada I	Una pedra	1A
9 - Somni Pare	PN	2A
10 - Somni Mare	PN	2A

Làmines No Agradables	Identificació	Categorització
1 - Garrinada	Ningú	3NA
2 - Oca	Oca	2NA
3 - Menjadora	Ningú	3NA
4 - Baralla	Ningú	3NA
5 - Carro	Ningú	3NA
6 - Petons	Ningú	3NA
7 - Dubte	Ningú	2NA
8 - Mamada II	Ningú	3NA

Identificacions	Número
- PN	4
- Ningú	7
- Oca	1
- Esquirol	1
- Lluna	1
- Gespa	1
- Pedra	1
- Cabra	1

□ Làmines edípiques

Làmines 3A. Representen el principi del plaer. No tenen cap prohibició.

- **COLLIBÈ**, tema fidel, de situació dual i exclusiva amb el pare (fase edípica).

«M'agrada perquè també ajuda. El PN està cansat i el seu pare l'ajuda.»

Identificació: PN.

Làmines 3NA. Representen les tendències censurades per la defensa del jo; provoquen angoixa i són tendències reprimides.

- **GARRINADA**, tema fidel de naixement, rivalitat fraterna (fase Oral Passiva).
«No m'agrada perquè aquí només mengen uns quans porcs i els altres que estan mirant no mengen.»
Identificació: Ningú.
- **MENJADORA**, tema fidel d'agressivitat envers els pares.
«No m'agrada perquè està pixant sobre l'aliment dels seus pares.»
Identificació: Ningú.
- **BARALLA**, tema fidel d'agressivitat vers els germans (fase Oral Sàdica).
«No m'agrada perquè es veu com es barallen i els seus pares no hi fan remei.»
Identificació: Ningú.
- **CARRO**, tema fidel sàdic, amb transformació punitiva contra un mateix.
«No m'agrada perquè somia que el separen de la seva família.»
Identificació: Ningú.
- **PETONS**, tema fidel edípic.
«No m'agrada perquè és una escena romàntica, i a mi mai m'han agradat.»
Identificació: Ningú.
- **MAMADA II**, tema fidel d'oralitat amb rivalitat fraterna (fase Oral Passiva).
«No m'agrada perquè s'alimenta el PN i els altres no.»
Identificació: Ningú.

- **QÜESTIONARI FINAL**

Test de l'Edat d'Or

Davant la pregunta: «A quina edat creus que la gent és més feliç?, el nen respon que «*quan ets infant (0-15), perquè són els anys que estàs amb els pares, jugues a futbol...*»

Tema de la Taca Negra

Davant la pregunta: «Què en pensa PN de la seva pota negra?», el nen respon que «*res, que té una taca i és normal, com tots.*»

Primer desig de la fada: *Estar bé amb els seus germans.*

- **DIBUIX DE LA LÀMINA MÉS INTERESSANT**

COLLIBÈ: «*El pare ajudant el Pota Negra, que està cansat.*»

- **DADES DEL PN CODIFICADES**

Taula 4.23 Codificació per a l'estudi del complex d'Èdip1 - Subjecte 8

CATEGORIA 1	EDIP ELABORAT (EE)
-------------	--------------------

1. INDICADOR: Història

1.1 Donar un tema edípic per a la història: Si No

2. INDICADOR: Tractament de les làmines edípiques

2.1 Classificar com de 3A les làmines edípiques amb tema edípic franc:

PETONS NIT SOMNI MARE SOMNI PARE ARBRE COLLIBÈ
 CAP LÀMINA CLASIFICADA

2.2 Identificar-se amb el progenitor del mateix sexe en els temes edípics:

PETONS NIT SOMNI MARE SOMNI PARE ARBRE COLLIBÈ
 ABSÈNCIA D'IDENTIFICACIONS

2.3 Escollir en primer lloc, per fer la història, una làmina edípica i donar un tema edípic: Si No

2.4 Escollir làmines edípiques per fer la història i donar-hi temes edípics francs:

PETONS NIT SOMNI MARE SOMNI PARE ARBRE COLLIBÈ
 CAP LÀMINA ESCOLLIDA

2.5 Descriure-hi el tema edípic franc :

PETONS NIT SOMNI MARE SOMNI PARE ARBRE COLLIBÈ
 CAP DESCRIPCIÓ

3. INDICADOR: Temes de dependència/independència

3.1 Classificar com de 3A la làmina PARTENÇA, amb tema d'independència:

Si No

3.2 Escollir PARTENÇA, en primer lloc, per fer la història i donar-hi un tema d'independència: Si No

4. INDICADOR: Dibuix làmina més interessant

4.1 Dibuixar una làmina de tema edípic: Si No

4.2 Fer un dibuix de tema edípic en el somni de PN: Si No

Taula 4.24 Codificació per a l'estudi del complex d'Èdip 2 - Subjecte 8

CATEGORIA 2	NO-ELABORACIÓ DE L'ÈDIP (NEE)
-------------	-------------------------------

1. INDICADOR: Frontispici

1.1 Atribuir als porquets blancs (B1 i B2) el rol d'amics o cosins de PN, quedant així PN com a fill únic: Si No

2. INDICADOR: Història

2.1 Ésser les làmines orals, de naixement o anals, les més investides: Si No
 2.2 Donar un tema d'oralitat, regressió o analitat per a la història: Si No

3. INDICADOR: Làmines edípiques

3.1 Ésser làmines 3NA (representant les tendències més reprimides i censurades pel jo).
 PETONS NIT SOMNI MARE SOMNI PARE ARBRE COLLIBÈ

3.2 Segons el tema que es doni a les làmines edípiques:

3.2.10 Tema edípic amb escotomització del *voyeur*: PETONS

3.2.17 Tema edípic escotomitzat: ARBRE

4. INDICADOR: Temes de culpabilitat

4.1 Identificació amb el protagonista (PN castigat), en les làmines:
 OCA CLOT CARRO
 4.2 Escollir les làmines punitives per formar part de la història:
 OCA CLOT CARRO

5. INDICADOR: Temes agressius

5.1 Classificar com de 3NA les làmines que expressen agressivitat:
 BARALLA MENJADORA PORQUERIES
 5.2 Escotomització de l'acció en les làmines que expressen agressivitat:
 BARALLA MENJADORA PORQUERIES
 5.3 Identificar-se amb l'agressor, en les làmines:
 OCA

6. INDICADOR: Temes d'exclusió

6.1 Classificar com de 3NA les làmines que expressen exclusió:
 DUBTE CLOT

7. INDICADOR: Temes de rivalitat

7.1 Classificar com de 3NA les làmines que mostren rivalitat:
 GARRINADA MAMADA II
 7.2 Escotomització de l'acció en les làmines que mostren rivalitat:
 GARRINADA MAMADA II

8. INDICADOR: Temes de regressió

8.1 rontispici: adjudicar una edat clarament regressiva a PN: Si No
 8.2 Test de l'Edat d'Or: Davant la pregunta: «A quina edat creus que la gent és més feliç?», respondre amb una edat clarament regressiva. Si No
 8.3 Identificacions regressives: identificar-se amb el porquet *bebè* Si No

9. INDICADOR: Temes de dependència/Independència

9.1 Classificar com de NA la làmina de tema d'independència PARTENÇA: Si No
 9.2 Reconvertir-la en un tema de dependència: Si No

8.2.3 Valoració de les dades del test

En el Frontispici, en Gerard dona una estructura familiar completa: pares i tres fills. A PN li atribueix un sexe que es correspon amb el seu i una edat amb una certa regressió -ell té 11 anys i mig i n'hi adjudica 7.

Destacaríem en primer lloc les identifikacions realitzades.

Només hi ha quatre identifikacions amb PN en tot el protocol, i això ens indica que es culpabilitzen la majoria de tendències representades. D'altra banda, en Gerard s'ha identificat set cops amb Ningú, cosa que significa que existeix un tema dominant d'ansietat.

Cal subratllar que hi ha una absència de la figura de la mare en tot el protocol. No apareix en la història, i a P-I, en les làmines orals on gairebé és obligatori anomenar la figura materna, en Gerard se les arregla per a no fer-ho. En el cas de les làmines orals de Mamada I i II, només fa referència al fet que *s'alimenta PN o els germans*. De fet, l'oralitat no es pot expressar d'una manera franca en cap de les làmines.

Aquesta omisió de la mare ens revela l'existència d'un conflicte important amb ella (la mare biològica el va abandonar).

Quant a l'elaboració de l'Èdip, observem que hi ha presència d'alguns indicadors.

Tant el tema de la història com el de la làmina més investida corresponen a un tema edípic. De fet, en la història ens explica la relació dual entre un pare i un fill -que adopta tant una relació edípica com maternal- fins que el pare s'enamora i es casa amb una truja. És a dir, una femella -que no és la mare- s'interposa en aquesta relació dual i substitueix la mare absent.

En la seva història personal hi trobem semblances. El pare va morir i la mare es va ajuntar amb un altre home amb fills, i com que no els podien tenir tots, a ell i als seus germans els van donar en adopció. És a dir, un adult extern als progenitors provoca part de les pèrdues i la separació amb la família -en Gerard tenia dos anys i pocs mesos quan el van portar a l'orfenat.

El tema edípic franc és present a NIT i a COLLIBÈ -en la història-, però atesa l'ambivalència d'aquest pare edípic/maternal no es produeix cap identificació amb el progenitor del mateix sexe.

De fet trobem que la làmina de PETONS, en què es mostra l'afecte entre els dos progenitors d'una manera explícita, és fortament censurada -és 3NA-, quan és considerada Agradable en el 82 % dels casos, i la identificació amb Ningú només es produeix en un 4 % dels casos.

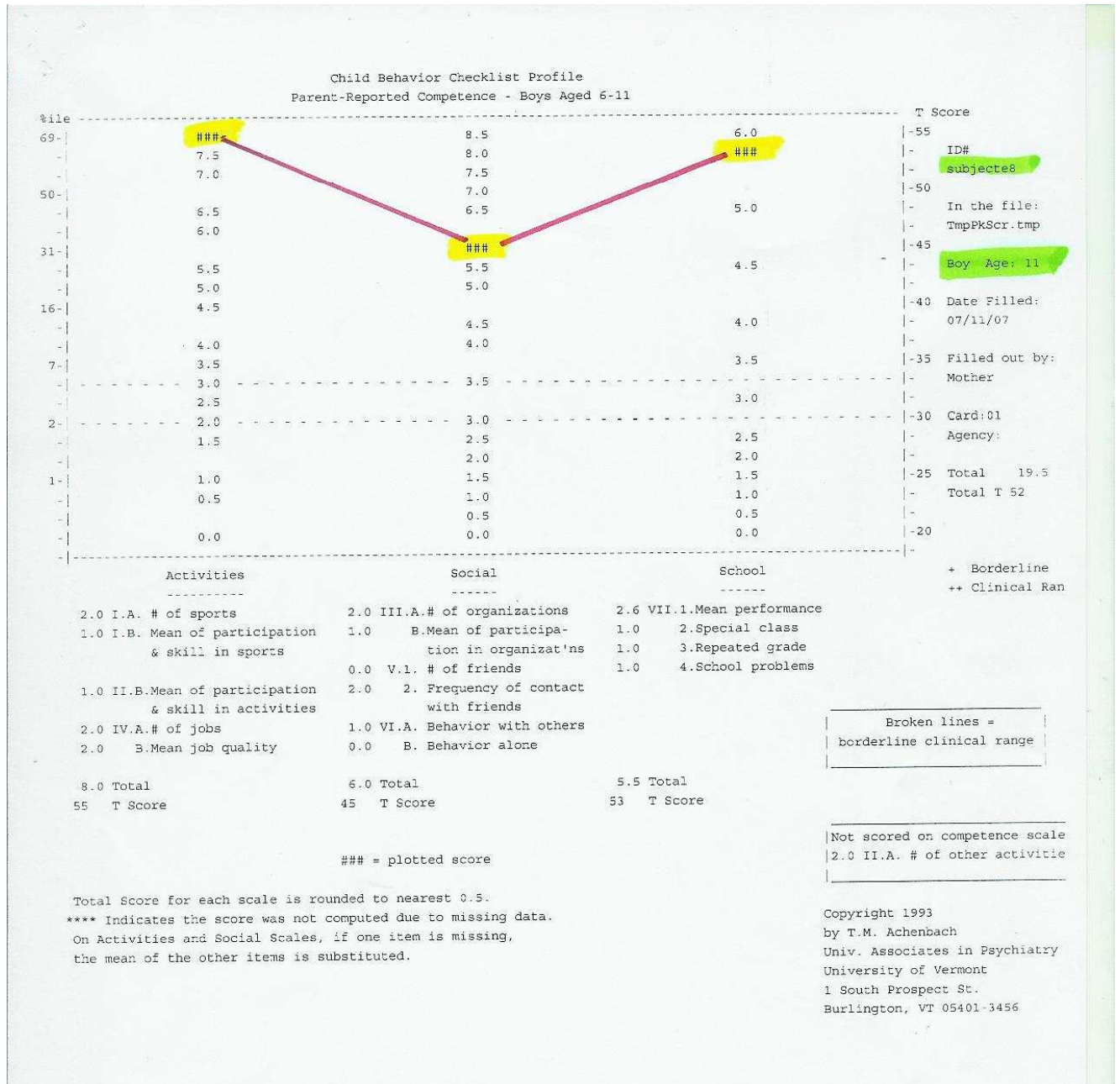
Quant a la presència d'indicadors de No elaboració de l'Èdip.

En els temes de rivalitat fraterna -BARALLA i MENJADORA són 3NA- i d'agressivitat, tant vers els germans com vers els pares, és on hi ha conflicte -GARRINADA i MAMADA II també són 3NA.

També es verbalitza, en el primer desig de la Fada, *l'estar bé amb els germans*.

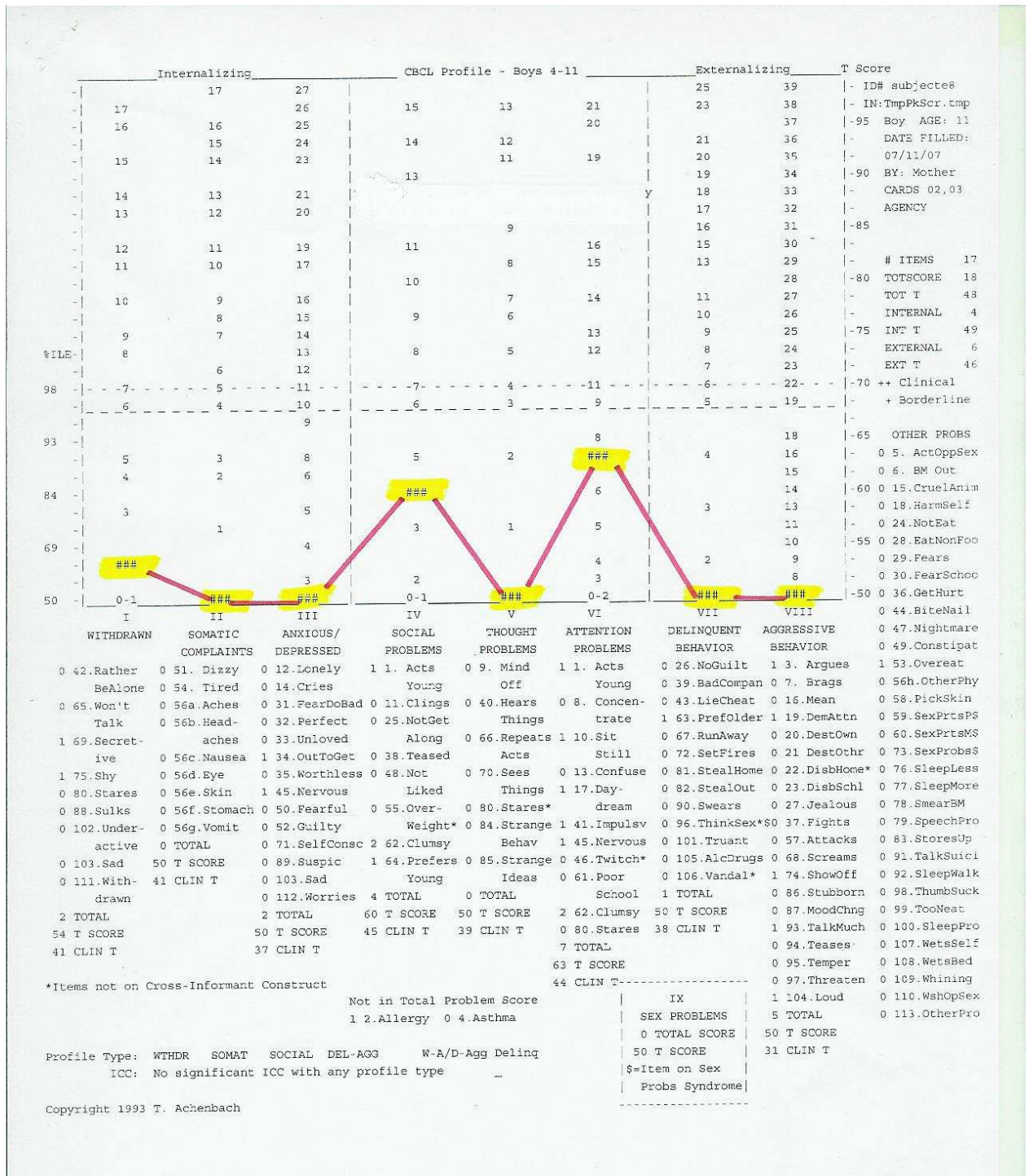
8.3 CBLC, Achenbach T., 1991 (Qüestionari infantil de comportament 4/18)

Figura 4.15 CBLC. Perfil de nens – Escala de competències Resultats subjecte 8

En l'escala de competències obté una puntuació de T: 52, dins la normalitat.
Hi destaquen les puntuacions altes de les activitats (T: 55) i de les competències escolars (T: 53).

Figura 4.16 CBCL. Perfil de nens – Escala de problemes de conducta Resultats subjecte 8

En l'escala de problemes de conducta, la Internalització (T:49) i l'Externalització (T:46) es troben dins la normalitat.

S'obtenen, però, puntuacions que es troben en el *marge clínic* (84 al 94 percentil) en dues de les síndromes independents: problemes socials (T: 60) i problemes d'atenció (T:63), que comentarem més detingudament -amb les seves valoracions en funció de

la freqüència d'aparició (0: mai; 1: algunes vegades; 2: molt sovint)- per tal de realitzar una anàlisi més qualitativa de les dades.

- Escala d'Internalització [T: 49, puntuació mitjana]
  - . *Aïllament*: [T: 54]
    - 69. Reservat (1)
    - 75. Tímid (1)

- Escala d'Externalització [T: 46, puntuació mitjana]

- Problemes socials [T: 60, marge clínic]
  - 1. Es comporta de manera infantil (1)
  - 62. És barroer, desmanegat (2)
  - 64. Prefereix jugar amb nens més petits (1)

- Problemes d'atenció [T:63, marge clínic]
  - 1. Es comporta de manera infantil (1)
  - 10. No està mai quiet (1)
  - 17. Somia despert (1)
  - 41. És impulsiu (1)
  - 45. És nerviós (1)
  - 62. És barroer, desmanegat (2)

- Altres problemes
  - 53. Menja massa (1)

Tal com es pot observar, les puntuacions que obté en Gerard en els problemes socials i en els problemes d'atenció -marge clínic- són considerades de risc i caldrà integrar-les en el conjunt de dades.

8.4 Síntesi interpretativa del cas

El cas d'en Gerard està marcat per l'abandó i el rebuig de la seva mare, que no ha pogut elaborar encara. És per això que en el test PN no pot integrar-hi la figura materna i l'elimina de tot el protocol.

La figura paterna es presenta molt investida, però, tal com hem comentat anteriorment, té rols edípics que en algun moment són també maternals.

Sembla que en Gerard inicia el procés d'elaboració de l'Èdip, però té dificultats per a poder fer-ne el tancament. Existeix un solapament entre els sentiments generats per l'abandó i els del complex d'Èdip, entre la realitat externa i la interna.

En Gerard ha viscut realment una situació d'exclusió/privació de la seva mare provocat per la presència de la nova parella i la dels seus fills. Poc temps abans havia sofert la mort del seu pare.

Per això en el test trobem molt presents, encara, la rivalitat i l'agressivitat fraterna, que responen a la vivència d'aquesta realitat, a aquests fills de la parella de la mare que varen ocupar el seu lloc.

D'altra banda, va patir dues pèrdues simultànies en un espai de temps molt curt i en una edat molt primerenca, al voltant dels dos anys.

Un cop a l'orfenat, van adoptar el germà petit abans que ell. Quan ell va marxar de l'orfenat hi va deixar el seu germà gran, de sis anys.

És un nombre elevat de pèrdues que genera una actitud de tancament, de desafecció, que va suscitar aquest comentari de la mare adoptiva: «[...] *no hi havia unió de germans, es va acomiadar del germà gran tan "panxo".*» La mare també comenta que coneixen la família que ha adoptat l'altre germà, i el Gerard no ha volgut veure'l mai.

Les dades de CBLC confirmen aquesta actitud *-reservat, tímid-* i aporten elements de com en Gerard exterioritza el seu malestar emocional amb problemes socials i d'atenció, especialment.

Sembla que en Gerard evita recuperar el vincle, potser per por a tornar-lo a perdre. En paraules de Rygaard (2008), un dels mecanismes de compensació per a evitar sentir-se rebutjat és el de la retracció. És a dir, si no s'entra en contacte amb una persona, aquesta persona no et pot rebutjar un altre cop.

Subjecte 9: Samuel

9.1 Entrevista pares (entrevista mare i pare):

1. DADES PERSONALS

Data de naixement: 19/05/1995

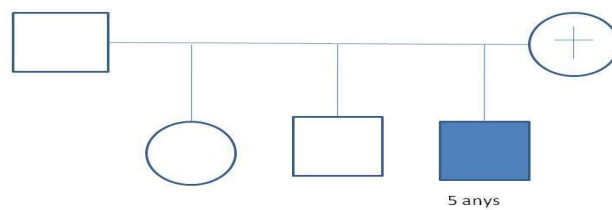
País: Nepal Ciutat: HULMA

Edat d'adopció: 5 anys i 9 mesos Curs escolar: 6è de Primària (escola privada)

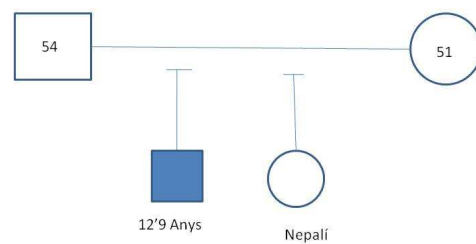
Activitat laboral pares: pare, empresari; mare, administrativa

2. GENOGRAMA

2.1 Genograma família biològica

2.2 Genograma actual

3. Quin va ésser *el motiu* que els va portar a fer una adopció?

Es van casar tard i no podien tenir fills biològics (van provar la *fecundació in vitro* tres vegades, i finalment van decidir adoptar).

4. Per què varen adoptar un nen/a de nacionalitat nepalesa?

La mare havia estat al Nepal i li havia agradat molt. Primer varen pensar en Rússia (ràpid i fàcil), però en posar-se en el circuit van contactar amb Amics del Nepal i van conèixer una noia que tenia dos fills adoptats del Nepal. El pare comenta que els nens del Nepal són nens molt estimats, al seu país.

5. Quines *expectatives* tenien?

Pare: «Moltes incògnites! Quan adoptes et posen la por al cos.»

Mare: «Molta il·lusió! En no tenir fills, les expectatives pròpies que comporta tenir un fill.»

6. Consideren que s'han satisfet?

«Si.» El pare es va casar als 44 anys, té un germà amb dues filles i no tenia tanta necessitat de tenir fills, però la mare és filla única i tenia moltes ganes de tenir-ne.

7. Quin temps d'espera varen tenir, per a adoptar el seu fill, i com el van viure?

Dos anys. A l'octubre els van assignar el nen, però fins al febrer no van poder anar-hi; i 23 dies d'estada...

9. Com varen acceptar els seus familiars i amics el seu projecte d'adoptar?

Pare: «La seva mare primer es va mostrar molt sorpresa, però després, bé.»

Mare: No té germans. «Bé.»

10. Com va ésser el moment de la primera trobada?

Pare: «Va ser terrible! El vàrem veure des d'un terrat.» La mare comenta que feia cara d'espantat, perquè no sabia què passava i el van portar al despatx. «El van “guarnir” amb unes sabates vermelles tan grans que n'hi sobraven almenys dos pams. Ens vàrem emocionar molt!»

Mare: «Els dies següents ens l'endúiem a l'hotel. Ens vàrem emocionar molt en sortir de l'orfenat, però per als altres nens va ser molt dur.»

11. ANTECEDENTS DE RELACIÓ AFECTIVA

10.1 Què en saben de la *història* del seu fill abans d'èsser adoptat?

Oficialment, res. Ell explica coses: que vivia a una zona propera a la Xina, que tenia germans més grans i que la mare va morir quan ell anava amb el pare. Després el germà gran el va acompanyar a l'orfenat de Katmandú (la germana gran plorava, en acomiadar-se'n) i va caminar molt i molt, i després van agafar un vol fins a Katmandú.

10.2 Temps de convivència amb la família d'origen? Cinc anys.

10.3 Itinerari d'institucionalització

- nre. de centres d'acollida: 1 - temps d'internament: 7 o 8 mesos
- canvi de cuidadors: Si No ?
- tipus de centre: Balmandir, macroorfenat públic; era com una caserna.
- contactes amb la família biològica durant l'internament: Si No
- acolliments anteriors fracassats: Si No

Les condicions de l'orfenat eren justetes, d'acord amb el país.

Dormia en un llit amb dos nens més, i un es feia pipi i l'en culpaven a ell.

11. Condicions físiques

- malnutrició: Si No
- negligència: Si No
- maltracta. físic: Si No
- abusos: Si No
- mendicitat: Si No

Tenia una infecció d'orella i el timpà trencat.

12. Va tenir dificultats per a *adaptar-se* al nou entorn familiar? De quin tipus?

Tenia el caràcter molt fort, però a la vegada era molt depenent.

Amb la mare es portava molt malament, la pegava. El pare comenta que tenia una relació molt dual amb ella, com si li sàpigues greu que no fos la mare biològica.

Ell no volia anar a adoptar a la germana, no volia germanes (tenia 9 anys, aleshores).

13. Com han tractat el tema de l'adopció amb el seu fill? Com va reaccionar?

No es presta a debats; treuen més el tema els pares. Ell es sent molt català.

És un nen líder, que té molts amics.

14. Pors pares/possibilitat de viatjar al Nepal?

No hi té cap interès; ni per saber qui van ser els seus pares. No li interessa, ara.

15. ASPECTES EVOLUTIUS

15.1 Alimentació (problemes)

No. Menjava molt, al principi; tot ho volia provar.

15.2 Dentició

15.3 Control d'esfínters

Quan va començar (edat) ---

Dificultats.

15.4 Desenvolupament motriu

Aguantar el cap, asseure's, gatejar, caminar. Dificultats.

15.5 Llenguatge

Primeres paraules/frases. Dificultats.

Bé.

15.6 Son

Lloc, companyia/malsons/terrors. Dificultats.

Els dos primers anys li costava molt dormir, i fins fa un any somiava coses dolentes.

Parla, quan dorm.

15.7 Canvis hormonal

A quina edat? A l'estiu, als 12 anys i 6 mesos.

Com ho ha viscut? Bé.

15.8 Jocs

Quins prefereix? Tots els esports (futbol, basquet...). No li agraden les manualitats.

Actitud general davant del joc: Normal.

15.9 Relacions afectives

Té dificultats per a establir vincles? No. Té amics.

Expressa les emocions: No li agrada manifestar les seves emocions, és molt introvertit, tímid.

És molt afectuós/osa amb gent desconeguda? No.

Rebuig afectiu/exigeix afecte/xantatge emocional pares: El primer any, molt xantatge emocional.

No era absorbent; tenia gelosia de la germana.

15.10 Conductes pertorbadores

Mentides, agressions, rebequeries, hiperactivitat. Resposta familiar.

Rebequeries, al principi.

15.11 Hàbits d'autonomia

Vestir-se, menjar, banyar-se, fer encàrrecs.

Bé.

15.12 Malalties/hospitalització

Quines? Hospitalització: Quant temps?

Temes d'orella.

15.13 Escolarització

Inici: A P5 (recomanaven 1r curs).

El van portar a l'escola al cap de dues o tres setmanes d'arribar (el mes de febrer).

Canvis escolars: No.

Motius: --

Adaptació: Molt bé. L'actitud dels mestres, molt bé.

15.14 Activitats extraescolars

Quines? Freqüència:

Futbol (dos cops per setmana) i anglès (un cop).

15.15 Assisteix a l'entrevista

El pare i la mare

9.2 Test projectiu Pota Negra (PN) (vegeu Annex 13)

9.2.1 Dades personals rellevants

Subjecte 9: Samuel

Edat cronològica: 12 anys i 9 mesos (19/05/1995)

Edat d'adopció: 5 anys i 9 mesos

Motiu d'abandó: La mare va morir quan ell anava amb el pare. Tenia germans més grans. Després, el germà gran el va acompanyar a l'orfenat de Katmandú (la germana gran plorava, en acomiadar-se'n).

Va viure cinc anys amb la família biològica.

Institucionalització: Va estar vuit mesos a l'orfenat.

9.2.2 Anàlisi del protocol

Actitud davant la prova: Bé, bona actitud.

- **FRONTISPICI**

Dóna una estructura familiar completa: pares i tres fills.

PN és la filla gran, amb una edat de 5 anys. Els altres dos porquets són germans de PN. B1 i B2 són dos nens de 4 anys.

En la família biològica del Nepal ell era el petit dels germans, però en la família adoptiva ell és el gran i té una germana petita de 9 anys, que també és del Nepal.

Es produeix una inversió de sexe i una regressió en l'edat -ell té 12 anys i 9 mesos i n'adjudica 5 a PN.

- **HISTÒRIA – GUIÓ PANORÀMIC**

CARRO (NA6 - Ningú)

Se'n va a dormir, la porqueta, i pensa certes coses: primer és que es pensa que els portaran a un lloc per matar-los,

SOMNI PARE (A10 - Ningú)

i segon que està pensant d'on ha sortit. Primer es pensa que és el pare

SOMNI MARE (A9 - Ningú)

i després pensa que ha nascut de la mare,

NIT (A11 - la PN)

i a mitjanit es va llevar i ho va comprovar (?) mirant si algun dels dos tenia una taca negra, i al final va ser la mare.

- **PSICODINÀMICA DE LA HISTÒRIA**

En Samuel escull quatre làmines per fer la història:

Sorprenentment comença amb CARRO, un tema tràgic de mort, que s'expressa obertament tant en la història com a P-I: «No m'agrada, perquè amb lo que està pensant es pensa que el mataran.» Aquest tema va lligat a un segon pensament a SOMNI PARE, ja que la porqueta «està pensant d'on prové, d'on neix, d'on ha sortit...; primer pensa que és del pare...» i després (SOMNI MARE) «pensa que ha

nascut de la mare.» La incògnita es resol en la làmina següent (NIT), ja que la porqueta es lleva a mitjanit «*mirant si algun dels dos tenia una taca negra*» i comprova que és la mare.

El tema que planteja és d'una porqueta, PN, que vol *conèixer els seus orígens*, la seva filiació: Prové del P (SOMNI PARE)? Prové de la mare (SOMNI MARE)? Potser prové del P i la M (NIT)?

PN no ha nascut del P, ni dels pares, sinó exclusivament de la M, ja que té la taca negra com la M. Aquests pensaments van precedits per altres d'amenaça de mort (CARRO), la primera làmina escollida.

Làmina més investida

La làmina més investida és CARRO (3NA), amb el tema de la mort. La culpabilitat i l'angoixa, lligades als pensaments de PN sobre els seus orígens, expliquen la urgència de començar la història amb un tema de càstig extrem.

Cal comentar que quan en Samuel anava a explicar la història es va mirar la làmina i va demanar de canviar-la, però després de mirar-se les altres va decidir quedar-se-la perquè les altres *no li lligaven*.

- **PREFERÈNCIES / IDENTIFICACIONS**

Taula 4.25 Preferències i Identificacions, Subjecte 9

Làmines Agradables	Identificació	Categorització
1 - Partença	PN	2A
2 - Cabra	Cabra	1A
3 - Coll i bé	Pare	1A
4 - Clot	PN	2A
5 - Dubte	La flor	1A
6 - Arbre	PN	2A
<hr/>		
7 - Garrinada	Un home	1A
8 - Petons	Ningú	1A
9 - Somni Mare	Ningú	2A
10 - Somni Pare	Ningú	2A
11 - Nit	PN	3A
12 - Mamada I	PN	3A

Làmines No Agradables	Identificació	Categorització
1 - Baralla	Blanc que marxa	3NA
2 - Oca	Blanc que mira	3NA
3 - Menjadora	Ningú	3NA
4 - Porqueries	Blanc que mira	3NA
5 - Mamada II	Ningú	3NA
6 - Carro	Ningú	2NA

Identificacions	Número
- PN	5
- Ningú	6
- Pare	1
- Blanc	3
- Flor	1
- Home	1
- Cabra	1

 Làmines edípiques

Làmines 3A. Representen el principi del plaer. No tenen cap prohibició.

- **NIT**, tema fidel edípic amb *voyeurisme* de l'habitació dels pares (fase Edípica) «M'agrada perquè crec que vol *averiguar* alguna cosa.»

Identificació: PN.

(1) En un primer moment, en classificar-les, van ser làmines No Agradables (NA), però a l'hora d'explicar-les va dir que no hi trobava res de dolent i les va reconvertir en làmines Agradables (A).

- **MAMADA I**, tema fidel d'oralitat feliç o frustrada en la relació dual amb la mare (fase Oral Passiva).
«M'agrada perquè s'alimenta per créixer.»
Identificació: PN.

Làmines 3NA. Representen les tendències censurades per la defensa del jo; provoquen angoixa i són tendències reprimides.

- **BARALLA**, tema fidel d'agressivitat vers els germans (fase Oral Sàdica)
«No m'agrada perquè s'esbarallen.»
Identificació: Blanc que marxa.
- **OCA**, tema fidel sàdic, amb transformació punitiva contra un mateix
«No m'agrada perquè crec que ha anat a molestar a alguns animals.»
Identificació: Blanc que mira.
- **MENJADORA**, tema fidel d'agressivitat envers els pares
«No m'agrada perquè crec que està pixant al menjar (?), perquè no es pot fer, això.»
Identificació: Ningú.
- **PORQUERIES**, tema fidel d'agressivitat envers els pares.
«No m'agrada perquè està fent malbé la palla i no fan cas al seu pare.»
Identificació: Blanc que mira.
- **MAMADA II**, tema fidel d'oralitat amb rivalitat fraterna (fase Oral Passiva)
«No m'agrada perquè tot ho vol per a ell.»
Identificació: Ningú.

• QÜESTIONARI FINAL

Test de l'Edat d'Or

Davant la pregunta: «A quina edat creus que la gent és més feliç?», en Samuel respon que *«a partir dels 17 anys, perquè són més grans i poden sortir amb amics, bueno dels 5 als 10 també, però no tant.»*

Tema de la Taca Negra

Davant la pregunta: «Què en pensa PN de la seva pota negra?», el noi respon que *no li agrada perquè no es deu sentir segur (?), deu pensar que els pares només pensen en els altres dos porquets i en ell no.»*

Primer desig de la fada, *«que els pares es preocupin més per ell.»*

- **DIBUIX DE LA LÀMINA MÉS INTERESSANT**

SOMNI PARE: «*Que està contenta de tenir un pare.*»

- **Dades del PN codificades**

Taula 4.26 Codificació per a l'estudi del complex d'Èdip 1 - Subjecte 9

CATEGORIA 1	EDIP ELABORAT (EE)
1. INDICADOR: Història	
1.1 Donar un tema edípic per a la història:	Si ☐ No ☒
2. INDICADOR: Tractament de les làmines edípiques	
2.1 Classificar com de 3A les làmines edípiques amb tema edípic franc: PETONS ☐ NIT ☐ SOMNI MARE ☐ SOMNI PARE ☐ ARBRE ☐ COLLIBÈ ☐ CAP LÀMINA CLASIFICADA ☒	
2.2 Identificar-se amb el progenitor del mateix sexe en els temes edípics: PETONS ☐ NIT ☐ SOMNI MARE ☐ SOMNI PARE ☐ ARBRE ☐ COLLIBÈ ☒ ABSÈNCIA D'IDENTIFICACIONS ☐	
2.3 Escollir en primer lloc, per fer la història, una làmina edípic i donar un tema edípic: Si ☐ No ☒	
2.4 Escollir làmines edípiques per fer la història i donar-hi temes edípics francs: PETONS ☐ NIT ☐ SOMNI MARE ☐ SOMNI PARE ☐ ARBRE ☐ COLLIBÈ ☐ CAP LÀMINA ESCOLLIDA ☒	
2.5 Descriure-hi el tema edípic franc: PETONS ☐ NIT ☐ SOMNI MARE ☐ SOMNI PARE ☐ ARBRE ☒ COLLIBÈ ☒ CAP DESCRIPCIÓ ☐	
3. INDICADOR: Temes de dependència/independència	
3.1 Classificar com de 3A la làmina PARTENÇA, amb tema d'independència: Si ☐ No ☒	
3.2 Escollir PARTENÇA, en primer lloc, per fer la història, i donar-hi un tema d'independència: Si ☐ No ☒	
4. INDICADOR: Dibuix làmina més interessant	
4.1 Dibuixar una làmina de tema edípic:	Si ☒ No ☐
4.2 Fer un dibuix de tema edípic en el somni de PN:	Si ☐ No ☒

Taula 4.27 Codificació per a l'estudi del complex d'Èdip 2 - Subjecte 9

CATEGORIA 2	NO-ELABORACIÓ DE L'ÈDIP (NEE)
-------------	-------------------------------

1. INDICADOR: Frontispici

1.1 Atribuir als porquets blancs (B1 i B2) el rol d'amics o cosins de PN, quedant així PN com a fill únic: Si No

2. INDICADOR: Història

2.1 Ésser les làmines orals, de naixement o anals les més investides: Si No

2.2 Donar un tema d'oralitat, regressió o analitat per a la història: Si No

3. INDICADOR: Làmines edípiques

3.1 Ésser làmines 3NA (representant les tendències més reprimides i censurades pel jo)
 PETONS NIT SOMNI MARE SOMNI PARE ARBRE COLLIBÈ

3.2 Segons el tema que es doni a les làmines edípiques:

3.2.9 Tema edípic d'evasiva: NIT, PETONS

4. INDICADOR: Temes de Culpabilitat

4.1 Identificació amb el protagonista (PN castigat) en les làmines:

OCA CLOT CARRO

4.2 Escollir les làmines punitives per formar part de la història:

OCA CLOT CARRO

5. INDICADOR: Temes Agressius

5.1 Classificar com de 3NA les làmines que expressen agressivitat:

BARALLA MENJADORA PORQUERIES

5.2 Escotomització de l'acció en les làmines que expressen agressivitat:

BARALLA MENJADORA PORQUERIES

5.3 Identificar-se amb l'agressor en les làmines:

OCA

6. INDICADOR: Temes d'Exclusió

6.1 Classificar com de 3NA les làmines que expressen exclusió:

DUBTE CLOT

7. INDICADOR: Temes de Rivalitat

7.1 Classificar com de 3NA les làmines que mostren rivalitat:

GARRINADA MAMADA II

7.2 Escotomització de l'acció en les làmines que mostren rivalitat:

GARRINADA MAMADA II

8. INDICADOR: Temes de Regressió

8.1 Frontispici: adjudicar una edat clarament regressiva a PN: Si No

8.2 Test de l'Edat d'Or. Davant la pregunta «A quina edat creus que la gent és més feliç?», respondre amb una edat clarament regressiva Si No

8.3 Identificacions regressives. Identificar-se amb el porquet *bebè*: Si No

9. INDICADOR: Temes de Dependència/Independència

9.1 Classificar com de NA la làmina de tema d'independència PARTENÇA: Si No

9.2 Reconvertir-la amb un tema de dependència: Si No

9.2.3 Valoració i interpretació de les dades del test

Ens trobem davant un noi que va ser adoptat molt tardanament, comparativament amb els altres casos d'aquest estudi. Va estar amb la família biològica fins als cinc anys, es a dir, pràcticament tota la primera infància.

De les identificacions realitzades cal destacar que només hi ha cinc identificacions amb PN en tot el protocol, fet que indica que es culpabilitzen la majoria de tendències representades. D'altra banda, en Samuel s'ha identificat sis cops amb Ningú, expressant així que existeix un tema dominant d'ansietat.

Quant a l'elaboració de l'Èdip, observem que aparentment hi ha força indicadors.

Malgrat que en Samuel escull tres làmines de temes edípics per fer la història - SOMNI MARE, SOMNI PARE, NIT-, la temàtica no és edípica, tal com hem vist en la psicodinàmica de la història, sinó de recerca dels orígens, que finalitza amb un desig de vinculació exclusiva amb la Mare (tema regressiu), amb els sentiments ambivalents que això genera, ja que a MAMADA II (3NA) no li agrada perquè creu «*que tot ho vol per a ell*», però al qüestionari final en Samuel diu: «*...els pares només pensen en els altres dos porquets, i en mi no.*» I El primer desig de FADA és «*que els pares és preocupessin més d'ell.*»

Tornant a les làmines edípiques de SOMNI MARE i SOMNI PARE, també hi trobem ambivalència perquè són làmines escollides per fer la història, i en un primer temps de les Preferències i Identificacions és classifiquen com a làmines No Agradables (NA), però en el moment d'explicar el motiu del perquè no li agraden expressa «*que no hi trobo res de dolent*» i les reconverteix en làmines Agradables (A).

Sentiments contradictoris que continuen presents en les identificacions d'aquestes làmines, en què la identificació d'ambdues és amb Ningú malgrat ser làmines Agradables (A).

De fet, totes les làmines edípiques del test són considerades Agradables (A) -en un primer moment, només ARBRE i COLLIBÈ-, però només en aquestes dues és dona un tema edípic franc i només es produeix una identificació amb el progenitor del mateix sexe a COLLIBÈ.

Ens trobem davant el que Corman anomena els *temes originals*, que per la seva originalitat es desvien dels temes “esperats o fidels”. S’han de considerar com a significatius d’algun problema, és a dir, que possibiliten l’expressió *del malestar* - generalment inconscient- propi de cada subjecte.

El fet més original de la història és que la perplexitat de PN sobre el seu origen en Samuel la relaciona amb amenaces de mort, amb un tema de càstig. Podem pensar que l’elecció d’aquesta làmina és inconscient, ja que Samuel no s’explica per què l’ha agafada. Diu que «*no lliga amb les altres*». Nosaltres, però, pensem que la temàtica de càstig extrem s’explica, per una banda, vinculada amb els seus orígens, i per l’altra, reforçada per la culpabilitat inconscient de voler la Mare (els pares) per a ell tot sol.

Quant a la presència d’indicadors de NO elaboració de l’Èdip:

Les pulsions agressives estan fortament reprimides.

Les tres làmines del test on s’expressa l’agressivitat, tant vers els germans com els pares, són considerades 3NA.

La rivalitat fraterna també és censurada.

De les dades del protocol, diríem que trobem una regressió puntual en l’edat del PN en el FRONTISPICI -5 anys-, que coincidiria amb l’edat que tenia poc abans de ser adoptat (als 5 anys i 9 mesos), així com una inversió de sexe: PN es femella.

Quant al sexe, una possible hipòtesi és que en Samuel voldria ocupar el lloc de la seva germana biològica gran, perquè així no l’haurien donat en adopció.

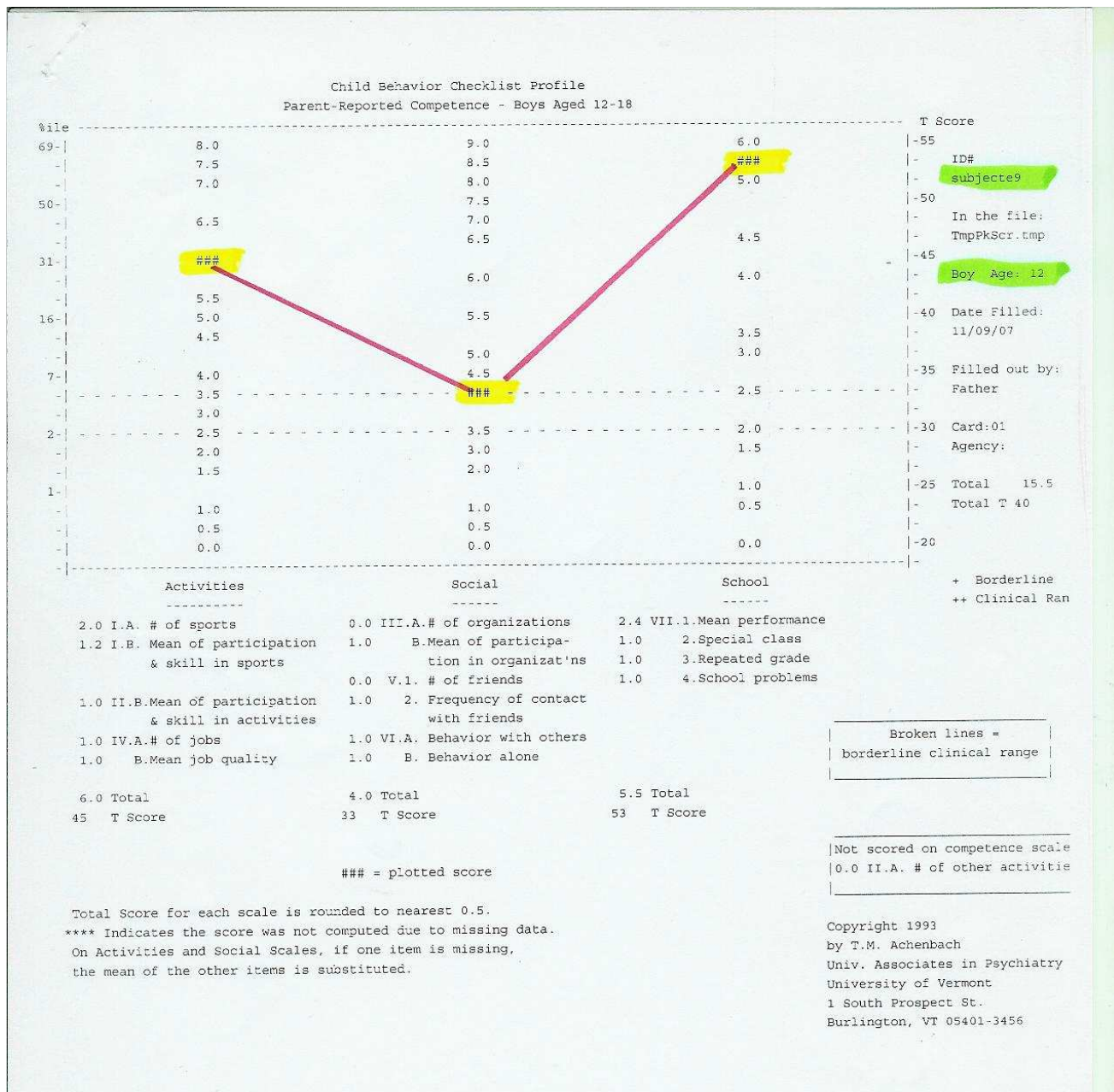
Malgrat tot, l’oralitat s’expressa d’una manera franca. Sembla, doncs, que el fet d’estar amb la família biològica els cinc primers anys li ha permès viure una oralitat gratificant i establir uns vincles que li han donat seguretat.

La làmina més investida es CARRO, làmina amb tema de culpabilitat amb transformació punitiva contra un mateix. Sembla, doncs, que la culpabilitat és molt present -principalment amb referència a la vivència de l’adopció- i per això es projecta aquesta necessitat de càstig.

9.3 CBLC, Achenbach T., 1991 (Questionari infantil de comportament 4/18)

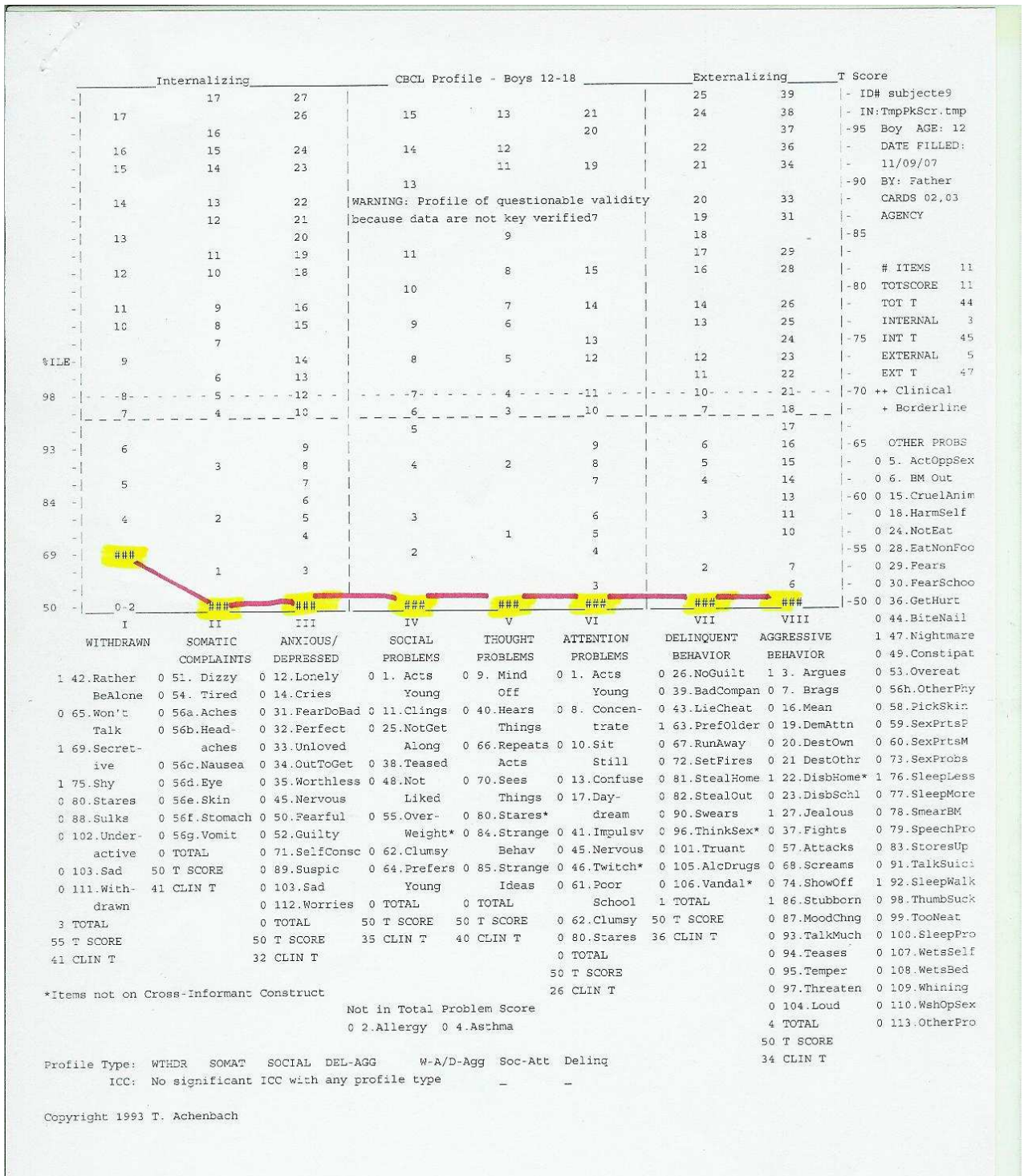
Figura 4.17 CBLC Perfil de nens – Escala de Competències Resultats subjecte 9

En l'escala de competències obté una puntuació de T: 40, dins la normalitat. La seves puntuacions en l'àmbit social es troben en els paràmetres límits de la puntuació clínica (T: 33), zona considerada de risc.

Per altra banda, destaca la puntuació alta (T: 53) de les competències escolars.

Figura 4.18 CBCL Perfil de nens – Escala de Problemes de Conducta Resultats subjecte 9

En l'escala de Problemes de Conducta, la Internalització (T:45) i l'Externalització (T:47) es troben dins la normalitat. El perfil que s'obté és pràcticament en "línea recta", amb una puntuació de T: 50 en totes les síndromes a excepció de la primera, l'Aïllament -hi obté una puntuació de T: 55-, tots ells, però, dins la normalitat.

En el perfil de Problemes de Conducta comentarem aquelles puntuacions que, dins la normalitat, són més altes, amb les seves valoracions en funció de la freqüència d'aparició (0: mai; 1: algunes vegades; 2: molt sovint), per tal de realitzar una anàlisi més qualitativa de les dades.

- Escala de Competències (T: 40, puntuació mitjana)
  - *Competències Socials*: [T: 33, puntuació límit]

- Escala d'Internalització [T: 45, puntuació mitjana]
  - *Aïllament*: [T: 55]
    - 42. Li agrada estar sol (1)
    - 69. És reservat (1)
    - 75. És tímid (1)

- Escala d'Externalització [T: 47, puntuació mitjana]

- Altres problemes
  - 47. Té malsons (1)
  - 76. Dorm menys que la majoria de nens de la seva edat (1)
  - 92. Parla, quan dorm (1)

Observem que en Samuel obté unes puntuacions que globalment el situen dins el rang de la normalitat en les diferents escales, a excepció de l'àmbit social en l'escala de Competències, i que en l'escala d'Internalització té la puntuació més alta en la síndrome d' Aïllament. Cal tenir-ho en compte.

9.4 Síntesi interpretativa del cas

El que apuntava en altres protocols d'aquest estudi, un interès especial pel tema del naixement, en Samuel ho planteja obertament en la història del test: la necessitat de conèixer els seus orígens, la seva filiació, vinculada a un sentiment de culpabilitat que "exigeix" un càstig extrem -la mort, en la primera làmina escollida, CARRO.

Cal tenir en compte l'edat cronològica d'en Samuel, 12 anys i 9 mesos, a les portes de l'adolescència. Per tant, per a ell i en aquests moments, conèixer els seus orígens és, com diu Ricart (2008), una necessitat, a més d'un dret. El nen adoptat no sols té dret a saber els seus orígens, sinó que necessita conèixer la seva història per a entendre la seva vida com una trajectòria en la qual no quedin buits [...]; sovint, el

nen abandonat sent culpabilitat, pensa que la causa per la qual el van abandonar estava en ell.

La nostra hipòtesi és que aquest interès del nen remou l'experiència de l'abandó i desencadena sentiments ambivalents vers les figures parentals, dualitat entre els pares biològics i els adoptius, que el fan sentir culpable; i per tant hi ha una necessitat de càstig.

Creiem que en Samuel, contràriament al que sembla, tampoc no ha realitzat el procés d'elaboració de l'Èdip. Es produeix un solapament entre els sentiments generats per l'abandó i els del complex d'Èdip. Fins que no es pugui, tal com ens diu Quinodoz (1999), fer la reunificació de les dues imagos parentals -*pares abandonants i pares adoptants*-, possibilitant així la integració dels afectes, no es podrà fer el tancament de l'Èdip.

Recordem que, en l'entrevista realitzada amb els pares, el pare comenta que en Samuel *quan va arribar tenia una relació molt dual amb la mare, es portava malament i fins i tot la pegava. Era com si li sabés greu que no fos la seva mare biològica.*

En el CBLC d'Achenbach, en Samuel té unes puntuacions que en general el situen dins el rang de la normalitat, però alerten quant a l'àmbit social. En l'anàlisi qualitativa es corrobora aquesta actitud d'aïllament i l'alteració de la son -té malsons i dorm menys que del que és habitual en nens de la seva edat; parla quan dorm- com a símptomes externs del seu malestar intern.

Sembla que en Samuel va elaborant la seva realitat de l'adopció.

Manifesta interès pels seus orígens i, paral·lelament, va construint la seva identitat com a ciutadà català -el pare expressa que *se sent molt català*- i com a fill, també, dels seus pares adoptius.

La idea de pare o mare es constitueix en la ment del nen a partir del contacte de cada dia, de la relació quotidiana [...], el nen reconeix com a pares aquelles persones que l'han desitjat, que el desitgen i l'accepten com a fill (Ricart, 2008).

Subjecte 10: Manel

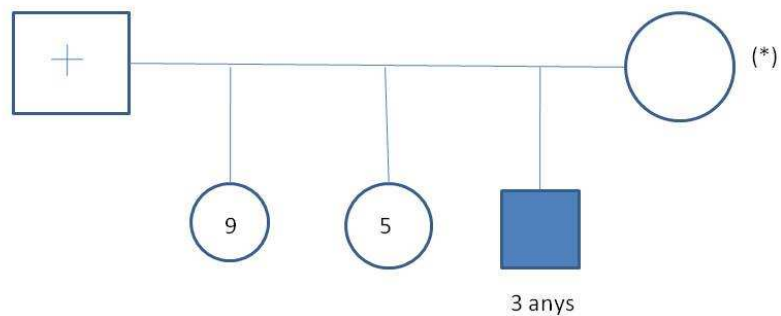
10.1 Entrevista pares (entrevista mare):

1. DADES PERSONALS

Data naixement: 9/01/1998   País: Nepal   Ciutat: Silgadhi (Doti)
Edat d'adopció: 3 anys i 9 mesos   Curs escolar: 4t de Primària (Escola Pública)
Activitat laboral pares: pare, professor universitat; mare, professora institut

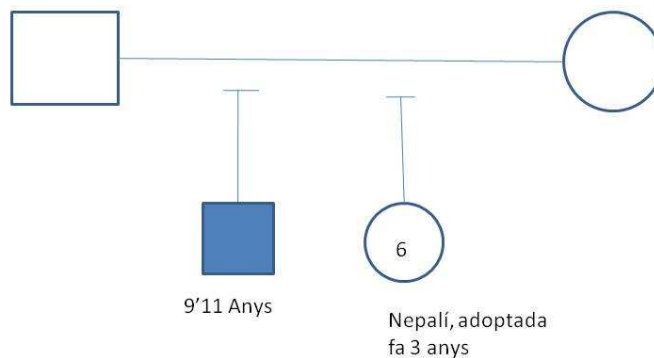
2. GENOGRAMA

2.1 Genograma família biològica

(*) La mare es va tornar a casar i va abandonar els tres fills

2.2 Genograma actual

3. Quin va ésser *el motiu* que els va portar a fer una adopció?

La infertilitat. Després de tractaments previs a la fecundació in vitro, varen abandonar. La mare ho portava força malament, se sentia aclaparada per les visites, per la sensació de fracàs...

4. Per què varen adoptar un nen/a de nacionalitat nepalesa?

Primer de tot van anar a la Generalitat i van visitar algunes ECAIS de Sud-amèrica, que no els van agradar.

Un amic del marit tenia un fill del Nepal, i van contactar amb els Amics del Nepal.

5. Quines *expectatives* tenien ?

«Estàvem oberts a tot. Teníem l'expectativa de tenir un nen, un baró.»

«Esperàvem tenir problemes, i no ha estat així».

6. Consideren que s'han satisfet ?

«Amb escreix i generosament!»

7. Quin temps d'espera varen tenir per adoptar el seu fill i com el van viure?

«Tres anys des del primer contacte. Sabíem que seria una espera llarga (reunions/ pauta ECAI).»

L'últim any i mig, més dur. Varen obtenir l'assignació el mes de març, però per qüestions polítiques (el juny varen assassinar la família real nepalesa), no van tenir el seu fill fins al setembre. La mare comenta que va fer un dol, pensava que ja no podrien adoptar. «Ja havíem fet un llaç: teníem un nom, una cara..., però el nen, no.» Havia estat una vinculació unidireccional.

8. Com varen acceptar els seus familiars i amics el seu projecte d'adoptar?

«Bé. Ens animaven molt.»

9. Com va ésser el moment de la primera trobada?

«Amor a primera vista! Ens van fer esperar. Ella li va obrir les mans i ell se li va tirar a sobre.» Li van portar un peluix i el va tirar enlaire. Els va inspeccionar tot el que portaven. Varen passar el dia amb ell. Estaven tan emocionats que es van oblidar de donar-li menjar. El van veure molt guapo, idealitzat!

Quan al van anar a recollir, ell estava molt pendent dels altres nens. Era el protagonista.

Era fort, però com encongít. No tenia trets de nen, no era harmóniós... tenia els braços petits... Tenia polls i sarna, però la resta, bé.

12. Va tenir dificultats per a *adaptar-se* al nou entorn familiar? De quin tipus ?

«El primer mes, a vegades tenia por, a la nit, i ens deia: *Manel Balmandir? Manel papi i mami?*», i la seva mare se l'enduia al seu llit.

No va tenir cap dificultat per a adaptar-se. Va arribar el setembre i el 21 d'octubre començava el cole. Tenia unes ganes de veure coses, d'absorbir-ho tot!

Va començar al curs de P3. Es feia entendre, és molt expressiu. Per Nadal, ja començava a parlar català.

13. Com han tractat el tema de l'adopció, amb el seu fill? Com va reaccionar?

«Ho hem tractat de manera espontània, ho ha sabut des de sempre. Fins al moment és part del que és ell. En algun moment hi tornarem.»

14. Pors pares/possibilitat de viatjar al Nepal?

Un dia va preguntar si la seva mare encara vivia, si es recordaria d'ell i si se'n sentiria orgullosa.

15. ASPECTES EVOLUTIUS

15.1. Alimentació (problemes)

Cap problema.

15.2. Dentició

Normal.

15.3. Control d'esfínters: enuresi nocturna fins als 7 anys (pipi stop).

Quan va començar? (edat): -----

Dificultats: després de dos anys de no fer-se'n, ha tornat a fer-se el pipi, a la nit.

15.4. Desenvolupament motriu

Aguantar el cap, asseure's, gatejar, caminar. Dificultats.

Trepava pertot arreu. Molt desenvolupat.

15.5. Llenguatge

Primeres paraules/frases. Dificultats.

«Fantàstic!» Sabia alguna cosa d'anglès. A amb la mare adoptiva parla castellà i amb el pare, català. Al principi, quan estava tranquil, parlava nepalès.

15.6. Son

Lloc, companyia/malsons, terrors. Dificultats.

No té dificultats. Dorm sol.

15.7. Canvis hormonal: no.

A quina edat? ---

Com ho ha viscut ? ----

15.8. Jocs

Quins prefereix? Jocs molt actius. Quan era més petit jugava a cuinetes, cotxes, trens, construccions. Ara, la Nintendo, construccions i esports (futbol i gimnàstica rítmica).

Actitud general davant el joc: Bona.

15.9. Relacions afectives

Té dificultats per a establir vincles? No.

Expressa les emocions? Sí, és molt afectuós.

És molt afectuós/osa amb gent desconeguda? Al principi, sí. El pare és d'un poble petit, i allà sí que ho era, amb la gent desconeguda.

Rebuig afectiu/ exigeix afecte/ xantatge emocional pares: «Al principi, quan li deia algun NO em contestava: «Pues ja no ets la meva mami.» A la mare li feia molta ràbia, fins que li va deixar clar que, encara que el renyés, el seguia estimant.

15.10 Conductes pertorbadores

Mentides, agressions, rebequeries, hiperactivitat. Resposta familiar

Rebequeries, molt al principi, sobretot quan el pare anava a treballar després d'haver estat junts molt de temps.

15.11. Hàbits d'autonomia

Vestir-se, menjar. banyar-se, fer encàrrecs

Bé.

15.12. Malalties/hospitalització

Quines? Hospitalització: Quant temps?

No.

15.13. Escolarització

Inici: P3.

Canvis escolars: 2n de Primària a EEUU.

Motius: Per feina del pare.

Adaptació: Molt bé

15.14. Activitats extraescolars

Quines? Freqüència

L'escola acaba a les 16,30h, Llavors fa futbol, rítmica, hoquei i escacs.

15.15. Assisteix a l'entrevista

Mare.

10.2 Test projectiu Pota Negra (PN) (vegeu Annex 14)

10.2.1 Dades personals rellevants

Subjecte 10: Manel

Edat cronològica: 9 anys i 11 mesos (9/01/1998).

Edat d'adopció: 3 anys i 9 mesos.

Motiu d'abandó: El pare va morir. La mare es va tornar a casar i va abandonar els fills, que van quedar al càrrec d'un familiar gran que no els podia cuidar. De fet estaven *abandonats*, encara que no totalment.

El Manel diu que va plorar molt quan la seva mare els va deixar i se'n va anar.

Té dues germanes biològiques que viuen en un poble prop d'ell. Es veuen regularment. La mitjana, que ara té 11 anys, la varen adoptar un mes després que a ell, i la gran en té 15.

Va viure 3 anys amb la família biològica.

Institucionalització: Va estar nou mesos internat en dos orfenats diferents.

10.2.2 Anàlisi del protocol

Actitud davant la prova: Bé, bona actitud.

- **FRONTISPICI**

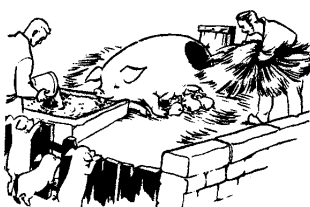
No dóna una estructura familiar completa. Consta de pares i un fill únic.

PN és el fill gran, amb una edat de 35 anys. Els altres dos porquets són amics de PN. B1 és una noia de 20 anys, i B2 és un noi de 25 anys. El pare i la mare de PN tenen 56 anys.

En la família biològica del Nepal ell era el petit de tres germans -una germana de 15 anys i una altra d'11-, però en la família adoptiva ell és el gran i té una germana petita de 6 anys, que també és del Nepal .

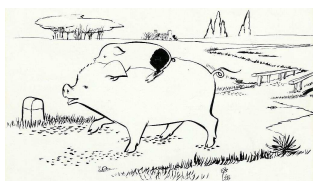
PN té el mateix sexe que ell, però li adjudica una edat adulta.

- **HISTÒRIA - GUIÓ PANORÀMIC**

GARRINADA (A2 - Un cerdito pequeño)

Una vez habia una cerdita que tuvo cerditos.

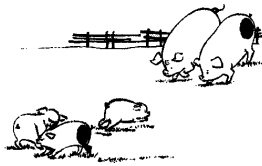
COLLIBÈ (A3 - PN)

A los pocos dias, como no podian caminar, los llevaba en su espalda

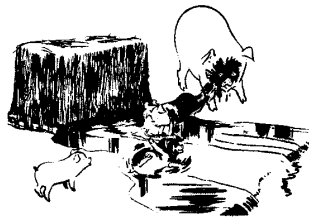
ARBRE (A9 - PN)

y después cuando tenían un año, la madre y su hijito jugaban a subirse a los árboles,

BARALLA (NA6 - Blanc que avisa els pares)

pero un día se pelearon y uno de los hermanos fue a avisar a los padres

PORQUERIES (A8 - El que tira fang al pare)

y fueron a un río, el padre les llevó y se divertieron mucho.

- **PSICODINÀMICA DE LA HISTÒRIA**

En Manel escull 5 làmines per fer la història.

Comença amb GARRINADA, un tema de rivalitat fraterna i de naixement que fa referència als orígens. És Agradable, fa una identificació regressiva amb un dels porquets petits i escotomitza la presència dels tres porquets que miren. A continuació tria dues làmines edípiques -COLLIBÈ i ARBRE-, de relació dual i exclusiva amb el pare, que en Manel utilitza per a mostrar aquesta relació dual, però amb la mare. Es produeix un canvi en la identitat dels progenitors. Ambdós seran Agradables, i a P-I és on restituirà el tema fidel de relació dual amb el pare; la identificació és amb PN. La segueix BARALLA, làmina de tema agressiu vers els germans que genera malestar. És una làmina No Agradable i fa una identificació

d'evasiva amb el porquet blanc, *que avisa els pares*. Acaba amb PORQUERIES, on s'expressa l'agressivitat vers el pare i l'assumeix.

El tema és regressiu i expressa el desig de tenir una relació dual i exclusiva amb la mare. Això provocarà gelosia i agressivitat vers els rivals de la relació amb la mare, com són el pare i els germans.

Làmina més investida.

La làmina més investida és GARRINADA, el tema del naixement i l'escotomització dels rivals.

- **PREFERÈNCIES/IDENTIFICACIONS**

Taula 4.28 Preferències i Identificacions, Subjecte 10

Làmines Agradables	Identificació	Categorització
1 - Mamada I	PN	2A
2 - Garrinada	Bebè	2A
3 - Arbre	PN	3A
4 - Menjadora	Blanc que dorm	1A
5 - Somni Pare	PN	2A
6 - Petons	Pare	1A
7 - Dubte	Pare	1A
8 - Porqueries	El que tira fang	3A
9 - Coll i bé	PN	3A
10 - Mamada II	PN	2A

Làmines No Agradables	Identificació	Categorització
1 - Clot	Ningú	3NA
2 - Carro	PN	2NA
3 - Nit	Porquet que dorm	3NA
4 - Oca	Oca	3NA
5 - Partença	PN	2NA
6 - Baralla	Blanc que avisa als pares	2NA
7 - Cabra	Cabra	3NA
8 - Somni Mare	PN	2NA

Identificacions	Número
- PN	8
- Ningú	1
- Pare	2
- Blanc	4
- Oca	1
- Bebè	1
- Cabra	1

□ Làmines edípiques

Làmines 3A. Representen el principi del plaer, no tenen cap prohibició.

- **ARBRE**, tema fidel edípic amb situació dual i exclusiva amb el pare (fase Edípica).
«Me gusta porque están jugando y parece que se lo pasan muy bien y PN está muy feliz.» (Aquí se li pregunta, i diu que el porc gran és el pare, però en la història és la mare.)
Identificació: PN.
- **PORQUERIES**, tema fidel d'agressivitat envers els pares.
«Me gusta porque es verdad que los cerdos siempre están jugando con barro, y me gusta porque le tira barro a la cara de su padre.»
Identificació: «El que tira barro al padre. Parece que no se enfada.»
- **COLLIBÈ**, tema fidel edípic amb situació dual i exclusiva amb el pare (fase Edípica).
«Me gusta porque se ve como su padre lleva a PN» (en la història el porc gran és la mare).
Identificació: «PN, porque no camina.»

Làmines 3NA. Representen les tendències censurades per la defensa del jo; provoquen angoixa i són tendències reprimides.

- **CLOT**, tema fidel de soledat, d'exclusió, de càstig
«No me gusta porque parece que tiene miedo y está perdido.»
Identificació: «Ninguno.»
- **NIT**, tema fidel edípic amb *voyeurisme* de l'habitació dels pares (fase edípica).
«No me gusta porque está de noche y a los padres les ocurre algo y el PN está mirando.»
Identificació: «Cerdito que duerme y no se entera de nada.»
- **OCA**, tema fidel sàdic, amb transformació punitiva contra un mateix.
«No me gusta porque parece que le estan haciendo mucho daño, y el pobrecito está llorando.»
Identificació: «El pato, porque a él no le pasa nada, sólo está atacando.»
- **CABRA**, tema fidel de mare adoptiva o substituta (fase oral passiva).
«No me gusta porque el PN, pobrecito, se ha confundido de madre.»
Identificació: «Cabra, porque está distraída.»

• QÜESTIONARI FINAL

Test de l'edat d'or

Davant la pregunta: «A quina edat creus que la gent és més feliç?», en Manel respon:
«A los 25 años, porque la gente se encuentra guapo, alegre i acaban la universidad.»

Tema de la Taca Negra

Davant la pregunta: «Què en pensa, PN, de la seva pota negra?», el nen respon «*que no le gusta, se siente raro, ¡qué vaya!, ¿por qué mis hermanos no la tienen y yo sí?*»

Primer desig de la fada: «*No tener la pata negra.*»

- **DIBUIX DE LA LÀMINA MÉS INTERESSANT**

COLLIBÈ: «*La madre lleva a Pata Negra en su espalda porque no puede caminar (es muy pequeño).*»

- **DADES DEL PN CODIFICADES**

Taula 4.29 Codificació per a l'estudi del complex d'Èdip 1 - Subjecte 10

CATEGORIA 1	EDIP ELABORAT (EE)
1. INDICADOR: Història	
1.1 Donar un tema edípic per a la història	Si ☐ No ☒
2. INDICADOR: Tractament de les làmines edípiques	
2.1 Classificar com a 3A les làmines edípiques amb tema edípic franc PETONS ☐ NIT ☐ SOMNI MARE ☐ SOMNI PARE ☐ ARBRE ☐ COLLIBÈ ☐ CAP LÀMINA CLASIFICADA ☒	
2.2 Identificar-se amb el progenitor del mateix sexe en els temes edípics PETONS ☒ NIT ☐ SOMNI MARE ☐ SOMNI PARE ☐ ARBRE ☐ COLLIBÈ ☐ ABSÈNCIA D'IDENTIFICACIONS ☐	
2.3 Escollir en primer lloc, per fer la història, una làmina edípic i donar-hi un tema edípic Si ☐ No ☒	
2.4 Escollir làmines edípiques per fer la història i donar-hi temes edípics francs PETONS ☐ NIT ☐ SOMNI MARE ☐ SOMNI PARE ☐ ARBRE ☐ COLLIBÈ ☐ CAP LÀMINA ESCOLLIDA ☒	
2.5 Descriure-hi el tema edípic franc PETONS ☐ NIT ☐ SOMNI MARE ☐ SOMNI PARE ☐ ARBRE ☒ COLLIBÈ ☒ CAP DESCRIPCIÓ ☐	
3. INDICADOR: Temes de dependència/independència	
3.1 Classificar com de 3A la làmina PARTENÇA amb tema d'independència Si ☐ No ☒	
3.2 Escollir PARTENÇA en primer lloc per fer la història i donar-hi un tema edípic franc Si ☐ No ☒	
4. INDICADOR: Dibuix de la làmina més interessant	
4.1 Dibuixar una làmina de tema edípic	Si ☐ No ☒
4.2 Dibuixar un tema edípic en el somni de PM	Si ☒ No ☐

Taula 4.30 Codificació per a l'estudi del complex d'Èdip 2 - Subjecte 10

CATEGORIA 2	NO-ELABORACIÓ DE L'ÈDIP (NEE)
1. INDICADOR: Frontispici	
1.1 Atribuir als porquets blancs (B1 i B2) el rol d'amics o cosins de PN, quedant així PN com a fill únic	Si ☒ No ☐
2. INDICADOR: Història	
2.1. Ésser les làmines orals, de naixement o anals les més investides	Si ☒ No ☐
2.2. Donar un tema d'oralitat, regressió o analitat per a la història	Si ☒ No ☐
3. INDICADOR: Làmines edípiques	
3.1. Ésser làmines 3NA (representant les tendències més reprimides i censurades pel jo) PETONS ☐ NIT ☒ SOMNI MARE ☐ SOMNI PARE ☐ ARBRE ☐ COLLIBÈ ☐	
3.2. Segons el tema que se li doni a les làmines edípiques	
3.2.9 Tema edípic d'evasiva NIT - 3.2.10. Tema edípic amb escotomització del <i>voyeur</i> : PETONS	
3.2.16 Tema edípic de dependència: COLLIBÈ.	
4. INDICADOR: Temes de culpabilitat	
4.1. Identificació amb el protagonista (PN castigat), en les làmines OCA ☐ CLOT ☐ CARRO ☒	
4.2. Escollir les làmines punitives per formar part de la història OCA ☐ CLOT ☐ CARRO ☐	
5. INDICADOR: Temes agressius	
5.1 Classificar com de 3NA, les làmines que expressen agressivitat BARALLA ☐ MENJADORA ☐ PORQUERIES ☐	
5.2 Escotomització de l'acció en les làmines que expressen agressivitat BARALLA ☐ MENJADORA ☒ PORQUERIES ☐	
5.3 Identificar-se amb l'agressor en les làmines OCA ☒	
6. INDICADOR: Temes d'exclusió	
6.1. Classificar com de 3NA les làmines que expressen exclusió DUBTE ☐ CLOT ☐	
7. INDICADOR: Temes de rivalitat	
7.1. Classificar com de 3NA, les làmines que mostren rivalitat GARRINADA ☐ MAMADA II ☐	
7.2. Escotomització de l'acció en les làmines que mostren rivalitat GARRINADA ☒ MAMADA II ☒	
8. INDICADOR: Temes de regressió	
8.1 Frontispici: adjudicar una edat clarament regressiva a PN	Si ☐ No ☒
8.2 Test de l'edat d'or. Davant la pregunta: «A quina edat creus que la gent és més feliç?», respondre amb una edat clarament regressiva	Si ☐ No ☒
8.3 Identificacions regressives: identificar-se amb el porquet <i>bebè</i>	Si ☒ No ☐
9. INDICADOR: Temes de dependència/Independència	
9.1 Classificar com de NA la làmina de tema d'independència PARTENÇA	Si ☒ No ☐
9.2 Reconvertir-la en un tema de dependència	Si ☐ No ☒

10.2.3 Valoració i interpretació de les dades del test

La primera observació que podem fer, d'aquest protocol, és la de les edats adultes de tots els porquets, totalment inusuals, del FRONTISPICI. Amb això, en Manel sembla utilitzar un mecanisme de defensa que consisteix a negar una realitat penosa, la primera infància, viscuda amb greus frustracions i mancances. Ho confirma el Test de l'Edat d'Or (25 anys). Després, quan se li presenten les làmines per a fer la història, no pot evitar parlar d'una família de porquets en la qual PN és molt petit, tant que no pot ni caminar -amb una edat regressiva que manté al llarg de la història.

El tema dominant de la història és també regressiu. Hi expressa el desig de tenir una relació dual i exclusiva amb la mare que provoca gelosia i agressivitat vers els rivals de la relació amb la mare, com són el pare i els germans.

Ja es comprèn que pel que fa a l'elaboració de l'Èdip no s'observin pràcticament indicadors. Així, ARBRE i COLLIBÈ, malgrat ser làmines 3A, no donen un tema edípic de relació amb el pare, sinó de relació dual i exclusiva amb la mare, posant l'accent en què en PN és molt petit - «[...] a los pocos días, como no podían caminar los llevaba (s'entén, la mare de GARRINADA) en su espalda (COLLIBÈ) y después, cuando tenían un año, la madre y su hijito jugaban a subirse a los árboles (ARBRE) [...]». Posteriorment, a Preferències i Identificacions, en aquestes dues làmines restableix el tema fidel i parla del pare. Això ens indica l'ambigüitat de les figures parentals que confirma el dibuix de la làmina més interessant (COLLIBÈ), on reitera la relació dual i exclusiva amb la mare explicant: «La madre lleva a Pata Negra en su espalda porque no puede caminar (es muy pequeño).»

Com acabem de veure, a ARBRE i a COLLIBÈ hi trobem el que Corman anomena temes originals, és a dir, que es desvien dels temes esperats (temes fidels), que responen a la idiosincràsia de cada subjecte i ens permeten fer hipòtesis sobre la seva personalitat. Hi podem afegir que només és produeix una identificació amb el progenitor del mateix sexe a PETONS.

Quant a la No elaboració de l'Èdip, hi trobem força indicadors:

Atribueix als porquets blancs el rol d'amics, i PN queda com a fill únic.

La làmina més investida és GARRINADA, amb tema de naixement i forta nostàlgia de la condició de nounat, ja que els porquets que neixen són PN i els germans. El tema donat per la història és regressiu i expressa el desig de tenir una relació dual i exclusiva amb la mare, tal com hem comentat anteriorment.

Destacaríem, dels temes més reprimits i censurats (3NA), el de la soledat, exclusió i càstig, amb CLOT, i el de la mare adoptiva, amb CABRA.

Sembla que un dels aspectes que li genera més ansietat és la rivalitat fraterna, ja que s'escotomitza l'acció en les làmines de rivalitat fraterna i fins i tot es nega la presència dels germans. Com ja hem vist, en Manel s'afirma com a fill únic en el FRONTISPICI, s'identifica amb el porquet bebè a GARRINADA i censura el tema d'independència (PARTENÇA) -2NA- potser perquè li suggereix la separació definitiva dels pares.

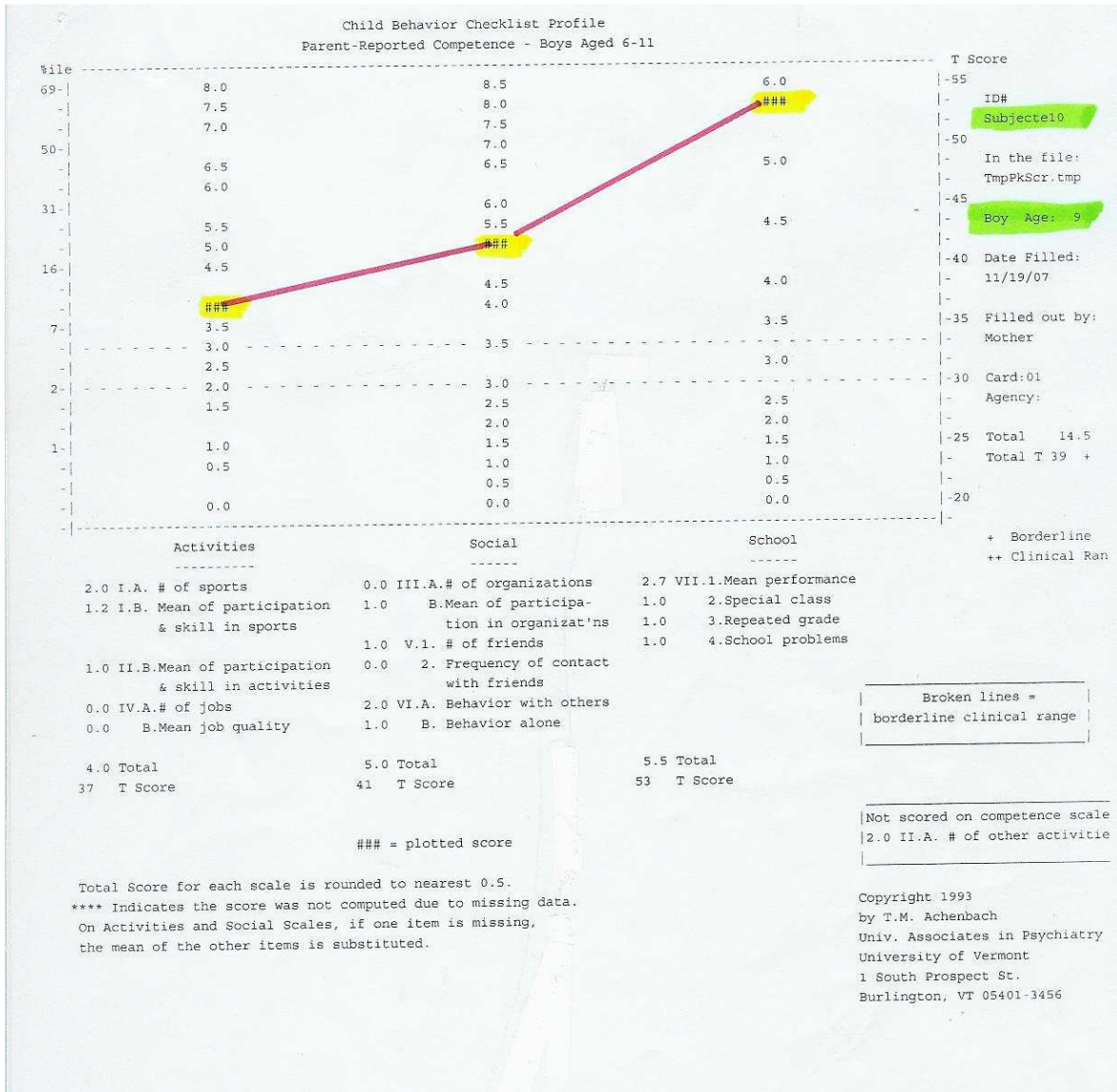
Per tant, veiem que utilitza la regressió i la negació com a mecanismes de defensa.

No hi ha, doncs, elaboració de l'Èdip, ja que la temàtica és pre-edípica, malgrat la coexistència d'aquesta amb alguns indicadors edípics. Se solapen les imatges parentals abandonants i adoptants.

10.3 CBLC, Achenbach T. 1991 (Questionari infantil de comportament 4/18)

Figura 4.19 CBLC Perfil de nens – Escala de Competències

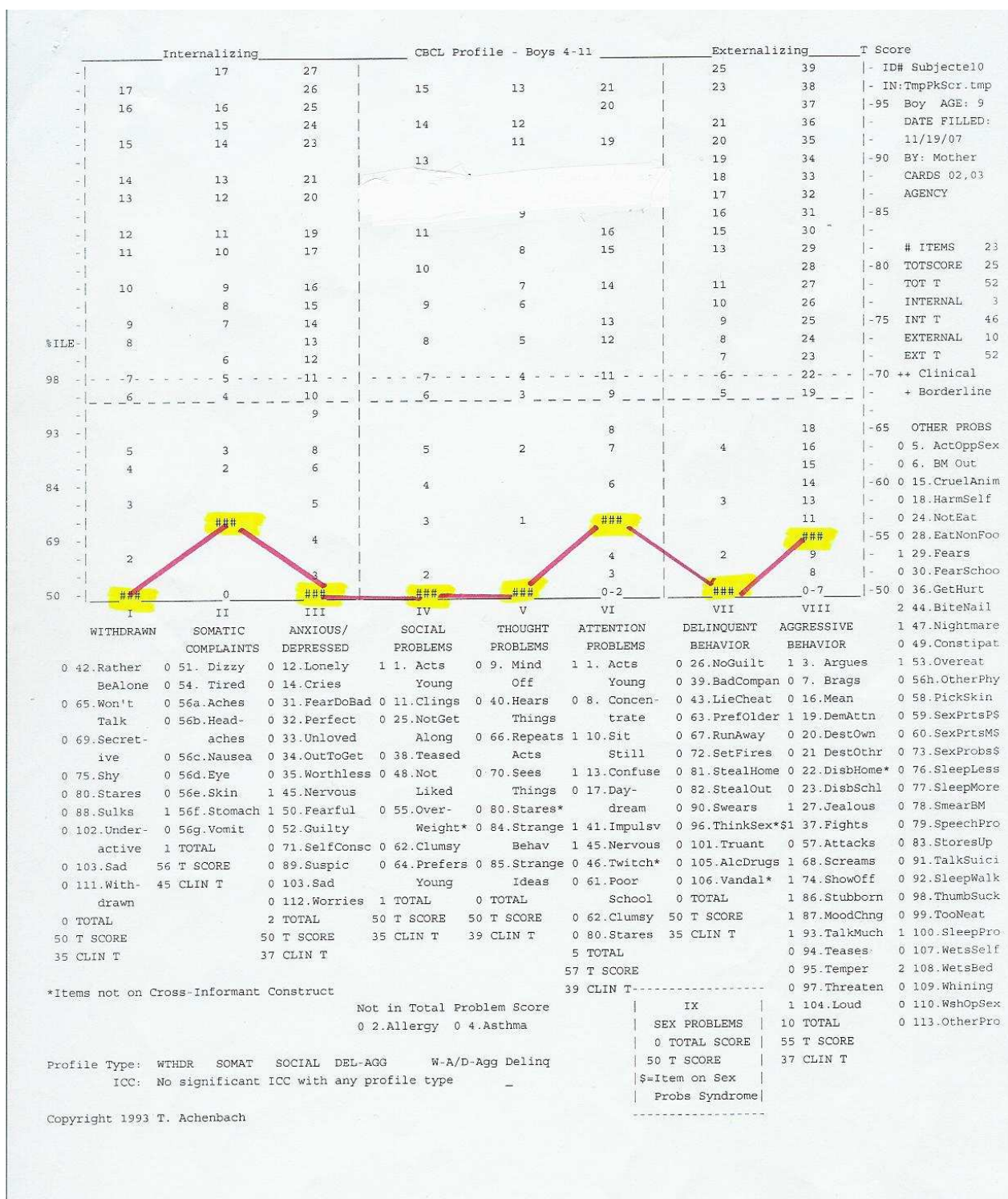
Resultats subjecte 10

En l'escala de competències, en Manel obté unes puntuacions que es troben dins els paràmetres de la Normalitat (T: 52). Destaca la puntuació alta (T: 53) de les competències escolars i de les activitats (T: 55).

Figura 4.20 CBLC Perfil de nens – Escala de Problemes de Conducta

Resultats subjecte 10

En l'escala de Problemes de Conducta, la Internalització (T:46) i l'Externalització (T:52) es troben dins la normalitat, però comentarem aquelles puntuacions que són més altes -amb les seves valoracions en funció de la freqüència d'aparició (0: mai, 1:

algunes vegades, 2:molt sovint)- per tal de realitzar una anàlisi més qualitativa de les dades.

- Escala d'Internalització: [T: 46, puntuació mitjana]
  - *Queixes somàtiques*: [T: 56, puntuació mitjana]
    - 56a. Mals d'estómac (1)

- Escala d'Externalització: [T: 52, puntuació mitjana]
  - *Agressivitat*: [T: 55, puntuació mitjana]
    - 3. Discuteix molt (1)
    - 19. Reclama atenció (1)
    - 27. Se sent gelós (1)
    - 37. Es baralla (1)
    - 68. Crida molt (1)
    - 74. Crida l'atenció (1)
    - 86. Irritable/tossut (1)
    - 87. Canvis d'humor (1)
    - 93. Parla massa (1)
    - 104. És massa esvalotat (1)

- Problemes d'Atenció: [T:57, puntuació mitjana]
  - 1. Es comporta de manera infantil (1)
  - 10. No està mai quiet (1)
  - 13. Està als núvols (1)
  - 41. És impulsiu (1)
  - 45. És nerviós (1)

- Altres problemes:
  - 108. Es fa pipi al llit durant la nit (2)

Veiem, doncs, com en Manel obté unes puntuacions que el situen dins el rang de la normalitat en les diferents escales i que té majors puntuacions en l'escala d'Externalització, cosa que cal tenir en compte.

10.4 Síntesi interpretativa del cas

Podem dir que en Manel no pot elaborar la situació de l'Èdip perquè abans hauria d'haver elaborat el dol per l'abandó de la mare.

La psicoanalista suïssa Danielle Quinodoz (1987) ens diu que les dificultats de la resolució del complex d'Èdip remetent a l'acceptació prèvia del nen d'ésser un nen abandonat i posteriorment adoptat pels seus pares.

En el test projecta la frustració per l'abandonament de la mare i fa el reclam d'un buit que té. És el buit d'una vivència afectiva, dual i exclusiva amb la mare, en una primera etapa de la vida que es va veure truncada per una experiència de rebuig i abandó.

Recordant dades de l'anamnesi, veiem que en Manel va viure tres anys amb la família biològica, però arran de la mort del pare la mare es va tornar a casar i va abandonar els tres fills. La mare adoptiva ens diu que el nen verbalitzava que *va plorar molt quan la seva mare els va deixar i se'n va anar*. També *preguntava* a la mare adoptiva *si, en el cas que la seva mare encara fos viva, es recordaria d'ell i si se'n sentiria orgullosa*.

Veiem, d'altra banda, que en el CBLC d'Achenbach en Manel té unes puntuacions que el situen dins el rang de la normalitat, però l'anàlisi qualitativa ens permet veure com transforma el seu malestar emocional en simptomatologia diversa -agressivitat, problemes d'atenció, enuresi nocturna.

Al igual que en el cas anterior -subjecte 9-, comprovem que, ens els nens adoptats, la duplicitat dels pares es real i hauran, doncs, de poder integrar en el seu món intern les dues imagos parentals. Això correspon a la integració dels afectes propis de la situació depressiva descrita per Klein (Quinodoz 1999).

4.2 Resultats globals

En aquest apartat presentem els resultats obtinguts pel conjunt de la mostra, amb els diferents instruments utilitzats, mitjançant gràfics o taules, a fi de poder tenir una visió global dels subjectes de l'estudi i poder fer, posteriorment, una anàlisi comparativa amb els resultats d'altres recerques.

Cal tenir present, però, que el nostre és un estudi qualitatiu amb una mostra petita, i per tant les dades que aquí es presenten no poden ser objecte de generalització.

4.2.1 Entrevista semiestructurada

Per tal de preservar la confidencialitat de les dades dels participants, parlarem de subjecte 1, subjecte 2, fins arribar al 10 -nombre total de subjectes que integren la nostra mostra. També cal dir que, amb la finalitat de personalitzar els diferents nens i nenes, hem assignat un nom fictici a cada subjecte.

Mitjançant l'entrevista semiestructurada realitzada als pares adoptius -en sis dels casos amb la parella, i ens els quatre restants només amb la mare- hem pogut obtenir dades dels trets més rellevants en relació amb la situació adoptiva de la nostra mostra.

A continuació presentem, en forma de taules, les dades obtingudes.

La primera evidencia les característiques pre-adoptives de la mostra, i la segona, les característiques post-adoptives. (Vegeu taules 4.31 i 4.32)

Seguidament comentarem les dades de cada una d'aquestes taules amb gràfics específic per facilitar la visió de conjunt de la nostra mostra.

4.2.1.1 Característiques pre-adoptives de la mostra

En la taula següent s'exposen les dades més distintives de la situació pre-adoptiva dels infants del nostre estudi. (Vegeu taula 4.31)

Taula 4.31 Característiques pre-adoptives de la mostra

	Edat d'adopció	Motiu d'abandó	Temps orfenat	Condicions físiques
1 – Maria	2a. 3m. (filla mitjana)	econòmic i ser nena	NO	- malnutrició
2 – Clara	4a. (filla petita)	mort mare, pare bebia	1a. 5m. (1 centre)	- ferides al nas, dels mocs
3 – Rosa	2a. 3m. (filla petita)	econòmic	NO	- malnutrició - tuberculosi
4 – Marta	9 m.	econòmic	NO	- malnutrició
5- Blanca	3a. 5m. (filla petita)	mort pare	1a 9m. (2 centres)	- malnutrició
6 – Max	8m.(fill únic)	mort mare, 3m., part	8m. (2centres)	- malnutrició - pneumònia - varicel·la
7 – Dídac	5a. 5m. (fill petit)	mort pare	NO	- paràsits intestinals
8- Gerard	3a. 10m. (fill mitjà)	mort pare	1a. 2m. (1 centre)	- malnutrició - bronquitis
9- Samuel	5a. 9m. (fill petit)	mort mare	8m (1centre)	- infecció d'oïda - timpà trencat
10- Manel	3a. 9m. (fill petit)	mort pare	9m. (2 centres)	- polls - sarna

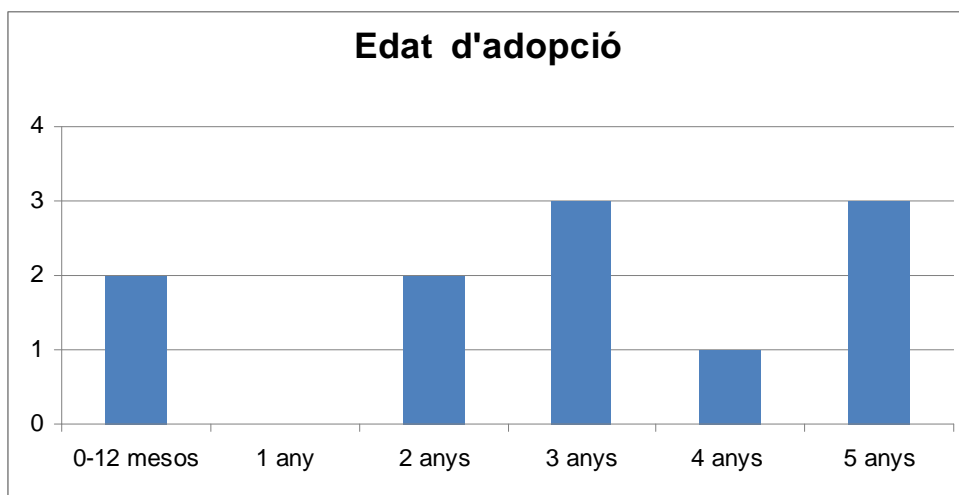
De les dades de la primera columna del gràfic és després que l'edat d'adopció oscil·la. Més de la meitat dels infants -en concret, 6- són els germans petits de la família. Aquesta dada està estretament relacionada, tal com veurem posteriorment, amb el motiu d'abandó.

1. Edat d'adopció

L'edat d'adopció es força variable, com mostra el gràfic (figura 4.21), i oscil·la entre els 8 mesos del més petit i els 5 anys i 9 mesos del més gran

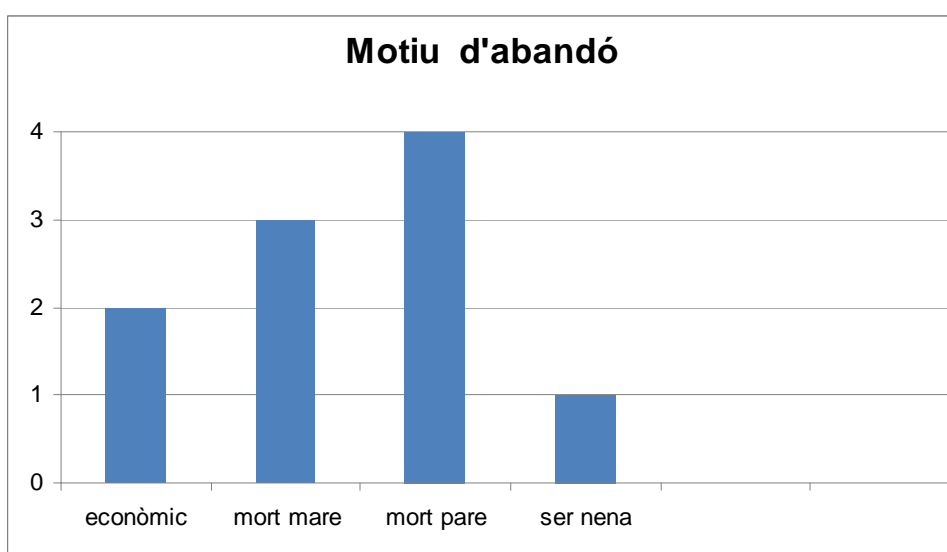
Figura 4.21 Gràfica de distribució de l'edat d'adopció de la mostra

2. Motiu d'abandó

En el motiu d'abandó se n'especifiquen les diferents casuístiques, si bé la primera de totes -la precarietat econòmica- és un motiu que comparteixen tots els nens i nenes de l'estudi, encara que en dos dels casos va ser l'únic motiu. (Vegeu figura 4.22).

Figura 4.22 Gràfica del motiu d'abandó

Aquestes dades només són un reflex de la pobresa extrema que pateix la població del Nepal, tal com hem comentat anteriorment -Marc teòric, 2.2.4-, on les famílies, la

majoria famílies nombroses, atesa la forta pressió econòmica que pateixen acaben donant en adopció els seus fills més petits.

D'altre banda també es pot observar l'alta mortalitat dels progenitors -el pare en quatre casos i la mare en tres-, dades que coincideixen amb el baix índex d'esperança de vida de la població en general en el moment en que es van portar a terme les adopcions de la nostra mostra -una mitjana aproximadament sis 6 anys.

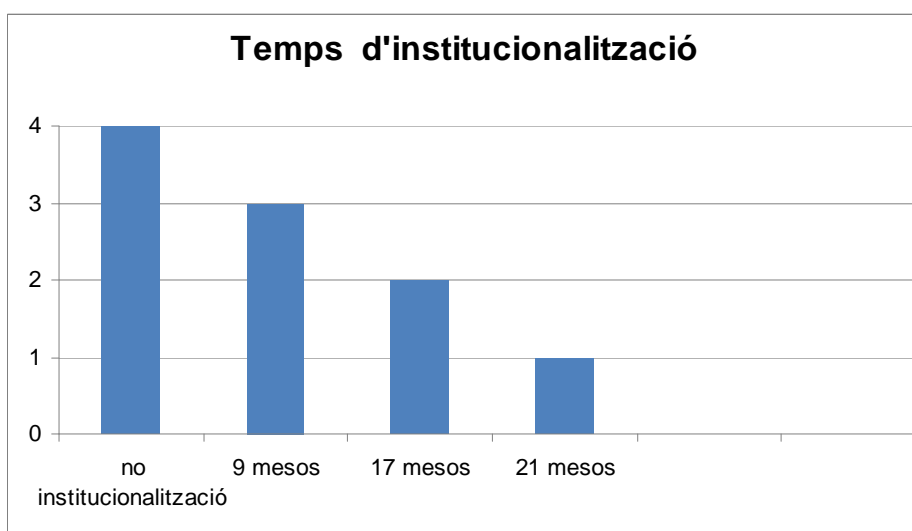
Per últim cal subratllar el cas de la Maria -subjecte 1- en què el motiu d'abandó va ser l'econòmic i, a més, els prejudicis de gènere. Recordem que, com hem explicat anteriorment -Marc teòric, 2.2.4- la Maria era la mitjana d'una família de tres fills, i el germà petit era baró. Ella va ser escollida per donar-la en adopció, per la seva condició de nena, en lloc del fill petit, tal com indicava l'ordre cronològic.

3. Temps d'institucionalització

Quant al temps d'institucionalització, hem especificat en mesos el temps d'estada a l'orfenat, atès que els períodes d'internament són força curts. (Vegeu figura 4.23)

En el gràfic es pot apreciar que quatre dels subjectes de la nostra mostra no van estar mai institucionalitzats, es a dir, la mateixa família va domar "en mà" el seu fill/a als futurs pares adoptius -sempre mitjançant un òrgan públic i reconegut, com pot ser l'orfenat de la ciutat, amb les conseqüents situacions dramàtiques per als adults -pares biològics i pares adoptius-, però especialment per al nen o la nena adoptats.

Figura 4.23 Gràfic del temps d'institucionalització

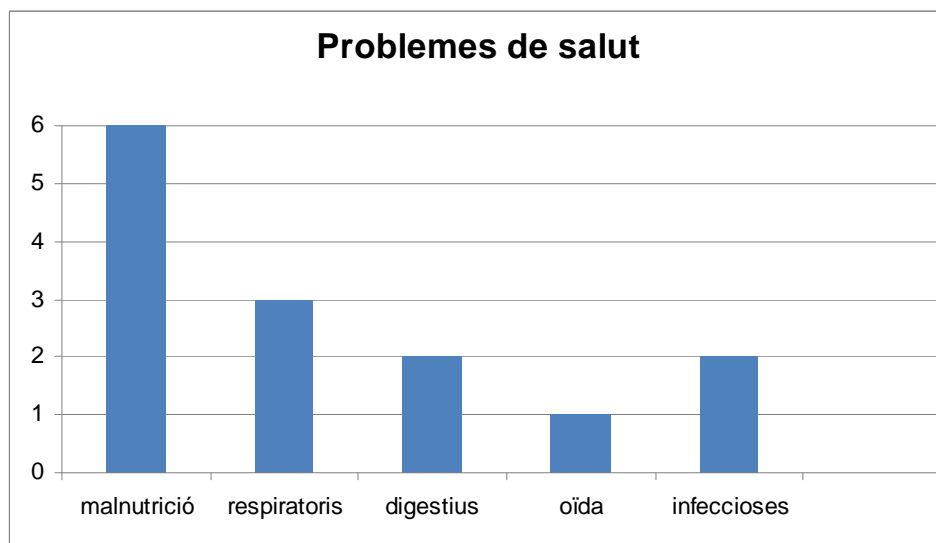

4. Condicions físiques pre-adoptives

Tots els nens de la mostra presentaven alguna mena de malaltia, abans d'ésser adoptats. (Vegeu taula 4.31)

A continuació especificuem els problemes de salut que presentaven els diferents subjectes abans de l'adopció. (Vegeu figura 4.24)

Figura 4.24 Gràfic de les condicions físiques

De les dades del gràfic es desprèn que la major part dels nens de la nostra mostra patia malnutrició -sis dels casos-, seguida dels problemes respiratoris -3 casos.

4.2.1.2 Característiques post-adoptives de la mostra

En la taula següent s'exposen les dades més rellevants de la situació post-adoptiva dels infants del nostre estudi. (Vegeu taula 4.32)

Taula 4.32 Característiques post-adoptives de la mostra

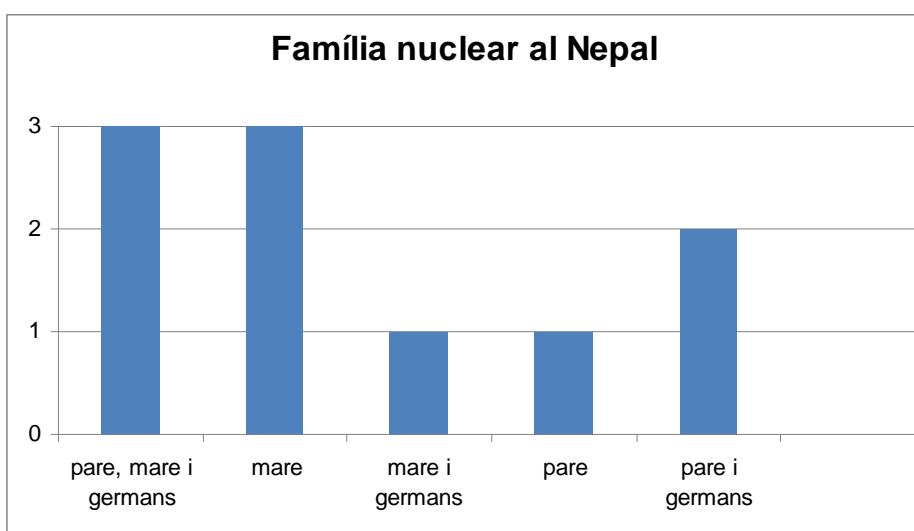
	Edat actual	Família nuclear al Nepal	Temps d'adopció	Simptomatologia post-adoptiva
1 – Maria	10a. 5m.	Pare, mare, germana gran i germà petit	8 anys i 2 mesos	- tè malsons - li costa adormir-se
2 – Clara	10a.	Pare, 2 germanes grans i germà mitjà	6 anys	- té malsons
3 – Rosa	7a.	Pare, mare, germà gran, i 2 germanes	4 anys i 7 mesos	- enuresi fins als 4 a. - té malsons
4 – Marta	12a.	Pare, mare i 2 germans	11 anys i 3 mesos	-enuresi fins als 7 a.
5- Blanca	11a. 4m.	mare (germana també adoptada)	7 anys i 9 mesos	-enuresi nocturna -dislèxia
6 – Max	8a. 10m.	Pare	8 anys i 2 mesos	- restrenyiment
7 – Dídac	11a.11m.	mare, 3 germans i 2 germanes	5 anys i 6 mesos	- enuresi fins als 7 a.
8- Gerard	11a. 5m.	mare (germans gran i petit també adoptats)	7 anys 9 mesos	- enuresi fins els 7 a.
9-Samuel	12a. 9m.	Pare i germans grans	7 anys	- malsons - parla, a la nit
10- Manel	9a. 11m.	mare (2 germanes també adoptades)	5 anys.i 2 mesos	- enuresi nocturna

Tenint en compte que les dades de les columnes primera i tercera -edat actual i temps d'adopció, respectivament- formen part dels criteris d'inclusió de la mostra i que ja s'han comentat d'una manera més específica anteriorment (Disseny metodològic, 3.2.2), explicarem ara només els altres dos apartats.

1. Família nuclear al Nepal

Quant a la família nuclear biològica que han deixat aquets nens al seu país d'origen, el Nepal, el gràfic ens mostra (vegeu figura 4.25) que tots ells hi tenen algun membre de la família, i la majoria -6 d'ells - tota la família, pares i germans. En aquets casos, ells, aquets nens adoptats de la nostra mostra, han estat els únics de la família donats en adopció. Tots coincideixen, tret d'un cas, en el fet de ser el petits de la família, i segurament la pressió econòmica que viu el país va precipitar l'abandó, tal i com acabem d'explicar en el punt 2 de les característiques pre-adoptives (Motiu d'abandó).

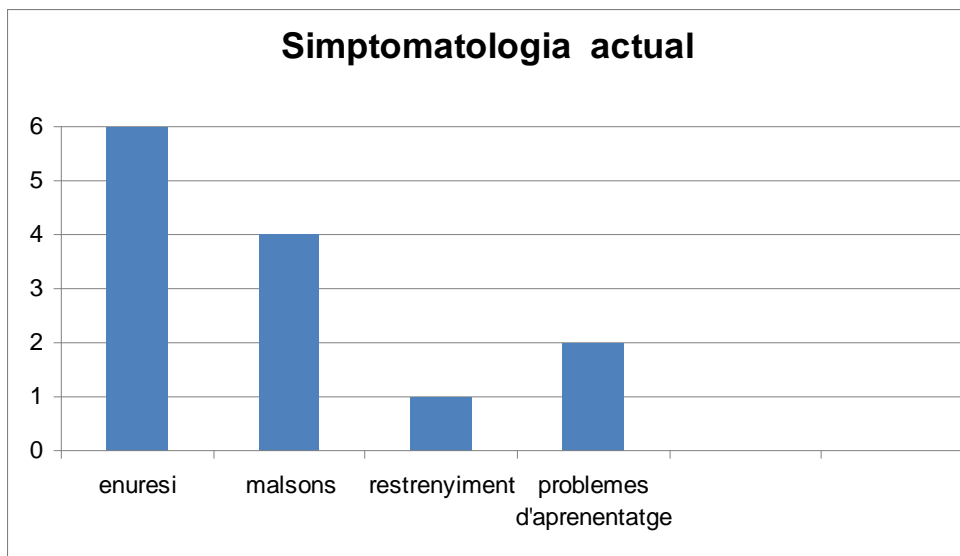
Figura 4.25 Gràfic de la família nuclear del Nepal

2. Simptomatologia actual

En el gràfic s'observa que (vegeu figura 4.26) els símptomes més freqüents -en el període post-adoptiu - de la nostra mostra són l'enuresi -en sis casos- i els malsons -en quatre casos-. En el cas de l'enuresi s'hi han inclòs també aquells subjectes que l'han patida durant uns anys després d'ésser adoptats, malgrat que actualment el problema hagi desaparegut.

Figura 4.26 Gràfic de la simptomatologia actual

4.2.2 CBLC, Achenbach 1991

Recordem que el CBLC (Qüestionari infantil de comportament) ens dona informació a diferents nivells: competències, problemes de conducta -agrupats en vuit síndromes- i els factors de segon ordre Internalització i Externalització.

El CBLC és un qüestionari adreçat als pares.

En el cas de la nostra mostra d'estudi, el qüestionari ha estat omplert en sis casos per la parella (pare i mare). De la resta, tres els ha respost la mare i un el pare.

Quant al nivell sociocultural de les famílies, és mitjà-alt. El nivell d'estudis es distribueix equitativament, entre els pares i mares. El 50 % ha realitzat estudis universitaris tècnics, i l'altre 50 % estudis universitaris superiors.

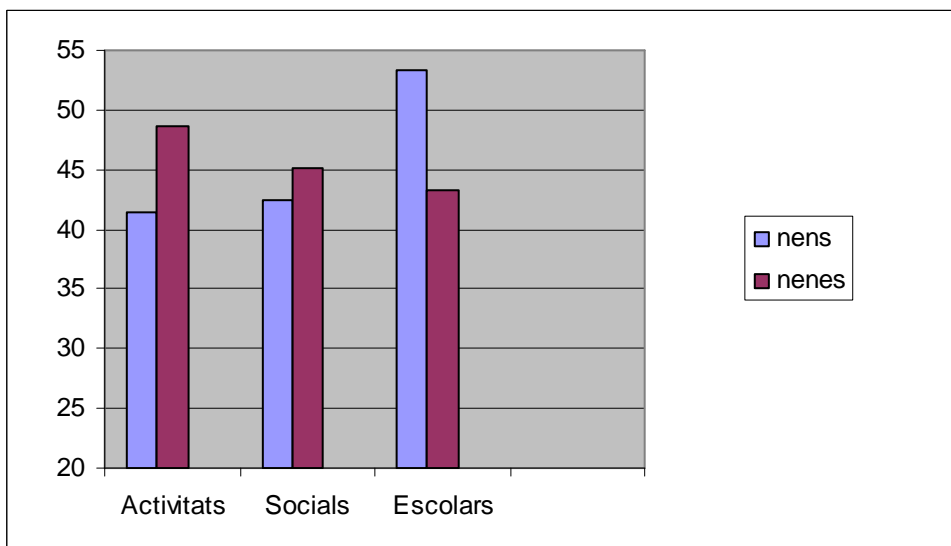
4.2.2.1 Competències

Les puntuacions de les competències es valoren, seguint a Achenbach (1991), de la següent manera:

- puntuacions T (totals) superiors a 35: *normals*
- puntuacions T entre 30 i 33: *marge clínic*
- puntuacions T inferiors a 30: *puntuacions clíniques*

Les puntuacions mitjanes de les competències dels subjectes de la nostra mostra és troben dins del rang de la normalitat. (Vegeu figura 4.27)

Figura 4.27 Gràfic dels resultats de les competències, distribuït per sexes

S'observa que les puntuacions dels nens són significativament superiors a les de les nenes en competències escolars -nens (X: 53,40), nenes (X: 43,20)-. D'altra banda, les nenes es mostren lleugerament superiors als nens en les activitats -nenes (X: 48,60), nens (X: 41,40).

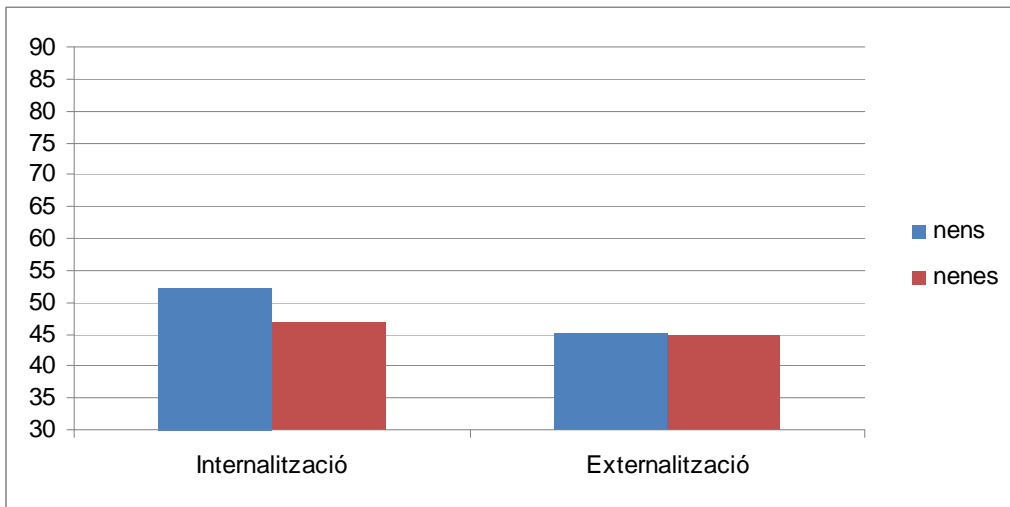
4.2.2.2. Problemes de conducta

Les puntuacions dels problemes de conducta es valoren, seguint Achenbach (1991), de la següent manera:

- puntuacions T (totals) inferiors a 60: *normals*
- puntuacions T entre 60 i 63: *marge clínic*
- puntuacions T superiors a 63: *puntuacions clíniques*

Pel que fa a la Internalització i l'Externalització, en el gràfic s'observa (vegeu figura 4.29), que totes les puntuacions mitjanes dels nens i de les nenes es troben dins el rang de la normalitat.

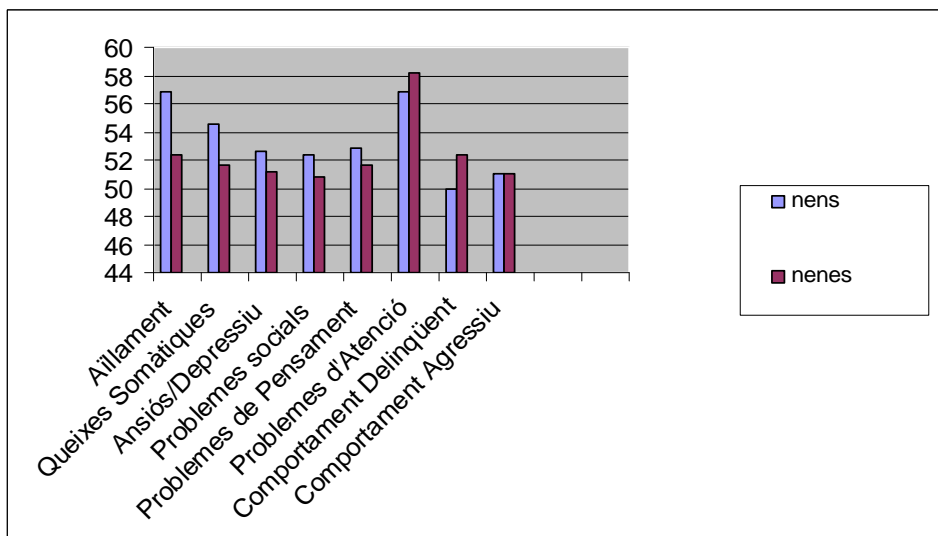
Figura 4.28 Gràfic dels resultats de la Internalització i de l'Externalització, distribuït per sexes

Si comparem els resultats obtinguts entre els sexes, apreciem una puntuació més alta en els nens en la subescala de Internalització. Contràriament, en la subescala d'Externalització les puntuacions són quasi be iguals tant pels nens (X: 45,20) com per les nenes (X: 45).

Les puntuacions mitjanes dels problemes de conducta també és troben dins el rang de la normalitat. (Vegeu figura 4.30)

Figura 4.29 Gràfic dels resultats dels problemes de conducta, distribuït per sexes

Els problemes amb puntuacions més altes i properes al rang límit són els d'atenció, en ambdós sexes, lleugerament superiors en les nenes (X: 58,20) que en els nens

(X:56,80). En els nens també s'observen puntuacions més altes en la síndrome d'aïllament (X: 56,80) i en queixes somàtiques (X: 54,60).

En la resta de puntuacions no es troben diferències significatives entre els sexes.

4.2.3 Test Pota Negra, de Corman (1961)

Recordem -com ja hem comentat en el Marc teòric, punt 2.4- que el test Pota Negra ens permet explorar la personalitat del nen a nivell intern i conèixer el significat de determinades situacions vitals seves, la manera com estructura els seu entorn i el tipus de relacions afectives que construeix amb els altres (Bachs, 1995).

El test Pota Negra es basa en la teoria psicoanalítica desenvolupada per Freud -teoria pulsional i desenvolupament psicosexual-. Les làmines que configuren el test representen situacions que fan referència a aquests estadis del desenvolupament. Corman concreta aquests estadis amb els diferents *temes* de les làmines. (Vegeu Marc teòric, 2.4.3)

Començarem, doncs, descrivint els resultats globals d'aquelles dades més rellevants del test per passar després, en l'apartat següent, a la discussió del desenvolupament psicosexual i l'elaboració del complex d'Edip en el total de la mostra.

Els elements del test que comentarem són els següents:

- 4.2.3.1 Frontispici
- 4.2.3.2 Làmines més investides
- 4.2.3.3 Temes de les històries
- 4.2.3.4 Identificacions
- 4.2.3.5 Temes específics:
  - la mare substituïda o adoptiva (CABRA)
  - el càstig (OCA)
  - la culpabilitat (la taca negra)
- 4.2.3.6 Tractament de les làmines edípiques

4.3.3.1 *Frontispici*

Aquesta làmina serveix per a presentar els personatges principals del test, i és el mateix subjecte qui estableix la identitat -sexe, edat, rol- dels diferents personatges. Generalment se'ls dóna una estructura de família. La seva absència o alteració ens permet veure possibles perturbacions en les relacions entre el nen i la seva família.

Resultats

Amb les dades de la nostra mostra constatem que pràcticament en tots els casos -a excepció del subjecte 5 i 10- els nens donen una estructura familiar completa i diuen que els petits són els germans i els grans són els pares.

El subjecte 10 atribueix a PN el rol de fill únic. Els altres dos porquets petits són amics.

4.3.3.2 *Làmines més investides*

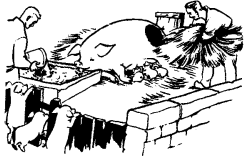
És la làmina triada -d'entre totes 18- per començar la història.

Considerada per aquest motiu - ser escollida en primer lloc - com la làmina que té més càrrega afectiva. Projectivament parlant, serà un element important a considerar.

Resultats

- GARRINADA: 5 subjectes -cas 1, 2, 3, 6 i 10 -

El tema és de naixement i fa referència als orígens. En alguns casos també hi és present la rivalitat fraterna, la regressió i l'oralitat.

GARRINADA: La truja ha garrinat i es veu com mamen les cries, mentre ella s'abeura. Hi ha dos pagesos que se'n cuiden. En primer terme, separats de l'escena per una tanca de fusta, els tres porquets s'ho miren. PN és el del mig.

Es important remarcar que cinc dels subjectes han fet una *identificació regressiva* en aquesta làmina, identificant-se amb *un dels porquets bebès*, i tres, els números 6, 7 i 8, s'han identificat amb Ningú. També cal assenyalar que dos d'aquests subjectes, el 7 i el 8, rebutgen la làmina, que passa a ser 3NA (No escollida per a fer la història, No agradable i No assumida).

- **CARRO:** Dos subjectes, 4 i 9.

El tema és punitiu i de càstig.

CARRO: PN somia que un home (marxant, porcater) carrega uns porquets en un carro. N'empeny un que s'hi resisteix i crida. Els pares de PN, amb dos petits, contemplen l'escena.

Els tres subjectes restants, subjectes 5, 7 i 8, han escollit en primer lloc les següents làmines: PARTENÇA, MAMADA II i COLLIBÈ, respectivament.

4.3.3.3. *Temes de les històries*

Després de la presentació de la làmina FRONTISPICI es mostra al subjecte les divuit làmines del test i se'l convida a seleccionar aquelles que vulgui fer servir per a confeccionar una història. (Vegeu Marc teòric, 2.4.4)

La història que es fa, estarà en relació amb les *preocupacions dominants* de cada subjecte.

Resultats

Els temes que es desprenen de l'anàlisi de les històries dels nens de la mostra són els següents:

1. *Tema de l'abandó, viscut com un càstig i amb molta culpabilitat*
Quatre subjectes - casos 1, 2, 4, 6 i 9-
2. *Tema d'exclusió i de rivalitat fraterna*
Quatre subjectes -casos 1, 3, 5 i 7-
3. *Tema regressiu d'oralitat*
Dos subjectes -casos 3 i 10-
4. *Tema de recerca dels orígens*
Dos subjectes -casos 6 i 9-
5. *Tema de relació dual amb el pare, amb l'absència de la mare*
Un subjecte -cas 8-

Cal comentar que pràcticament en totes aquestes temàtiques esmentades el tema de *culpabilitat* també hi és molt present.

4.3.3.4 Identificacions

Les identificacions amb el protagonista -que gairebé sempre és PN- en les diferents làmines, permet veure si el subjecte és capaç d'assumir l'acció que s'hi representa. En cas contrari, si no hi ha identificacions amb el protagonista ens mostrarà els mecanismes de defensa del JO i el grau d'ansietat que provoca la temàtica de la làmina.

Les identificacions les podem valorar, seguint Corman (1961), de la següent manera:

- *Identificacions amb PN superiors a la mitjana (6 o 7):*
Bona capacitat del JO per a assumir les situacions representades.
- *Identificacions amb PN inferiors a la mitjana:*
Es comptabilitzen la majoria de tendències representades.
- *Identificacions amb Ningú (més de 2 o 3):*
Indica que existeix un tema dominant d'ansietat.

Resultats

- *Identificacions amb PN*: 3 subjectes

Només aquests aconseguen la mitjana o bé la superen -amb sis o més identificacions. La resta de subjectes de la mostra tenen una mitjana de quatre identificacions.

- *Identificacions amb Ningú (superiors a 2 o 3)*: 7 subjectes

Aquests superen amb escreix el nombre de identificacions amb Ningú, amb una mitjana de 6 identificacions.

4.3.3.5 Temes específics

Dels diferents temes del tests Pota Negra, n'hi ha tres que, per les peculiaritats de la nostra mostra -ser nens abandonats i adoptats posteriorment- adquireixen una especial rellevància.

Aquests temes són els següents:

- la mare substituïda o adoptiva (CABRA)
- el càstig (OCA)
- la culpabilitat (la taca negra)

En la segona part del test -a Preferències i Identificacions (vegeu Marc teòric,2.4.4)- es demana al nen/a que seleccioni les làmines que li Agraden -A- i les que NO li Agraden -NA-. A continuació se'l convida a identificar-se amb algun dels personatges de la làmina.

Amb aquest sistema s'aconsegueix conèixer els principals mecanismes de defensa del subjecte i diferenciar així dos models de làmina en funció de les tendències que representen. Les làmines 3A representen el principi del plaer i no tenen cap prohibició, i les 3NA representen les tendències censurades per a la defensa del JO, perquè provoquen molta angoixa. Són tendències reprimides.

Làmines 3A: Acceptades per a fer la història, Agradables i Assumides -identificació amb el protagonista de l'acció.

Làmines 3NA: No Acceptades per a fer la història, No Agradables i No Assumides.

Veiem doncs, ara, el tractament que han tingut aquests temes específics.

La mare substituïda o adoptiva (CABRA)

El tema que s'hi representa és d'oralitat. El fet que la cabra sigui d'una altra espècie propicia que els temes donats siguin de *mare substituïda o adoptiva* i de *fantasies de frustració i abandó* per part de la mare porqueta, escapades de casa i trobades amb la cabra.

CABRA : PN mama d'una cabra mentre ella se'l mira.

La làmina de CABRA representa la mare adoptiva real, per als nens adoptats. Per tant, aquesta làmina, per als nens de la nostra mostra, que han estat realment abandonats i posteriorment adoptats, no possibilitarà *fantasies d'abandó*, sinó que possibilitarà confrontar el nen amb una *vivència real d'abandó* dels seus pares biològics.

Resultats

- 3NA: 5 nens -subjectes 1, 3, 5, 7 i 10-

És a dir, làmina totalment censurada i rebutjada.

- Agradable: 5 nens:

- 3A -subjecte 2-

- 2A, identificació amb Cabra -subjecte 4-

- 1A, identificació amb Cabra i no escollida per a la història
-subjectes 6, 8 i 9-

És a dir, làmina agradable.

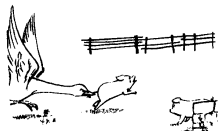
Observen que tres dels nens que l'han categoritzada d'Agradable havien perdut la mare abans de l'adopció. De fet, la mort de la mare va ser el motiu d'abandó - subjectes 2, 6 i 9-.

En el cas 2 és 3A, és a dir, acceptada per fer la història, agradable i assumida.

El càstig (OCA)

El tema que representa és punitiu, amb les següents particularitats:

- *tema de càstig*: representant l'autoritat, que castiga el subjecte.
- *tema de castració*: mai no explicitat directament, sinó de forma simbòlica

OCA: Una gran oca amb les ales obertes ataca un porquet (no es veu si és PN o un dels blancs) i l'atrapa per la cua. El porquet crida i plora, tot mirant-se d'escapar-se. Mig amagat darrere una paret, un altre porquet s'ho mira.

És una de les làmines més ansiògenes del test i la que, en general, els subjectes consideren menys Agradable. Normalment la identificació sol ser amb el porquet que mira, rarament amb el porquet mossegat.

Resultats

- 3NA: 8 subjectes -cas 1, 3, 5, 6, 7, 8, 9 i 10-
- Agradables: 2 subjectes
  - 3A -subjecte 2-
  - 1A, agradable -subjecte 4-

Quant a les identificacions:

- Porquet mossegat: Dos subjectes -casos 1 i 2-
- OCA que castiga : Tres subjectes - casos 3, 8 i 10-

La culpabilitat (la taca negra)

La taca negra, sovint, s'erigeix en símbol de culpabilitat, en el test. Per aquest motiu es va introduir en les qüestions finals la pregunta: *Què en pensa PN, de la seva pota negra?* En molts casos, les respostes que s'obtenen fan al·lusió al caràcter d'impuresa de la taca negra, i llavors el nen demana a la FADA, en formular els tres desitjos, que li tregui aquesta taca negra.

Resultats

- NO els agrada: 6 subjectes, que demanen a la FADA la desaparició de la taca.
- Els és indiferent: 4 subjectes -casos 3, 5, 7 i 8.

4.2.3.6. *Tractament de les làmines edípiques*

Les làmines edípiques del test -ARBRE, COLLIBÈ, NIT, PETONS, SOMNI MARE i SOMNI PARE- poden donar el tema fidel edípic -tema edípic franc- o bé altres temes, com s'ha esmentat en el Disseny metodològic. (Vegeu taula 3.3)

El tractament dels temes edípics els podem observar en les històries sempre que s'hagin escollit les làmines de temes edípics. En segon lloc, mitjançant les Preferències i Identificacions. En el cas que no coincideixi la temàtica d'un mateix subjecte en aquestes dues situacions -la història, P/I- serà significatiu i ens permetrà assenyalar si s'han produït discrepàncies en els temes d'una mateixa làmina.

A continuació presentem aquestes dades, obtingudes del tractament de les làmines edípiques, en forma de taules. (Vegeu taula 4.33 i 4.34, respectivament)

Cal comentar que només s'han explicat aquells temes edípics considerats i esmentats en el Disseny metodològic -punt 3.2.3.3, Temes làmines edípiques- partint de Bachs (1955), i d'aquests només els que s'han trobat en la nostra mostra.

En la primera taula (vegeu taula 4.33) es mostra el tractament de les làmines edípiques de les històries, i en la segona taula (vegeu taula 4.34) es presenta el tractament de les làmines edípiques de Preferències i Identificacions.

Taula 4.33 Temes donats a les làmines edípiques en les històries

<i>Làmines</i> <i>Temes</i>	ARBRE	COLLIBÈ	NIT	PETONS	SOMNI MARE	SOMNI PARE
0 - TEMA EDÍPIC FRANC	1			1		1
1 -TEMA EDÍPIC DESPLAÇAT	1					
9 - TEMA EDÍPIC D'EVASIVA				1		
12 - TEMA ORAL	1					
14 - ABSÈNCIA DE TEMA					2	2
16- TEMA EDÍPIC DE DEPENDÈNCIA	4	5				
17 - TEMA EDÍPIC ESCOTOMITZAT			3		1	1

Resultats

Els resultats evidencien una absència quasi absoluta del tema *edípic franc*, que sols és present en una ocasió a ARBRE, SOMNI MARE i SOMNI PARE.

Cal assenyalar, però, que a PETONS només hi ha un subjecte -cas 10- que pot reconèixer el tema edípic franc, però simultàniament és una làmina considerada 3NA, per tant, molt censurada i rebutjada, mostrant una gran ambivalència.

Sorprèn la presència més nombrosa de temes *edípics de dependència* en el cas de les làmines ARBRE i COLL -I- BÈ, temes fidels de relació dual amb el pare -4 i 5 subjectes, respectivament.

S'observa també el tema edípic escotomitizat a NIT -3 subjectes- i a SOMNI MARE i SOMNI PARE- amb 1 subjecte cadascuna.

Taula 4.34 Temes donats a les làmines edípiques a Preferències i Identificacions

<i>Làmines</i> <i>Temes</i>	ARBRE	COLLIBÈ	NIT	PETONS	SOMNI MARE	SOMNI PARE
0 - EDÍPIC FRANC	5	3			8	6
1 - EDÍPIC DESPLAÇAT	2	1				
4 - EDÍPIC DEPRESSIU			2		1	1
6 -EDÍPIC CENSURAT	1	1				
7 - EDÍPIC CULPABILITZAT					1	1
9 - EDÍPIC D'EVASIVA			3	3		
10-EDÍPIC AMB ESCOTOMITZACIÓ DEL VOYEUR			1	5		
16- EDÍPIC DE DEPENDÈNCIA		5				1
17 - EDÍPIC ESCOTOMITZAT	2		4	2		1

Resultats

Els nostres resultats constaten més presència del *tema Edípic franc* en les làmines de SOMNI MARE i SOMNI PARE -temes d'ideal del JO, generalment- i en ARBRE -tema fidel de relació dual amb el pare.

Cal assenyalar, però, a SOMNI MARE i SOMNI PARE, el tema *edípic depressiu* del subjecte 4 i el tema *edípic culpabilitzat* del subjecte 5.

En les làmines de PETONS i NIT, on és més present el nucli del tema edípic -pare i mare abraçant-se i l'escena primària, respectivament- no hi ha cap subjecte que poguï reconèixer el tema edípic franc. S'hi observa, en canvi, els temes *edípic*

escotomitizat, edípic depressiu, l'escotomització del voyeur o el tema edípic d'evasiva.

Resultats conjunts Taula 4.34 i Taula 4.35

Els resultats mostren més presència de determinats temes edípics, que es repeteixen en les dues taules. Un major nombre de subjectes han donat aquests temes en les dues ocasions -història i Preferències i Identificacions-, i per tant caldrà tenir-ho en compte.

Aquests temes són:

- Temes edípics de dependència
- Temes edípics escotomitzats

Cal assenyalar que són els dos temes que s'hi van afegir per aquest estudi, dels temes edípics proposats per Bachs (1955) i esmentats en el Disseny metodològic - punt 3.2.3.3, Temes lamines edípiques-, atesa la seva freqüència.

D'altra banda, si comparem el tractament que s'ha fet en una mateixa làmina observem discrepàncies que cal comentar. Concretament, volem fer esment de dos aspectes que criden l'atenció en comparar els resultats de les dues taules respecte a una mateixa làmina:

- AMBIVALÈNCIA DE SENTIMENTS, quan les làmines ARBRE i COLLIBÉ -temes fidels de relació dual amb el pare-, i Preferències i Identificacions són *temes edípics francs* i en la història *temes depenents*.
- AMBIGÜITAT EN ELS ROLS DE LES FIGURES PARENTALS. Observem que una mateixa làmina suggereix tant la figura del pare com, després, la de la mare, o viceversa.

5. DISCUSSIÓ

---

5. DISCUSSIÓ

Un cop presentats els resultats globals de la nostra mostra d'estudi, ens disposem ara a iniciar la discussió.

Hem estructurat aquest apartat seguint l'ordre dels objectius plantejats, i a partir de cada un d'aquests objectius analitzarem els diferents factors que hi incideixen d'una manera o altra.

Recordem els objectius d'aquesta investigació, que els podem concretar en els següents:

- 5.1 Observar com elaboren el complex d'Èdip els nens adoptats, tenint en compte que tenen una doble parentalitat: pares biològics i pares adoptius.
- 5.2 Conèixer com viu, el nen adoptat, l'abandó dels pares biològics i de quina manera l'afecta en l'elaboració del complex d'Èdip.
- 5.3 Observar quines variables de la història personal de cada nen faciliten més la seva evolució psicològica i, per tant, la seva adaptació.
- 5.4 Comprovar com la tècnica projectiva del Test Pota Negra possibilita l'accés al món intern del nen adoptat.

5.1 Objectiu 1: *Observar com elaboren el complex d'Èdip els nens adoptats, tenint en compte que tenen una doble parentalitat: pares biològics i pares adoptius.*

Bartram (2003) considera que les dificultats amb l'Èdip són una característica pròpia dels nens adoptats i que es manifesten tant individualment, a nivell intern del nen, com entre el triangle format entre el nen i els seus pares adoptius.

També assenyala que, en determinats casos, la pèrdua dels pares biològics infligeix en els nens una ferida que impacta i interfereix en les seves habilitats per a fer front a les ansietats primitives edípiques. La càrrega d'aquesta pèrdua és tan gran per ser assumida, que la capacitat per a tolerar una "tercera posició" es troba restringida o absent.

Els resultats del nostre estudi concorden amb aquestes afirmacions i evidencien la manca d'estructura triangular Edípica, i per tant de la no elaboració de l'Èdip, en tots els subjectes de la nostra mostra.

5.1.1 Dificultats per a l'elaboració del complex d'Edip

Les dificultats per a poder elaborar l'Èdip que hem detectat en la nostra mostra, les podem concretar en les següents:

- 5.1.1.1 Regressions i/o fixacions orals
- 5.1.1.2 Solapament de sentiments: abandó i complex d'Edip
- 5.1.1.3 Dificultats per a elaborar el dol per la pèrdua dels pares biològics
- 5.1.1.4 Ambigüïtat i ambivalència en els rols de les figures parentals
- 5.1.1.5 Ambivalència de sentiments vers les dues parelles de pares

Cal esmentar, però, la simultaneïtat d'algunes d'aquestes dificultats en un mateix subjecte.

5.1.1.1 *Regressions i/o fixacions orals*

Recordem que parlàvem de regressió -vegeu Marc teòric, 2.1.2-, quan es retorna a punts de satisfacció pulsional propis d'estadis anteriors. Això provoca que l'individu

en qüestió adopti comportaments, actituds i representacions mentals pròpies de fases anteriors. El concepte de regressió va estretament lligat al de fixació.

Parlem de fixació quan s'observa que un esdeveniment, o una situació afectiva, genera conflictes importants en un estadi evolutiu determinat que fa que el pas al següent estadi sigui difícil o, fins i tot, inhibit. (Ajuriaguerra/Marcelli, 1982)

En el punt 2.2.2 -adopció- comentàvem que el factor emocional comú i que diferencia, generalment, el nen adoptat del que no ho és, és la ruptura de la vinculació primària que pateix en els seus primers anys de vida.

Bowlby (1986) ens diu que en el cas dels lactants i dels nens en la primera infància l'experiència de separació inicia habitualment processos defensius, originant que la tristesa per la persona perduda i els retrets per la seva absència es facin inconscients, i per tant no s'extingeixin. Parlariem doncs de fixació i repressió. Fixació inconscient en la mare perduda i associada a emocions molt ambivalents que seran objecte de repressió.

Cal dir que en tots els subjectes de la nostra mostra hem trobat elements regressius de més o menys intensitat.

En 7 dels casos no hi ha elaboració de l'Èdip perquè els subjectes estan encara en fases pre-edípiques del desenvolupament psicosexual. Podem parlar, doncs, tant de regressions com de fixació oral. Aquesta fixació oral, però, s'evidencia en els casos 3 i 10 de la mostra.

Podem afirmar que les carències i/o privacions afectives, juntament amb el trencament d'aquest vincle matern inicial dels subjectes de la nostra mostra, afavoreixen les disharmonies pròpies de l'evolució emocional. És per això que trobem la presència i el reclam d'aquesta oralitat truncada en alguns dels subjectes, i també indicadors regressius en tots els subjectes de la mostra.

5.1.1.2 Solapament de sentiments: abandó i complex d'Èdip

L'Èdip és, per ell mateix, una situació emocional complexa marcada per l'ambivalència de sentiments, desitjos amorosos i hostils que el nen experimenta

vers els seus pares. Tal com hem comentat en el Marc teòric -2.1-, aquets sentiments vénen acompanyats d'una repressió de les pulsions agressives vers els pares que generaren ansietat, sentiments de culpa i, en funció de la intensitat, també la necessitat de càstig. També hi són presents els sentiments de gelosia, rivalitat i angoixa d'exclusió.

D'altra banda, la condició d'ésser un nen adoptat comporta dos elements indissociables:

1. Ser un nen abandonat pels pares biològics
2. Tenir una doble parentalitat: pares biològics i pares adoptius

Per tant, veiem que conflueixen dues situacions emocionals, ser un nen abandonat i l'elaboració del complex d'Èdip, que són coincidents en els sentiments que generen - ambivalència d'amor/odi, exclusió, càstig, gelosia, rivalitat, agressivitat...- i que per tant es dupliquen en intensitat i dificultat.

Retornant al nostre estudi observem que, en els 3 casos restants, l'anàlisi de les dades mostren que no es pot realitzar l'elaboració de l'Èdip per dos motius, que en algunes ocasions coexisteixen:

- el solapament de sentiments generats per l'abandó i els del complex d'Èdip
- la impossibilitat d'elaborar el dol per la pèrdua dels pares biològics

El primer motiu el trobem en els subjectes 8 i 9, que no poden elaborar-lo pel solapament de sentiments generats per l'abandó i els del complex d'Èdip.

Quinodoz (1999), en la mateixa línia, assenyala que en l'elaboració de l'Èdip els pares acaben sent viscuts com pares que a la vegada abandonen i adopten el seu fill, i cada fill pot ser viscut com un fill que abandona i adopta els seus pares. En el cas dels nens adoptats, la duplicitat de pares es *real*. Caldrà, doncs, integrar en el seu món intern les dues imagos parentals i possibilitar així la integració dels afectes.

5.1.1.3 *Dificultats per a elaborar el dol per la pèrdua dels pares biològics*

El segon motiu per no poder elaborar l'èdip -cas 4-, ve donat per la impossibilitat d'elaborar el dol per la pèrdua dels pares biològics, poden arribar a convertir-se en un dol patològic. El vincle amb l'objecte és persecutori. En aquest cas es percep que les figures parentals no estimen la filla, com una mostra de rebuig cap ella.

Grinberg i Valcarce (2006) constaten en els seus estudis que el nen adoptat tindrà un dol pendent difícil d'elaborar, perquè no solament ha d'integrar dos parells de pares, sinó que li falten els elements que ajuden a elaborar les situacions de dol ordinàries.

D'altra banda, Garma et al. (1983) afirmen que el complex d'Èdip en els nens adoptats és doble: per una banda transcorre per la via de les imagos dels pares adoptants, i és de difícil resolució. Per l'altra, es cristal·litza amb les imagos dels pares biològics, absents en la realitat i per això terrorífics.

No ens estenem més parlant d'aquest dol perquè és més propi del següent apartat -objectiu 5.2-, i és allà on en parlarem d'una manera més exhaustiva.

5.1.1.4 *Ambigüïtat i ambivalència en els rols de les figures parentals*

Cal assenyalar que malgrat l'absència del complex d'Èdip observem en tots els casos de la mostra alguns indicadors edípics amb característiques pròpies, com són *l'ambigüïtat i l'ambivalència en els rols de les figures parentals*. Ambivalència i ambigüïtat que en ocasions coexisteixen.

Hi observem figures edípiques que en determinats moments són vistes com a tals -edípiques- i en altres moments com a figures maternals -que cuiden i protegeixen-, independentment que siguin el pare o la mare, i amb les quals s'estableix un vincle de dependència. Es a dir, es mostra una incapacitat per a assumir en la seva totalitat i tolerar-la una "tercera posició" pròpia del complex d'Èdip, i es necessita recórrer a situacions que corresponen a estadis anteriors -pre-edípics.

Parlem també d'ambigüïtat perquè dels nostres resultats es desprèn que els rols de les figures parentals no estan ben estructurats i es mostren desdibuixats i confosos.

Reforcen les nostres hipòtesis les investigacions de Garma et al. (1983), que posen de manifest que el nen adoptat ha patit el rebuig evident i manifest de la parella parental biològica i d'aquesta fractura específica es produiran una sèrie de fenòmens joics, pre-edípics i edípics amb característiques diferencials específiques. Afirmen que el JO d'aquests nens és fràgil des d'un principi i no pot metabolitzar el conflicte.

5.1.1.6 *Ambivalència de sentiments vers les dues parelles de pares*

Com ha assenyalat Brinich (1995) en els seus estudis, l'ambivalència, és a dir, la coexistència dels impulsos d'amor-odi vers una mateixa persona, forma part de la vida intrapsíquica normal de les persones. Ara bé, en el cas dels nens adoptats es constaten anomalies en el maneig d'aquesta ambivalència cap a les dues parelles de pares, però també dels pares cap als seus fills.

En el cas del subjecte 5 de la nostra mostra, es fa palesa aquesta ambivalència de sentiments cap als pares biològics i adoptius, que comporta un patiment emocional molt gran. La nena, ara amb 12 anys, no ha demanat mai per la mare biològica als seus pares adoptius. S'entreveu fins i tot una por a pensar en ells. Tal com afirma Amorós, C., (2004), la nena viu l'adopció com un conflicte de lleialtats amb els seus pares d'origen.

També en el cas del subjecte 9, durant l'entrevista realitzada amb els pares, el pare ens comentava que, poc després de l'arribada, el nen -va ser adoptat als cinc anys i nou mesos, perquè la mare havia mort- «[...] *tenia una relació molt dual amb la mare, es portava malament i fins i tot la pegava. Era com si li sabés greu que no fos la mare biològica* [...]»

En els nostres resultats observem amb freqüència la presència de sentiments ambivalents i contradictoris cap una figura parental o cap a totes dues -amor i agressivitat, desig i rebuig, etc.- sense que se segueixin les pautes de rivalitat edípica, és a dir, rivalitat cap al progenitor del mateix sexe.

És obvi que aquesta podria ser una situació pròpia de l'Èdip, però a banda de les discrepàncies que acabem d'esmentar, creiem que aquesta ambivalència afectiva està a la vegada reforçada per la vivència d'abandonament i de rebuig dels pares biològics.

En aquesta línia, Brinich (1995) ens diu que el nen adoptat ha estat, en efecte, “un nen no volgut” abans d'èsser volgut, i això marcarà el seu autoconcepte.

Nosaltres hi afegiríem que, a més de l'autoconcepte, el fet de ser un nen no volgut desencadena multiplicitat de sentiments ambivalents i contradictoris cap als pares biològics i adoptius que dificulta el seu desenvolupament emocional.

5.2 Objectiu 2: *Conèixer com viu, el nen adoptat, l'abandó dels pares biològics i de quina manera l'afecta en l'elaboració del complex d'Èdip*

Quinodoz (1999) assenyala que l'inici de la vida del nen adoptat és traumàtic. Diu que el nen ha patit de manera real el rebuig i l'abandó dels pares que l'han engendrat. Sovint aquests sentiments de rebuig i d'abandó van acompanyats d'un buit de representació dels primers objectes interns.

Coincidim amb l'autora, ja que dels nostres resultats es desprèn que, malgrat que fa anys que els nens de la nostra mostra han estat adoptats -el temps d'adopció oscil·la entre els 4 anys i 7 mesos i els 8 anys i 2 mesos-, els sentiments d'abandó i de sentir-se rebutjats pels pares biològics hi continuen presents.

Observem, en els resultats, que la làmina més investida en el test Pota Negra -la de més càrrega afectiva- ha estat, en el 50% dels casos, la làmina amb tema de naixement, que fa referència als orígens (GARRINADA). D'altra banda, hi ha dos subjectes -casos 7 i 8- que la consideren 3NA, és a dir, censurada i rebutjada perquè crea molta angoixa.

Altres investigacions, Myli Mass (1994), Canham (2003), també fan aportacions sobre les implicacions que té, per al nen adoptat, el fet de conèixer els seus orígens. Conèixer la realitat dels pares biològics és una situació dolorosa que l'acompanyarà sempre i que pot ser difícil de suportar. La violència de les defenses sovint coincideix amb la intensitat de l'experiència dolorosa que es tracta d'evitar.

Situació dolorosa que també hem pogut observar en la nostra mostra. Per exemple, podem fer esment del subjecte 3. La mare adoptiva ens comenta que la nena sovint li expressa que [...] *en una altra vida vol sortir de la seva panxa*. Grinberg i Valcarce (2006), reforçant aquest sentiment, diuen que la novel·la familiar de l'adoptat -el seu desig inconscient- és tenir un llaç de sang amb els pares adoptius i així negar l'adopció i esborrar la humiliació que implica haver estat abandonat pels pares biològics.

D'altra banda, constatem que gran part dels temes donats per a les històries del test Pota Negra -un mateix subjecte pot fer al·lusió a més d'una temàtica- fan referència

a la situació d'abandó, tenint en compte que la història que fa el subjecte reflecteix les seves preocupacions dominants.

Els temes relacionats amb l'abandó són els següents:

- tema d'abandó viscut com un càstig i amb molta culpabilitat -5 subjectes, casos 1, 2, 4, 6 i 9-
- tema d'exclusió i de rivalitat fraterna -4 subjectes, casos 1, 3, 5 i 7-
- tema de recerca dels orígens -2 subjectes, casos 6 i 9-

Cal subratllar que observem en les dades que aquest abandó s'ha viscut amb molta culpabilitat, com un càstig. Com ens diu Ricart (2008), el nen abandonat sent culpabilitat, pensa que la causa per la qual el van abandonar estava en ell.

Veiem que la culpabilitat, en el test Pota Negra, pot manifestar-se de diferents maneres, especialment amb la làmina OCA i amb la TACA NEGRA.

OCA és la làmina del test que representa una situació punitiva, de càstig, i dins la mateixa làmina trobem diferents situacions que s'han de comentar. La primera és la identificació amb el porquet mossegat, el que rep el càstig. És un fet molt inusual i el trobem en dues ocasions -subjectes 1 i 2 -.

De la nostra experiència clínica amb aquest test, podem dir que només en dues ocasions ens hem trobat amb aquesta situació d'identificar-se amb el porquet mossegat, després d'haver passat molts protocols. I, curiosament, eren dos nens tutelats per la DGAI que en el moment de fer el test feia poc que els havien separat de la seva família i estaven a l'espera per ésser adoptats.

Sembla doncs que aquesta identificació assenyalava vivències molt traumàtiques.

El cas 1 de la nostra mostra és un dels subjectes que s'ha identificat amb el porquet mossegat. Després de vuit anys d'haver estat adoptada, la mare adoptiva ens comenta que la nena mostra molta curiositat per conèixer els seus orígens, hi dóna moltes voltes -al Nepal hi té tota la família, pares i germans- i sempre els pregunta «Per què m'han abandonat a mi?»

Cyrulnik (1989), reforçant aquesta idea, ens diu que el nen abandonat escriu la seva novel·la en el rebuig, en la recerca del paradís perdut. És desenvolupa en l'univers de la culpa. Culpable des de l'origen, ha d'expiar la seva culpa.

Contràriament, hi ha tres subjectes -casos 3, 8 i 10- que s'identifiquen amb l'agressor, el fort, amb l'Oca que mossega, que infligeix el càstig.

També trobem el càstig en la làmina més investida -la de més càrrega afectiva- del test Pota Negra, CARRO. Es repeteix la situació inusual en què 2 dels subjectes -casos 4 i 9- escullen en primer lloc aquesta làmina i expressen una situació de càstig extrem, la mort.

I per últim, l'altre indicador que de vegades expressa culpabilitat en el test és la TACA NEGRA del porquet protagonista, PN.

D'acord amb Corman (1969), aquesta taca negra és la resposta a la vivència d'una forta càrrega interior de culpabilitat. En casos patològics, aquesta culpabilitat tan forta sol relacionar-se amb experiències infantils traumatitzants que en un moment donat varen causar tal angoixa que el motiu de la culpabilitat fou reprimit en l'inconscient. Això condicionarà al subjecte a la culpabilitat

De la nostra mostra, a 6 subjectes no els agrada la pota negra, i a 4 els és indiferent.

A aquest sentiment de culpabilitat i càstig cal afegir-hi els sentiments d'exclusió i de rivalitat fraterna que s'assenyalen, entre altres, en els temes de les històries.

Tal com acabem d'indicar, 4 subjectes de la mostra -casos 1, 3, 5 i 7- donen un tema d'exclusió i de rivalitat fraterna. Cal recordar que 7 dels subjectes de la nostra mostra són els germans petits, i en força ocasions aquest fet va ser l'element decisiu perquè fossin ells, els fills abandonats i donats en adopció.

Per tant, l'exclusió *ha estat real* i la rivalitat fraterna viscuda amb molta intensitat, perquè en 6 dels casos de la mostra els subjectes tenen germans i/o germanes que viuen amb els pares, o amb algun dels pares, al Nepal, mentre que ells han estat exclosos de la família i donats en adopció.

Recordem que en quatre dels casos els nens no van estar mai institucionalitzats, i que per tant varen viure amb la seva família fins al moment de l'adopció. Va ser la

mateixa família biològica qui va donar “en mà” el seu fill als futurs pares adoptius, provocant en tots els casos una situació molt dramàtica per a tothom -pares biològics i pares adoptius-, però especialment per a l’infant adoptat.

La mare del subjecte 3, després de 4 anys i 7 mesos de la vivència d’aquesta situació, quan ens ho explicava encara li saltaven les llàgrimes i ens ho verbalitzava així: «[...] és dur trobar-te tota la família. [...] en l’ultima trobada davant tota la família biològica -pares i germans- la mare els va donar la nena de dos anys. El pare estava més apartat, amb els ulls plorosos. Se l’estimaven molt, (ells -els pares adoptius- van marxar ràpidament), i ella, la mare adoptiva, també plorant, sota la mirada de tota la família biològica. Era com si la raptéssim! La nena parlava nepalès i nosaltres no, i pel carrer ens miraven. El nostre guia és qui va consolar la nena, [...].» En el moment de donar-la en adopció, la mare encara alletava la nena.

Per tant, les vivències d’exclusió, en la nostra mostra, han estat viscudes amb una especial intensitat i cruesa.

L’exclusió, tal com hem comentat, és un dels sentiments propis de l’Èdip. El solapament de sentiments generats per la situació d’abandó i per l’Èdip es torna a fer evident.

Volem comentar, per últim, l’altre tema donat en les històries: la recerca dels orígens.

Un dels subjectes que planteja amb més força aquest tema és el subjecte 9, que coincideix a ser el més gran de la mostra -12 anys i 9 mesos- i per ell, a les portes de l’adolescència, tal com diu Ricart (2008), conèixer els seus orígens és una necessitat més que no pas un dret. El nen adoptat no sols té dret a saber els seus orígens, sinó que necessita conèixer la seva història per entendre la seva vida com una trajectòria en la qual no queden buits.

Però precisament hem pogut comprovar, en aquest subjecte 9, que en remoure l’experiència de l’abandó es desencadenen sentiments molt ambivalents vers les figures parentals, dualitat entre els pares biològics i els adoptius, que el fan sentir culpable i amb una necessitat de càstig -és un dels casos que tria la làmina CARRO en primer lloc, és a dir, la més investida-.

S'observa, doncs, que, igual que en l'objectiu 1, ens trobem amb superposicions de sentiments que alhora són tan propis de l'elaboració del complex d'Èdip -sentiments de culpa, de necessitat de càstig, d'exclusió i de rivalitat fraterna- com de la situació d'abandó, de ser un nen abandonat.

5.3 Objectiu 3: *Observar quines variables de la història personal de cada nen faciliten més la seva evolució psicològica i, per tant, la seva adaptació.*

Per tal de revisar les variables d'aquest objectiu tindrem en compte tant les característiques pre-adoptives i post-adoptives dels resultats globals de la nostra mostra com de les dades obtingudes en el CBLC d'Achenbach.

5.3.1 Dades pre-adoptives i post-adoptives de la mostra

Per a l'anàlisi d'aquestes dades seguirem l'ordre de presentació dels resultats globals i en presentarem algunes conjuntament, atesa la seva mútua interacció.

5.3.1.1 Edat d'adopció - Institucionalització

Quant a l'edat d'adopció, observem que el 60% dels nens de la nostra mostra no varen ser adoptats durant els tres primers anys de vida, sinó entre un període d'edat que oscil·la entre els 3 anys i 5 mesos i els 5 anys i 9 mesos.

Quant al temps d'institucionalització, ja hem comentat anteriorment que quatre subjectes de la nostra mostra no han estat mai institucionalitzats, i que el subjecte 7, a més de no haver estat mai institucionalitzat, és d'adopció més tardana.

Els cinc casos restants -subjectes 2, 5, 8, 9 i 10-, varen estar institucionalitzats durant un període relativament curt, 1 any i 5 mesos el que menys hi ha estat i 1 any i 9 mesos el que més. Entre els que hi han estat més, els canvis d'institucionalització han estat els següents:

- 3 subjectes, un centre -subjectes 2, 8 i 9-
- 2 subjectes, dos centres -subjectes 5 i 10-

Cal esmentar, però, que el subjecte 6 -que no forma part d'aquest grup d'adopció en edat més avançada, ja que va ser adoptat als 8 mesos- va estar en dues institucions diferents.

Tant el temps d'institucionalització com el canvi de cuidadors són dues de les variables més provades empíricament pel que fa al seu efecte negatiu sobre els infants adoptats, i també pel que fa a les carències físiques i psíquiques que això pot comportar.

Les recerques de l'estudi de Grau i Mora (2005) al respecte citen nombrosos estudis, Holksbergen et al. (1987); Marcovich et al. (1997), Rutter (1998), Groza (1999), Rutter (1999), i conclouen que molts d'aquests nens varen ser abandonats poc després de néixer, i per tant han viscut fins a la seva adopció en institucions. Aquests nens han patit carències considerables en tots nivells, ja que les institucions solen tenir una estructura i un funcionament poc afavoridor quant als vincles i de poca contenció, a més de ser d'estrictes i repressores. En general, l'experiència de vida ens institucions és de maltractament psicològic i, en algunes ocasions, també físic.

Altres estudis, com els de Verultst i cols. (1992), Brodzinsky (1993), Palacios (2007), mostren que, a major edat d'adopció més riscos de deteriorament del nen, ja que es vincula a més temps d'institucionalització i a més risc de maltractaments.

En el nostre estudi, els resultats discrepen una mica d'aquestes afirmacions, però només en part.

D'una banda, observem que malgrat que bona part dels nens de la nostra mostra no han estat adoptats durant els tres primers anys de vida, el temps d'espera fins a l'adopció no ha estat en institucions, sinó amb la seva família biològica, la qual cosa marca una diferència respecte a altres nens adoptats en aquestes edats. Recordem que el motiu d'abandó inherent a tots els nens de la mostra va ser el de la precarietat econòmica.

En aquest sentit, l'afirmació que diu que a més edat d'adopció més risc de deteriorament, en el nostre cas no es compleix.

Per l'altra banda, sí que les dades ens revelen que els nens que han estat en dos centres diferents, i consegüentment han patit més canvis de cuidadors i, per tant, els referents i els vincles afectius han estat menys clars i inestables, pateixen més conseqüències a nivell emocional -subjecte 5 i 6-.

5.3.1.2 *Motiu d'abandó*

Els resultats globals constaten que el motiu d'abandó comú en tots els nens de la mostra ha estat econòmic.

L'extrema pobresa que pateix el país, i les seves repercussions directes amb un baix índex d'esperança de vida, han abocat aquestes famílies a donar els seus fills petits -la gran majoria- en adopció.

Cal ressaltar que en 7 dels 10 casos de la nostra mostra el motiu afegit, per a l'abandó, ha estat la mort d'un dels progenitors -4 casos per la mort del pare i 3 per la mort de la mare-. Els altres 3 casos únicament han estat per motius econòmics.

La nostra valoració, davant d'aquestes dades, és que aquests nens del Nepal no haurien d'haver estat mai donats en adopció, i els esforços haurien d'haver anat en la direcció d'ajudar aquesta població. Som conscients, però, que això no sempre és possible.

En les entrevistes que hem mantingut amb els pares adoptius, molts d'ells han coincidit a manifestar-nos que «[...] *els nens del Nepal són nens que han estat nens estimats per les seves famílies biològiques* [...]»

5.3.1.3 *Condicions físiques pre-adoptives*

Les condicions físiques pre-adoptives de la nostra mostra coincideixen amb la major part dels estudis, com els de Verulst i cols. (1992), que afirmen que els nens d'adopció internacional arriben amb importants problemes de salut, ja que provenen de països subdesenvolupats i/o desestructurats econòmicament i socialment.

Les patologies pre-adoptives que mostraven els subjectes de la nostra mostra coincideixen amb les esmentades per Palacios, Sánchez-Sandoval i León (2005). Patologies per malnutrició -6 subjectes-, respiratòries -3 subjectes-, infeccioses -2 subjectes- i otorrinolaringològiques -1 subjecte.

Cal destacar, però, que aquestes anomalies de salut van tenir en tots els casos una bona recuperació després de l'arribada.

5.3.1.4 Família nuclear

Una de les dades pre-adoptives de la mostra que considerem més important és la que fa referència a la família nuclear.

Hem comprovat, en els resultats globals, que tots els nens de la mostra han deixat en el seu país d'origen, el Nepal, algun membre de la família nuclear. Concretament, la seva situació és la següent:

- 3 subjectes, tota la família (pares i germans) -subjectes 1, 3 i 4-
- 2 subjectes, el pare i germans -subjectes 2 i 9-
- 1 subjecte, la mare -subjecte 7-
- 3 subjectes, la mare -subjectes 5, 8 i 10-

Aquí convé recordar que, com hem comentat en l'apartat 2.2.4, El Nepal: trets sociocultural i adopció, quan una dona queda viuda i es vol casar amb un altre home -que sovint té fills d'un altre matrimoni-, seguint les pautes socials/familiars feudals que encara imperen al país, ha d'abandonar els seus fills. En la nostra mostra hi ha el cas de tres mares que, per poder-se tornar a casar, va donar tots els seus fills en adopció.

Observem que el subjecte 5 és un dels casos de la mostra que presenta més dificultats i malestar emocional.

Voldríem afegir a l'ambivalència de sentiments observada entre els pares biològics i els adoptius l'anàlisi de l'acceptació inconscient de la mare adoptiva, que en el test s'expressa amb la làmina CABRA -tema oral de mare substituïda o adoptiva-.

Els resultats de l'anàlisi de la làmina ens mostren que en 5 casos -subjectes 1, 3, 5, 7 i 10 -la làmina és totalment censurada i rebutjada -3NA -. En tots aquests casos coincideix el fet que la mare biològica encara és viva. En canvi, per als 5 nens restants que manifesten que la làmina és Agradable -subjectes 2, 4, 6, 8, i 9-, en tres d'aquests subjectes -casos 2, 6 i 9- la mare havia mort abans de l'adopció, cosa que, de fet, va ser el motiu de l'abandó.

Constatem, doncs, que la làmina CABRA representa la mare adoptiva *real* per als nens adoptats. Per tant, per aquests nens de la nostra investigació que han estat

realment abandonats i posteriorment adoptats, la làmina no possibilita *fantasies d'abandó*, sinó que confronta el nen amb una *vivència real d'abandó* dels seus pares biològics.

Això ens porta a afirmar que el fet que la mare biològica del nen adoptat sigui morta, facilita al nen l'acceptació inconscient de la "substitució" de la mare biològica per la mare adoptiva i disminueix els sentiments ambivalents cap a les dues figures parentals, pares biològics i pares adoptius.

5.3.1.5 *Simptomatologia post-adoptiva*

De les dades post-adoptives cal comentar la simptomatologia física que han presentat els subjectes de la nostra recerca després de l'adopció.

No hem trobat estudis per poder confrontar les nostres dades, però sí que hem trobat referències interessants sobre el tema. D'acord amb Vilaginés (2007), entenem aquesta simptomatologia en aquests nens adoptats com un indicador que pateixen el *canvi* -en aquest cas de la situació adoptiva- amb dolor. Canvis, pèrdues, separacions que comporta qualsevol canvi, encara que sigui per a millorar. I aquest camí promou una alteració interna més o menys acusada i reclama la necessitat de resituar-se emocionalment i de reestructurar-se a partir de la nova situació.

Quan un nen és petit i el sofriment no pot ser entès ni contingut a nivell mental, el dolor es transforma en simptomatologia diversa, que sovint pren la forma de problemes somàtics.

Observem, en els nostres resultats globals, que el símptoma que sobresurt és l'enuresi. L'han patit, els primers anys d'ésser adoptats, 4 dels subjectes, gairebé tots fins als 7 anys, és a dir, durant un període que varia entre 2 i 3 anys -subjectes 2, 5, 7 i 8-.

Actualment el pateixen -enuresi nocturna- el subjecte 5 (enuresi primària) i el subjecte 10 (enuresi secundària).

Ajuriaguerra i Marcelli (1992) assenyalen que en l'adquisició del control urinari hi intervenen tres factors:

1. Factor neurofisiològic
2. Factor cultural
3. Factor de relació

Sembla obvi que el factor que intervé en la nostra casuística és el tercer, el factor de relació.

Afirmen, els citats autors, que més enllà de la maduració neurofisiològica i de la pressió cultural, la relació mare-fill gaudeix, en l'adquisició del control d'esfínters, d'un lloc privilegiat en la nostra societat. És un dels elements de *transacció en el duo mare-fill*. La naturalesa de la catexis d'aquesta funció de retenció-expulsió, catexis pulsional amb predomini libidinal o amb predomini agressiu, dependrà en gran part de l'estil relacional que sorgeixi entre la mare i el fill en ocasió del control d'esfínters.

D'altra banda també assenyalen altres factors, com la interrelació familiar i el desenvolupament psicoafectiu del nen.

Diuen que els factors psicològics són més que evidents en els problemes del control d'esfínters. L'enuresi apareix i desapareix coincidint amb un episodi rellevant en la vida del nen. També pot influenciar l'ambient del nen, ja sigui per carència, dèficit o sobrevaloració. Constaten la presència de gran nombre d'enurètics en els internats.

Recordem el que acabem de comentar en el punt anterior, que l'anàlisi de la làmina CABRA, ens permet conèixer l'acceptació inconscient de la mare adoptiva i mostra l'ambivalència de sentiments entre els pares biològics i els adoptius. Coincideix que per a aquests 2 subjectes, el 5 i el 10, aquesta làmina és totalment censurada i rebutjada. En ambdós casos, tal com assenyalàvem en el punt anterior, la seva mare biològica encara es viva, i totes dues varen abandonar tots els seus fills, quan varen enviuadar, per poder-se tornar a casar.

Ens atrevim a hipotetitzar, a la vista de totes aquestes dades, que la presència de l'enuresi nocturna en els subjectes 5 i 10 és una manifestació agressiva cap a la mare adoptiva.

Retornant als nostres resultats, les dades també ens assenyalen altres tipus de simptomatologia. Els malsons són el segon símptoma -4 subjectes-, els problemes d'aprenentatge figuren com a tercer símptoma, en 2 subjectes -un torna a ser el subjecte 5-, i per últim, el restrenyiment, en 1 cas.

5.3.2 Competències i problemes de conducta, CBLC

En els resultats del CBLC d'Achenbach observem que el conjunt de les puntuacions, tant de competències com de problemes de conducta, se situa dins de la normalitat, malgrat que trobem casos individuals amb puntuacions en el *marge clínic* o *puntuacions clíniques* en ambdues escales.

Quant a la Internalització i l'Externalització, en els nostres resultats globals s'aprecia una puntuació més alta en els nens que en les nenes, en la subescala d'Internalització.

Aquests resultats discrepen d'altres investigacions com les de Verhulst i cols.(1990), amb una mostra de 2.148 nens adoptats i amb edats compreses entre els 12 i 15 anys, que assenyalen les puntuacions significativament més altes dels barons en l'Externalització i significativament més baixa en la Internalització.

Per la seva banda, l'estudi de Sardinero i cols. (1997), amb nens no adoptats i d'edats compreses entre els 6 i els 11 anys, troba que les puntuacions són més altes en les nenes que en els nens, tant en l'Externalització com en la Internalització.

Pel que fa als problemes de conducta, en el nostre estudi observem puntuacions més altes -properes a les *puntuacions clíniques*- en els problemes d'atenció en els dos sexes, i lleugerament superiors en les nenes.

Aquests resultats coincideixen amb les investigacions de Berástegui (2007), amb una mostra de 1.759 famílies amb nens d'adopció internacional de diferents països i d'edats compreses entre els 3 i els 15 anys. Berástegui constata que els problemes d'atenció són els que més puntuen -puntuacions límits o clíniques-, per sobre de tots els altres. En el seu estudi no es diferencien els resultats intersexes.

També Verhulst i Verults (1995), amb una avaluació posterior a l'esmentada, al cap de tres anys, varen trobar que els problemes d'atenció, tant en els nois com en les noies adoptades, són els que puntuaven més alt.

Els estudis de Palacios, Sánchez-Sandoval i Sánchez (1996) no han utilitzat el mateix instrument, CBLC, però també apunten en aquesta direcció i assenyalen la hiperactivitat i els problemes d'atenció com els més notables i freqüents en els nens adoptats, tant d'adopció nacional com internacional.

També es desprèn, dels resultats del nostre estudi, pel que fa als problemes de conducta, que els nens puntuen més alts en la síndrome d'aïllament i en queixes somàtiques. De les nenes hem de dir que no s'han trobat puntuacions significatives en cap més síndrome.

Els nostres resultats, pel que fa a la síndrome d'aïllament, coincideixen amb el primer estudi esmentat de Verhulst i cols.(1990). Dels seus resultats es desprèn que els nois puntuen més alt en aïllament i delinqüència i les noies en la síndrome ansiós /depressiu.

La investigació de Dedrick i cols. (2008), amb una mostra de 516 nenes adoptades de Xina i amb edats compreses entre els 6 anys i els 15 anys i 7 mesos, també apunta a la síndrome ansiós/depressiu com la que obté puntuacions més altes, i per tant més significatives, en les nenes.

5.4 Objectiu 4: *Comprovar com la tècnica projectiva del Test Pota Negra possibilita l'accés al món intern del nen adoptat.*

Erdberg (2005), en el seu article titulat *Submarinos, Aeroplanos y botes de suelo transparente. La Importancia de la evaluación Múltiple*, ens diu molt gràficament que en l'avaluació psicològica és necessari respectar la validesa clínica dels diferents tests i descarta la idea que una tècnica és més vàlida que una altra. Cadascuna té els seus punts forts i les seves limitacions, i una avaluació global multi-mètode dona més bons resultats en la descripció de les persones.

En aquest mateix article inclou el diagrama que Bruno Klopfer (1956) va publicar en el volum II de les seves sèries de Rorschach per il·lustrar en quin nivell del psiquisme poden accedir els diferents tests:

«[...] los tests auto-informe de papel y lápiz (como el MMPI) están representados por un aeroplano cruzando sobre el paisaje, sólo capaz, como Klopfer indicó delicadamente, de identificar actitudes conscientes y los esfuerzos defensivos sujetos al control consciente. Klopfer representó los tests temáticos (como el TAT) como una especie de bote de suelo transparente que se puede tomar en una excursión de medio día en Hawaii para poder ver unaa cuantas formas borrosas cerca de la superficie: tal vez un motivo preconscious, tal vez alguna alga marina flotando. Pero el Rorschach es el submarino intrapsíquico, dispuesto a ir más hondo y obtener los primarios caminos con los cuales el individuo perceptualmente organiza su mundo, caminos que el individuo desconoce o son inconscientes en su mayor parte [...]»

El test projectiu temàtic Pota Negra que hem utilitzat en la nostra investigació se situaria amb els tests temàtics i, seguint el simbolisme de Klopfer, seria un vaixell de terra transparent que ens permetria accedir al pre-conscient. Nosaltres, però, discrepem amb ell en aquest punt, ja que considerem que els test temàtics i entre ells el Pota Negra permeten accedir a l'inconscient, en bona part del test.

Considerant necessària aquesta avaluació multi-mètode a la qual Erdberg fa referència, en el nostre estudi hem intentat fer ús d'una varietat d'instruments - entrevista semiestructurada als pares, test Pota Negra als nens, de Corrman i CBLC d'Achenbach (Qüestionari infantil de comportament) als pares-, tot i ser molt conscients de les limitacions de tots per tal d'aconseguir una descripció completa, i des de diferents perspectives, de la persona.

Fem ara un repàs de les aportacions de cadascun dels instruments que hem utilitzat i del seu accés als diferents nivells del psiquisme.

L'entrevista semiestructurada ens ha permès obtenir informació i dades objectives sobre el nen/a i sobre el procés d'adopció, però també sobre la vivència afectiva i l'impacte de la situació viscuda tant pels pares com pels fills. Els pares perquè en primera persona han pogut descriure aquells aspectes més significatius. Els fills perquè, atesa la seva interrelació i vinculació amb els pares, és interessant conèixer les observacions que han pogut fer sobre ells.

Respecte al CBLC d'Achenbach (Qüestionari infantil de comportament) als pares, el mateix Erdberg (2005) en fa referència i ens diu que quan s'utilitza el CBLC simultàniament als diferents observadors que permet la prova -pares, professors i el mateix nen -les dades que s'obtenen són molt diferents i a vegades contradictòries. Però aquest fet no la invalida, ans al contrari, pot conduir a un major refinament de les descripcions dels individus que avaluem.

En el nostre cas només hem fet servir una font d'informació, la dels pares. Però, tal com ens deia Klopfer sobre el nivell del psiquisme al qual poden accedir els diferents tests, el CBLC es queda en el nivell més superficial de dades observables i manifestes, que estarien representades per "l'aeroplano" que sobrevola el paisatge i que ens permet identificar les actituds conscients i els esforços defensius del subjecte sobre el control conscient.

Per últim hem de dir que el test projectiu temàtic Pota Negra de Corman ha estat el principal instrument emprat en aquesta investigació. Aquest test ens ha permès comprovar que, el nen, davant d'estímul perceptiu, ens dona informació sobre la seva estructura i el seu funcionament intern.

El test Pota Negra, com a tècnica projectiva que és, mobilitza aspectes de la vida emocional del subjecte. Les respostes que n'obtenim són l'expressió del contingut manifest dels seus processos psíquics inconscients.

De fet, els objectius principals d'aquesta recerca qualitativa es basen en el test Pota Negra. Podem afirmar que l'ús d'aquest test ens ha permès accedir al món intern del nen adoptat i, conseqüentment, a gran part dels resultats globals i de les aportacions científiques que se'n deriven, també.

Les principals variables que articulen la realitat interna del nen adoptat, com ens mostra el test, són les següents:

1. Absència d'estructura triangular edípica.
2. Regressions i, en alguns casos, fixacions orals.
3. Solapament de sentiments propis de l'abandó i del complex d'Edip.
4. Dificultats per a elaborar el dol per la pèrdua dels pares biològics.
5. Ambigüitat i ambivalència en els rols de les figures parentals.
6. Ambivalència de sentiments vers les dues parelles de pares.
7. Abandó viscut com un càstig i amb molta culpabilitat.
8. Sentiments d'exclusió i rivalitat fraterna vinculats a l'abandó.
9. Simptomatologia post-adoptiva diversa, entesa com un indicador de dolor per la nova situació.

Constatem, doncs, l'evidència de la riquesa i la multiplicitat projectiva del test Pota Negra de Corman.

D'altra banda, la utilització d'aquest test també ens ha possibilitat fer una anàlisi de les dades conjuntes, és a dir, les del test Pota Negra amb les dels altres instruments, integrant així aspectes de la realitat externa i de la realitat interna del subjecte.

D'acord amb Palacios (2007), la investigació recent sobre l'adopció ha estat molt centrada a poder determinar si els nens adoptats tenen més o menys problemes de conducta que els no adoptats. Sembla, però, que les darreres tendències comencen a superar algunes d'aquestes limitacions i porten a que els estudis sobre adopció s'interessin cada vegada més per temes diferents als problemes de conducta, sortint així d'un enfocament patològic.

Aquests, generalment, han estat macroestudis amb la utilització de tècniques de *screening* com la del CBLC d'Achenbach.

D'altra banda, els models d'estudis realitzats fins ara han estat en funció d'una realitat molt concreta del nostre país, l'augment desmesurat d'adopcions. Conseqüentment, d'acord amb Palacios i Sánchez-Sandoval (2005), tots els esforços s'han centrat a desenvolupar procediments que permetessin donar resposta a

l'increment de sol·licituds d'adopció internacional, emfatitzant les valoracions d'idoneïtat.

Els estudis de Brozinsky y Palacios (2005) evidencien que l'interès pel que passa després de l'adopció i com evolucionen els nens adoptats ha estat, fins al present, l'aspecte més abandonat pel que fa a recerca.

Per tant, es constata la necessitat de realitzar investigacions teòriques i empíriques com la nostra recerca, que ajudin els nens adoptats i les seves famílies en aquest període post-adoptiu.

6. CONCLUSIONS

---

6. CONCLUSIONS

En aquest darrer apartat de la nostra recerca, després de tot el que s'ha exposat, estem en condicions de plantejar les principals conclusions que la present tesi doctoral ens ha permès establir, pel que fa als objectius plantejats.

Amb aquest estudi empíric hem volgut aprofundir en una realitat social -els nens d'adopció internacional- molt necessitada d'aportacions, especialment des de la vessant emocional del nen.

Intentarem sintetitzar seguidament, el treball que hem realitzat. Em primer lloc, hem fet una revisió teòrica -assenyalant les darreres aportacions que els diferents autors han realitzat sobre la qüestió- que ha incidit especialment en els nostres temes d'estudi: el complex d'Èdip, l'adopció, l'Èdip i l'adopció i el test projectiu Pota Negra. Seguidament, prèvia presentació del disseny metodològic del nostre estudi, s'han analitzant deu casos de nens i nenes que varen ser adoptats al Nepal per les seves famílies catalanes. L'anàlisi s'ha fet amb la finalitat de poder valorar el seu desenvolupament emocional i el nivell d'adaptació i benestar actual amb la seva segona família, l'adoptiva.

A continuació, donarem a conèixer les conclusions a les que hem arribat i exposarem les limitacions i les futures línies de recerca, a partir del nostre estudi.

6.1 Conclusions a partir dels objectius plantejats

❖ **OBJECTIU 1:** Observar com elaboren el complex d'Èdip els nens adoptats, tenint en compte que tenen una doble parentalitat: pares biològics i pares adoptius.

Constatem, després d'analitzar les dades, l'absència d'elaboració de l'Èdip en tots els nens adoptats de la nostra mostra, cosa que evidencia, doncs, la manca d'estructura triangular edípica.

Les dificultats que hem detectat són diverses. Les podem concretar en els següents punts:

- Podem afirmar que les carències i/o la privació afectiva, juntament amb el trencament del vincle matern inicial dels subjectes de la nostra mostra, afavoreixen les disharmonies pròpies de l'evolució emocional. És per això que trobem la presència i el reclam d'aquesta oralitat truncada en alguns dels subjectes, i també indicadors regressius en tots els subjectes de la mostra.
- Les regressions, i en alguns casos les fixacions orals, es dibuixen com un tret específic dels subjectes de la nostra mostra.
- Existència de solapament de sentiments: abandó i complex d'Edip.

Hem observat que conflueixen dues situacions emocionals, ser un nen abandonat i l'elaboració del complex d'Èdip, que són coincidents en els sentiments que generen -ambivalència d'amor/odi, exclusió, càstig, gelosia, rivalitat, agressivitat...-, i per tant es dupliquen en relació amb la seva intensitat i la seva dificultat.

En el cas dels nens adoptats, la duplicitat de pares es *real*. Caldrà, doncs, integrar en el seu món intern les dues imagos parentals i possibilitar, així, la integració dels afectes.

- Les dificultats per a elaborar el dol per la pèrdua dels pares biològics, que es constitueix, algunes vegades, en un dol patològic
- Presència d'ambigüitat i d'ambivalència en els rols de figures parentals. Coexisteixen figures parentals poc estructurades, amb rols edípics i maternals.

Es demostra la incapacitat de tots els subjectes de la mostra per a assumir del tot una “tercera posició” pròpia del complex d'Èdip, per la qual cosa necessiten recórrer a situacions que corresponen a estadis anteriors -pre-edípics.

- Ambivalència de sentiments vers les dues parelles de pares.

La condició de ser un nen abandonat, no volgut, desencadena una multiplicitat de sentiments ambivalents i contradictoris cap als pares biològics i adoptius que dificulta el seu desenvolupament emocional.

❖ **OBJECTIU 2: Conèixer com viu el nen adoptat l'abandó dels pares biològics i de quina manera l'afecta en l'elaboració del complex d'Èdip.**

Dels nostres resultats es desprèn que l'abandó i el sentiment de sentir-se rebutjat pels pares biològics segueix essent molt present entre els subjectes de la mostra, malgrat el temps de l'adopció -entre quatre i vuit anys.

A continuació assenyalarem aquells aspectes més importants de l'abandó:

- Superposició de sentiments que alhora són propis del complex d'Èdip -sentiments de culpa, necessitat de càstig, exclusió i rivalitat fraterna- i de la situació d'abandó, de ser un nen abandonat.
Són els mateixos sentiments però viscuts *realment*, vivenciats.
- L'abandó s'ha viscut com un càstig i amb molta culpabilitat.
En alguns casos s'experimenta com una vivència molt traumàtica.

- Constatem la presència de sentiments d'exclusió i de rivalitat fraterna vinculats amb l'abandó, ja que l'exclusió *ha estat real* i la rivalitat fraterna ha estat viscuda amb molta intensitat.

Tots els subjectes de la nostra mostra tenen algun membre de la família nuclear vivint al Nepal, i en 6 dels casos tenen germans i/o germanes que viuen amb els pares o amb algun d'ells -pare o mare- al país d'origen, mentre que ells han estat exclosos de la família i donats en adopció -en set casos són els germans petits.

- L'exclusió és un dels sentiments propis de l'Èdip.
El solapament de sentiments generats per la situació d'abandó i per l'Èdip es torna a fer evident.
- La recerca dels orígens remou l'experiència d'abandó, desencadenant sentiments molt ambivalents vers les figures parentals, dualitat entre els pares biològics i els adoptius, que el fan sentir culpable i amb necessitat de càstig.

❖ **OBJECTIU 3: Observar quines variables de la història personal de cada nen faciliten més la seva evolució psicològica i, per tant, la seva adaptació.**

Hem pogut observar que determinades variables pre-adoptives i post-adoptives afavoreixen o dificulten l'evolució psicològica dels nens adoptats.

Seguidament destacament les més significatives:

Dades pre-adoptives

- Si la mare biològica del nen adoptat és morta, facilita l'acceptació inconscient, per part del nen adoptat, de *substituir* la mare biològica per la mare adoptiva, disminuint així els sentiments ambivalents cap a les dues figures parentals, pares biològics i pares adoptius.

- L'afirmació que diu que a més edat d'adopció més risc de deteriorament, en el nostre cas no es compleix.
Bona part dels nens de la nostra mostra han estat adoptats després dels tres anys, però el temps d'espera fins l'adopció no ha estat en institucions, sinó amb la seva família biològica. La qual cosa marca una diferència respecte a altres nens adoptats en aquestes edats.
- Constatem que a més canvis d'institucions, més conseqüències a nivell emocional.
- El motiu d'abandó comú a tots els nens de la nostra va ser el de la precarietat econòmica.
L'extrema pobresa que pateix el país i les seves repercussions directes, amb un baix índex d'esperança de vida, ha abocat a aquestes famílies a donar els seus fills petits -la gran majoria- en adopció.
- Presència de problemes de salut a l'arribada, però en tots els casos hi ha hagut una bona recuperació.

Dades post-adoptives

- Presència de simptomatologia post-adoptiva diversa, entesa com un indicador de dolor per la nova situació.
Quan un nen és petit i el sofriment no pot ser entès ni contingut a nivell mental, el dolor es transforma en simptomatologia diversa, que sovint pren la forma de problemes somàtics.
- L'enuresi és la simptomatologia post-adoptiva que més destaca, en la mostra.
Va molt vinculada a la relació mare-fill i és molt sensible als factors psicològics.
L'enuresi nocturna, en la nostra mostra, es manifesta com un signe agressiu cap a la mare adoptiva.
- Resultats de competències i problemes de conducta -CBLC d'Achenbach.
Estan dins la normalitat, malgrat que trobem casos individuals amb puntuacions en el *marge clínic*, o *puntuacions clíniques*, en ambdues escales.

- Internalització. Puntuacions més altes en els nens que en les nenes. Aquests resultats discrepen d'altres investigacions.
- Problemes d'atenció -problemes de conducta, CBLC-. Es detecten puntuacions més altes- properes a les *puntuacions clíniques*- en els dos sexes, i lleugerament majors en les nenes. Aquests resultats coincideixen amb diferents investigacions.
- Problemes d'aïllament i queixes somàtiques -problemes de conducta, CBLC. Els nens puntuen més alt. Els resultats concorden amb altres investigacions.

❖ **OBJECTIU 4: Comprovar com la tècnica projectiva del Test Pota Negra possibilita l'accés al món intern del nen adoptat.**

En la nostra recerca s'evidencia la importància d'utilitzar una avaluació multi-mètode que permeti l'accés a diferents nivells del psiquisme.

El test projectiu Pota Negra és un dels instruments que ens permet accedir a l'inconscient, i també ens permet fer d'ell les següents afirmacions:

- Ens dona informació sobre l'estructura del nen i el seu funcionament intern.
- Mobilitza aspectes de la vida emocional del subjecte.
- Les respostes que s'obtenen són l'expressió del contingut manifest dels seus processos psíquics inconscients del subjecte.

6.2 Limitacions de la recerca

Seguidament detallem les limitacions de la nostra investigació:

1. La utilització d'una metodologia qualitativa -estudi de casos- ens limita quant a la generalització. Les dades que es desprenen del nostre estudi no es poden generalitzar, però sí que assenyalen noves vies d'estudi.
2. Treballar amb una mostra petita ens limita pel que fa a conèixer la incidència real dels nostres resultats, malgrat que es pogué intuir. Els trets comuns de tot nen adoptat són iguals per a tots: ser un nen que ha estat abandonat i tenir una doble parentalitat.
3. L'origen dels nens de la nostra mostra és el mateix, tots són del Nepal. Aquest fet, ateses les característiques inherents de cada país i de la seva població, també limita la generalització dels resultats.
4. Només s'ha utilitzat una tècnica projectiva. Per les mateixes limitacions de l'estudi no s'han pogut fer servir més tècniques projectives. Es recomanable emprar-ne més d'una per comprovar la convergència d'índexs d'una mateixa dada.

Cal comentar, però, que el test Pota Negra, malgrat ser una sola prova, disposa de diversos indicadors projectius que permeten també verificar aquesta convergència d'índexs.

6.3 Futures línies de recerca

Certament, els resultats d'aquesta recerca han assenyalat aspectes poc investigats fins ara, però molt interessants. És per això que creiem necessària la continuïtat d'aquest estudi.

Indiquem diferents aspectes a tenir en compte per a futures línies d'investigació:

- D'una banda, la importància de conèixer la realitat post-adoptiva d'aquests nens i de les seves famílies i poder seguir investigant sobre aquelles variables que, en el nostre estudi, s'han revelat com a més determinants per al bon desenvolupament psicològic del nen.
- La generalització de l'ús de les tècniques projectives és fa indispensable per a aprofundir en la realitat interna del nen i poder donar així un significat adient a molts dels símptomes externs que presenten aquests nens, tant a l'escola com a casa.
- Pensem que són necessàries recerques tant de tipus qualitatiu com de tipus quantitatiu, donat que les investigacions qualitatives, malgrat les seves limitacions, ens poden donar una informació més profunda del fenomen a observar.

La realitat social d'ara -inici del segle XXI-, ha canviat. La presència de l'adopció ja s'ha convertit en un fet quotidià, en el nostre país.

Això avala i determina el canvi en la classe d'estudis que ara es necessiten.

7. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

---

7. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- Abadi, M. (1983) . *Contribución al estudio del complejo de Edipo*. Revista de Psicoanàlisis, tomo 40, nº 2, 273-281.
- Abadi, S. i et al. (1997) . *Desarrollos posfreudianos: escuelas y autores*. Buenos Aires: Universidad de Belgrano.
- Achenbach, T. M. (1991). *Manual for the Child Behavior Checklist 4-18 and 1991 Profile*. Burlington VT: University of Vermont, Departament of Psychiatry.
- Achenbach, T. M. I Rescorla, L. A. (1991). *Manual for the ASEBA School-Age Forms & Profiles*. Burlington VT: University of Vermont, Research Center for Children, Youth & Families.
- Amorós, C. (1987). *La adopción y el acogimiento familiar*. Madrid: Nancea.
- Amorós, C. (2004). *Del abandono a la adopción: un proceso dinámico de diálogo con el desamparo*. Intercambios. Papeles de Psicoanálisis. Vol 13, Noviembre, 5-14
- Anguera, M. T. (1989). *Metodología de la observación en las ciencias humanas*. Madrid: Cátedra, 4ª ed.
- Anguera, M. T. et al. (1999) . *Observación en psicología clínica: aplicaciones*. Barcelona: Universitat de Barcelona.
- Ajuriaguerra, J., Marcelli, D. (1982) . *Manual de psicopatología del niño*. Barcelona: Masson.
- Ballús, E. (2002) . *Les Tècniques Projectives Gràfiques en el treball clínic: Què ens diuen els dibuixos en els trastorns d'aprenentatge*. Barcelona: Universitat Ramon Llull. Ponència no publicada de la I Trobada de la Societat Catalana del Rorschach i Mètodes Projectius (SCRIMP).
- Ballús, E., Viel, S. (2004). *Aportacions de la psicoanàlisi al psicodiagnòstic*. Revista de Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport, Aloma. Barcelona, Juny ,14, 138-159.
- Ballús, E., Viel, S. (2007) . *Estudio exploratorio de dibujos de niños en duelo*. Revista de Medicina Paliativa, Vol.14, Enero-Marzo nº 1, 8-13.
- Bachs, J (1985) . *La làmina complementària arbre del test PN de Corman*. Quaderns de Psicologia II, 193-199.
- Bachs, J., CALLICÓ, G. (1992) . *Dinámica de la personalidad y figuras parentales en familias desestructuradas*. Comunicació del XIV Congreso Internacional de Rorschach y Métodos Projectivos, Portugal.
- Bachs, J. (1995) . *El test Patanegra: Teoría, Técnica y Clínica*. Comunicació del XIV Congreso Internacional de Rorschach y Métodos Projectivos, Portugal.

- Bachs J., I. Reche, C. (1995) . *La utilización del Test Projectivo Patanegra en un grupo de adolescentes con retraso mental*. Comunicació del XIV Congreso Internacional de Rorschach y Métodos Projectivos, Portugal.
- Bartram, P. (2003). *Some Oedipal problems in work with adopted children and their parents*. Journal of Child Psychotherapy, Vol. 29 No. 21-36.
- Barudy, J., Dantagnan M. (2005). *Los buenos tratos en la infancia. Parentalidad, apego y resiliencia*. Barcelona: Gedisa.
- Berástegui, A. (2003). *Las adopciones truncadas y en riesgo en la comunidad de Madrid*. Madrid: Consejo Económico y Social de la Comunidad de Madrid.
- Berástegui, A. (2007). *La adaptación familiar en adopción internacional: un proceso de estrés y afrontamiento*. Anuario de Psicología. Universidad de Barcelona, Facultad de Psicología, Septiembre, Vol. 38, nº 2, 209-225.
- Bion, W.R. (1962) . *Aprendiendo de la experiència*. Buenos Aires: Paidós.
- Bowlby, J. (1961) . *Process of mourning*. Internacional Journal of Psicoanálisis ; 42: 317-40.
- Bowlby, J. (1986) . *Vínculos afectivos: formación, desarrollo y pérdida*. Madrid: Morata (1ª impressió, Tavistock Publoucations Ltd, 1979).
- Bowlby, J. (1993) . *La pérdida afectiva. Tristeza y depresión*. Barcelona: Paidós. (Trell original publicat al 1980).
- Brinich, P.M. (1995). *Psychoanalytic perspectives on adoption and ambivalence*. Psychoanalytic Psychology, 12 (2), 181-199.
- Britton, R. et al. (1997) . *El complejo de Edipo hoy. Implicaciones clínicas*. Valencia: Promolibro.
- Boekholt, M. (2000). *Trumatisme réel, trumatisme fantasmatische. Le Patte-Noire dans l'approche des representations de relation: organstation et desorganisation psychiques chex l'enfant*. Psychologie clinique el projective, Vol. 6, 145-154.
- Brodzinsky, D.M.; Schechter, M.D.(1990). *A stress and doping model of adoption adjustment*. New York: Oxford University Press, The psychology of adoption.
- Brodzinsky, D.M.; Schechter, M.D.; Hening, R.M. (1992). *Being adopted. The lifelong search for self*. New York: Anchor Books.
- Brodzinsky, D.M.; Palacios, J. (2005). *Psychological issues in adoption*. USA: Praeger Publishers.
- Brunet, L. (1999). *Les instruments projectifs en expertise psycholégale*. Montreal : Les Presses de l'Université du Québec (Louis Brunet, éditeur). 325-347.
- Canham, H. (2003). *The relevance of the Oedipus myth forested and adopted children*. Journal of Child Psychotherapy, Vol. 29 NO. 1, 5-19.

- Castillo, J.A et al. (2006) . *Adopción y parentalidad: aportaciones de la investigación*. Revista de Psicopatología y salud mental del niño y del adolescente. Noviembre, nº 8, 55-64.
- Caso de Leveratto, B. et al. (2001). *Incidencia de lo prenatal en el vínculo materno-filial. Reflexiones en torno a la adopción y a la fertilización asistida*. Buenos Aires: Revista de la Asociación psicoanalítica de Buenos Aires, Vol. XXIII, nº3, 565-581.
- Cigoli, V. (2008). *Perspectivas psicológicas de la post-adopción: vínculo familiar y crianza*. Barcelona: Colección Actas REDIF, Fundació Vidal i Barraqué, 29-45.
- Colman, W. (2007). *Symbolic conceptions: The idea of the third*. The Journal of Analytical Psychology, Vol 52(5), Nov. 565-583.
- Corman, L. (1979) . *El test PN. Manual Primero*. Barcelona: Herder.
- Corman, L. (1981) . *El test PN. Manual Segundo*. Barcelona: Herder.
- Corman, L. (1983) . *El test PN. Manual Tercero*. Barcelona: Herder.
- Corman, L. (1991) . *Test Patanegra (juego de 20 láminas)*. Barcelona: Herder, (6ª edició).
- Cyrułnik, B. (1989) . *Bajo el signo del vínculo. Una historia natural de apego*. Barcelona: Gedisa (1ª edició abril 2005).
- Cyrułnik, B. (2001) . *Los patitos feos. La resiliencia: una infancia infeliz no determina la vida*. Barcelona: Gedisa.
- Da Rosa, M. et al. (1995) . *The internal experience of the Oedipus Complex by the Blackleg Pictures Test*. Comunicació del XIV Congreso Internacional de Rorschach y Métodos Proyectivos, Portugal.
- Dedrick, R. F. et al. (2008). *Factor Structure of the Child Behavior Checklist 6-18 in a Sample of Girls Adopted from China*. US: Psychological Assessment, Vol 20(1), Mar., 70-75.
- Dimas, C. et al. (2008). *Triangular relationships in adolescent predict adult psychopathology: an empirical validation of the Oedipus complex ?* Journal of the American Psychoanalytic Association, Vol 55, 820-830.
- Erdeberg, P. (2005). *Submarinos, aeroplanes y botes de suelo transparente. La importancia de la evaluación múltiple*. Palencia: Revista de la Sociedad Española del Rorschach y Métodos Proyectivos, nº 18, 23-31.
- Erikson, E. H. (1970) . *Infancia y sociedad*. Buenos Aires: Hormé. (Treball original publicat al 1963).
- Ferruchi, G. Et al. (1999) . *Problems on nosographic diagnosis in childhood: Behaviour disorders*. Psichiatria dell'Infancia e dell'Adolescenza, Jan-Feb; Vol 65 (1); 43-52. Italy: Edizioni Borla.

- Freixa, M. (2007). *Dossier post-adopció: presentació*. Anuario de Psicología. Universidad de Barcelona, Facultad de Psicología, Septiembre, Vol. 38, nº 2, 175-179.
- Freud, S. (1967) . *Tres ensayos sobre una teoría sexual*. (O.C.I.). Madrid: Biblioteca Nueva. (Treball original publicat al 1905).
- Freud, S. (1967). *Más allá del principio del placer*.(O.C.I.). Madrid: Biblioteca Nueva, (Treball original publicat al 1920).
- Garma, E. et al. (1983) . *El desarrollo del Yo y el complejo de Edipo en el niño adoptivo*. Revista de Psicoanálisis, tomo 40, nº 2, 71-79.
- Grau E. ; Mora, R. (2005). *Visicitudes en la vinculación entre padres e hijos en adopción internacional*. Revista de Psicoterapia, Vol.XVI, nº 62, 2º trimestre, 103-117.
- Grinberg, R., Valcarce, M. (2003). *Reflexiones acerca de la adopción: un caso clínico*. Intersubjetivo, Junio Vol. 5, nº 1, 5-14
- Grinberg, R., Valcarce, M. (2006). *El duelo y las fantasías de filicidio en la adopción*. Revista de Psicopatología y Salud Mental del niño y el adolescente, Noviembre Vol. 8, 45-54.
- Grunberg, B. (1979). *El narcisismo*. Buenos Aires: Trieb.
- Guevara, B. (1993). *Conflicto edípico num contexto sócio-cultural do século XX*. Porto Alegre: Psico, jul/dez. V. 24, nº 2, 53-73.
- Harper, K. (2007). *Review of Is Oedipus online ? Sitting Freud after Freud*. Journal of the History of the Behavioral Sciences, Vol 43(2), Spring, 216-217.
- Hlnshelwood, R.D. (1989) . *Diccionario del pensamiento Kleiniano*. Buenos Aires: Amorrortu editores.
- Jourdan-Ionescu, C. (1992). *Expresión du véçu d'enfants maltraités par leurs parents*. Québec : Presses de l'Université du Quebec. Actes du 1er symposium québécois de recherche sur la famille. Comprendre la famille, 633-644.
- Klein, M. (1975). *El psicoanálisis de niños*. Obras Completas. Tomo I. Buenos Aires: Paidós. (Treball original publicat al 1932).
- Kraft, A. et al. (1980). *The psychological dimensions of infertility*. American Journal of Orthopsychiatry, Vol.50, 618-627.
- Laplanche, J., PontaliS, J.B (1996). *Diccionario de Psicoanálisis*. Barcelona: Editorial Paidós. (Treball original publicat al 1967).
- Loizaga, F. (2008). *Trabajando en positive con las familias adoptivas*. Barcelona: Colección Actas REDIF, Fundació Vidal i Barraqué, pp.47-69.
- Malpique, C. et al. (1998) . *Violence and alcoholisme in the family: How are the children affected ?* Alcohol and alcoholisme, Jan-Feb; Vol 33 (1): 42-46. United K dom: Oxford Univ Press.

- Meltzer, D., Harris M. (1989) . *El paper educatiu de la familia. Un model psicoanalític del procés d'aprenentatge*. Barcelona: Espaxs.
- Mili Mass, D.S.W (1994). *Adoption in the bondage of the Oedipal myth*. The Journal of Pschiatry, & Law/Summer, 263-277.
- Miravent, V. (2005). *Adopció internacional: preparació e idoneidad. La experiencia de un equipo*. Revista de Sicopatología y Salud Mental del niño y el adolescente, Noviembre nº 6, 73-84.
- Miravent, V. (2005). *Adopció, vincle i llenguatge*. Revista de l'Associació Catalana d'Atenció Precoz, desembre nº 25-26, 67-79
- Miravent, V., Ricart, E. (2005). *Adopció y vínculo familiar*. Barcelona: Paidós.
- Miravent, V., San Martino M. (2008). *Relació parental i aprenentatge en nens adoptats internacionalment*. Revista Catalana de Psicoanàlisi, Vol. 25, nº 1, 95-107.
- Moliner, M. (2200) . *El proceso de constitución de la familia adoptiva y adaptación del menor en las adaptaciones internacionales*. Castellón: Universitat Jaume I, Tesis de Licenciatura.
- Moliner, M. (2202) . *Estudios sobre la adaptación de los menores en la adopción internacional*. Revista de Psicología General y Aplicada, Vol. 55 (4), 603-623.
- Palacios J. et al. (2005). *Intercountry adoption disruption in Spain*. Adoption Quarterly nº 9, 35-55-
- Palacios J. (2007). *Dossier post-adopció: presentació*. Anuario de Psicología. Universidad de Barcelona, Facultad de Psicología, Septiembre, Vol. 38, nº 2, 181-198.
- Palacios J. (2009). *La adopción como intervención y la intervención en la adopción*. Papeles del Psicólogo, Vol.30 (1), 53-62.
- Pérez Serrano, G. (1994a). *Investigación cualitativa. Retos e interrogantes. I Métodos*. Madrid: La Muralla.
- Pérez Testor, C. *Post-adopció y vínculo familiar: Introducción*. Barcelona: Colección Actas REDIF, Fundació Vidal i Barraqué, 165-179.
- Poland, Warren S. (2008). *Oedipal Complexes, Oedipal Schemas*. The Jones Hopkins University Press: American Imago, Vol. 64, Nº 4, 561-565.
- Quinodoz, D. (1999). *The Oedipus complex revisited: Oedipus abandoned, Oedipus adopted*. The international Journal of Psychoanalysis, Vol. 80, Part. 1, 15-30.
- Rausch De Traubenberg, N. (1976). *The projective approaches in France: Ways and means*. Revue de Psychologie Apliquée 1976; Vol 26 (Spec Issue): 359-400. France: Editions du Centre de Psychologie Appliquée.

- Ricart, E. (2008). *Post-adopció y vínculo familiar: Conocimiento del origen del adoptado*. Colección Actas REDIF, Fundació Vidal i Barraqué, 165-179, Barcelona.
- Ruhland, J. i et al. (2003). *Approche clinique comparée des représentations parentales chez l'enfant soufflant de mucoviscidose, à l'aide du test Patte Noire de L. Corman*. Bulletin de Psychologie, Vol. 7, nº 68, 45-51.
- Rygaard, N.P. (2008). *El niño abandonado. Guía para los trastornos de apego*. Barcelona: Gedisa.
- Rodríguez Gómez, G. et al. (1996). *Metodología de la investigación cualitativa*. Granada: Aljibe.
- Rosenboom, L.G. (1991). *Recientes resultados en torno a la adopción*. Infancia y Sociedad, nº 12 (Monográfico de la Adopción Internacional), 94-102.
- Sandín Esteban, Mª P. (2003). *Investigación cualitativa en educación. Fundamentos y tradiciones*. Madrid: McGraw Hill.
- Scherman, R. (2008). *The ethnic identification of same-race children intercountry adoption*. Adoption Quarterly, Vol. 11(1), 45-65.
- Segal, H. (1987) . *Introducción a la obra de Melanie Klein*. Buenos Aires: Paidós.
- Tizón, J. (1995) . *Apuntes para una psicología basada en la relación*. Barcelona : Biblària, SCLL.
- Torras, E. (1980). *Le conflict Oedipien: ses ébauches et son role dans le développement des fonctions psychiques*. París: P.U.F.
- Verhulst, F. et al. (1992). *Damaging Backgrounds: Later adjustment of International Adoptees*. American Academy of Child and Adolescent Psychiatry. Vol. 31:3, 518-524.
- Vilaginés, C. (2007). *L'altre cara de l'adopció*. Barcelona: La esfera de los libros, S.L.
- Vives, M. (1995) . *Contribuciones del Test Patanegra a la evaluación infantil*. Comunicació del XIV Congreso Internacional de Rorschach y Métodos Proyectivos, Portugal.
- Whelpton, J. (2005). *A History of Nepal*. Cambridge University Press.
- Yarnoz, S. (1993). *Análisis de la estructura factorial del test Pata Negra*. Anales de Psicología nº 9(2), pp.177-185.

ANNEX 1: Entrevista semiestructurada

ENTREVISTA SEMIESTRUCTURADA

Data:

1. DADES PERSONALS.

1.1.Nen/a adoptat/da:

Nom i Cognoms:

Data naixement:

Edat d'Adopció:

Escola:

Edat cronològica:

País:

Curs escolar:

Ciutat:

1.2.Pares adoptius:

Edat pare:

Edat mare:

Telèfon:

Activitat laboral:

Activitat laboral:

2. GENOGRAMA :

2.1.Genograma família biològica

2.2. Genograma actual

3. Quin va ésser *el motiu* que els va portar a fer una adopció?
4. Per què varen adoptar un nen/a de nacionalitat Nepali ?
5. Quines *expectatives* tenien ?
6. Consideren que s'han satisfet ?
7. Quin temps d'espera varen tenir per adoptar el seu fill i com el van viure ?
8. Com varen acceptar els seus familiars i amics el seu projecte d'adoptar ?
9. Com va ésser el moment de la 1ª trobada ?

10. ANTECEDENTS DE RELACIÓ AFECTIVA:

10.1. Què en saben de la *història* del seu fill abans d'ésser adoptat?

10.2. Temps de convivència amb la família d'Origen ?

10.3 Itinerari d'institucionalització:

- nº de centres d'acollida:
- canvis de cuidadors: Si No
- contactes amb la família biològica durant l'internament: Si No
- acolliments anteriors fracassats: Si No
- temps d'internament:
- tipus de centres:

11. Condicions Físiques:

- malnutrició:	Si ☐	No ☐	- negligència:	Si ☐	No ☐
- maltracta físic:	Si ☐	No ☐	- abusos:	Si ☐	No ☐
- mendicitat:	Si ☐	No ☐			

12. Va tenir dificultats per *adaptar-se* al nou entorn familiar ? De quin tipus ?

13. Com han tractat el tema de l'adopció amb el seu fill ? Com va reaccionar ?

14. Pors pares/possibilitat viatja Nepal ?

15. ASPECTES EVOLUTIUS:

15.1. Alimentació (problemes)

15.2. Dentició

15.3. Control d'esfínters:
Quan va començar (edat):
Dificultats

15.4. Desenvolupament motriu:
Aguantar el cap, assentar-se, gatejar, caminar. Dificultats.

15.5. Llenguatge:
Primeres paraules/frases. Dificultats.

15.6. Son:
Lloc, companyia / Malsons/terrors. Dificultats.

15.7. Canvis hormonals:
A quina edat?
Com ho ha viscut ?

15.8. Jocs:
Quins prefereix:
Actitud general davant del joc:

15.9. Relacions afectives:

Té dificultats en establir vincles ?

Expressa les emocions: .

És molt carinyós/osa amb gent desconeguda?

Rebuig afectiu/ exigeix afecte/ xantatge emocional pares:

15.10 Conductes pertorbadores:

Mentides, agressions, rebequeries, hiperactivitat. Resposta familiar.

15.11. Hàbits d'autonomia:

Vestir-se, menjar. banyar-se , fer encàrrecs.

15.12. Malalties/hospitalització:

Quines / Hospitalització /Quan temps.

15.13. Escolarització:

Inici.:

Canvis escolars:

Motius:

Adaptació

15.14. Activitats extraescolars:

Quines:

Freqüència:

15.15. Assisteix a l'entrevista:

ANNEX 2: CBLC, d'Achenbach (1991)

IV . Enumereu qualsevol tipus de treball o tasca que el seu fill/a faci.

Ex: repartidor de periòdics, cangur, fer-se el llit, treballar en una botiga...
(incloeu-hi tant treballs pagats com no)

Comparant amb altres nens de la seva edat, com creu que desenvolupa aquestes activitats ?

	no sé	menys	igual	més
☐ cap				
a)	☐	☐	☐	☐
b)	☐	☐	☐	☐
c)	☐	☐	☐	☐

V. 1. Quants amics íntims té el seu fill/a ?

cap   1   2 o 3   4 o més

2. Quants cops a la setmana realitza activitats amb els amics fora de l'horari escolar ?

menys d'una   1-2 cops   3 o més cops

VI. Comparat amb d'altres nens/es de la seva edat, com diria que es comporta el seu fill/a ?

	Pitjor	Igual	Millor
a. Amb els seus germans	☐	☐	☐
b. Amb d'altres nens	☐	☐	☐
c. Amb els seus pares	☐	☐	☐
d. Quan juga sol	☐	☐	☐

Té alguna malaltia, discapacitat física o mental ?

No   Si   Si us plau, descriuiu-ho

Què és el que més li preocupa del seu fill/a ?

Si us plau descriuiu les millors qualitats del seu fill/a ?

VII 1. Nivell de rendiment escolar **No va a l'escola perquè.....**
.....
(respondre a partir dels 6 anys)

	Molt baix	Baix	Mitjà	Alt
a. Lectura	☐	☐	☐	☐
b. Escriptura	☐	☐	☐	☐
c. Matemàtiques	☐	☐	☐	☐
d. Llenguatge	☐	☐	☐	☐
e. Socials	☐	☐	☐	☐
f. Naturals	☐	☐	☐	☐
g. D'altres.....	☐	☐	☐	☐

2. Va a classes de reforç o a un col·legi especial ?

No Si Tipus de classe o col·legi.....

3. Ha repetit algun curs ?

No Si Curs i motiu.....

4. Ha tingut algun tipus de problema acadèmic o d'altre tipus a l'escola ?

No Si Si us plau, expliqui'l.....
.....

Quan van començar els problemes ?.....

S'han acabat aquests problemes ? No Si, quan ?.....
.....
.....

En les següents pàgines trobarà diferents qualificatius sobre la conducta del seu fill/a. Cadascuna d'aquestes afirmacions intenten descriure la conducta del seu fill *ara* o en els darrers 6 mesos. Per això encercli el número que correspongui:

0 = No és veritat / no passa mai   1 = algunes vegades   2 = és veritat / molt sovint

0 1 2	1. És comporta d'una manera més infantil per la seva edat
0 1 2	2. Té algun tipus d'al·lèrgia.....
0 1 2	3. Discuteix molt
0 1 2	4. Té asma
0 1 2	5. Essent nen/a tendeix a comportar-se com els nens del sexe oposat
0 1 2	6. Fa la caca fora de la tassa del WC (a la roba, al terra, etc.)
0 1 2	7. És fanfarró/ona o presumptuós/osa
0 1 2	8. No es pot concentra, no pot estar atent gaire estona.
0 1 2	9. Té manies, idees obsessives. Especifiqui.....
0 1 2	10 No està quiet mai. No para de moure's.
0 1 2	11 Està molt pendent dels adults, mare mestra, etc.; no s'aparta del seu costat.
0 1 2	12. Es queixa de que és troba sol/a .
0 1 2	13. Està en els núvols, en un altre món .
0 1 2	14. Plora molt
0 1 2	15. Maltracta els animals, els fa patir.
0 1 2	16. Atemoreix als altres, amenaça, burxa i intimida als altres.
0 1 2	17. Es perd en els seus pensaments, somia despert.
0 1 2	18. Es fa mal intencionadament, ha fet algun intent de suïcidi, etc.
0 1 2	19. Reclama molta atenció.
0 1 2	20. Trenca o destrossa les seves coses, joguines.
0 1 2	21. Trenca o destrossa les joguines dels demés.
0 1 2	22. És desobedient a casa.
0 1 2	23. És desobedient a l'escola.
0 1 2	24. No menja bé.
0 1 2	25. No té bona relació amb els demés nens/es..
0 1 2	26. No sembla tenir remordiments després d'haver fet alguna cosa malament.
0 1 2	27. Se sent gelós/osa amb molta facilitat.
0 1 2	28. Menja o beu coses que no son per menjar (p.e. terra, pedretes, etc.).
0 1 2	29. Té por a certs animals, llocs o situacions (excepte l'escola).Especifiqui.....
0 1 2	30. Té por a anar a l'escola.
0 1 2	31. Té por de pensar o de fer alguna cosa dolenta
0 1 2	32. Pensa que té que ser perfecte.
0 1 2	33. Sent o es queixa de que ningú l'estima
0 1 2	34. Pensa que els altres volen fastiguejar-lo o fer-li mal.
0 1 2	35. Es sent inútil, inferior als demés.
0 1 2	36. Sol caure, entrebancar-se amb coses, es propens a tenir accidents.
0 1 2	37. Es baralla molt amb els germans, a l'escola, etc.
0 1 2	38. Es burlen d'ell/a
0 1 2	39. Va molt amb nens/es que es fiquen amb problemes.
0 1 2	40. Sent sorolls o veus que no existeixen. Especifiqui.....
0 1 2	41. És molt impulsiu, actua sense pensar.
0 1 2	42. Li agrada està sol/a.

0 = No és veritat / no passa mai

1 = algunes vegades

2 = és veritat / molt sovint

-
- 0 1 2 43. És mentider.
- 0 1 2 44. Es mossega les ungles
- 0 1 2 45. Es nerviós, sensible, tens/a...
- 0 1 2 46. Té tics o moviments nerviosos. Expliqui-ho.....
- 0 1 2 47. Té malsons.
- 0 1 2 48. Els demés no l'accepten, no l'estimen, l'eviten.
- 0 1 2 49. Pateix restrenyiment.
- 0 1 2 50. És massa poruc/uga.
- 0 1 2 51. Es mareja
- 0 1 2 52. Es sent massa culpable.
- 0 1 2 53. Menja massa.
- 0 1 2 54. Es sent cansat/ada.
- 0 1 2 55. Té excés de pes per la seva edat.
- 0 1 2 56. Té problemes físics als quals NO s'ha trobat una causa mèdica:
- 0 1 2 a) Dolors. Especifiqui.....
- 0 1 2 b) Mal de cap.
- 0 1 2 c) Nàusees i es sent malalt/a.
- 0 1 2 d) Problemes amb la vista. Expliqui-ho.....
- 0 1 2 e) Problemes amb la pell. Especifiqui.....
- 0 1 2 f) Mal d'estómac, espasmes.
- 0 1 2 g) Vòmits.
- 0 1 2 h) D'altres. Descriure.....
- 0 1 2 57. Ataca físicament a la gent.
- 0 1 2 58. Es grata constantment, s'arranca les crostes de la pell.
- 0 1 2 59. Es toca en públic amb els seus genitals.
- 0 1 2 60. Es toca molt amb els seus genitals, es masturba molt.
- 0 1 2 61. Treballa malament a l'escola
- 0 1 2 62. És barroer/a, desmanegat/da.
- 0 1 2 63. Prefereix jugar amb nens/es més grans que ell /ella.
- 0 1 2 64. Prefereix juga amb nens/es més petits que ell / ella.
- 0 1 2 65. Es nega a parlar fora de la família.
- 0 1 2 66. Repeteix algunes accions de forma repetitiva, compulsiva. Expliqui-ho.....
- .....
- 0 1 2 67. S'escapa de casa.
- 0 1 2 68. Crida molt.
- 0 1 2 69. És reservat /ada, es guarda les coses per ell mateix.
- 0 1 2 70. Veu coses que no existeixen. Descriure-ho.
- 0 1 2 71. S'atabala amb facilitat, sentit del ridícul.
- 0 1 2 72. Crema coses.
- 0 1 2 73. Té problemes sexuals. Expliqui-ho.....
- 0 1 2 74. Li agrada crida l'atenció, fer pallassades
- 0 1 2 75. És tímid, vergonyós/osa.
- 0 1 2 76. Dorm menys que la majoria de nens/es de la seva edat.
- 0 1 2 77. Dorm més que la majoria de nens/es de la seva edat durant el dia i/o la nit.
Descriu-ho.....
- 0 1 2 78. S'embruta o juga amb la seva caca.
- 0 1 2 79. Té dificultats de parla. Expliqui-ho.....

---

0 = No és veritat / no passa mai   1 = algunes vegades   2 = és veritat / molt sovint

---

- 0 1 2   80. Es queda absort/a, es bloqueja.
0 1 2   81. Roba coses a casa.
0 1 2   82. Roba fora de casa.
0 1 2   83. Emmagatzema coses que no necessita. Expliqui-ho.....
0 1 2   84. Té un comportament estrany. Expliqui-ho.....
0 1 2   85. Té idees estranyes. . Expliqui-ho.....
0 1 2   86. És irritable, tossut/uda.
0 1 2   87. Canvia ràpid d'humor.
0 1 2   88. És esquerp/a, solitari/a.
0 1 2   89. És suspicax, desconfiat/ada.
0 1 2   90. Diu paraulotes, utilitza un vocabulari obscè.
0 1 2   91. Parla de que es vol matar..
0 1 2   92. Parla o s'aixeca o camina quan dorm. Descriure-ho.....
.....
0 1 2   93. Parla massa.
0 1 2   94. Molesta molt.
0 1 2   95. Fa moltes rebequeries.
0 1 2   96. Pensa molt en temes sexuals.
0 1 2   97. Amenaça a la gent.
0 1 2   98. Es "chupa" el dit
0 1 2   99. Es preocupa massa per l'ordre i la netedat
0 1 2   100. Té problemes de son. Expliqui-ho.....
0 1 2   101. Fa campana, s'escapa de l'escola.
0 1 2   102. És poc actiu, lent, li falta energia.
0 1 2   103. Està infeliç, trist o deprimit /da.
0 1 2   104. És massa esvalotat /da o escandalós/osa.
0 1 2   105. Consumeix alcohol o drogues.
0 1 2   106. Destruïx coses públiques.
0 1 2   107. Es fa pis a sobre durant el dia
0 1 2   108. Es fa pis a sobre durant la nit.
0 1 2   109. Es molt ploramiques.
0 1 2   110. Vol ésser del sexe oposat.
0 1 2   111. No es relaciona amb d'altres nens/es, no té amics.
0 1 2   112. Està preocupat/da.
0 1 2   113. Si us plau, expliqui qualsevol problema que tingui el seu fill /a i que no
surti a la llista:.....
.....
.....

SI US PLAU ASEGUREU-VOS D'HAVER CONTESTAT TOTES LES PREGUNTES

SUBRATLLEU LES PREGUNTES QUE US PREOCUPIN

ANNEX 3: Carta ECAI Balbalika

A l'atenció de l' ECAI Balbalika

La generalització de l'adopció per part dels ciutadans espanyols és un fet relativament nou i de ràpid creixement.

En els últims 10 anys ens hem convertit en el 2n país del món que realitza més adopcions després d'E.E.U.U. Això vol dir que existeixen més adopcions que estudis teòrics que puguin *acompanyar i orientar a les famílies* en tot el procés adoptiu, tant abans com després.

Des de la perspectiva de la Psicologia de l'Adopció, fer aportacions teòriques en aquest àmbit és molt necessari en benefici d'aquests nens/es que han estat adoptats. Per aquest motiu, des del Departament de Psicologia de la Universitat Ramon Llull es vol aprofundir en aquesta experiència.

El nostre interès rau en *demonstrar que es possible realitzar una VINCULACIÓ AFECTIVA entre els pares adoptius i els seus fills/es, equiparable a la dels pares amb fills biològics.*

Per tal de poder realitzar aquest estudi ens és indispensable la seva participació i per això volem demanar la seva col·laboració.

El perfil de les famílies que necessitem és el següent:

- Famílies amb fills adoptius, NO biològics
- Edats dels fills/es: de 6 a 12 anys
- Que faci més de 2 anys que s'hagi realitzat l'adopció

La col·laboració consistirà en dues entrevistes:

1. Amb el nen/a: se li demana al nen/a que inventi una història amb les làmines de *Les aventures del porquet Pota Negra* (es presenten 17 lamine amb imatges del porquet que apareix en diferents situacions: jugant, barallant-se, etc.). Als nens els hi agrada molt .
2. Amb els pares: es farà una entrevista sobre com es va portar a terme l'adopció.

A tots aquells pares que participin i ho desitgin, al finalitzar és farà una *devolució individual* que orienti en com afavorir les relacions pares/fills.

Quedo a la seva disposició per comentar i aclarir tots aquells aspectes que siguin necessaris. Cordialment,

Elisabeth Ballús
Professora de Psicologia de la
Universitat Ramon Llull (URL)

e-mail: elisabetbb@blanquerna.url.es / Tel. 93 2110607

ANNEX 4: Carta Associació d'Amics del Nepal

Barcelona, 21 de novembre 2006

A l'atenció de l'Associació d'Amics del Nepal.

Amb la present, volem fer una **Proposta d'Estudi** al vostre col·lectiu:

L'adopció de nens de països estrangers, amb cultures i trets físics molt diferents als europeus, comença a ésser un fet habitual al nostre país i amb tendència a l'alça. Aquests nens adoptats hauran d'adaptar-se tant als adults/família que els acull, com a la societat on està inserida aquesta.

La generalització de l'adopció per part dels ciutadans espanyols és un fet relativament nou. Per tant, és necessari conèixer millor tots els factors que incideixen en aquest procés d'adopció, per poder comprendre i ajudar a un desenvolupament emocional estructurador que *afavoreixi els vincles afectius* entre fills i pares adoptius.

Des de la perspectiva de la salut mental, fer aportacions teòriques en aquest camp seria positiu i enriquidor. Per aquest motiu, des del Departament de Psicologia de la Universitat Ramon Llull pretenem aprofundir en aquesta experiència.

Per la realització d'aquest estudi, demanem la seva col·laboració per fer unes entrevistes i un test psicològic que possibilitin estudiar les relacions afectives.

Quedo a la seva disposició per comentar i aclarir tots aquells aspectes que siguin necessaris.

Cordialment,

Elisabeth Ballús
Professora de Psicologia de la
Universitat Ramon Llull (URL)

e-mail: elisabetbb@blanquerna.url.es

Tel. 93 2110607

Test PATANEGRA

Nombre Maria
Fecha 15/01/07
n.º

Subjecte 1
Examinador

Edad 10'5anys
Protocolo

Organigrama de la familia real

Frontispicio: rol, sexo y edad de los cinco personajes

	Niño/miña	edad	rol
PN	Nen	7a	
B1	Nena	5a	germ
B2	Nen	9a	germ

¿Son hermanos / as ?

	rol	edad
PN	Mare	33
B1	Pare	35

Comentario:

Observaciones sobre el nivel de aceptación de la prueba / relación con el examinador, grado de colaboración / sentimientos y afectos / desarrollo de la prueba / actitud y comportamiento frente a las láminas.

Molt decidida, s'expressa molt bè.

Quan ha arribat, ella es pensava que li faria preguntes sobre com estava, etc...

(la mare em presenta les altres filles amb el nom i a continuació dient del país d'on son).

LAMINAS	TEMAS
---------	-------

1. GARRINADA

Era una mare porc que va tenir 3 fills, que un era el PN i els altres 2.

A2	NA	Perquè veig que aquesta mare que ha tingut aquests 3 fills està molt contenta i els de la granja la cuiden molt be perquè estigui contenta i te menjar i es troba segura.
I Mare		

2. DUBTE

Llavors quan anaven a fora anava a beure aigua i a jugar.

A5	NA	Perquè està tota la família junta i tots estan contents de poder estar junts i reunits i parlar de coses.
I B1 (noi mitja està amb el pare).		

3. Porqueries

Van anar amb el pare a jugar a un lloc emfestigat i es començaven a embrotar i a divertir-se.

A1	NA	Perquè estaven tots els germans junts amb el seu pare i perquè es diverteixen molt i que entre ells no hi ha problemes.
I PN(brut perquè no agradeix)		

4. PETONS

Després el pare va tornar cap a la granja amb la nena, la seva dona a parlar. Mentre un dels seus fills, el gran estava espian.

A6	NA	Perquè aquests pares entre ells s'estimen molt i no es barallen.
I Mare		
LAMINAS		TEMAS

5. CLOT

Però el PN es divertia tant que no pueden solet en el lloc empastifat fins que es va fer fosc i es va preocupar molt (?) perquè s'havia quedat solet i s'havia quedat tota la nit.

A	NA3	Perquè a ningú li agrada esta solet a la fosc i sense els seus pares que et poden protegir i tens molta por.
I Ningú		

6. PARTENÇA

A l'endemà següent el pare es va dona compte que no estava el PN i va sortir d'un bot de la granja i el va anar a buscar.

A	NA6	Perquè la mare s'ha perdut i esta soleta i no sap com tornar i esta preocupada.
I Ningú		

7. COLL I BE

Quan el pare el va anar a buscar el va trobar dormint en un racó del lloc i el va agafar als hombros i s'el va endur cap a la granja.

A10	NA	Perquè el pare va ajudar el seu fill perquè l'estima i no vol que li passi res i així el PN es troba bé perquè sap que l'estimen
I Pare		

8. MAMADA II

Era l'hora de dinar el 1er en anar a veure la llet de la mare va ser en PN i els seus altres 2 germanes corrien per darrera perquè també volien anar a dinar.

A9	NA	Perquè la seva mare alimenta a tots els seus fills amb intenció de que estiguin sans i es trobin be amb ells.
I Mare		

LAMINAS	TEMAS
---------	-------

9. BARALLA

Quan van arribar amb la mare el seu germà gran el va agafar i el va empuchar i es van començar a baralla, el gran dient-li que ell no podia esmortzar amb la mare perquè era molt pesat.

A	NA2	Perquè veig que els ... entre ells es barallen per una tonteria i que no serveix de res barallar-se.
I BI (Nen que no es baralla)		

(làmines NO escollides per historia)

10. ARBRE

Perquè el porquet, el PN necessita ajuda i no arriba i el seu pare l'ajuda a agafar la cosa que vol i el PN està molt content que l'ajudin i que l'estimin.

A3	NA
I Pare	

---

11. Mamada I

Perquè la seva mare el cuida molt bé el PN i l'alimenta perquè estigui be i no pateixi gana.

A4	NA
I Mare	

---

12. SOMNI MARE

Perquè veig que el PN es un porquet que quan dorm es sent be i no te por de la foscor i somia amb coses bones com la seva mare.

A	NA
I PN	

LAMINAS	TEMAS
---------	-------

13. MENJADORA

Perquè estan tots junts, també el pare i la mare descansen els germans també i el PN està fent les seves necessitats al menjà (riu "això no ho pot fer perquè es fastigós).

A : NA

I B1 (ne, noia que dorm)

---

14. SOMNI PARE

El PN està somiant que el seu pare l'ajuda amb moltes coses que necessita i perquè somia coses bones.

A11 : NA

I PN

---

15. CARRO

Perquè el PN somia una cosa que no li agrada res i això molesta i somia que roben a la granja i els porquets i a ell mateix i els seus pares estan molt tristos. Això es una cosa que no li agrada a ningú.

A : NA1

I Ningú

---

16. OCA

Perquè a ningú li agrada que el molestin i p.... i pegar .. l'altre no ha fet res i ... l'altre no t'ajudi i es .. mirant sols

---

A : NA4

I B1 (nen que ...)

LAMINAS	TEMAS
---------	-------

17. NIT

No m'agrada perquè el PN s'aixeca per la nit i te por i que els altres estan una mica preocupats (els germans) els voldria ajudar però no sap com fer-ho.

A : NA5

I PN

18. CABRA

Perquè no es normal que un porquet mami d'una cabra de la granja (potser a la cabra no li agrada)

A : NA7

I Ningú

CUESTIONARIO FINAL (Preguntas de síntesis)

El más feliz PN i els pares_____ ¿ Por qué? Te germans que l'estimen encara que a vegades es barallin i uns pares que el cuiden molt be.

El menos feliz B Nena ¿Por qué? Veig que està una mica sol i sempre te discussions

El más bueno B nen ¿Por qué? No es baralla amb els altres i a vegades busca alguna cosa per ajudar.

El menos bueno PN ¿Por qué? Es trapella i a vegades no fa gaire cas i es una mica mimat.

Sociograma: ¿A quién prefiere el P? PN ¿Y la M? Nena

¿PN, a quién prefiere? Germà gran ¿Y los blancos? Nen el pare. Nena la Mare.

¿Y tú, a quién prefieres? PN ¿Por qué? No està sol i l'estimen i està felix.

¿Qué piensa de su pata negra? Que es diferent que els altres, li molesta una mica.

H
A
D
A

1er deseo: Que no tingues aquesta taca

2º deseo: Que no sigui tant trapella

3er deseo: Que tingui més amics

4º deseo (test del bestiario): Amb un cavall i porque son macus i corren molt i es un animal que les persones el cuiden be i l'estimen

¿Por qué? _____

Edad de Oro: Petit de 3 a 5 anys ¿Por qué? Tota la gent el mima molt i rodejat de molta gent i esta segur

Test PATANEGRA

Nombre CLARA
Fecha 12/03/07

Subjecte 2
Examinador

Edad 10 anys
Protocolo n.º

Organigrama de la familia real

Frontispicio: rol, sexo y edad de los cinco personajes

	Niño/miña	edad	rol
PN	Nena	5anys	
B1	Nen	3anys	Germr
B2	Nen	4anys	Germ

¿Son hermanos / as ?

	rol	edad
PN	Mare (pits)	10a
B1	Pare	11a

Comentario:

(cabell i no te pits).

Observaciones sobre el nivel de aceptación de la prueba / relación con el examinador, grado de colaboración / sentimientos y afectos / desarrollo de la prueba / actitud y comportamiento frente a las láminas.

Agafa 1er la cabra per fer la historia molt decidida.
S'expressa molt be oralment.

LAMINAS	TEMAS
---------	-------

1. GARRINADA

Tot això comença a la mare de la PN li neix 3 fills més.

A5	NA	Perquè si fossi jo ella perquè podes tenir mes germanes seria la germana més gran perquè els grans els hi agrada manar.
I Porquet bebe		

2. OCA (nena, per l'expressio dels ulls molt enfadat)

PN estava jugant i va anar a molestar a la senyora oca i tenia molt mala llet (geni) i com que es va enfadar tant li va agafar la ma i li va apretar "uf" ell va plorar molt i va sortir pitant.

A3	NA	Perquè és molt graciós que facis una trepalleria i vegis que també t'ho poden fer a tu. La lliçó que et dona.
I La porqueta que mosseguen PN		

3. COLL I BE

La seva mare el va veure correns i el va agafar, se'l va posar a l'esquena i li diu que vol ensenyar-li una cosa.

A6	NA	Perquè sembla que estigui molt content i la mare l'esta cuidant i donant ànims.
PN la porquetaI		

4. ARBRE

Va anar a l'arbre i li ensenya un niu de pollets, li diu que es pugi a la seva espatlla i que miri com son i li pregunta a la mare si veu alguna cosa especial en ell i ell li diu que veu dos ocells que intenten volar però no poden son molt petits.

A4	NA	Mare ella: això saps perquè, que quan son petits com ell que no pot caminar i anar sol.
I PN M'agrada perquè estan junts i es tenen confiança (pare i filla)		

LAMINAS	TEMAS
---------	-------

5. CARRO

Mentres estava dormint somia que se l'enduen lluny de la seva família, es sentia molt malament i li començava a fer molt malt la panxa.

A	NA3	Perquè li fa molta por que se l'enduguin a un altre lloc, lluny de la seva família.
I Ningú (no parava de plorar jo)		

---

6. SOMNI MARE

De repent somia amb la seva mare i quan acaba de somiar , l'ocell que està molt avorrit se'n va amb la cabra.

A7	NA7	(1 escollit com NA i quan l'explica diu que es A) Està tant tranquil·la pensant en el seu pare i la seva mare.
I PN		

---

7. CABRA

Va amb la cabra i li agafa llet ja que la seva mare no sap on està i ella li diu que mengi tot el que vulgui que a ella li agradaria tenir una filla com ella.

Az	NA	Perquè la confiança i la generositat es molt maco i a mi m'agrada molt. I per com la tenia, l'expressio de com si
----	----	---

_____ li agradaría tenir una filla com ella.
I PN

(No escollides per la Historia)
8. PETONS

Perquè es demostren molt de carinyo i molta confiança i alegria sense preocupacions (pare).

_____ A2 NA
I mare, no la porqueta PN.

LAMINAS	TEMAS
---------	-------

9. PORQUERIES

Perquè es molt divertida i està bé, fa... entre germanes.

A7 | NA

I PN, la porqueta que li llança fang al pare

---

10. MAMADA II

Perquè et donin de menjar la teva propia mare i la mare que et consoli i et digui coses maques (no mengis tant ràpid).

A8 | NA

I PN, la porqueta que menja la llet

---

11. DUBTE

M'agrada perquè el pare estigui menjant i que la mare estigui pels dos fillets.

A9 | NA

I Pol, que menja amb el pare

---

12. MAMADA I

M'agrada perquè menja llet de la mare i no te ningú que li dongui pressa, vinga donat pressa.

A10 : NA

I La porqueta PN.

LAMINAS	TEMAS
---------	-------

13. CLOT

Perquè està totalment sol i plorant i està demanant ajuda! Ajuda! I ningú l'ajuda i té por que ningú l'ataqui.

A : NA1

I La lluna

---

14 .BARALLA

Perquè s'estan barallant i barallar-se no es lo millor.

A : NA2

I la mare

---

15. PARTENÇA

Perquè està sol, camina sol, ningú l'acompanya, està buit no hi ha cap abella ni cap animal.

A : NA4

I Arbre

---

16. NIT

Perquè sembla que faci por la nit i els seus pares estàn dormint i no li fan cas.

A : NA5

I El porquet dormit (blanc)

LAMINAS

TEMAS

17. MENJADORA

Sembla que hagi pixat en el menjar dels altres i no és lo millor, fa fàstic.

A : NA6

I Mare

18. SOMNI PARE

Està tant tranquila pensant amb el seu pare.

A8 : NA8 (1er escollit com NA i quan l'explica diu que es A).

I PN

CUESTIONARIO FINAL (Preguntas de síntesis)

El más feliz El pare ¿ Por qué? Per l'expressio de la cara als ulls se li nota felicitat.

El menos feliz Mare ¿Por qué? Sembla que estigui molt cansada.

El más bueno PN ¿Por qué? Tè aquesta cara i l'expressió de bona nena.

El menos bueno Nen ¿Por qué? Sembla que li agradi empipar.

Sociograma: ¿A quién prefiere el P? No te preferencia ¿Y la M? Estima als 3 igual, diferent pero igual.

¿PN, a quién prefiere? Als 2 , mare, nena més. ¿Y los blancos? Pare.

¿Y tú, a quién prefieres? Mare ¿Por qué? En ella tinc molta confiança i em dona molt de carinyo.

¿Qué piensa de su pata negra? No li agrada, li agradaría tenir com els altres perquè pensa que tothom es burla d'ella.

H
A
D
A

1er deseo: la felicitat de la seva família i no separar-se d'ella

2º deseo : que ningú li faci mal

3er deseo: que li desaparagués la taca que te.

4º deseo (test del bestiario): una papallona perquè son boniques i poden volar tot el día sense parar.

_____ ¿Por qué? _____

Edad de Oro: els 10/11 anys ¿Por qué? Ja no ets tant petit i tens 2 números.

Test PATANEGRA

Nombre: Rosa
Fecha: 21/05/07

Sujeto: 3
Examinador

Edad: 7a
Protocolo n.º

Organigrama de la familia real

Frontispicio: rol, sexo y edad de los cinco personajes

	Niño/miña	edad	rol
PN	Nen	7a	
B1	Nena	1m	germans
B2	Nen	3a	germans

¿Son hermanos / as ?

	rol	edad
PN	Mare	12a
B1	Pare	12a

Comentario:

Mare es molt jove

Observaciones sobre el nivel de aceptación de la prueba / relación con el examinador, grado de colaboración / sentimientos y afectos / desarrollo de la prueba / actitud y comportamiento frente a las láminas.

Vinc d'un altre lloc, ara ja soc catalana perquè m'han ensenyat a parlar molt bé.

LAMINAS	TEMAS
---------	-------

1. GARRINADA

Hi havia una vegada una porqueta i un dia de la panxa li van néixer uns nens petits i un era diferent de tots.

A 2	NA	M'agraden els nens petits i perquè li acaben de néixer i la deuen cuidar molt a la mare
-----	----	---

I Bebé

---

2. MAMADA II

Com ningú anava amb la mare ni el molesta i va poder beure llet de la mare, i després van sentir un soroll i van anar els dos porquets.

A 5	NA	Perquè m'agrada veure com mamen els porquets de les mares
-----	----	---

I Blanc que corre

---

3. DUBTE

Després el que van veure va ésser ell volia beure però els dos pares estaven ocupats i ell es va quedar solet.

A 6	NA	No sé, m'agrada veure com menja el petit
-----	----	--

I PN

---

4. ARBRE

I després el pare li va dir PN vols venir a caçar ocells i va dir que si i el pare el va pujar i va caçar un ocell.

A	NA 5	No m'agrada perquè el pare sembla una iaia
---	------	--

I L'esquirol

LAMINAS	TEMAS
---------	-------

5. CLOT

Per la nit el PN va anar a la valla on no podien sentir i com que la porta estava tancada amb clau i va obrir la porta, i va anar caminant caminant i es va adormir.

A 1   NA   Perquè m'agrada quan està fosc i m'agrada l'herba

I PN

---

6. PARTENÇA

I després al despertar-se va veure que estava al bosc i ell no sabia aquell camí.

A 4   NA   M'agrada caminar per el bosc

I La floreta

---

7. COLL I BÉ

I el pare va seguir el rastre perquè hi havien moltes petjades del PN, i el pare el va trobar, el va pujar a l'esquena i el va portar a la granja on tenia que estar.

A   NA 7   Perquè m'agrada caminar per la muntanya, no que **lkk**

I PN

---

8. MENJADORA

I després quan tots estaven dormint, tenia molt de pipi i va anar a fer pipi (i es va equivocar i ho va fer al menjar).

A   NA 8   Perquè està fent pipi al menjar

I La mare

LAMINAS	TEMAS
---------	-------

9. BARALLA

I després quan van trobar una cosa es van barallar els dos germans i el petit va anar amb la mare perquè es va espantar.

A NA 6 Perquè no m'agrada barallar-me

I Blanc petit

NO ESCOLLIDES PER LA HISTORIA

10. NIT

No sé, perquè m'agraden les coses que sempre s'espien i aquest està espiant.

A 3 NA

I Aquest gat

---

11. CARRO

Perquè està dormint i aquest somni no t'agrada i els voldria ajudar.

A 7 NA

I Mare

---

12. MAMADA I

Perquè t'agrada veure quina cara té la mare.

A 8 NA

I Mare

LAMINAS	TEMAS
---------	-------

13. SOMNI MARE

Perquè m'agrada, la mare sempre escolta al PN i sempre li fa cas.

A 9 : NA
I PN

---

14. SOMNI PARE

Perquè el porquet se l'estima , però el pare sempre li dona feines.

A 10 : NA
I PN

---

15. PORQUERIES

Perquè estan xops i ben bruts i no m'agrada estar xopa.

A : NA 1
I Blanc net mitjà

---

16. CABRA

Perquè no m'agrada l'ovella i no m'agrada que li xucli a la cabra perquè la seva llet es la de la porqueta.

A : NA 2
I Ningú

---

17. PETONS

No sé perquè no m'agrada aquest bosc.

A : NA 3
I Blanc que espia (mitjà)

---

18. OCA

Perquè no m'agrada que facin mal als porquets.

A NA 4

I Oca (nen)

CUESTIONARIO FINAL (Preguntas de síntesis)

- El más feliz** PN   **¿Por qué?** sempre podia fer el que volia perquè es el més gran de tots
- El menos feliz** Petit   **¿Por qué?** Sempre es tenia que quedar amb la mare i no li agradava gens no podia anar en lloc no podia anar en lloc)
- El más bueno** Mitjà   **¿Por qué?** Quan la mare li diu una cosa ell anava el primer, però també era gandul
- El menos bueno** Pare   **¿Por qué?** Li deia al petit que fes totes les coses que ell tenia que fer i la mare **sfdsfd** al pare

- Sociograma: **¿A quién prefiere el P?** Blanc petit   **¿Y la M?** PN
- ¿PN, a quién prefiere?** Germà mitjà   **¿Y los blancos?** Mare
- ¿Y tú, a quién prefieres?** PN   **¿Por qué?** No sé

¿Qué piensa de su pata negra? Si li agrada perquè la mare també te una com ell

H
A
D
A

- 1er deseo:** que el pare no els hi doni feines
- 2º deseo:** vol tenir una amiga (sempre està sol)
- 3er deseo:** volia ser el petit, ell era el més gran, que la mare estigés més per ell
- 4º deseo (test del bestiaro):** un esquiol, perquè així podia pujar a tots els arbres sense que ningú l'ajudés i podia ser tan entremaliat com el seu germà
- ¿Por qué?** _____

Edad de Oro: a mi m'agrada ser petita   **¿Por qué?** Perquè així no tindria que anar al cole ja ho se tot

Test PATANEGRA

Nombre: Marta
Fecha: 06/06/07

Sujeto: 4
Examinador

Edad: 12a
Protocolo n.º

Organigrama de la familia real

Frontispicio: rol, sexo y edad de los cinco personajes

	Niño/miña	edad	rol
PN	Nen	3a	
B1	Nen	2a	germans
B2	Nena	2a	germans

¿Son hermanos / as ?

	rol	edad
PN	Mare	32a
B1	Pare	33a

Comentario:

Observaciones sobre el nivel de aceptación de la prueba / relación con el examinador, grado de colaboración / sentimientos y afectos / desarrollo de la prueba / actitud y comportamiento frente a las láminas.

Amb les làmines no agradables es posa "neguitosa".

LAMINAS	TEMAS
---------	-------

1. CARRO

El PN té un somni de que els separen dels seus pares i quan es desperta es veritat.

A 7	NA	No pel dibuix, per com està dibuixat i que hi hagi molta cosa.
I Ningú		

---

2. PARTENÇA

I llavors se'n va a buscar-los i com es molt llarg el camí.

A 9	NA	No se perquè m'agrada, però és xula.
I PN		

---

3. CABRA

Li demana a una cabra si li pot donar menjar perquè té molta gana i després de menjar fa una migdiada.

A 8	NA	Perquè la cabra li dóna de menjar a PN, perquè no té menjar.
I Cabra		

---

4. SOMNI MARE

I somia amb la seva mare.

A	NA 5	Perquè està somiant que la seva mare no l'estima.
I Ningú		

LAMINAS	TEMAS
---------	-------

5. SOMNI PARE

I el seu pare...

A NA 6 Perquè somia que el pare no hi es i està molt trist.

I Ningú

---

6. CLOT

I es desperta i veu que es fosc i segueix el camí i cau a un bassal i segueix camí fins que....

A NA 4 Perquè el PN necessita ajuda i com que no hi ha ningú i es molt petit, està mot trist.

I Ningú

---

7. NIT

...troba una cosa i troba els seus pares i germans.

A NA 7 Perquè el PN està preocupat perquè creu que no l'estimen (?) està dret mirant-los al pare i la mare (?) perquè té una taca.

I Ningú

NO ESCOLLIDES PER LA HISTORIA

8. ARBRE

Es que el dibuix m'agrada.
(Pare i PN)

A 1 NA

I L'Esquirol

LAMINAS	TEMAS
---------	-------

9. GARRINADA

Perquè hi ha molts dibuixos i esta molt **kjjsjsj**.

A 2 : NA

I Bebe

---

10. MENJADORA

Perquè té una part divertida el PN es fa pipi al menjar.

A 3 : NA

I Ningú

---

11. COLL I BÉ

Perquè el pare està amb els PN perquè està molt cansat.

A 4 : NA

I PN

---

12. PORQUERIES

Perquè estan jugant amb el fang amb el pare.

A 8 : NA

I PN que esquitxa

---

13. OCA

Perquè el PN deu haver molestat a l'ocell aquest i l'ha mossegat.

A 6 : NA

I Blanc que mira

LAMINAS	TEMAS
---------	-------

14. PETONS

No sé perquè no m'agrada.

A : NA 1

I Blanc que mira

---

15. MAMADA I

No li veig la gràcia.

A : NA 2

I Ningú

---

16. MAMADA II

Perquè han vist que el PN veu llet i li volen treure el lloc.

A : NA

I PN

---

17. DUBTE

No m'agrada perquè veu que no li deixen lloc per beure.

A : NA 8

I Blanc femella que està amb el pare

---

18. BARALLA

No m'agrada perquè s'estan barallant.

A : NA 9

I La nena (blanc que se'n va)

CUESTIONARIO FINAL (Preguntas de síntesis)

El más feliz b nena **¿Por qué?** No sé, perquè es la única nena

El menos feliz PN **¿Por qué?** Es el que el van separar dels pares i el volien portar a una altre granja

El más bueno b nen **¿Por qué?**

El menos bueno b nena **¿Por qué?**

Sociograma: **¿A quién prefiere el P?** A la nena (b nena) **¿Y la M?** PN i b nen

¿PN, a quién prefiere? Mare

¿Y los blancos? Mare/Pare

¿Y tú, a quién prefieres?

¿Por qué?

¿Qué piensa de su pata negra? Es lletja, perquè els seus germans no ho tenen

H
A
D
A

1er deseo: ser el "preferit" de la familia

2º deseo: ser un heroi

3er deseo: que li agradi la taca

4º deseo (test del bestiario): un cavall, corre molt i es gran, té molta força

¿Por qué? _____

Edad de Oro: 14/18 anys

¿Por qué? Apart que pots fer altres coses, et deixen sortir, pots pujar a atraccions fortes i ets més independent

Test PATANEGRA

Nombre: Blanca
Fecha: 06/06/07

Sujeto: 5
Examinador

Edad: 11a ,14m
Protocolo n.º

Organigrama de la familia real

Frontispicio: rol, sexo y edad de los cinco personajes

	Niño/miña	edad	rol
PN	Nen	3/4a	
B1	Nena	3a	amigues
B2	Nena	4a	amigues

¿Son hermanos / as ?

	rol	edad
PN	Mare	24a
B1	Pare	26a

Comentario:

Observaciones sobre el nivel de aceptación de la prueba / relación con el examinador, grado de colaboración / sentimientos y afectos / desarrollo de la prueba / actitud y comportamiento frente a las láminas.

Em demana si em pot fer una pregunta, i em diu perquè ho faig i perquè els nens/ famílies del Nepal.

Es mostra força insegura, es pensa molt quan té que explicar les làmines (té por de no fer-ho bé), "m'has entès?, espera que em penso la frase" i amb els dibuixos, en la làmina que més li agrada la vol canviar perquè no sap dibuixar el PN mamant. Quant a d'escriure el que em diu " que passa si hi ha faltes?".

LAMINAS	TEMAS
---------	-------

1. PARTENÇA

Es van enfadar, el PN i les dos amigues i una de les dos amigues va voler marxar.

A NA 2 Perquè quan se'n va és una mica trist.

I Ningú

---

2. ARBRE

I pel camí es va trobar un altre porc més gran i que volia agafar pomes d'un arbre i ell el va ajudar (nen).

A 5 NA Perquè el porc que el va trobar l'ajuda a pujar a l'arbre.

I L'esquirol

---

3. COLL I BÉ

El PN va anar amb el pare i li van dir que havia marxat la seva amiga i van estar una estona buscant-la i es va cansar i va pujar damunt de la mare.

A NA 8 Trobo bé que quan se'n va algú vagis a buscar-la però tu ols que troni, però ella s'ha enfadat i no vol tornar. Millor que la deixis i potser s'ho repensarà i tornarà..

I Ningú

---

4. DUBTE

Van tornar a la granja perquè estaven cansats i no l'havien trobat.

A 4 NA Perquè tothom està mirant a la femella (blanc).

I Blanc femella

LAMINAS	TEMAS
---------	-------

5. CARRO

I el PN va tenir un somni que podia ser que l'haguessin segrestat.

A	NA 1	Perquè somia quan l'han agafat.
I Ningú		

6. OCA

I l'amiga s'havia pensat de tornar i que potser fessin les paus i quan tornara, passava allà una oca i la va començar a picar i a mossegar la cua i l'altre amiga la va veure però no sabia com ajudar-la.

A	NA 3	Perquè l'oca està mossegant a la femella.
I Ningú		

7. MAMADA II

Les dos amigues estaven corrent per trobar el seu amic PN per jugar i el van trobar mamant.

A 3	NA	Perquè les dos amigues venen a buscar el PN per anar a jugar.
I Blanc		

8. BARALLA

I quan va acabar de mamar van començar a jugar i a estirar-se les orelles i s'ho van passar molt bé mentre els pares estaven menjant herba.

A	NA 4	Perquè s'estan barallant/jugant, però no fent-se mal.
I Blanc que marxa		

LAMINAS	TEMAS
---------	-------

9. CAMADA

I la mare del PN va tenir tres cries i van ser molt feliços.

A 2 : NA Perquè m'agrada, té cries.

I Una cria

NO ESCOLLIDES PER LA HISTORIA

10. PETONS

Perquè són nuvis, s'estan fent parella i quan algú s'està fent parella té fills.

A 1 : NA

I La noia

---

11. MAMADA I

Perquè és divertit quan veus un porquet quan mama.

A 6 : NA

I PN

---

12. PORQUERIES

Perquè quan estan jugant, trobo bé que juguin però no embrutant als altres (gran nen).

A : NA 6

I Blanc femella que mira

---

13. MENJADORA

Perquè quan fa pipi al menjar, perquè no es fa pipi damunt del menjar.

A : NA 7

I Blanc que dorm

LAMINAS	TEMAS
---------	-------

14. CABRA

Trobo que un porc no pot mamar llet d'una cabra, hauria de mamar de la seva mare, no d'un altre persona.

A	NA 9
I Ningú	

---

15. CLOT

Perquè el PN s'ha posat en un lloc, com quan els nens petits tenen curiositat, els hi passa alguna cosa.

A	NA 10
I Ningú	

---

16. NIT

Perquè quan em diuen que has de dormir i no tens ganes, et quedes dreta mirant als pares.

A	NA 11
I Ningú	

17/18. SOMNI MARE/PARE

Està bé que pensis en els teus pares, però si estàs a casa amb ells, ja els pots veure demà, però si estàs fora tens ganes de veure'ls i penses en ells.

A	NA 12/13
I Ningú	

CUESTIONARIO FINAL (Preguntas de síntesis)

- El más feliz** pares **¿Por qué?** Tenen fills i veuen que s'ho passen bé
- El menos feliz** nena **¿Por qué?** M'ensenya l'àmina baralla i diu perquè no la que es va escapar
- El más bueno** pares **¿Por qué?** Els nens son més entrameliats
- El menos bueno** els nens **¿Por qué?**

Sociograma: **¿A quién prefiere el P?** El fill PN

¿Y la M? El fill PN

¿PN, a quién prefiere? Els blancs

¿Y los blancos?

¿Y tú, a quién prefieres? Les dos femelles

¿Por qué? M'agrada el blanc i un negre, prefereixo un de un sol color.

¿Qué piensa de su pata negra? Sap que es diferent dels altres perquè té una PN, però no l'importa perquè ell es normal i mare també té taca.

H
A
D
A

1er deseo: que tothom sigui molt feliç

2º deseo: que quan sigui gran la porqueta que se'n va sigui la seva novia

3er deseo: que els pares tractessin les dos femelles com de la família

4º deseo (test del bestiaro): un cavall, podria veure els pares, corre molt

¿Por qué? _____

Edad de Oro: jove, 18a
Quan ets gran

¿Por qué? Perquè et diverteixes quan vas amb ells
Perquè ets feliç de tenir un fill o adoptar

Test PATANEGRA

Nombre: Max
Fecha: 06/06/07

Sujeto: 6
Examinador

Edad: 8a ,10m
Protocolo n.º

Organigrama de la familia real

Frontispicio: rol, sexo y edad de los cinco personajes

	Niño/miña	edad	rol
PN	Nena	7a	
B1	Nen	6a	germans
B2	Nen	6a	germans

¿Son hermanos / as ?

	rol	edad
PN	Mare	38a
B1	Pare	39a

Comentario:

Observaciones sobre el nivel de aceptación de la prueba / relación con el examinador, grado de colaboración / sentimientos y afectos / desarrollo de la prueba / actitud y comportamiento frente a las láminas.

Es esquerrà.

Es pensa, medita les respostes.

El explicar les làmines de P/I, es fica les làmines la boca.

LAMINAS	TEMAS
---------	-------

1. CAMADA

La mare esta donant de mamar i li donen de menjar i els tres altres porquets estan mirant.

A 1	NA	M'agrada perquè l'estan cuidant a la mare i als porquets petits.
I Ningú		

2. PARTENÇA

Un porquet se'n va (?)PN.

A 12	NA	M'agrada perquè se'n vol anar i mentrestant el seu pare el pilla.
I PN que se'n va		

3. COLL I BE

I el seu pare el troba i llavors es torna a casa i li esta explicant una cosa al pare.

A	NA 3	No m'agrada perquè el seu pare l'ha pillat i li havia fet tronar i el viatge l'havia destrossat.
I Pare		

4. MAMADA I

Que arriba i va a la seva mare a mamar.

A 9	NA	M'agrada perquè esta mamant de la seva mare.
I PN		

LAMINAS	TEMAS
---------	-------

5. MAMADA II

I després venen els seus dos germans.

A 10	NA	M'agrada perquè venen els dos germans mentre que està tranquil mamant.
------	----	--

I Blanc germà

---

6. NIT

I es de nit i mentre que els altres estan dormint està mirant les cabres.

A 11	NA	M'agrada perquè es de nit i mentre que els seus germans estan dormint, ell mira a les cabres.
------	----	---

I Una cabra

---

7. CLOT

Que se'n va per un pantà i camina i s'enfonsa molt (?)
(Era la última i li dic que si vol agafar un altre)

A 8	NA	Perquè es de nit i surt.
-----	----	--------------------------

I El PN esta explorant

---

8. PORQUERIES

Com es de dia i el pare i el germà el van a buscar i el troben, el PN li tira fang el pare i els dos germans es refreguen.

A 6	NA	Perquè estan jugant amb el fang i li tiren al pare.
-----	----	---

I Brut que no agrideix

NO ESCOLLIDES PER LA HISTORIA9. CABRA

Perquè està mamant d'un altre animal.

A 2 : NA

I Ningú

---

10. MENJADORA

Perquè està fent pipi al menjar dels seus pares.

A 3 : NA

I PN

---

11. SOMNI MARE

Perquè està pensant i somiant en la seva mare.

A 4 : NA

I Ningú

---

12. PETONS

Perquè s'estan fent un petó.

A 5 : NA

I El pare

---

13. SOMNI PARE

Perquè està pensant en el seu pare.

A 7 : NA

I Pare

LAMINAS	TEMAS
---------	-------

14. OCA

Perquè li està fent mal i està plorant.

A : NA 1

I Ningú

---

15. CARRO

Perquè està somiant que s'emporten tots els porcs de la granja.

A : NA 2

I Ningú

---

16. ARBRE

Perquè el seu germà l'està ajudant a pujar a l'arbre i es molt perillós perquè et pots caure.

A : NA 4

I El niu

---

17. BARALLA

Perquè s'estan barallant el PN i el seu germà i els pares cridant.

A : NA 5

I Pare

---

18. DUBTE

Perquè el PN no li deixen beure ni mamar.

A : NA 6

I Blanc pare

CUESTIONARIO FINAL (Preguntas de síntesis)

El más feliz PN   **¿Por qué?** Tenen fills i veuen que s'ho passen bé

El menos feliz pare   **¿Por qué?** Està molt enfeinat

El más bueno blancs   **¿Por qué?**

El menos bueno mare   **¿Por qué?**

Sociograma: **¿A quién prefiere el P?** El PN

¿Y la M? El PN

¿PN, a quién prefiere? Mare

¿Y los blancos? Mare

¿Y tú, a quién prefieres? Papa i mama

¿Por qué?

¿Qué piensa de su pata negra? Li agrada la seva PN.

H
A
D
A

1er deseo: que la seva PN sigui blanca

2º deseo: que tingui aigua

3er deseo: que la mare no tingui aquest punt(taca)

4º deseo (test del bestiar): un lleó

¿Por qué? Perquè així tindria menjar, perquè el lleó caça animals

¿Por qué? Son joves

Edad de Oro: 7a

Test PATANEGRA

Nombre: Dídac
Fecha: 02/07/07

Sujeto: 7
Examinador

Edad: 11a ,11m
Protocolo n.º

Organigrama de la familia real

Frontispicio: rol, sexo y edad de los cinco personajes

	Niño/miña	edad	rol
PN	Nen	14a	
B1	Nena	9a	germans
B2	Nen	4a	germans

¿Son hermanos / as ?

	rol	edad
PN	Mare	27a
B1	Pare	28a

Comentario:

Observaciones sobre el nivel de aceptación de la prueba / relación con el examinador, grado de colaboración / sentimientos y afectos / desarrollo de la prueba / actitud y comportamiento frente a las láminas.

Molt serio i controlat tota l'estona, tímid, però fa el test de manera col·laboradora.

LAMINAS	TEMAS
---------	-------

1. MAMADA II

Un dia al matí en PN està mamant de la mare i els seus dos germans també en volien i en van beure.

A 3	NA	Perquè es el primer en mamar i després deixa als altres.
I PN		

2. PORQUERIES

Després els seves germanes van estar jugant amb el pare o ell se'ls mirava.

A	NA 10	Perquè els seus germans estan jugant i en PN no (?) li agrada el fang.
I PN		

3. PARTENÇA

Un bon dia va decidir anar-se'n de la granja perquè pocs cops els pares estaven per ell.

A	NA 9	Perquè en PN li podria passar algo (?) per si ve un llop, no té protecció està sol.
I Ningú		

4. CLOT

Quan va caure la nit es va caure en un toll i li costava molt de sortir i va sortir.

A	NA 6	Perquè en PN no pot sortir del toll.
I PN		

LAMINAS	TEMAS
---------	-------

5. SOMNI PARE

Mentre somia, somiava ser com el pare; gros i gros.

A 6	NA	Perquè està pensant en el pare.
I Pare		

NO ESCOLLIDES PER LA HISTORIA

6. PETONS

Perquè està bé que els porquets s'estimin.

A 1	NA	
I Pare		

---

7. COLL I BÉ

Perquè el gran ajuda a PN.

A 2	NA	
I Pare		

---

8. MAMADA I

Perquè es fill únic.

A 4	NA	
I Mare		

LAMINAS	TEMAS
---------	-------

9. DUBTE

Perquè té llibertat de decidir si vol anar a mamar o a menjar.

A 9	NA
I PN	

---

10. SOMNI MARE

Perquè està bé també pensar en la mare.

A 7	NA
I PN	

---

11. CARRO

Perquè PN està somiant que se l'emporten.

A	NA 1
I Pare	

---

12. BARALLA

Perquè està malament barallar-se.

A	NA 2
I Ningú	

---

13. OCA

Perquè en PN li està agafant la cua a l'anec (nena)

A	NA 3
I Blanc que mira	

LAMINAS	TEMAS
---------	-------

14. GARRINADA

Perquè estan engreixant molt a la mare.

A : NA 4

I Ningú

---

15. CABRA

Perquè un porc i una cabra com que no s'avenen.

A : NA 5

I Ningú

---

16. ARBRE

Perquè en PN està intentant agafar un ocellets (?) per matar-los.

A : NA 7

I Ningú

---

17. MENJADORA

Perquè està malament pixar en el menjar dels pares.

A : NA 11

I Ningú

---

18. NIT

Perquè no pot dormir(?) perquè està preocupat pels pares.

A : NA 7

I PN

CUESTIONARIO FINAL (Preguntas de síntesis)

El más feliz	germans	¿Por qué?	Perquè juguen més amb el pare i la mare
El menos feliz	PN	¿Por qué?	Els pares no es preocupen tan per ell
El más bueno	PN	¿Por qué?	Deixa que els germans juguin amb el pare i no protesta
El menos bueno	pare	¿Por qué?	No es preocupa tant pel PN

Sociograma: **¿A quién prefiere el P?** Tots/germans   **¿Y la M?** Tots/germans

¿PN, a quién prefiere? Criar-se sol*

¿Y los blancos?

¿Y tú, a quién prefieres? PN

¿Por qué?

*perquè alumillor pot descobrir coses noves

¿Qué piensa de su pata negra? Tan li fa, li dona igual.

H
A
D
A

Edad de Oro: 25a

1er deseo: que els pares estiguin més per ell

2º deseo: que siguin feliços

3er deseo: que tinguin una vida bona (viure molt temps)

4º deseo (test del bestiaro): un ocell

¿Por qué? Perquè pot volar ben alt i descobrir llocs nous

¿Por qué? Es coneixen la gent i es cases als dos anys o així

Test PATANEGRA

Nombre: Gerard
Fecha: 11/07/07

Sujeto: 8
Examinador

Edad: 11a ,5m
Protocolo n.º

Organigrama de la familia real

Frontispicio: rol, sexo y edad de los cinco personajes

	Niño/miña	edad	rol
PN	Nen	7a	
B1	Nena	14a	germans
B2	Nen	4a	germans

¿Son hermanos / as ?

	rol	edad
PN	Mare	38a
B1	Pare	43a

Comentario:

Observaciones sobre el nivel de aceptación de la prueba / relación con el examinador, grado de colaboración / sentimientos y afectos / desarrollo de la prueba / actitud y comportamiento frente a las láminas.

Bé, bona actitud. Se'l veu molt eixerit. (el dilluns va arribar de colònies i al arribar, parlem un moment els 3, ell, la mare i jo sobre qui sóc i l'estudi que faig).

LAMINAS	TEMAS
---------	-------

1. COLL I BÉ

Hi havia una vegada un pare porc i un fill porc que anaven de viatge i se les espavilaven tot sols.

A 6	NA	Perquè també l'ajuda, el PN està cansat i el seu pare l'ajuda.
I PN		

---

2. ARBRE

Quan havien de menjar, el PN es ficava sobre els hombros del pare i agafava fruits...

A 4	NA	M'agrada perquè es divertit fer coses d'aquestes d'enfilarse i tot això.
I L'esquirol		

---

3. NIT

Un dia els va agafar un granger i se'ls va endur a la granja. A la nit el PN dormia en dos porquets petits i va veure que el seu pare s'enamorava d'una truja.

A 7	NA	M'agrada perquè he dit que s'enamoraven.
I La lluna que ho veu tot		

---

4. DUBTE

I l'endemà al matí va veure que s'havien casat i van ser feliços i van menjar anissos.

A	NA 7	Perquè s'alimenten els dos germans i el PN no.
I Ningú		

LAMINAS	TEMAS
---------	-------

NO ESCOLLIDES PER LA HISTORIA

5. PORQUERIES

M'agrada perquè es veu com es divertien.

A 1 : NA

I PN, el que esquitxa al pare

6. CABRA

M'agrada perquè es veu com un altre animal que no es el porc ajuda a un altre.

A 2 : NA

I Cabra, el que ajuda

7. CLOT

M'agrada perquè es veu com es pot espavilar sol.

A 3 : NA

I La gespa

8. PARTENÇA

M'agrada perquè empren un camí ell sol, perquè ell ho ha decidit.

A 5 : NA

I El camí

LAMINAS	TEMAS
---------	-------

9. MAMADA I

M'agrada perquè s'alimenta.

A 8 : NA

I Una pedra

---

10. SOMNI PARE

M'agrada perquè somia en tenir un pare.

A 9 : NA

I PN

---

11. SOMNI MARE

M'agrada perquè somia tenir una mare

A 10 : NA

I PN

---

12. GARRINADA

No m'agrada perquè aquí només mengen uns quants porcs i els altres que estan mirant, no mengen..

A : NA 1

I Ningú

---

13. OCA

No m'agrada perquè es veu un porc que l'ha mossegat un anec (mascle) i l'altre que està mirant no l'ajuda.

A : NA 2

I L'oca

LAMINAS	TEMAS
---------	-------

14. MENJADORA

No m'agrada perquè està pixant sobre l'aliment dels seus pares.

A : NA 3

I Ningú

15. BARALLA

No m'agrada perquè es veu com es barallen i els seus pares no hi fan remei

A : NA 4

I Ningú

16. CARRO

No m'agrada perquè somia que el separen de la seva família.

A : NA 5

I Ningú

17. PETONS

No m'agrada perquè és una escena romàntica i a mi mai m'han agradat.

A : NA 6

I Ningú

18. MAMADA II

No m'agrada perquè s'alimenta el PN i els altres no.

A : NA 8

I Ningú

CUESTIONARIO FINAL (Preguntas de síntesis)

El más feliz pare **¿Por qué?** S'enamora

El menos feliz nena(un dels dos germans) **¿Por qué?** Veuen que un pare s'ha enamorat de la seva mare i han de tenir un altre germà.

El más bueno PN **¿Por qué?** Ajuda al seu pare

El menos bueno un dels dos germans **¿Por qué?** No sé

Sociograma: **¿A quién prefiere el P?** Truja i PN

¿Y la M? Les dues coses

¿PN, a quién prefiere? Son amb pare i mare

¿Y los blancos?

¿Y tú, a quién prefieres? PN

¿Por qué?

¿Qué piensa de su pata negra? Res, que té una taca i es normal com tots.

H
A
D
A

1er deseo: que els pares estiguin més per ell

2º deseo: que siguin feliços

3er deseo: que tinguin una vida bona (viure molt temps)

4º deseo (test del bestiario): un ocell

¿Por qué? Perquè pot volar ben alt i descobrir llocs nous

Edad de Oro: 0-15a, que es infant **¿Por qué?** Son els anys que estàs amb els pares, jugues a fútbol.

Test PATANEGRA

Nombre: Samuel
Fecha: 09/11/07

Sujeto: 9
Examinador

Edad: 12a ,9m
Protocolo n.º

Organigrama de la familia real

Frontispicio: rol, sexo y edad de los cinco personajes

	Niño/miña	edad	rol
PN	Nena	5a	
B1	Nen	4a	germans
B2	Nen	4a	germans

¿Son hermanos / as ?

	rol	edad
PN	Mare	40a
B1	Pare	43a

Comentario:

Observaciones sobre el nivel de aceptación de la prueba / relación con el examinador, grado de colaboración / sentimientos y afectos / desarrollo de la prueba / actitud y comportamiento frente a las láminas.

LAMINAS	TEMAS
---------	-------

1. CARRO

(Al anar a explicar-la se la mira i demana per canviar, però al final la deixa perquè diu que no lligava amb les altres).

Se'n va a dormir la porqueta i pensa certes coses; primer es que es pensa que els portaran a un lloc per matar-los, i el segon que...

A	NA 6	No m'agrada perquè amb lo que està pensant, es pensa que el mataran.
I Ningú		

---

2. SOMNI PARE

...i el segon que està pensant d'on prové, d'on neix, d'on ha sortit, primer es pensa que es del pare.

A 10	NA	M'agrada perquè somia coses bones.
I Ningú		

---

3. SOMNI MARE

I després pensa que ha nascut de la mare.

A 9	NA	M'agrada perquè somia coses bones i pensa.
I Ningú		

---

4. NIT

I a mitja nit es va llevar i ho va comprovar (?) mirant si algú dels dos tenia una taca negra i al final va ser la mare.

A 11	NA	M'agrada perquè crec que vol averiguar alguna cosa.
I La PN		

LAMINAS	TEMAS
---------	-------

NO ESCOLLIDES PER LA HISTORIA

5. PARTENÇA

(Es queda com "tallat" amb la pregunta perquè)

Perquè va a descobrir alguna cosa nova.

A 1 : NA

I PN, el que esquitxa al pare

---

6. CABRA

Perquè es veu donant-li la teta d'un animal que no és de la seva espècie.

A 2 : NA

I Cabra

---

7. COLL I BÉ

Perquè es veu com aquest va ajudar al petit, al seu fill en aquest cas.

A 3 : NA

I Porc gran

---

8. CLOT

Perquè crec que aquí se'n arrepenteix d'alguna cosa (en aquest cas marxar de casa). Com que s'ha ficat en aquest lio no pot sortir d'aquí.

A 4 : NA

I PN

LAMINAS	TEMAS
---------	-------

9. DUBTE

Perquè està una mica confós, si anar a un puesto o l'altre, o a on fecar-se.

A 5 : NA

I La flor

---

10. ARBRE

Perquè tots estan feliços, contents, el gran i el petit (Pare i la PN).

A 6 : NA

I Ocells

---

11. BARALLA

No m'agrada perquè s'esbarallen.

A : NA 1

I Blanc que marxa

---

12. OCA nen

No m'agrada perquè crec ha anat a molestar a alguns animals.

A : NA 2

I Blanc que mira

---

13. MENJADORA

No m'agrada perquè crec que està pixant al menjar (?) perquè no és pot fer això.

A : NA 3

I Ningú

LAMINAS	TEMAS
---------	-------

14. PORQUERIES

No m'agrada perquè està estan fent mal bé la palla i no fan cas al seu pare.

A NA 4

I Blanc que mira

---

15. MAMADA II

No m'agrada perquè crec que tot ho vol per a ell.

A NA 5

I Ningú

ESCOLLIDES COM NA PRIMER I DESPRÉS A

16. GARRINADA

M'agrada perquè hi ha dues persones que estan ajudant a aquesta truja, a criar els nens i a donar-li menjar.

A 7 NA

I Una persona

---

17. PETONS

M'agrada perquè ballen.

A 8 NA

I Ningú

---

18. MAMADA I

M'agrada perquè s'alimenta per créixer.

A 12 NA

I La PN

CUESTIONARIO FINAL (Preguntas de síntesis)

El más feliz	blanc	¿Por qué?	No els hi posa tants problemes
El menos feliz	PN	¿Por qué?	Li passen coses (escapar-se)
El más bueno	pare	¿Por qué?	Ajuda al PN quan ho necessita
El menos bueno	blanc	¿Por qué?	Fan entrameliadures

Sociograma: **¿A quién prefiere el P?**   **¿Y la M?**
¿PN, a quién prefiere?   **¿Y los blancos?**
¿Y tú, a quién prefieres?   **¿Por qué?**

¿Qué piensa de su pata negra? No li agrada, perquè es deu sentir segur (?) deu pensar que només pensen en els altres dos porquets i en ell no (els pares).

H
A
D
A

1er deseo: que es preocupessin més per ell

2º deseo: que no li passin coses dolentes

3er deseo: que no els matin

4º deseo (test del bestiaro): cabra, perquè no hauria de tenir la PN (pot ser que no tingui la PN de la manera que ho veig jo)

¿Por qué? Perquè pot volar ben alt i descobrir llocs nous

Edad de Oro: a partir dels 17 anys **¿Por qué?** Son més grans poden sortir amb amics, bueno dels 5 als 10 també, però no tant.

Test PATANEGRA

Nombre: Manel
Fecha: 09/11/07

Sujeto: 10
Examinador

Edad: 9a ,11m
Protocolo n.º

Organigrama de la familia real

Frontispicio: rol, sexo y edad de los cinco personajes

	Niño/miña	edad	rol
PN	Nen	35a	
B1	Nena	20a	Amigos
B2	Nen	25a	Amigos

¿Son hermanos / as ?

	rol	edad
PN	Mare	56a
B1	Pare	56a

Comentario:

Observaciones sobre el nivel de aceptación de la prueba / relación con el examinador, grado de colaboración / sentimientos y afectos / desarrollo de la prueba / actitud y comportamiento frente a las láminas.

LAMINAS	TEMAS
---------	-------

1. CAMADA

Una vez habia una cerdita que tuvo cerditos.

A 2	NA	Me gusta porque me gusta ver que ya han nacido y son muy bonitos.
I Un cerdito pequeño		

2. COLL I BÉ

A los pocos dias como no podian caminar los llevaba en su espalda.

A 3	NA	Porque estan jugando y parece que se lo pasan muy bien y PN está muy feliz.
I PN		

3. ARBRE

I después cuando ya tenian 1 año la madre y su hijita iban a subirse a los árboles.

A 9	NA	Se ve como su padre lleva a PN.
I PN, porque no camina		

4. BARALLA

Pero un dia se pelean y uno de los hermanos fue a avisar a los padres.

A	NA 6	
I Blanc que avisa als pare, que es su hermano		

LAMINAS	TEMAS
---------	-------

5. PORQUERIES

Y fueron a un rio (el padre los lleva y se divierten mucho).

A 8	NA	Porque es verdad que los cerdos siempre estan jugando con barro y me gusta porque le tira barro a la cara de su padre.
I El que tira barro al padre (parece que no se enfada)		

NO ESCOLLIDES PER LA HISTORIA

6. MAMADA I

M'agrada perquè los dos se les ve muy felices y porque los dos tienen la PN.

A 1	NA	
I PN (ho diu dormint)		

7. COMEDERO

Es como su vida diaria, lo que hacen los cerdos.

A 4	NA	
I Blanc que dorm, porque parece que es un angelito y no hace nada.		

8. SOMNI PARE

Porque el PN sueña con no tener la PN.

A 5	NA	
I PN		

LAMINAS	TEMAS
---------	-------

9. PETONS

A 6 : NA

I Padre que parece que está muy cariñoso

---

10. DUBTE

Porque el padre y otro estan bebiendo agua.

A 7 : NA

I Padre

---

11. MAMADA II

Porque estan contentos madre y PN, pero no me gusta porque está repetida.

A 10 : NA

I PN

---

12. CLOT

Porque parece que está perdido y tiene miedo.

A : NA 1

I Ningú

---

13. CARRO

Porque está soñando que estan robando a los cerdos y le roban a él y a sus hermanos, a los padres los dejan solos.

A : NA 2 Porque eso es mentira

I PN

LAMINAS	TEMAS
---------	-------

14. NIT

Porque está de noche y los padres los ocurre algo y el PN esta mirandolo.

A : NA 3

I Cerdito que derme y no se entera de nada

---

15. OCA NIÑA

Porque parece que les estan haciendo mucho daño y el pobrecito esta llorando.

A : NA 4

I El gato, porque a él no le pasa nada, solo está atacando

---

16. PARTENÇA

Porque parece que el PN se va de la granja para siempre.

A : NA 5

I PN

---

17. CABRA

Porque el PN, pobrecito se ha confundido de madre.

A : NA 7

I Cabra que està distreta

---

18. SOMNI MARE

Porque PN sueña ser como ser mama (?) bueno porque no es un chico.

A : NA 8

I PN que está teniendo un buen sueño

CUESTIONARIO FINAL (Preguntas de síntesis)

El más feliz padre **¿Por qué?** Parece que tiene la cara más sonriente

El menos feliz madre **¿Por qué?** Parece que tenga los ojos caídos

El más bueno PN **¿Por qué?** Parece el que se está portando mejor

El menos bueno blanc **¿Por qué?**

Sociograma: **¿A quién prefiere el P?** blanco niño **¿Y la M?** Al PN

¿PN, a quién prefiere? A su hermana **¿Y los blancos?**

¿Y tú, a quién prefieres? PN **¿Por qué?**

¿Qué piensa de su pata negra? Se siente raro, los hermanos no lo tienen y yo sí.
No le gusta? no

H
A
D
A

1er deseo: no tener la pata negra

2º deseo: que no les pasara nada en el futuro

3er deseo: que vivan muchos años

4º deseo (test del bestiario): un caballo, porque son bonitos y les gustaria comer un poco

¿Por qué?

¿Por qué? La gente se encuentra guapa, alegre; acaban la universidad

Edad de Oro: 25 años